

12094

469

INTRODVCTIO
AD SOLIDAM
PERFECTIONEM,
PER MANVDVCTIONEM

AD
SANCTI P. N. IGNATII
Exercitia spiritualia integro
mense obeunda.

AVTHORE
R. P. ANTONIO GAVDIER
Societatis IESV.

*In Supplicat Catalogo
Libro. Collegii Libr.
S. Ihs
pro Curator
Goma*

*110
Laudy*

- PARISIIS
Apud Societatem Typographicam.
M. DC. XLIII.

Cum Priuilegio & Approbatione.

12004

12004

[Faint handwritten text in Hebrew, possibly a library or archival note, including words like 'מספר' and 'המסמך']

P R Æ F A T I O
AD LECTOREM.

Idem plane dicendum de præclaris
hisce in exercitia commentariis, quod
de ipsis exercitiis Magistri morum in-
culcare, solent, lectione minus quam usu
prodesse. Experti sunt è nostris plurimi
quid inde fructus legeretur, & quam vti-
les essent hominibus qui aliorum saluti va-
carent. Neque mirum, si quidem author
cum iis versatus est sæpe, qui SAN-
CTVM IGNATIVM viderant,
& quos sanctus Pater suis ipse exercitiis
excoluerat. Egit cum PP. Oliuario Ma-
narræo, Exuperio, Costero, & aliis quos
SANCTVS IGNATIVS aut exer-
cuerat, aut Paschali Broëto instituēdos tra-
diderat; Ex iis omnibus multa percepit
author, quæ in hunc commentarium re-
tulit. Itaque si quid additum aspexeris iis,
quæ ex S. Patris autographo Societas no-
stra Typis vulgavit, non continuo com-

mentum putabis Antonii, sed sancti parentis factum quem in animis suorum descripserat. Hoc enim saepe testatus est author se in exercitiis suis esse conatum exprimere per lumina, quæ ex primogenitis Societatis nostræ filius in Belgio didicerat. Hinc vides quam parùm à SANCTI IGNATII mente, ut atate hac exercitia distent; iis utere: agnosces nos magna pollicitos esse; fructum tamen esse omni nostra pollicitatione maiorem.

INDEX CAPITVM

TOTIVS LIBRI.

- Cap. I. *Instructio pro iis, qui tertium annum agunt probationis. pag. 1.*
- II. *In tertio anno applicandum serio animum ad intellectum scientiæ practica illustrandum. 6.*
- III. *Obiectum duplex scientiæ practicae in 3. anno acquirendæ, sunt finis & media de fine. 8.*
- IV. *Quæ sint media ad illum finem, & quo ordine usurpanda. 9.*
- V. *Quænam bona, quæ mala dispositio accidentium ad hanc probationem. 13.*
- VI. *Quomodo exercitia spiritualia initio sint peragenda 15.*
- VII. *De exercitioprasentiæ Dei. 19.*
- VIII. *De regula electionis. 20.*
- IX. *De oratione mentali, 22.*
- X. *De examine conscientia. 23.*
- XI. *De sacrificio & Sacramento, & visitatione sanctissimæ Eucharistia. 24.*
- XII. *De officio diuino. 25.*

Index capitum.

XIII. De lectione spirituali & aliis exercitiis	26.
XIV. Quod cum studio orationis iungenda sit mortificatio.	28.
XV. Comparanda notitia instituti.	32.
XVI. De salute & perfectione proximi procuranda.	33.
XVII. Ante omnes circa domesticos zelus exerceri debet.	34.
XVIII. Quomodo circa proximos exerceri debet animarum zelus.	38.
XIX. De studiis litterarum.	38.
XX. De aliis mediis ad iuuandum proximum.	39.
XXI. <i>Quae in tertio anno sunt inchoata tota Domini vita non tantum exercenda, sed & perficienda sunt.</i>	40.
XXII. Ordo dierum in toto mense.	41.
XXIII. Quomodo fieri debeat regularum consideratio.	53.
Eiusdem necessitas.	Ibid.
Quanta sit regularum nostrarum praestantia.	55.
Qua sit earum obligatio.	58.
Qualis debeat esse regularum observatio.	62.
Qualis debeat esse earumdem consideratio.	66.

totius libri.

- Eiusdem considerationis praxis.* 68.
XXIV. *Preparatio ad faciēda exercitia.* 74.
XXV. *Considerationes nonnullae initio exercitiorum perpendenda lectis.* 20.
annotationibus. 77.
Ad fundamentum exercitiorum. 85.
Fundamentum. 87.
Ad primum exercitium de peccatis. 91.
Moro solito. 96.
De exercitiōrū spiritualium fine. 101.
Inclinationes nonnullae, quae multarum imperfectionum fontes esse solent.
117.
Ad secundum exercitium de peccatis.
118.
Duo praeludia ut in primo. 119.
Tertium exercitium est repetitio. 123.
Exercitium de morte. 124.
Exercitium de iudicio privato. 127.
*Preparatio ad mortem & iudicium
Vice repetitionis.* 131.
Exercitium de iudicio generali. 135.
Exercitium de inferno. 117.
De peccatis venialibus. 140.
*Exercitium de poenitentia & eius fru-
ctibus ex Luca.* 13.
*Arborem fici habebat &c. qui te xpus
est legendus.* 145.

Index capitum

- Ad contritionem ex amore.* 148.
Meditatio de filio prodigo, ex Luc. 15.
151.
De sanctissimo Sacramento. 153.
XXVI. *Ad contemplationem de regno Christi.* 155.
De contemplatione regni Iesu Christi.
155.
XXXII. *De procuratione glorie Dei ad imitationem Christi, & quanta sit illius excellentia.* 162.
Qualis esse debeat intentio gloria Dei.
165.
De medijs ad Dei gloriam promouendam necessarijs. 173.
Ad sequentia vitæ Christi mysteria.
Ibid.
Meditatio prima de Incarnatione Iesu Christi, Luc. 1. 177.
De Natiuitate Christi. 181.
Contemplatio 2. de Natiuitate. Luc. 2.
183.
Contemplatio 3. de Circumcisione. Luc. 2. 186.
Contemplatio 4. de Purificatione B. Virginis & pueri Iesu presentatione. Luc. 2. 189.
Contemplatio 5. de fuga Christi in

totius libri.

. <i>Ægyptum.</i>	193.
<i>Meditatio 6. de Christo remanente Hierosolymis.</i>	196.
<i>Meditatio 8. de vita Christi ab anno 12. ad 30. Luc. 2.</i>	199.
XXVIII. <i>Ad exercitium de vexillis & sequentia vitæ Christi mysteria.</i>	202.
<i>Quis sit ordo sequentium exercitiorum.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>In quo consistat finis vitæ Apostolicae, siue procuratio gloria.</i>	104.
<i>In quo sita sit maior Dei gloria societati proposita.</i>	205.
<i>Hanc Dei maiorem gloriam quam impediant.</i>	208.
<i>Quenam media Christus Dominus ad finem Apostolicæ vitæ proponat.</i>	209.
<i>Quenam ordo inter media ea sequendus.</i>	212.
<i>In quo sita sit ea sanctitas, & perfectio propria quæ ab Apostolica vitæ sectatoribus requiritur à Christo.</i>	24.
<i>Meditatio 1. de vexillis duobus.</i>	215.
<i>Meditatio 2. de Baptismo Christi. Matth. 2.</i>	223.

Index capitum.

<i>Meditatio 3. de tentationibus Christi. Matth. 3.</i>	226.
<i>Meditatio 4. de vocatione Apostolorum.</i>	232.
<i>Meditatio 5. de octo beatitudinibus.</i>	236.
<i>Quis sanctitatis & perfectionis gradus vitæ Apostolicæ sit proprius.</i>	240.
<i>Meditatio 6.</i>	242.
<i>Meditatio 7. de electione, & promotione de ea.</i>	249.
<i>Meditatio de tribus hominum classibus.</i>	255.
<i>Meditatio de missis ad prædicandum Apostolis. Matth. 10.</i>	262.
<i>Meditatio 10. de missione Apostolorum ad illa verba. Sicut misit me pater, & ego mitto vos.</i>	262.
<i>Meditatio 11.</i>	267.
<i>Meditatio 12.</i>	271.
<i>Meditatio 13.</i>	274.
<i>Meditatio 14.</i>	278.
<i>Meditatio 15.</i>	282.
<i>Meditatio 16.</i>	286.
<i>Meditatio 16. commendat Christus orationis studium.</i>	290.
<i>Meditatio 18.</i>	295.

totius libri,

- Meditatio 19. quales Christus Dominus Apostolos suos esse voluerit, & velit esse &c, quos ad vira Apostolica formam vocat, aperte significat ijs nominibus, quibus &c, appellare solet.* 300.
- XXIX.** *Ad 3. hebdomadam de Domini passione.* 303.
- Deus viros Apostolicos perficit tandem rebus aduersis.* 303.
- Gloriam Dei maiorem per aduersa promoueri.* 306.
- Quanam sint illa quae viros Apostolicos perpeti sepe oportet ad Dei gloriam.* 311.
- Non externis solum malis, sed etiam internis Deus viros iustos ad suam gloriam exercet.* 316.
- Quo discrimine perfecti & imperfecti viri aduersis quae contingunt, patiantur.* 318.
- Quanam potissimum virtutes exercentur à viris Apostolicis, cum quid patiuntur.* 321.
- Quanam perpendenda sunt in meditatione passionis Christi.* 327.
- Quomodo se Christus ad suam passionem prepararit..* 329.

Index capitum

- Meditatio 1. de Christi preparatione
ad suam passionem.* 329.
- Meditatio 2. de tristitia & agone
Christi.* 333.
- Meditatio 3. de Christi comprehensio-
ne, Matth. 22. Luc. Marc. 14.
Ioan. 18.* 344.
- Meditatio 4. de gestis in domo Cai-
phe, Matth. 16.* 345.
- Meditatio 5. de Christi apud Pilatum
accusatione, Matth. 26. Luc. 23.
Marc. 13. Ioan. 18.* 345.
- Meditatio 6. de transmissio Christo ad
Herodem.* 346.
- Meditatio 7. de reuersione ab Herode
ad Pilatum, Matth. 27. Luc. 23.
Marc. 15. Ioan. 19.* 346.
- Meditatio 8. de condemnatione &
crucifixione Iesu Christi, Ioan. 19.*
347.
- Meditatio 9. de mysteriis in cruce fa-
ctis, Matth. 27. Luc. 23. Ioan. 19.*
347.
- Meditatio 10. de Christi sepultura.*
347.
- XXX.** *Ad 4. hebdomadam monita.* 348.
- Meditatio 1. de Resurrectione Christi
& prima apparitione facta matri*

totius libri.

<i>sua.</i>	352.
<i>Meditatio 2. de Christi apparitione facta 12. Apostolis absente Thoma.</i>	
<i>Ioan. 20.</i>	352.
<i>Meditatio 3. de apparitione in monte Tabor, Marc. viii.</i>	353.
<i>Meditatio 4. de Domini Ascensione acta.</i>	313.
XXXI. <i>Ad contemplationem de amore spirituali.</i>	354.
<i>Quis fuerit scopus propositus B. P. N. Ignatio in his exercitiis.</i>	Ibid.
<i>Quomodo haec contemplatio cum exercitiis cohaereat.</i>	359.
<i>Contemplatio ad amorem spiritualem in nobis excitandum.</i>	360.
<i>Ad contemplationem de amore spirituali.</i>	362.

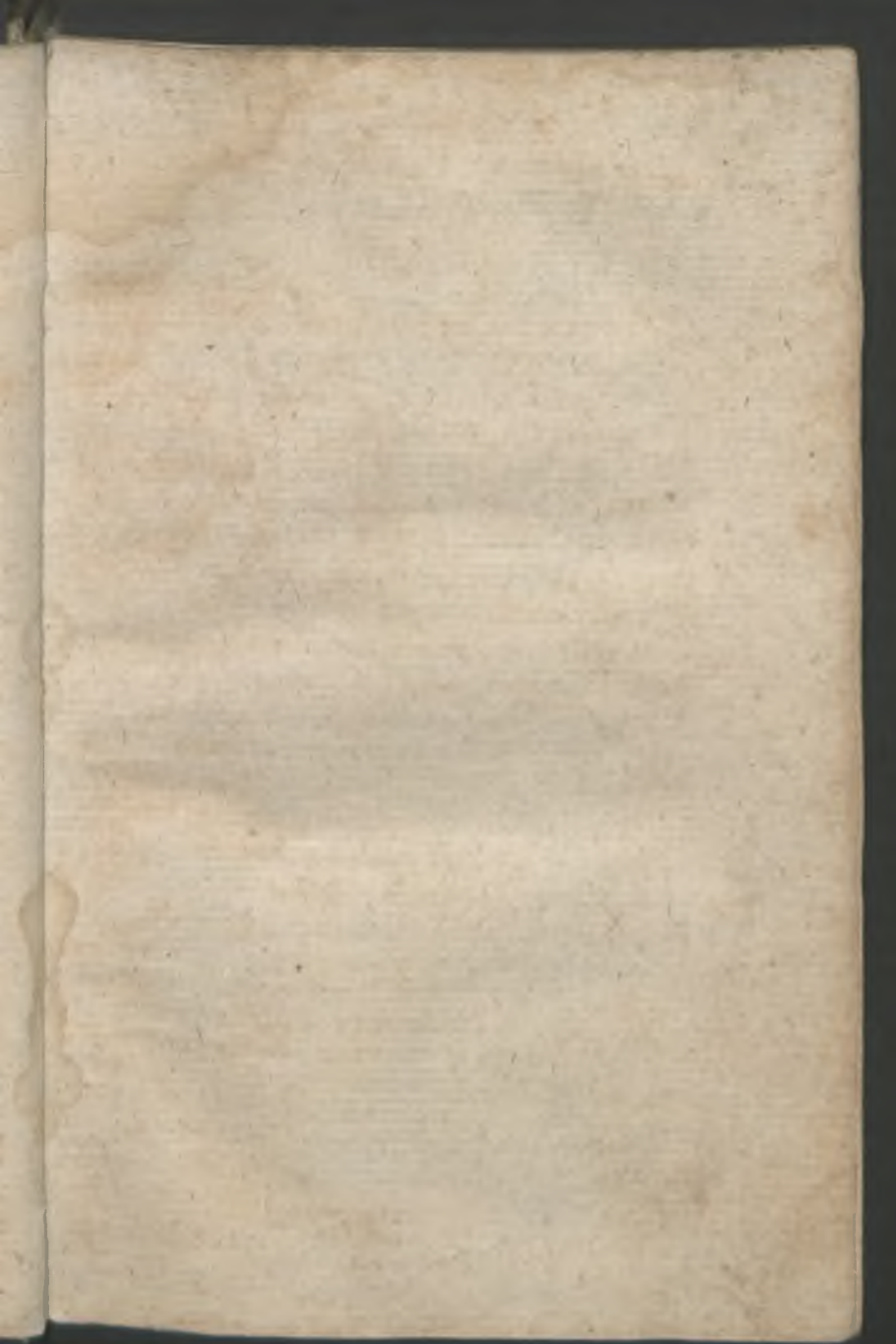
Facultas R. P. Prouincialis Societatis
IESV in Prouincia Lugdu-
nensi.

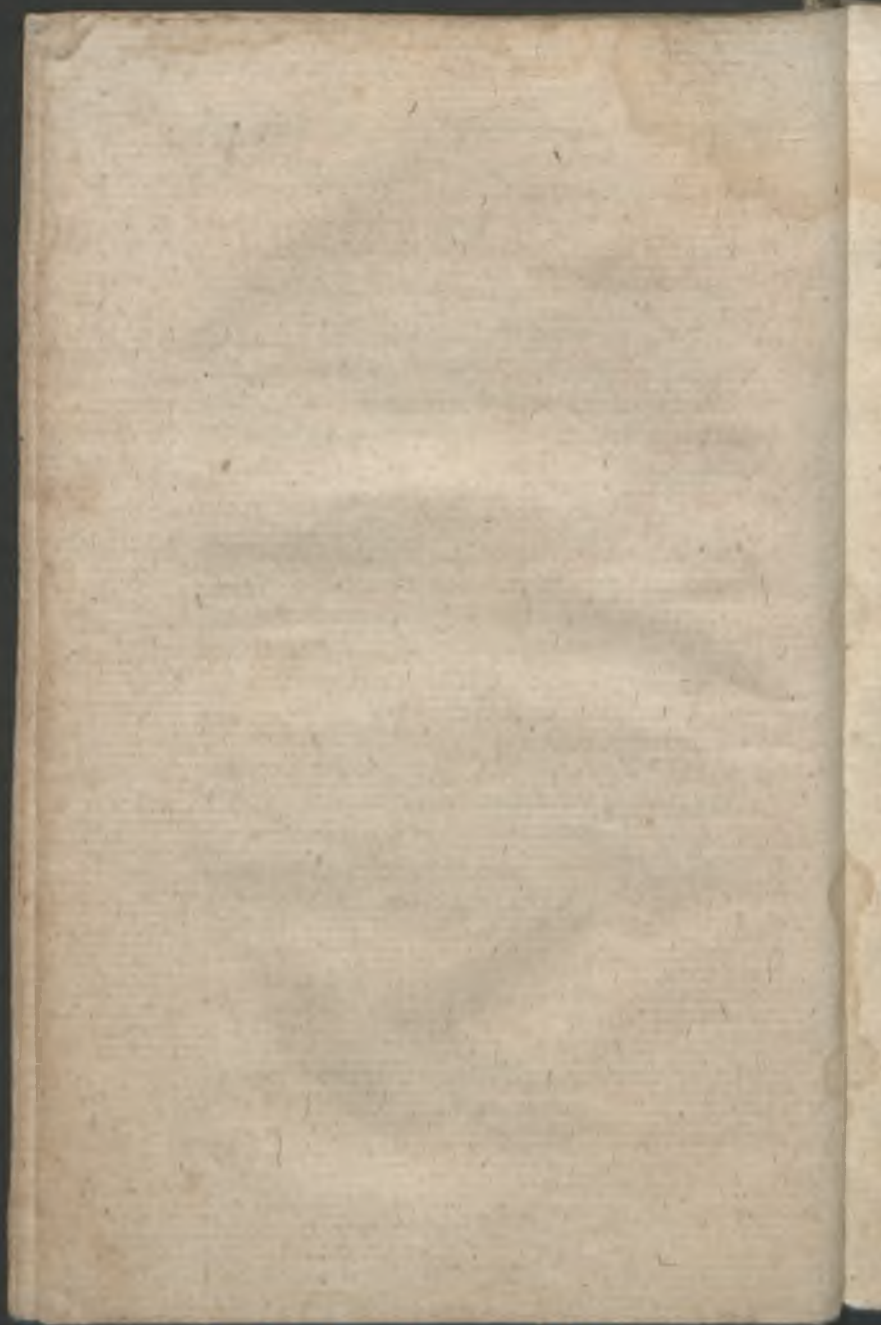
IOANNES FILLAEVS Prouincialis
Societatis IESV, in Prouincia Lugdu-
nensi, iuxta priuilegium eidem Societati
à Regibus Christianissimis HENRICO
III. x. Maii 1583. HENRICO MAGNO
dicto IV. huius nominis xx. Nouemb.
1606. & LVDOVICO XIII. nunc reg-
nante xiv. Febr. 1611. concessum, quo Bi-
bliopolis omnibus, ne libros ab eiusdem
Societatis hominibus compositos, absque
Superiorum permissione imprimant, per-
mittit *Sebastiano Cramoisy Parisiensi Biblio-*
pole vt libros omnes quos *de perfectione vi-*
tae spiritualis, scripsit P. Antonius Gandier, à
tribus è nostris Theologis recognitos &
approbatos, ad sex primos annos impri-
mere ac libere diuendere possit. Datum
Gratianopoli, 27. Octob. 1630.

IOANNES FILLAEVS.

Hæc prima editio perfecta fuit. 24. No vemb.
1642.

INTRODVCTIO

A D

SOLIDAM PERFECTIONEM,

Per manudictionem ad exercitia Spiritua-
lia S. P. N. Ignatij, integro
mense obscunda.

---

*Instructio pro ijs qui 3. annum agunt
probationis.*

CAPVT PRIMVM.

PRIMO qui ad tertij anni proba-
tionem destinantur, diligenter
hæc animaduertant, oportet. Pri-
mum illam à B. P. N. Ignatio sa-
pienter institutam, & multis con-
stitutionum locis commendatam fuisse: decre-
tumque nostros omnes, qui in scholasticos ap-
probati studia jam sua in societate absoluerint,
priusquam ad gradum vltiorem, siue professo-
rum, siue Coadiutorum spiritualium admittan-
tur, in hac vltima probatione sedulo exerceri-
ent.

*Institutio
huius proba-
tionis.*

Introductio

Finis huius probationis 2. Porro finem huius probationis esse in plena & absoluta sui ipsius abnegatione ita se cum diuina gratia exercere ; & cum eadem ad virtutes religioso dignas incumbere , vt fiat homo in vita spirituali perfectus , idoneumque societatis instrumentum , ad animas Christo lucrificandas euadat. Cum enim societatis institutum homines non solum litteris , sed multo magis spiritualis vitæ perfectione conspicuos requirat ; ex illa verò assidua contentione , quæ per aliquot annos in excolendo per studia intellectû , ponenda est , humilitatis ac deuotionis feruor intepescere solet : necessarium omnino iudicauit Beatus Pater , vt absolutis studiis certum aliquod tempus vnicuique tribueretur , in quo vires spirituales instauraret ; solidarumque virtutum studio , & profectu tanquam necessariis in futurum præsiidiis se communi-
ret.

Mediâ ad
consequen-
dum.

3. Ad hunc vero finem consequendum duo esse potissimum necessaria , vnum , vt qui ad hanc probationem mittitur , non perfunctorie ad eam transigendam accedat : sed magna cum animi simplicitate , & humilitate , ardentique profectus sui desiderio : proponatque sibi omnino abhor-
rere ab omnibus , quæ profectum hunc possunt impedire ; totisque ea viribus amplecti , quæ eum ad eundem adiutura , superioris iudicio videbantur. Alterum , vt quæ animo ita statu-
entur , studiose , constanterque exequatur , nihil omnino , quod ad profectum in humilitate & abnegationem vniuersi amoris sensualis , volun-
tatis , & iudicij proprij & ad maiorem cognitio-
nem , & amorem Dei conferat , prætermittendo

ad solidam Perfectionem. 3

vt cum in seipso profecerit, melius atque efficacius, alios ad Dei & Domini nostri gloriam iuuare possit.

4. Denique cum hæc vltima sit societatis probatio, atque ita illam constitutiones vocent, merito sollicitum esse debere vnumquemque, vt ad quam initio perfectionem vocatus est, ad eam in hac demum probatione acquirendam, omni ope desudet. Iustum enim esse, vt quem à suis fructum societas post tot labores & sumptus illorum causa impenso, totque adiumenta tum in purgando affectu, tum in excolendo intellectu exhibita iure suo exigit, & expectat, eum nunc tandem hoc anno reddant. Hæc igitur illis obseruanda erunt.

Sedulo in
cumbendū

5. In sex societatis experimentis, & aliis similibus, iuxta nouitatus consuetudinem exercebuntur, sumpto initio à spiritualibus exercitiis per integrum mensem.

Sex exper
menta.

6. Orationis tempus idem habebunt, quod nouiti, tum matutinum, tum meridianum: & illud præterea, quod à communibus occupationibus vacuum, propria cuique deuotio, re cum instructore communicata, subministrabit: cum is potissimum huius anni finis sit, vt intimam illam familiaritatem cum Deo in spiritualibus deuotionis exercitiis acquirant, quam societatis operariis necessariam constitutiones docent.

Orationis
tempus.

7. A studiis omnino abstinere: quare nec noui aliquid videre, nec præterita recognoscere debent. Poterunt tamen propter libellos spirituales vsitatos, legere aliquos similes patres, qui in catalogo recensentur, non eo fine, vt conceptus, aut sententias ad concionandum decer-

pant, sed vt deuotioni tantum, & spirituali vtilitati seruiant.

8. Quo tempore à nouitijs exerceri memoria solet similiter, & ipsi aliquid per semi-horam ediscant, veluti Psalmos, & Epistolas S. Pauli, nonnullos ex minoribus prophetis huius generis alia, prout instructor consultum in Domino iudicauerit.

Partitio
temporis:

9. Ad vitandū otium, & vt cum fructu tempus exigant, & distinctas habeant horas, & spatia lectioni sanctorum patrum, meditationis, orationis vocalis: vtantur diligenter examine particulari non solum ad vitia extirpanda, verum etiam ad vsum, & conseruationem virtutum.

Loqui cum
alijs.

10. Intelligant sibi non fore liberum colloqui cum nostris aliunde venientibus, aut externis absque facultate instructoris: neque expedire ad vitandas importunas distractiones, vt cum alijs etiam, aut inter se indifferenter agant, aut conuersentur, sed cum iis tantum quos superior cuiuslibet assignabit.

Ad signum
campanæ.

11. Cum signum datur exetundi vel ad concionem, vel deambulatum, nullus ab accessu cum alijs ad aulam eximatur, vt ibi singulis comites assignentur.

Exercebun-
tur in humi-
lioribus.

12. In ministerio culinæ, & cæteris corporalibus exercitationibus omnia præstabunt, quæ nouitij solent, seu tempus spectetur, quo singula præstanda sunt, siue occupationis spatium, quo explenda est. In his vero sic se à præfecto dirigi sument, sicut ipsimet Nouitij.

Legent ad
mensam.

13. Legent ordine suo ad mensam, in exhortationibus & conferentijs assidui erunt, in omnibus denique comunibus exercitijs, eam diligentiam

ad solidam Perfectionem.

adhibebunt, qua nouitios non æquare modo, sed superare studeant.

14. Communem recreationem simul omnes Recreatio.
sic agant, vt dum ea, quæ pios religiosos decent,
loqui affuescunt, deinceps etiam cum extraneis
ea colloquia miscere norint, quæ pietatem redoleant,
& audientes ædificent.

15. Caueant ne vlla ratione scire satagant, aut Non desu-
cogitent.
coniicere quid ipsis peracto tertio anno futurum
sit, & qua in re superiores occupare illos statuunt:
sed cum indifferentia obedientiæ nutum præstolentur.

16. Si quando extra horas recreationis à superiore conceditur, vt in horto relaxandi animi causa tempore aliquo deambulent, singuli seorsim incedent, silentiumque seruabunt: & importunitis horis per domum non discurrent, sed in suis cubiculis, locisque designatis se continebunt. Silentium.

17. Hanc instructionem, & regulas semel saltem singulis mensibus ac sæpius etiam legant, vt Legat singulis mensibus.
in praxim vsuque reducant.

Modus utiliter tertium Annum peragendi.

In tertio Anno applicandum serio animum ad intellectum scientia practica illustrandum.

CAPVT II.

QUamquam vix dici queat quicquam quod ad recte peragendum probationis annum facere possit quod non contineatur tum in constitutionibus, tum in ordinatione tam antiqua, quam noua ea de re edita à R. P. N. Claudio Aquauia; ad rectum tamen eorum quæ ibi traduntur ordinem & vsum nonnulla obseruare, non erit inutile. Illud autem imprimis sibi debent persuadere ij qui ad hanc probationem destinantur, mitti se non ad quietem & vacationem à studiis, sed ad vtilissimum studium & eminentem quandam scholam totius perfectionis, ac proinde operam dare necessarium debere, vt in ea versentur diligenter. Horum autem diligentia ad duo potissimum pertinet.

Primo enim persuadeant sibi quod verissime studere debent, & quacumque ratione poterunt illuminare practice intellectum sic vt penetrent bene & solide quæcumque spectant ad naturam ipsam & essentiam perfectionis, ad tres eius vias & gradus, ad instrumentorum etiam singulorum quibus iuuatur perfectio naturam & vsum, qua in eo studio, & speculatione etiam accurata opus est.

Et certe quamquam constitutiones vocent hanc scholam affectus, quia tamen naturaliter pendet affectus ab illuminatione intellectus dici non potest quantum in perfectione acquirenda præsidij, quantum adiumenti & soliditatis adferat clara distinctaque cognitio naturæ perfectionis & instrumentorum.

Quare B. P. N. 5. p. c. 1. §. 2. commendat ut in hac probatione insistant his quæ ad maiorem cognitionem & amorem conferunt. Et valde mirum est nos totos annos tanto cum labore speculari, quid sit locus, quid tempus, quid quantitas; Existimare vero occultam perfectionis essentiam cursim, pios nonnullos libros legendo posse comprehendere: Existimo igitur opus esse aliquo solido studio, ut solidè spirituales euadamus, quod tamen omnino practicum esse debet, quo nempe intellectus illuminetur, ut voluntatem inflammet, & eius praxim dirigat.

Itaque 2. loco conari debent ut quod studendo intellexerint re ipsa magno affectus fervore exerceant, atque ita scientiam illam spirituales, quæ speculari acquisita fuit faciant practicam, & ipso usu experimentalem. Et quia hac affectuosa praxi perficitur ipsa scientia practica, ideo potissima cura in affectus fervore ponenda est, ob quam constitutiones vocant eam scholam affectus, quia scientiæ quæ ibi traditur, finis est praxis id est affectus voluntatis constanter diuino bono adhærens, & solidarum virtutum exercitiis perfectum ex solida intellectus cognitione permanens. Et certe nemo vnquam veram & certam spiritualium rerum scientiam adipiscetur, nisi verumque coniungat, nec dici potest spiritualis,

qui legit multos libellos spirituales & de iis bene discurret, sed qui præeunte cœlesti lumine solidæ rerum spiritualium scientiæ quam didicit, verum usum & praxim prudenti experientia primum circa se, deinde circa alios consequutus est.

*Obiectum Duplex scientiæ practicæ in 3. Anno
acquirenda, sunt finis & media.*

Et I. de fine.

CAPVT III.

DVplex est pars obiecti scientiæ illius practi-
cæ quam studio & operatione acquirendam
esse diximus: vna est ipse finis, altera com-
prehendit media.

Finis non est alius quam perfectio propria &
aliorum, quare ante omnia circa finem duo sunt
curanda. Primo vt perfectè cognoscatur natura
perfectiōis illius ad quam vocati sumus, & ad
quam iuuare alios debemus, quæ quo ad essentiam
quidem consistit in perfecto amore, & quoad in-
tegritatem in virtutum omnium solida possessio-
ne; quoad exemplar vero nobis propositum in
Christi imitatione, vt ita Deum amemus sicut
Christus ipse dilexit: cum autem varij de amore
Dei & natura totius perfectiōis, & virtutum
scripserint, expedit certe si qui legendi sint, illos
eligere qui ea de re tractarunt solidius, ex quibus
valde vtile erit accurato studio rimari ad fun-
dum vsque totam perfectiōis naturam, causas
partes, modos &c. & de his sibi breue aliquod

ad solidam Perfectionem. 9

scriptum componere, perinde ac si alijs tradere oporteret : sic enim & penetrabit magis, & sibi imprimet ideam illam ad quam tota vita spectare debet, verum debet hæc cognitio esse practica. Praxis autem propria est intentio ipsa finis; & efficax quoddam desiderium, totam amoris diuini virtutumque perfectionem, prout in Christo elucet, complectendi, & si procul ab ea nos abesse videamus omnibus modis in eam paulatim, per virtutum quibus egemus gradus tendendi: Nam sine hoc desiderio, siue praxi nemo ea quæ de natura perfectionis studio assecutum se esse putat vere intelliget. Contra vero si toto in ea conatu feratur, experietur ex hac intentione, vt totius scientiæ sanctorum principio diffudi lumen quoddam copiosum conclusionum practicarum, non secus atque radios ex sole quibus clarissime & distinctissime intelliget & quo sibi tendendum, & quibus viis, virtutumque omnium naturam penetrabit.

---

*Quæ sine media ad illum finem, & quo ordine
rursus pandenda.*

CAPVT IIII.

AD hunc finem consequendum varia in hoc 3. anno media sunt quæ commode reuocari possunt ad quatuor veluti capita: primum pertinet ad dispositionem cum qua suscipi debet hæc probatio ab iis qui ad eam destinantur de qua sequenti.

Secundum complectitur orationis & totius cum Deo Communicationis studium, ad quod pertinent exercitia spiritualia, iugis Dei præsentis memoria, praxis regulæ electionis B. P. N. oratio mentalis, officium diuinum, & vocalis oratio, Sacrificium missæ, confessio, & communio, vtrumque examen conscientiæ, lectio spiritualis & alia id genus.

Tertium. Ad mortificationem sui integram perfectamque spectat, cuius studium cum Dei communicatione indiuisa societate cohareat necesse est. Huc autem refertur variarum virtutum praxis, potissimum vero humilitatis, paupertatis, castitatis, obedientiæ. Atque 2. hoc & 3. medium ita sibi coherent, vt in ipsa praxi vnum ab alio separari non queat. Et ipsa quidem oratio est maxime generale & excellens medium quo omnes ad vnum sancti suam perfectionem & Dei gloriam promouerunt. Nam ipsa est quæ animam efficit puram & sanctam, nec sinit esse inanem, vel male compositam, sed replet Deo, componit tum mortificationis, tum virtutum omnium exercitio motus eius omnes, cœlesti quadam generositate eam perfundit, vt nec ad leuiiores quidem culpas, aut inutiles nugas se abiciat, vt nihil magnum in mundo reputet præter Deum, vt labores vitæ huius, & tribulationes, mortem etiam ipsam nihil reformidet, nihil sibi difficile, nihil asperum putet, quod ad Dei gloriam possit esse vtile: quare profectus in orationis & communicationis cum Deo studio, est mensura quædam perfectionis, adeo vt omnino quisque ad perfectionem progredi altius queat, aliorum salutem ac Dei gloriam promouere, quo se ma-

gis veræ & solidæ orationi dederit, quare non mirum est si societas cui summa perfectio & Dei gloria proposita est; hoc imprimis in tertio anno requirat, qua etiam de causa vocat scholam affectus.

Hoc igitur debet esse commendatum ut accedens ardentissimum quoddam & insatiabile, sæpe imo continuo cum Deo conuersandi familiariter excitet desiderium, quo fiet ut solutus aliis alacris in eius amplexus ruat & discat toto hoc anno praxim ad Deum intrandi, & exeundi; adeo ut siue hoc tempore, siue tota deinceps vita non tantum quando consueta Deum orandi hora est, sed etiam extra id tempus quotiescumque vel vnum momentum temporis vacuum necessaria occupatio conceditur, libero animo sistat se Deo, & deinde reuocante alio negotio ab eo dimissus egrediatur ad eius gloriam promouendam: cum autem varia sint exercitia interna, quibus cum Deo occupari possumus, de his deinceps agendum erit: hoc loco solum id monuisse sufficiat, inexplebile quodammodo versandi cum Deo desiderium necessarium esse ei qui velit serio proficere.

Huic desiderio communicandi cum Deo debet omnino coniunctum esse par desiderium mortificationis propriæ quæ plerumque vel solet præcedere orationem ut necessaria dispositio ad illam vel eandem comitatur cum competet difficultates quæ in orando occurrunt, vel eandem sequitur & ab ea perficitur ut necessaria ad ea quæ in oratione proposuimus exequenda: quare commendatur à B. P. N. in hac vltima probatione verbis grauissimis §. p. c. 2. §. 1. tum orationis, tum mortificationis studium, vbi ait debere illos qui

in illa versantur sese diligentius in schola affectibus exercere, & in rebus spiritualibus & corporalibus, quæ ad profectum in humilitate & abnegatione vniuersi amoris sensualis, voluntatis, & iudicij proprii, & ad maiorem cognitionem & amorem Dei conferunt, insistere, additque rationem hanc, vt cum in seipsis profecerint, melius ad profectum spiritus, alios ad Dei & Domini nostri gloriam iuuent. Et certe duo hæc in eum finem valent plurimum, seque mutuo conseruant, aequunt, perficiunt, nec vnum sine alio aut stare diu potest, aut efficax esse ad opem ferendam proximo; quæ autem sit necessaria mortificatio, & quomodo quoue ordine dicetur postea.

Quartum caput continet eas virtutes & exercitia quæ ad iuuandum proximum spectant, quo spectat vnio & charitas fraterna, zelus animarum, sanctiones variæ: hæc autem media fini ita accommodanda sunt vt quam requirit societas spiritus perfectionem perficiant, quare adiungi omnibus debet amor instituti, & ex eo derivari necesse est ea quæ ad singulorum vsu sunt necessaria.

Quamuis enim necessarium videatur ab initio nullius ex iis mediis abicere curam, sed omnia quantum dabitur complecti, fieri tamen non potest, vt omnium perfecta cognitio acquiratur si confuse & temere procedatur, quare licet nullum negligatur, est tamen operæ pretium singula ordine sibi describere, vt certo tempore cuiusque natura inuestigetur, & attentiori vsu vera praxis acquiratur. Qui porro debeat is esse ordo non facile dixerim, pendet enim ex variis circumstantiis, & in exercitiis spiritualibus, cum seipsum

quisque considerat, & singulas diei actiones perpendit, facile potest indicare cui rei imprimis operam dare debeat. Si tamen naturam rei attendamus puto satis commodum fore eum, quem deinceps singula media percurrendo sequemur.

Quanam sit bona, quæ mala dispositio accedens ad hanc probationem.

CAPVT V.

HAc de re expendenda sunt quæ habet R. P. N. Claudius Aquauia in instruct. 12. initio ubi quæ dici possunt breuiter & solide attingit. Duo tantum addam. Primum est vt cum eo prorsus spiritû suscipiatur hæc probatio, quo est à B. P. N. instituta, & à societate commendata, alioquin vel inutilis erit, vel eo minus utilis, quo longius quis ab eo spiritu fuerit. Certum est B. P. N. nostrum diuina quadam prudentia instructum ab experientia vsuque præclarum hoc institutum hausisse. Cum enim Dei prouidentia primorum patrum iter Hierosolymitanum quod peractis studiis erant aggressi, interruptum, & annum integrum expectare constituissent opportunitatem nauigandi, interim distributi in varias Italix partes & ciuitates orationis & mortificationis excellentis exercitijs exculti huius probationis formam quandam societati reliquerunt, & societati constituendæ propriam occasionem ob ingentem ex illo fructu secessum dederunt, vt patet ex lib. 2. vitæ B. P. N. capite 8. & sequentibus. Itaque

tanti refert ad societatis conseruationem tertij huius anni cursum aggredi prout conuenit, quanti fuit ad eiusdem foundationem primos nostros patres ita posuisse in Italia annum illum, in quod exemplat intueri conuenit eos qui ad hanc probationem destinantur.

Alterum est hoc efficac & ardenis desiderium bene collocandi huius temporis solere impediri, ex eo præcipue quod præterita vita remissior fuerit. Inde enim contingit vt nonnulli non secus ac viatores aliquot annis in religiosa conuersatione positos defatigari subsistant, & vel ad ignauum quoddam otium aspirent, & ideo in hac probatione solam sibi quietem & otiosam vitam proponunt. Quod nonnquam honesto prætextu excusant, siue laborum in scholis positotum, siue valetudinis non inegræ, siue alio quocumque vel opinionis, aut doctrinæ, aut virtutis suæ vento inflati putent se minime illa egere, & ideo perfunctorie hoc tempus positum veniunt, qui certè eo amplius hoc egent remedio, quo vel minime egere se putant vel magis torpent. Equidem dubitari non potest quin studiorum continuum per tot annos exercitium mirum in modum spiritus deuotionis & mortificationis exsiccet, adeo, ut videri possit quibusdam difficilior ille transitus ab eorum occupationibus ad hæc humilia, & dura exercitia. Cæterum experientia docuit hætenus illos qui tempore studiorum spiritus religiosi conseruandi aliquam rationem habuerunt, cum his peractis ad tertium annum destinantur, non tantum non ægrè, sed etiam libentissimo animo id suscipere, & non secus ac lapides in aëre suspensos ruptis vinculis in centrum suum rapi, ac dicere; dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis, vota mea

ad solidam Perfectionem. 19

Domino reddam. Et vero cum quis ita resistit, cum hæret, cum lentum se & tardum experitur, cum veluti ad corporis quietem, atq; inutilem sibi occupationem perfunctorie & remisso animo accedit, is quidem effectus est torporis vitæ præstintæ, & evidens argumentum cum non satis comprehendere perfectionem ad quam vocatus est, ac proinde nec tanti illam facere quanti debet: in quo totius vitæ fundamento cum erret quid ab illo bonæ frugis expectari queat? Quare si quæ huiusmodi mala dispositio adsit, omni opere curandum est, vt tollatur; quod fieri potest partim consideratione eorum in instruct. 12. initio, partim ipsis exercitiis spiritualibus, quibus eminentis societatis perfectionis cognitio & estimatio augeri, & quam procul ab illa simus innotescere, & voluntas ad eam omnî studio amplectendam vehementer incitari consuevit.

Quomodo Exercitia spiritualia initio sine peragenda.

CAPVT VI.

INter alia experimenta quæ in vltima probatione præscribuntur locum primum habent exercitia spiritualia quæ integro mense fieri debent, & quamquam tam longum tempus nonnihil reformident, nihil tamen videtur de eo detrahendum, nisi manifesta ratio, vel obedientia secus

postulet, imo toto affectu suscipienda sunt nec tantum ad 30. dies sed etiam ad longius tempus si ita res ferat; quare pusillo animo illi sunt nec satis generose suam profectum desiderant, qui initio terrentur hac denunciatione cum constet contrarium extitisse spiritum primorum patrum, qui ad tam utilem occupationem, & iucundam cum Deo conuersionem tam cupido animo ferebantur: Certe in exercitiis hisce ponendus est quodammodo fructus non tantum totius anni probationis, sed etiam reliquæ vitæ. Quare quamuis hoc medium particulare videatur, tamen ad finem ipsum & cætera media valet plurimum, cum hic ea omnia quodammodo delineari, & primis suis veluti coloribus depingi oporteat, quæ tota deinceps vita perficienda erunt. Nam in exercitiis ea proponuntur quæ ad finem nostram nempe perfectionem & proximi, deinde vero ad media illi fini utilia spectant: vt non solum intellectu & cognitione sed etiam voluntate & affectu, atque adeo practice comprehendantur. Cum enim prolixiora sunt multum temporis, opportunitatis, luminis, caloris spiritualis suppeditant, vt quisque penitus intueri possit quænam sit perfectio in genere, quæ item perfectio societatis in particulari: Deinde vero quantum ab illa distet, quibus se sentiat impedimentis distineri; Denique vt insatiabili desiderio, ardenti que animi studio, atque maximo mentis feruore aggrediatur, totis ad eam viribus contendere. Nam eo spectat fundamenti consideratio, & tota prima hebdomada & in 2. meditationes de Christi Domini vita, quæ vt nobis tanquam in lucidissimo speculo eam perfectionem quam prosequimur repræsentat, ita est efficacissi-

num ad eam incitamentum. Et vero dubio procul si bene & serio tempus hoc colloceatur tum perfectionis nostrę cognitio distincta tum eiusdem inflammatum desiderium Deo inspirante, consequetur, satis experientia ipsa comprobatur: præter meditationes autem & directionem lectionis spiritualis multum adferet adiumenti, quam in prima quidem hebdomada, de primo statu perfectionis deque eius impedimentis, in secunda vero de Christi Domini amore & imitatione, atque adeo de 2. via: deinceps vero tam de natura ipsa perfectionis, & 3. via instituendâ putarem. Adiuncta suis temporibus diligenti lectione tû libelli exercitiorum, tum directorii; regula etiam electionis quam B. P. N. tradit in primo modo electionis perpendi hic poterit, ut exinde eiusdem praxis inchoari possit.

Atque hæc de perfectionis essentia quæ cogitata & meditataerunt, breuiter sunt annotanda ut eius nobis quamdam ideam formemus quam tota vita ante oculos habeamus, & hæc de fine.

Quod ad media vero attinet & omnia & singula siue ad orationem siue ad mortificationem. spectent prout in variis exercitiis suppeditantur sunt examinanda, & recte componenda quantum res & tempus feret, in omne futurum tempus quare iis distributis pro opportunitate, vnum vno vel pluribus diebus prout necessum videbitur, considerandum erit attentè, & forma eius accurata si fieri possit, sin minus rudis delineanda: quod vero in vnoquoque obscurum erit, quod difficile, annotandum diligenter donec accuratioꝝ studio & vsui suo cuiusque ordine vacetur. Nec tamen interim minus accurate quæ concepta fue-

rit forma, etsi adhuc rudis vsurpanda est: ex ipso enim diligenti vsu quæ prius obscura & difficilia, facilia & manifesta reddentur.

Præterea in tanta luce & suis ipsius cognitione valde expediet certum sibi ordinem quisque describat, quo conceptum singulorum mediorem vsu & exercitationem maiori studio & ad praxim ipsam, attentiori excolat, vt verbi gratia statim ab exercitiis ad vnum mensem suscipiat studium, vel intentionis totius perfectionis finis, vel præsentis Dei, vel orationis mentalis cum paupertate spiritus, sic vt non tantum conetur eam formam seruare quam statuit, sed etiam legendo authores qui ea de retractarunt studere, vt penitus intelligat quæ ad eius naturam & vsu pertinent, & re ipsa quæ studio discit experientia conetur cognoscere in seipso. Et ita altero mense ad aliud progrediatur semper coniungendo cum oratione mortificationem iuxta ea quæ statim dicentur. Hæc vero ordinis distributio sic optime fieri poterit, quando in otio maiori lingule actiones & media discutiuntur. Et ex ea discussione apparet quid magis vigeat, quid plus difficultatis habiturum videatur, quid requiratur plus temporis. Hoc fundamento bene collocato totius anniterij cursus vtiliter conficietur.

De exercitio presentia Dei.

CAPVT VII.

QUÆ haftenus diximus p̄ne ad 3. & 4. caput
mediorum, id est orationem & mortifica-
tionem pertinent in genere, nam quamquam
exercitia spiritualia ad orationem omnino per-
tineant, tamen vniuersim tam finem quam
media omnia cætera componunt & dirigunt.
Iam vero seorsim de his mediis quæ ad oratio-
nem pertinent agendum, deinde de aliis, quam-
quam vt sæpe monuimus non debeat à studio
mortificationis separari orationis studium. Qua-
re operæ pretiū erit si statim ab exercitiis vtrum-
que coniungatur ex æquo vt sicut in speculati-
uis vtiliter fit, ita etiam in schola hac affectus
matutinum tempus vni, promeridianum alteri
studio dicetur, siue ad leuandum tædium, siuo
vt se mutuo iuuent. Nam sicut sine mortifica-
tione oratio non potest esse perfecta, ita nec si-
ne oratione potest esse mortificatio, aut con-
stans, aut feruens, & deuota, aut efficax: Itaque
pari conatu vtrumque studium est amplecten-
dum. Omnis porro orationis & familiaritatis
cum Deo fundamentum est Dei presentia, cui
proinde aliquod tempus tribuendum est, & in-
ter omnes modos quos habet Cromberius,
omnibus studio accurato discussis, tres aut qua-
tuor aut plures efformandi sunt, & orationi-

bus, conuersationi, externis actionibus nostris
 practice accommodandi. Certe quanti id sit
 momenti dici non potest, & experientia cõper-
 tum est, permultas ex hoc vel vnico in reliquam
 vitam, post peractum 3. annum probationis, in
 medijs occupationibus plurimum adiuuenti
 haussisse, & ingentes fructus retulisse. Hinc
 enim profluit vis omnis orationum iaculatoria-
 rum, quibus homines occupati conceptum ma-
 ne feruorem & vnionem cum Deo conseruant
 & fouent in periculis & difficultatibus tutos se
 & generosos præstant & in tribulationibus ala-
 cres. De hac autem re legi poterit P. Crombe-
 rius, P. Arias, & P. de Du pont in duce & vlti-
 mo opere.

De Regula Electionis.

CAPVT VIII.

Regulæ illius quam tradit B. P. N. in primo
 modo electionis praxis magnum adiuuen-
 tum accipit à Dei præsentia, tota autem refertur
 ad intentionem finis, quare præsupponit magnã
 eius notitiam & sitim in exercitijs spiritualibus
 excitatam, quæ vt augeatur vtile valde erit ali-
 quod tempus huic exercitio dare. Est enim mi-
 rabilis quædam machina quam B. P. N. primus
 construxit & docuit, quare puto eius vsum non
 diu post exercitia spiritualia inchoandum, aut
 deinceps deserendum: nam optime cum alijs
 omnibus coniungi potest, & vero debet vt ea di-

rigat nimirum in finem ipsum. Est enim veluti cementum quo cum Deo opera omnia iunguntur. Est machina qua in Deum sustolluntur, & animæ instar qua viuunt, & feruent omnia. Est suauissimum condimentum, quo exercitiorum omnium difficultates temperantur. Est denique veluti fons luminis practici ex quo velut fonte quodam in omnes vitæ partes lucidissimi radij prodeunt quibus partim præteritas actiones dirigimus, partim futuras disponamus: vt autem vitetur quod posset in hoc exercitio contingere, & maior utilitas existat, non abste erit, si primis mensibus ad maioris Dei gloriæ bonum quod est obiectum proprium amoris Dei expresso actu intentio dirigatur, aliis denique voluntatis cum Diuina conformatio queratur. Quæ de re videri posset qui compositus est paruus tractatus. Nam tria hæc ad electionis regulam pertinent, suntque semper ad manum habenda vel singula quod initio expedit, vel omnia simul quod vsu ipso acquiritur fieri, vt ad mensuram istam non solum discamus omnes nostras actiones internas exigere, sed etiam ipsa perfectione instrumenta, & media atque exercitia componere, cum verus eorum vsus à fine ipso vel potius finis intentione prorsus dependeat. Ergo iterum repetendum est omnino expedit, vt hæc norma non deponatur vnquam è manibus quam merito vocare possumus instrumentum instrumentorum & instituti societatis summam.

De oratione Mentali.

CAPVT VIII.

INter alia instrumenta præcedit dignitate augustissimum sacramentū & sacrificium; deinde officium Ecclesiasticum: quare videretur vtrumque orationi mentali præmittendum: verum quia hæc si bene fiat, optima est ad illa dispositio, adeoque puto proximam ei post examen curam tribuendam. Est autem hæc materia amplissima, de qua extant plurimorum tractatus. Suares tom. 1. de religione habet vnum de ea librum. Ex eo P. Du pont in suam ducem præcipua deriuauit. Libellus exercitiorum summam omnium continet; cæterum quæcumque de ea tradi solent præceptiones, etsi vtile sit eas ad certa capita bona methodo ad suum vsum reducere, tamen non bene intelliguntur vnquam nisi frequenti earum exercitio à Deo lumen practicum hauriatur. Opus enim orationis opus Dei est, qui nos orare facit simul etiam orandi modum ostendit. Et certe excolendum est hoc instrumentum eo diligentius quo & Deo nos magis vnit, & ad magna efficienda plus valet, debetque sibi quisque persuadere se & eo fore in ea quam prosequitur perfectione quæ in Dei amore consistit progressurum longius, & plus utilitatis proximo allaturum, quo fuerit orationi magis deditus: qua etiam de causa in tertio auro plus temporis, mentali

orationi tribuitur & commendatur omnibus ut cuiusque affectu & deuotione, sponte etiam diutius ei vacent.

De examine Conscientia.

CAPVT X.

Post orationem mentalem inter omnes spirituales exercitationes examen conscientia: utrumque primum locum tenet, eo quod valeat multum ad nostri cognitionem & mortificationi ita inseruiat ut ad illam potius spectare videatur vel ad vtramque pertineat. Nam vim tam orationis quam mortificationis continet apte ad efficacem vitiorum medicinam: quare in vita spirituali nihil maioris momenti esse prudentes & experti iudicant: de eo scribunt multi. De paz, Riccius, Du pont, aptissime autem coniungetur cum regulæ dilectionis praxi, sic ut per regulam illam faciendâ disponamus, & deinde ad eandem factam per examen discutiamus. Et quidem valde iuuat pridie vespere de totius diei sequentis actionibus earum præcipue iniriò & fine deque modo ipso discernere aliquid secundum regulam illam: sic enim fit ut ad illam veluti catenam annexæ actiones non tam fortuitis occasionibus prorumpât temere, quam recta animi destinatione ordinate emittantur, & præeunte veluti ea face nihil in illis tenebrosum, nihil cæcum appareat. Ergo tribuendus vnus aut

alter mensis, tum studio ipsi spiritualis huius exercitij vt eius natura bene penetretur & aliquod scriptum commodum de eo conficiatur, tum praxi, vt cum quæ cognita sunt ad vsum reuocantur, fiant ipsa experientia firmiora & clariora. Nec omittendum est vt notentur quæ ad hanc praxim Dominus communicauerit lumina quod idem faciendum est in oratione & aliis exercitiis omnibus. Porro particularis examinis primo mense suscipienda est cura. Nam eius optum suscepta pro eo tempore exercitia, tum cæteræ omnes actiones recte componi & perfici debent.

De Sacrificio, & Sacramento, & Visitatione sanctissima Eucharistia.

CAPVT XI.

CHristum Dominum in SS. Eucharistia vel offerre ipsi nos, vel aliis offerentibus adesse, vel recipere, aut saltem visitare possumus. Atque hæc omnia quomodo recte & fructu uose fieri possint in 3. anno inuestigandum studio & ipso vsu discendum, & certe cum in Ecclesia catholica nihil sit dignius, & utilius, atque ad unionem cum Deo efficacius, existimandum est esse instrumentum ad perfectionem potentissimum nec vllum esse circa quod aptandum & perficiendum noster omnis conatus occupari queat cum maiori merito & utilitate: utiliter autem sibi quisque eligeret, primo quæ ad excellen-

etiam & ultimationem tanti mysterij facere possunt; secundo quæ ad præparationem Sacrificij spectant. Tertio quæ ipsam oblationem Sacrificij perficiunt. Quarto quæ ad communionem pertinent. 5. Quæ vt Sacrificio deuote interesse possimus, iuuare queunt. 6. Denique ad SS. Sacramentum crebro visitandum cum fructu conducunt.

De officio Diuino.

CAPVT XII.

Proximam sibi curam postulat Diuinum officium quod quoniam ex obligatione attente & deuote legendum incumbit, nemo non videt quanto opus studio vt quæ ad eam deuotionem pertinent procuremus. Itaque legendi hi authores qui de eo scripserunt inter quos P. Dupont in vltimo tomo operis addi etiam omnino posset epistola R. N. P. Claudii Aquauia: ea de re, & P. de Paz. & esset vtile annotare ex vita P. Fabri eas industrias quibus S. ille vir solebat sese in hoc exercitio subleuare. Et certe si doctrinæ de officio diuino soliditati annectantur tam hæc industria, quam similes multæ quas diuina bonitas communicabit vbertim ei qui se disponet, dici non potest quantum inde spiritualis luminis & feruoris hauriet.

*De lectione spiritali, & aliis exerci-
tiis.*

CAPVT XIII.

NON est opus singula percensere quæ super-
sunt: vno enim verbo dicendum est lectio-
nis spiritalis, litaniarum & id genus piarum oc-
cupationum naturam inuestigandam esse studio,
deinde praxi: Nec mirari quisquam debet in hac
schola affectus ita commendari studium ipsum,
cum vt iam diximus, plurimum momenti sit in
eo, vt intellectus practicè illuminetur. Quare
quamuis libelli pij qui passim iam conscripti
sunt de sola perfectione, & eius praxi vtiliter legi
possint, tamen ea sola lectio non sufficiet, nam
plerumque ad fundum vsque naturam illarum
actionum non discutiunt, & licet quandoque at-
tingant, tamen id faciunt ita leuiter & obscure,
vt non possit satis penetrari. Horum enim in-
tentio est facilioribus præceptionibus lectorum
quorumcumque etiam imperitorum capacitati
se se accommodare, itaque Tyrones docent, non
formant magistros, docent quomodo vna quæ-
que actio facienda sit, nec supremas rerum cau-
sas & principia tradunt, sed deductis inde con-
clusionibus quasi quibusdam riuis leuiter irri-
gant legentium animos. At vero longe vtilius
est rem à suis vsque principiis accersere, & so-
lida practicarum virtutum cognitione implere

intellectum, sic enim perpetuo voluntatem stimulat, & non desinet ducto à principiis discursu practicis eam conclusionibus virgere, vt in vsu adeo præstantium instrumentorum perfectio non torpeat, quod non contingit quando leuiter tantum capit intellectus harum actionum siue spiritualium instrumentorum naturam facili lectio-
ne libellorum spiritualium contentus. Nam voluntatis feruor qui forte excitatus erat ipso vsu in tertio anno probationis, cum deinde aliis vacandum est æque facile languescit: nec (cùm suis ipse principiis destituatur) efficaciter satis excitari potest. Ergo huic omnino spirituali scientiæ non perfunctorie, sed solide, serioque studendum est, & tantum cuique exercitio temporis tribuendum, quantum dictabit prudentia, & particulares circumstantiæ permittent. Meminisse autem semper oportet iungendam praxim & vsuum proprium, quo fit vt scientia illa practica sit, & scientia sanctorum, & diuino lumine tanquam sigillo quodam admirabili & intellectui & voluntati profundius imprimatur.

Quod cum studio orationis iungenda sit mortificationis.

CAPVT XVI.

DVm pergit sensim excolere spiritualium actionum instrumenta, debet etiam, ut supra monuimus, progredi æque in studio & praxi Mortificationis, ut aptè mortificatio orationi adhareat, nec enim hæc duo patiuntur à se inuicem diuelli, nam ex his componitur totum ædificium perfectionis quod omnino ex vtraque parte allurgere æqualiter debet, nec spectari potest soliditas nisi vtraque pars apte committatur. Quare cum Deus voluit aliquos excellenti sanctitate ad suam gloriam ornare eos initio conuersionis non orationis tantum crebro vsu sed acerrimo etiam mortificationis spiritu exercuit, ut prorsus eos mutaret sibi que aptaret. Sic S. Benedictum, authore D. Bernardo in sermone de eo, ita S. Franciscum, ita etiam B. P. N. Manesæ. Certe experientia quotidiana docet eos ad Dei gloriam longe esse vtiliores, qui vel in 1. Nouitiatu hoc spiritu pleni fuerunt, vel postea siue in 3. anno, siue alias in variis occasionibus huic viæ institerunt diligentius, & tempore aliquo congruo studio illi pro Deo perdendi se ipsos animasque suas addixerunt. Cum enim ad societatem primam accedimus, sicut est imperfecta satis Dei nostrique cognitio, ita mutatio ut plurimum non sit nisi superficie tenuis; si non

decreſcit feruor, ſaltē non ſolet augeri, imo ſæpe multiplicantur, & corroborantur imperfektionen, quare poſt illa egemus maxima mutatione, quæ non ab oratione tantum pender, ſed etiam à mortificatione. Euertendum eſt igitur ſolum cordis noſtri, ſtudiorum occupationibus, & externarum rerum vanitatibus æquè vt ſpinis ſylueſcens & mutandi penitus affectus & inclinationes, vt ſpirituale aratro non leuiter detonſa, ſed ad fundum uſque ſubacta terra animæ noſtræ, diuinæ ſationi ſit aptior ad multam frugum vbertatem. Ad hoc expedit ſtatim ab exercitiis veræ mortificationis & virtutum ad eam ſpectantium naturam inueſtigare, & eos authores legere qui de ea ſcripſerunt, & quando que non erit inutile vbi eius naturam, cauſas effectus partes, attenta conſideratione penetrauerit in breue aliquod ſcriptum dirigere non abſimili modo quam ſolemus in Philoſophia & Theologia de vnaquaque materia ſuas tractationes componere: quo in opere velim haberi maximam rationem inſtituti, ſic vt quæcumque in Bullis Pontificum, conſtitutionibus, ordinationibus, epistoſis PP. NN. hiſtorio ſocietatis, vitis que PP. NN. ea de re habentur, non tantum legantur attentè, ſed ſuis locis aptè concinnè que addantur, vt generalis de mortificatione ſcientia ad formam ſocietatis ſpiritus temperetur & facilius ad noſtram praxim tota accommodetur. Id autem dum fit non poſſunt non venire in mentem quæcumque nos infeſtant malè propenſiones cum ſuis remediis, quo fit vt ſcientia illa reddatur practica dum pœne in nobis multiplices imperfektionum fibras quas legendo ſpeculan-

dóque inuestigamus, vigere cernimus & horremus. Deinde quo quemque ordine atque armis aggredi & oppugnare debeamus, decernimus; quod si accedat executio ipsa & vsus feruensque ac frequens mortificationis exercitium iam speculatiua illa scientia fit practica, vsu ipso & experientia discimus, quid cuique imperfectioni malitiæ virium pertinaciæ insit, quid in vnoquoque remedio positum sit spei & efficaciam ad victoriam, quæ vt certior non est omittendum curandum esse vt regula electionis, id est maioris gloriæ Dei vel amoris, vel imitationis Christi singula mortificationis opera informet iuxta dicta §. 12. probatur etiam plurimum vt si quæ occurrant lumina siue orando aut meditando, siue inter pugnandum, ea annotentur diligenter siue futura deinde adiumento, vsui, & praxi, siue additura aliquid clarioris cognitionis ad id breue scriptum quod hac de materia collegimus. Porro quod ad modum & ordinem, qui in hac praxi tenendus est, pertinet, cum in exercitiis spiritualibus quæ initio fiunt non tantum orationis vt diximus, sed etiam mortificationis habenda sit ratio: certè in iisdem tota hæc fabrica veluti in plano delineari imo fundamenta eius poni debent, quæ deinde toto anno perficiantur; sicut igitur in illis spirituales nostras actiones, siue prædicta deuotionis instrumenta consideramus in genere, & quem in singulorum praxi seruare velimus, ordinem constituimus, ita etiam eodem tempore mortificationis partes & praxim disponere possumus, prout in Domino expedire videbitur. Is ordo rerum naturæ congruere videtur vt antè omnia paupertas excolatur, quam cum dico, in-

telligo odium sui generosum, quo fiat ut primum quidem sese cæteris omnibus expoliet, propter Dei amorem, adeo ut vilissima etiam placeant: Deinde vero quod pauperibus proprium est in vilissimis & laboriosissimis occupetur libenter. Præterea ut dolores, morbus & id genus incommoda pauperum more sustineat libenter. Denique omnibus contemptui se esse gaudeat; hæc enim ad paupertatem spectant, vel eius sunt comites individui: unde immorari poterit in acquirenda singulari studio humilitate quæ paupertatis quædam est pars. Deinde vero progredietur ad castitatem, & sensuum, carnisque mortificationem. Denique obedientiam tum voluntatis, tum intellectus, & voluntatis suæ cum diuina constantem conformationem, non in genere tantum, sed in particulari, & plenissimam indifferentiam tam quoad gradum, quam vniuersas agendi occasiones. Is certe ordo probandus magis quam ille alius quem plerique præscribunt, nempe ut ad singulorum vitiorum capitalium expugnationem ordine aliquo procedat. Idque ob varias rationes quas omitto, quamquam & ex illo ordine in hunc derivari aliquid possit: vitia enim capitalia radices sunt, quæ nisi euellantur, uec potest esse perfecta paupertas, nec castitas, nec obedientia, sit tamen plerumque ut cum plantamus has virtutes, malas radices euellamus eo labore, & contra. Porro iterum hîc monendum est habendam esse semper rationem instituti, itaque omnino consultandum est ut cuiusque virtutis acquirendæ summam perfectionem ex regulis & constitutionibus sibi ipsi tanquam exemplar &c

ideam efformet, & quæ alii de ea virtute dixerunt, ad eam accommodet, actusque omnes tam internos quam externos ad eam aptare conetur.

Comparanda notitia Instituti.

CAPVT XV.

SI que dicta sunt seruentur necesse est bonam cognitionis instituti partem valde vtiliter & practice esse comparatam. Nam cum totum vocationis nostræ negotium circa finem id est perfectionem & media versetur, si cum tam fini quæ mediis prædictis, orationi, meditationi, paupertati, humilitati, castitati obedientiæ studuimus, semper ea adiunxerimus quæ instituti sunt propria tam in Bullis pontificum & constitutionibus, quam epistolis & vicis PP. NN. & societatis historia, certe quod interna media attinet, vix quicquam supererit, quod addiscendum sit: quare opus erit solum instituti formam & media externa considerare, legendo constitutiones, qua in lectione ne sterilis sit, conandum est vt excitemus amorem vocationis nostræ, & diuinam prudentiam admiremur tanti operis hisce nostris temporibus artificem ad nostram & tam multorum salutem, idque per seruum suum B. P. N. Ignatium: quantum autem temporis huic studio tribuendum sit prudenter ex circumstantiis colliget, certè non solet hæc cognitio in 3. anno perfici, quare plerumque valde expedit postea aliquid temporis eidem tribuere prout res feret.

De Salute

De Salute & Perfectione proximi procuranda.

CAPVT XVI.

HÆc est altera pars finis societatis, cuius etiam ne dimidium tantum eius spiritum habere censeamur, & merito degeneres filij appellari possimus, summam curam habere debemus, omni quidem vita, sed præcipue 3. anno. Nam hoc maxime tempore vel parta vel concessa doctrinæ aliorumque talentorum præsidia, solidiorum virtutum vi & maiori seruire spiritus imbuenda sunt ut sint potentia Deo ad destructionem & ædificationem, efficiantur que causa veluti in actu primo ad magnos circa proximum effectus, si ita placeat Deo. Imprimis ergo in tertio anno etiam finis hic expetendus & solidè penetranda omnia quæ ad proximi charitatem & zelum animarum pertinent & ad societatis spiritum accommodanda, simulque omnibus mediis excitandus ille ipse zelus & ex eo tempore exercendus; prout occasio feret, sed præcipue oratione, & mortificatione, vel, quod ex utroque constat, vitæ sanctioris exemplo. Prospicienda autem scopuli qui hic latent plurimi. Primo nonnulli natura lentiores ex hoc tempore ad otia vitæ quietioris aspirant, & propositis in salute proximi difficultatibus facile, terrentur. Secundo alij incitantur ultra vires & corporis & animi quibus periculū est ne neglecto spiritu

& orationis studio obruantur. Tertio sunt qui humanos fauores & applausus etsi directe non intendant tamen libenter magni faciunt, quod virtus nisi perpurgetur dici non potest quantum impediatur fructum, & quantorum periculorum causa sit. Quarto sunt etiam qui nimia opinione sui concepta iam sibi has aut illas functiones destinant, non satis intelligentes salutem proximi opus esse Dei à cuius voluntate proinde pender vt nobis vel aliis in hac, vel illa functione. Sunt multi similes nazui in zelo animarum qui detegendi, & consideratione & affectu, vt pretiosum hoc zeli animarum aurum omni prorsus scoria expurgetur, & solius Dei purissimo igne inflammetur.

Ante omnes circa Domesticos zelus exerceri debet.

CAPVT XVII.

Verus societatis Filius si prout debet verum etiam zelum animarum & gloriæ diuinæ habeat, imprimis illum oportet intra domesticos parietes exerceat, & nostros omnes quibuscum viuere illum ex suauissimo Dei providentiæ ductu contingeret, siue in tertio anno, siue postea non solum vera sinceraque charitate prosequatur, sed etiam quantum poterit in spiritu iuuare contendat. Cum enim societatis perfectio tanti sit momenti ad Dei gloriam, & proximi salutem, merito quisque sibi persuadere debet se excellentes

cooperari gloriæ Dei & eidem saluti, si spirituali societatis bono toto affectu studeat. His ergo imprimis quæ ad fraternam inter se vñionem & sanctius vinculum pertinent, & legisse & expendisse iuuabit, totoque affectu se in mutuo illo amore & voluntatum iudiciorumque consensione exercuisse, quam in rem studium orationis & mortificationis valde necessarium est: deinde considerandum numquid in commune omnium vel particulare singulorum bonum à nobis proficisci possit. Et certè in tertio anno id magni momenti occurrit quo iuuare nos inuicem possimus, si singulari zelo disciplinæ totius & regularum etiam minimarum seruandarum teneamur. Id enim ad societatis conseruationem & singulorum ædificationem summopere est necessarium. Itaque refert magni defectus illos qui leuitatis aut laxitatis aliquid continent, & nescio quam libertatem & vanitatem spiritus, humilitatis & modestiæ diminutionem vel singularitatem inuehant notare, vt omniratione vitæ non tantum in tertio anno, sed deinceps etiam in totam vitam possint. Certe sacris religionibus nihil vnquam fuit perniciosius, nihil ad ruinam potentius, quam antiquiorum minus ad religiosam disciplinam vita composita, sermo, mores, laxitas, leuitas, libertas, singularitas non tam necessitate concessa, quam vel importunitate vel veræ necessitatis falsis apprehensionibus exortæ. Ne igitur in hæc mala quæ grauius sunt opinione deueniat maturè sibi in tertio anno prouideat, & generosa mortificatione vitam suam Deo consecret, seposito mortis vel morborum inanis periculo, seruata tamen regula vbi se male habet.

bere senserit. Quod si ad vitæ & mortificationum exempla addat spiritualia colloquia non importune sed prudenter cum modestia & affabilitate, certum est id plurimum posse afferre ædificationis. Est ergo à domo Domini incipiendum hac ratione zeli animarum exercitium, nec facile persuaserit quis veram illum Dei gloriam, & proximorum salutem quærere foris, qui domi non ædificet, & societatis conseruationi & integritati, quæ tanti momenti est ad salutem animarum, non studeat.

Quomodo circa proximos exerceri debet animarum zelus.

CAPVT XVIII.

Varia sunt media quibus procurari potest salus proximi & perfectio. Primum illa locum obtinent quibus supra diximus nos perfici, Oratio, Meditatio, Sacrificium Missæ, SS. Sacramentum, Confessio, Examen, Mortificatio; Nam si hæc omnia instrumenta efficacia experti fuimus ad nostram perfectionem, quis dubitat quin & studio accurato & vsu ipso exulta & perfecta, atque adeo nobis iam familiaris & veluti ad manum, aptiora longe futura sint quibus proximum iuueamus. Nam præterquam quod natura ipsa ita comparati sumus vt quibus nos veluti pleni sumus, ea cum aliis communicemus, Dei ipsius qui hæc nobis media dedit, & eorum

perfectum vsum docuit, intentio est vt ea ipsa ceteris tradamus. Sicut itaque communiter fit, vt pater, quam profitetur fabrilem artem quamque vtilem expertus est, filio tradat, ita hoc societati videmus ab initio contigisse, vt per quæ adeo adiuti essent patres nostri, aliis commendarent, & eo vtilius. Vnde & exercitiorum spiritualium, & Sacramentorum, & examinis vtriusque vsus tam frequens profluxit, & certe id ortum est à primo ipso societatis spiritu. Nam postquam B. P. N. Manresæ Deo veluti tradente fecit & composuit ex his quæ experiebatur exercitia spiritualia, monente spiritu sancto quod expertus fuerat, aliis tradidit, tanto cum fructu vt videmus. Quare in exercitiis spiritualibus in annot. 18. manifeste insinuat, hominem societatis in id perpetuo intentum esse debere vt si ad exercitia spiritualia non promoueat, saltem in conuersatione familiari cum hominibus aliquam ex his desumptam praxim semper tradat. Atque inde videre etiam est quam coniuncta sit nostra perfectio cum proximi perfectione, quamque sint aptiores & efficaciores ad Dei gloriam & salutem proximi, illi qui per instrumenta prædicta serio suæ perfectioni studuerunt quam alij, denique quanti sit momenti quæ Dominus in vsu illorum instrumentorum suggerit annotare, vt fecit B. P. N. & aliis quibus & nos & alios melius iuuare possimus.

De studiis litterarum.

CAPVT XIX.

Doctrina solet esse quoddam vniuersale instrumentum iuuandi proximum. Comparatur autē illa studiis: verum cum in 3. anno studia confecta iam sint, nihil de illis dicendum est. Proderit tamen admonere non fore inutile si decursa hactenus studiorum stadia recogitet & reuoluat, seriōque expendat quam bene vel male tempus expendit & profecerit in his facultatibus quibus dedit operam, quosnam errores & defectus admiserit, quas difficultates, tentationes, diminutionem spiritus, imperfectiones sit expertus, quibus remediis vti poterat, & debebat, & id genus alia. Nam inde discet prudentiam & poterit aliis solidiora dare consilia cum res feret. Ita enim P. Faber ex propriis erroribus salubria aliis documenta confecit. Nec vero id etiam erit ipsi inutile. Nam functiones nostræ quibus post 3. annum distinemur, studium perpetuum requirunt, de quo tunc cogitare optimum est. Cauendum tamen ne præueniamus obedientiæ nutum, & nos certæ occupationi destinemus, sed suspensi prorsus ex sanctissima Dei voluntate expectemus motum; Itaque hæc consideratio si fiat, vel non fiat, antequam moniti simus, cui rei simus applicandi, vel nisi in genere: Meminisse autem debet in comparanda doctrina habendam semper rationem finis nostri. Meminisse Dei gloriæ, qua si vtar,

mur, non facile curiosam, vanam, & inutilem sectabimur.

De aliis Mediis ad iuuandum proximum.

CAPVT XX:

Generale doctrine medium variis instrumentis continetur in Societate, quæ nullum prope excludit. Huc ergo spectant Sacramentorum præcipue pœnitentiæ administratio, conciones, catechismi, lectiones tum Theologiæ tum aliæ, Exercitia Spirituality B. P. N. conuersatio. Hæc omnia quomodo fieri debeant à peritis petendum. Directorium exercitiorum magni est momenti & ideo legendum est attente in ipsis exercitiis; his præterea annotatis quæ ad eam rem facere videbuntur, P. Polanci directorium pro audiendis confessionibus, & præcipue pro morientibus iuuandis terendum assidue. P. du Pont in ultimo operis tomo fere de iis omnibus tractat. Esset valde utile non aggredi illa instrumenta simul aptare, sed singula duntaxat, & pro vt diximus de propriæ perfectionis instrumentis prudenter tum illos tum alios auctores spirituales legere, atque ex his propriam nobis ad singulorum vsum methodum conficere, quam deinceps prout occasiones sese dabunt propria experientia & aliorum lectione partim augere, partim perficere possimus. Nec verò occurrit quid his addi possit. Nam in tertio anno hæc omnia non ita perfecte exercentur.

Quae in tertio anno sunt inchoata; tota demum vita non tantum exercenda, sed & perficienda sunt.

CAPVT XXI.

HÆc omnia tum propria, tum proximi perfectionis instrumenta tanta debent in tertio anno soliditate construi, vt non statim leuiter quod nonnullis contingit, vbi educti fuerunt, & ad opus admoti frangantur & dissipentur. Sed firma ad vitæ finem si fieri potest perseuerent. Verum quia satis difficile est præstare illis vnico anno tantam tamque solidam perfectionem, idcirco optimum consilium est, vt si perfici non queant, saltem ita inchoentur, vt inposito fundamento non tantum constanter insitatur, nihil in vsu ipso temere mutando vel omittendo eorum quæ bene concepta sunt; sed etiam perficiantur, tandem. Quare non erit inutile methodum studij huius spiritualis præscribere seruandum etiam deinceps pro ratione temporis, vt nimirum vno anno vnum exercitium spirituale, verbi gratia examen conscientia, vnam item virtutem, verbi gratia paupertatem, charitatem fraternam &c. item vnum instrumentum ad iuuandum proximum verbi gratia confessionum audiendarum rationem, sibi quisque assumat excolendum & perficiendum, quamuis cætera non negligat; ita enim fiet vt & semper vtiliter oc-

cupetur atque sibi attendat, & intra paucos annos perfectus euadat operarius societatis.

Ordo dierum in toto mense.

CAPVT XXII.

Quotidie fiunt tres meditationes. Consideratio Regularum per horam. Consideratio alicuius actionis per mediam horam. Lectio libelli exercitiorum & Directorii. Lectio spiritalis alicuius libelli pii vel tractatus apti ad id quod intenditur.

Meditatio prima. Fiet ab hora quinta mediata ad sextam mediatam nisi quis malit ab hora 4. mediata ad 5. mediatam.

Post meditationem sequetur examen meditationis, & annotatio fructus ex ea percepti, considerando precipue quomodo ad quotidianarum actionum praxim accommodari possit.

Deinde vel fiet sacrū, vel legetur libellus exercitiorum cum Directorio in qua lectione id obseruandum vt ea vnoquoque die legantur que ad eius diei exercitia spectant.

Hoc facto fiet consideratio alicuius actionis diei in qua consideratione hæc forma seruanda est. Primo enim perpendetur que sit natura eius actionis, & quomodo perfectissime obiri queat, & etiam debeat ab homine societatis. Secundo attendendū est quam procul ab ea perfectione recessimus: vbi notandum quanam defectus commissi, quanam perfectio omissa. Tertio quid re-

medij adhiberi possit & debeat. **Quarto**, Defectus & remedia scriptò notanda sunt.

Observandum vero est fieri posse ut non possit vna aliqua actio vna die satis perfecte considerari, egeatque longiori tempore, quare poterit aliquando hæc consideratio eiusque puncta diuidi in duos vel tres dies. Præterea si non fieri possit matutino tempore fiet à prandio.

Peracta consideratione vno quadrante præparabitur meditatio sequens.

Horæ 9. fiet secunda meditatio vsque ad decimam, quam sequetur examen prout iam dictum est.

Conscientiæ examen hora consueta fieri debet, accuratè secundum B.P.N. formam ut non tantum consideratione sed vsu ipso & praxi defectus consueti emendentur, & consuetudo male hoc vtendi, meliori consuetudine aboleatur. Quod etiam obseruandum est in reliquis diei actionibus: hoc enim tempore si vnquam alias, eas perfecte formare debemus.

Particularè potro examen poterit fieri de hoc ordine seruando, & actionibus istis omnibus quæ in exercitiis sunt bene formandis, sic ut pro errato notetur si quid non fuerit factum vel non ita perfecte, ut Annotationes meditationis, Examinum, & alix præscribant. Poterit vero fieri vel cum generali, vel post prandium.

In prandio & quoties in publicum prodeundum erit, operæ pretium erit habere specialem modestiæ rationem, & eius regulas eas præcipue quæ ad capitis, oculorum, & totius corporis compositionem spectant, diligenter obseruare.

In recreatione ex pediet suauiter deambulan-

ad solidam Perfectionem. 43

do, & nihil rei seriaz attendendo animum relaxare, vel recitare rosarium, sine vllatamen animi contentione, vel cubiculum componere, aut quid simile agere, quod & distrahat animum, & tamen non dissoluiat.

Sequetur deinde lectio spiritualis libelli vel tractatus pij.

Tum hora secunda ad tertiam fiet consideratio regularum. Primo quidem summarij; deinde communium, denique sacerdotum, & aliarum propriarum.

Inde vsque ad 4. Lectio spiritualis. Hora 4. officium.

Hora quinta ad sextam meditatio tertia.

Post cœnam proderit examen particulare institueri de totius diei actionibus, vbi etiam præter defectus, vtile erit memoria repetere, tum lumina, tum bona proposita à Deo tota die communicata.

Primo Die.

Legetur instructio pro tertio anno, & si ita placet modus vtiliter tertium annum peragendi.

A prandio legentur 20. Annotationes & considerationes ad eas, in quibus agitur de natura exercitiorum, eorum fine, mediis, & dispositione necessaria ad illa vtiliter facienda.

Hora 4. fiet meditatio quæ continet præparationem ad exercitia.

Secundo Die.

Prima meditatio de fundamento.

Legentur in libello 20. Annotationes & cōsiderationes ad eas factæ, si forte lectæ vel satis expensæ non fuerint, sunt enim magni momenti ad exercitia omnia.

Consideratio esse poterit de iis quæ sunt ab examine vespertino vsque ad meditationem sequentis diei, siue de actionibus parandi se ad lectum cubandi, dormiendi, surgendi, parandi se ad meditationem.

Secūda meditatio erit repetitio fundamenti, in qua ipse finis creationis tanquam certa regula ad res eas quæ in societate indifferentes sunt, vel esse possunt, potissimum applicandus est.

Pag. 23. a.

Lectio spiritualis à prandio erit de Regularum consideratione.

Hora 2. 4. aut 5. primæ regulæ considerabuntur.

Pag. 34. b.

Tertia Meditatio erit de peccato tripliciter: ad eam autem meditationem paulo maior præparatio requiritur, quia continet modum meditandi, qui diligenter erit considerandus: Quare statim post regularum considerationem id est hora. 3. legendus est.

Tertio Die.

Pag. 45. b.

Prima meditatio erit de peccatis

Legentur in libro additiones ad exercitia melius agenda.

Consideratio erit de meditatione quotidiana.

Secunda meditatio erit repetitio.

Pag. 49. b.

Lectio spiritualis erit de fine exercitiorum ut ex eo scripto perueniamus ad certam noticiam imperfectionum nostrarum.

ad solidam Perfectionem. 45

Regulæ ex considerabuntur quæ suo ordine sequuntur.

Quinto Die.

Prima meditatio erit de iudicio priuato. Pag. 8. b.

Legetur ex libello de examine particulari.

Consideratio fiet de praxi eiusdem examinis particularis.

Secunda meditatio erit repetitio, siue præparatio ad mortem & iudicium. Pag. 30. b.

Lectio spiritualis eadem: scilicet de fine exercitiorum vel de examine particulari.

Regulæ suo ordine sequentes considerabuntur.

Tertia meditatio, de iudicio generali, vel de primo modo orandi. Pag. 52. b.

Sexto Die.

Prima meditatio de inferno. Pag. 33. b.

Lectio in libello de examine generali, & confessione tum generali tum particulari, De qua fiet consideratio.

Toto hoc die poterit parari & fieri confessio generalis, & paulo ante eam vel post, Meditatio esse poterit de filio prodigo, siue mane confessio fiat siue vesperi. Pag. 160. a. Pag. 151. a. Pag. 36. b.

Septimo Die.

Meditatio. De pœnitentiæ fructibus. Pag. 34. b.

Consideratio erit præparatio ad reddendam rationem conscientiæ, quæ eadem die fiet de tota vita in societate acta.

Addi poterit lectio primi modi orandi in libello.

Septimo Die.

Hoc die poterit vacare & vti aliqua recapitulatione colligendo fructum, quem in hac prima hebdomada percepit. Iuuabit etiam verò suauiter legere de examine quouidiano.

Octauo Die.

Pag. 59. a.

Prima meditatio de Regno Christi.

Legentur ex libello additiones pro 2. hebdomada.

Consideratio. De praxi rerum Sacramentalium vt aquæ Benedictæ, Agnorum Dei, &c. in quorum vsu qui debet esse frequentissimus, requiritur magna fides imo cum Christo, & Ecclesia reuerentia.

Lectio poterit esse de amore vel de imitatione Christi, aut de natura perfectionis & secundo eius statu, quæ lectio poterit hac tota septimana continuari.

Pag. 65. b.!

Secunda meditatio. De Christi incarnatione.

Tertia Meditatio erit repetitio.

Nono Die.

Pag. 66. b.

Prima meditatio. De Christi natiuitate.

Legentur in libello regulæ, de spirituum discretione primæ, etsi illæ videantur pertinere ad primam hebdomadam.

ad solidam Perfectionem. 47

Consideratio erit. Delectione spiritali.

Secunda meditatio erit de circumcissione:

Lectio spiritalis esse poterit de Christi amore, vel imitatione in genere, vel in iis precipuè virtutibus quæ in illis mysteriis elucet, nempe humilitate, paupertate, & mortificatione. Pag. 67. b.

Tertia, Repetitio erit.

Decimo Die.

Prima meditatio. De purificatione:

Legetur in libello secundus orandi modus. Pag. 68. b.

Consideratio erit, de officio Diuino persol- uendo.

Secunda meditatio, de fuga in Ægyptum:

Lectio spiritalis vt supra, hic verò poterit esse de Christi imitatione in religione laboribus, & afflictionibus. Pag. 62. b.

Regulæ suo ordine sequentes considerabuntur,

Tertia meditatio erit repetitio.

Vndecimo Die.

Prima meditatio. De Christo Hierosolymis remanente. Pag. 70. b.

Legentur in libello Regulæ posteriores de spiritu discretione.

Consideratio, de oratione vocali, Litanis, rosatio, salutatione Angelica, vbi disponendum quare fiant aut fieri oporteat, & quomodo,

Secunda meditatio, de vita Christi ab anno duodecimo ad 30. vel de vexillis. Pag. 71. b.

Lectio vt supra, addi potest de vita communi Pag. 72.

Christi : Item de obedientia.
 Regulæ sequentes.
 Tertia meditatio erit repetitio:

Duodecimo Die.

- Pag. 76. a. Prima meditatio de vexillis, vel de vita Christi ad annum 30.
 Pag. etiã 86. Legetur in libello de Electione.
 huius libri. Consideratio de priuatis corporis mortificationibus, & castitate.
- Pag. 78. b. Secunda meditatio erit de Baptismo Christi, vel repetitio præced.
 Regulæ quæ sequuntur.
 Tertia meditatio erit repetitio de Baptismo Christi.

Decimotertio Die.

- Pag. 79. b. Prima meditatio de tentationibus Christi.
 Legetur in libello & directorio, aliquid de Electionis.
 Consideratio. De mortificationibus sensuum & linguæ.
- Pag. 81. b. Secunda meditatio. De vocatione Apostolorum.
 Regularum sequentium consideratio.
 • Debet fieri lectio, de ordine in vita spirituali seruanda, & impedimentis perfectionis.
- Pag. 82. b. Tertia meditatio de Christi documentis.

Decimoquarto Die.

- Pag. 84. a. Primã meditatio. De tribus modis humilitatis.
 Lectio

Lectio de electione continuabitur.

Toto reliquo tempore fiet electio de gradu perfectionis ad quem aspirare conveniat, et si enim per 2. tempus id aliquando constet, tamen servanda B. P. N. admonitio, nempe non posse esse non vtile adhibere 3. tempus per 1. & 2. modum bonæ electionis. Pag. 86. b.
& pag. 87. b.

Sub vesperum poterit fieri repetitio.

Decimo quinto Die.

Prima meditatio de tribus hominum classibus. Pag. 88. b.

Legi poterit in libello de vitæ emendatione.

Consideratio de praxi primi modi eligendi in singulis actionibus, siue de puritate intentionis.

Secunda meditatio erit repetitio de tribus modis humilitatis, & tribus classibus simul nisi fiat alia electio.

Tertia meditatio erit vtriusque repetitio.

Decimo sexto Die.

Prima meditatio de Discipulis missis ad prædicandum. Pag. 91. a.

Legi poterunt Regule de fide orthodoxa.

Consideratio de studiis.

Secunda meditatio, de zelo animarum. Pag 91. b.

Tertia repetitio.

Decimo septimo Die.

Prima meditatio, de paupertate Apostolica. Pag 94 b.

Legi poterunt regulæ de victu temperando.

Consideratio, de praxi paupertatis, vel de Refectione.

Pag. 95 b.

Secunda meditatio, de Mortificatione Apostolica.

Tertia repetitio.

Decimo octavo Die.

Prima meditatio, de contemptu mundi.

Pag. 96. b.

Legi poterit de scrupulis.

Consideratio, de conuersatione cum nostris.

Pag. 98. a.

Secunda meditatio, de humilitate.

Tertia repetitio.

Decimo nono Die.

Pag. 99 b.

Prima meditatio, de dissidentia sui & confidentia in Deo.

Legi poterit de Eleemosynis.

Consideratio, de conuersatione cum exter-

Pag. 100. b.

nis.

Secunda meditatio, de oratione.

Tertia repetitio.

Vigesimo primo Die.

Pag. 102. a.

Prima meditatio, de conformitate cum voluntate Dei, & obedientia in functionibus.

Lectio, in Directorio.

Consideratio, de sanctissimo sacrificio.

Secunda meditatio, de præparatione Christi;

ad solidam Perfectionem.

31

ad Passionem.

Tertio. Repetitio.

Vigesimo primo Die.

Prima meditatio, de Mysteriis in horto ge- Pag. 116. b.
tis.

Lectio, in Directorio.

Consideratio de Sacrificio Missæ.

Secunda meditatio, de Christi comprehensio- Pag. 119. b.
ne.

Tertia repetitio.

Vigesimo secundo Die.

Prima meditatio, de gestis in domo Cai- Ibid. b.
phæ.

Consideratio, de visitando Sancto Sacramen-
to.

Secunda, de accusatione apud Pilatum. Ibid. b.

Tertia repetitio.

Vigesimo tertio Die.

Prima meditatio, de transmissio Christo ad Pag. 120. a.
Herodem. Ibid. a.

Secunda, de reuersione ab Herode ad Pila-
tum.

Tertia, repetitio.

Consideratio, de refectione corporis.

Vigesimo quarto Die.

Prima meditatio, de crucifixione Christi. Ibid. a.

Ibid a.
Ibid. b.

Secunda de Myſteriis in cruce factis.
Tertia de ſepultura.
Conſideratio, de relaxatione animi & recrea-
tione corpori danda.

Vigeſimo quinto Die.

Pag. 123. b.

Prima meditatio, de Chriſti Reſurrectionis
Myſterio.
Secunda, de Chriſti apparitione facta Apo-
ſtolis abſente Thoma. Ioan. 20.
Tertia Repetitio.
Conſideratio, de functionibus circa proxi-
mum.

Vigeſimo ſexto Die.

Ibid. b.
Ibid.

Prima Meditatio, de Apparitione in monte
Thabor. Matth. vlt. cap.
Secunda, de Domini Aſcenſione.
Tertia. Repetitio.
Conſideratio, de functionibus circa proxi-
mum.

Vigeſimo ſeptimo Die.

Prima Meditatio, de miſſione Sancti Spiritus.
Secunda, de ſanctitate fidelium poſt miſſio-
nem Spiritus Sancti.
Tertia Repetitio.
Conſideratio, de functionibus circa proximū.

Vigeſimo octavo Die.

Prima Meditatio, de beatitudine ſanctorum.

ad solidam Perfectionem.

53

Secunda, de corporis gloria.
Tertia. Repetitio.
Consideratio, de deuotione erga B. Virginem
& sanctos.

Vigesimo nono Die.

Meditatio, de amore spirituali quæ tota die Pag. 114, b.
repetetur.

Consideratio, de praxi præsentis Dei.

Trigesimo Die.

Fructus Exercitiorum colligentur, & notabuntur defectus.

Quomodo fieri debeat Regularum Consideratio.

CAPVT XXIII.

Eius Necessitas.

PARAGRAPHVS I.

Qui perfectionis ædificium in se construere in religiosa familia aggressus est, debet imprimis eius ædificij ideam sibi quamdam in animo suo formasse, ad cuius similitudinem postea sese suosque omnes mores fingat & componat. Est enim exemplar veluti complementum causæ efficientis, vt aliquid efficere queat. Quare de

per frequenter dum in opere progreditur, eam ipsam intueri, & ad eam omnia sua dicta, facta, & cogitata examinare: verum quia præstans illa perfectionis forma, vel non potest in initio à tyrone concipi tota, & ut in se est, sed sensim & ipso usu, ut experientia constat; vel licet aliquando concepta accurate menti inhererit, sensim tamen nostris imperfectionibus attecitur quodammodo & euanescit, sic ut eam in nobis ipsis vix amplius inspicere possimus, saltem eo modo ut idea practica esse queat: Idcirco opus fuit externum quoddam exemplar effectum ad eius imitationem ante oculos habere propositum, ut iuuet nos ad veram ideam perfectionis in animo vel efformandam, vel renouandam, qua deinde utamur in efficienda ipso facto structura. Hoc præstant in vnoquoque ordine leges seu regulæ & constitutiones quæ vere & propriis aliud nihil quam forma eius perfectionis quæ cuique proposita est. Cum enim ea ipsa forma non sit simplex, sed varias habeat partes, & varia virtutum omnium officia ad finem talis instituti apte accommodata atque attemperata, non potest ita paucis explicari, sed dissecta in sua membra proponi debet, ut sit ad usum & praxim accommodatior. Atque hæc ipsa membra nihil aliud sunt, quam regulæ quarum crebra inspectione, consideratione, usuque tyrones sensim acquirunt interuam ideam (sine qua fieri nullo modo potest ut perfectionis ædificiū construant) & sensim etiam ædificant practicæque totam in se exprimunt. Alij vero vel perficiunt eandem ideam vel deletam reparant, vel eum vitæ pristina moribusque conferentes intelligunt quid à se peccatū sit hætenus, atque adeo

toti suo se instituto conformantes, dispersas tot in regulis formæ illius Diuinæ partes in se colligunt, & eam integre repræsentant. Propter quas rationes valde necessaria est cuique attenta inspectio instituti, tum præcipue cum de renouatione agitur, sed vt recte fiat nonnulla videntur præmittenda de regularum obseruantia, excellentia, obligatione, & obseruatione.

Quanta sit regularum nostrarum præstantia.

PARAGRAPHVS. II.

Regularum nostrarum author est Deus ipse, vt & religionum. Is enim vt infinita sua bonitate ad supernaturalem finem media instituit diuersa diuersis temporibus pro infinita sua sapientia. Ipse enim habet in se solus innumera exemplaria vitæ perfectioris, & ex illo suo thesauro exprompsit eam religiosorum institutorum varietatem quæ in Ecclesia cernuntur quando & quomodo ei visum fuit. Hoc vero tempore cum deficit fides & charitas refrigescit nouam hanc ideam miserie hisce temporibus aptissimam in mundo exhibuit. Nec enim dubium esse potest quin opus sit manuum eius instituti societatis forma qua tam multi adeo secure & certo ad suum finem inuuantur, cum eiusdem sit eiusmodi mediorum adeo excellentium institutio cuius est finis intentio.

Hanc ergo vitæ formam ab æterno in sui consilij decreto absconditam cum diuina menstradere mundo voluit, vsus est ad id B. P. Ignatio viro prudentia pariter & sanctitate insigni cui per multos annos & variis modis exercitato ipsemet antea eam ipsam impressit altissime, nec tamen voluit vt quam conceperat ideam effunderet, sed id fieri voluit longa parturitione. Nam nihil scripsit, nisi prius petito à Deo consilio, multisque precibus lachrymisque fuis, multis oblati sacrificiis, acceptis etiam vicissim à Deo plurimis illustrationibus quibus dirigebatur ad regulas æterno illi exemplari conformandas.

Vt vero facilius, & ad humanæ vitæ vsum accommodatius hanc in se primum deinde in ipsis constitutionibus ideam efformaret, diuina quædã & admirabili luce spiritus sancti perfusus in Christi vitam intendit oculos, & quia in eo sunt omnes thesauri scientiæ & sapientiæ Dei, ac proinde vnus ipse absolutissimum perfectionis exemplar visibile continens eminenter omnes formas vitæ perfectioris, ex eo solerti manu, quam posset solidissimam vitæ religiosæ imaginem non tam abstractis animo diuinæ similitudinis coloribus parum ad vsum aptis effulgentem, quam veris firmisque virtutum omnium præfidiis constantem, & vna practicaque vitæ Christi luce interiorius, exteriorisque perfusam depingeret.

Hoc vt melius præstaret, duce & monstrante Deo iam inde ab initio suæ conuersionis conatus est penetrare ea omnia quæ de Christi Domini vita litteræ sacræ habent, & per annos 34. circiter assidua meditatione, Christi Domini dicta facta, desideria, cogitationes continuò expen-

dens simulque quam ex primis conuersionis an-
nis hauserat vitæ formam, & in libello exercitio-
rum descripserat, longo vsu crebrisque inspira-
tionibus, necnon & persecutionibus probatam,
totis decem constitutionum partibus expressit.
Nihil enim sunt *singulæ* societatis regulæ quam
vitæ spiritualis documenta, & veluti axiomata
ex ipsis Christi exemplis & dictis expressa, vel
dictamina quædam æternæ Dei voluntatis & sa-
pientiæ in mentis diuinæ idea descripta primum
in prototypo exemplari Christo Domino & ex-
inde nobis proposita, vt per ea vtrumque hoc ex-
emplar melius concipiamus & animo apprehen-
damus, & ei nos conformemus.

Inde fit vt regulæ nostræ contineant totius
Euangelicæ perfectionis summam & quidquid ab
aliis authoribus & religionum fundatoribus de
perfectione traditum est, vt variis tractatibus
dispersum his collectum comprehensumque sit
non temere, sed ita vt vnâ formam apte concin-
neque efficiat, qua (si adhibeatur) facile totus
homo disponatur optimè ad finem propriæ per-
fectionis & aliorum ad Dei gloriam per media
aptissima, & efficacissima attingendam. Per eam
enim totus homo emendatur, & regitur, cogita-
tiones, verba facta ad exemplar efformantur, sen-
sus omnes & membra diriguntur, denique quic-
quid est vel intrinsecum in homine, vel extrinse-
cum ita componitur vt aduersus Deum, proxi-
mum, & seipsum excellenti modo seruet offi-
cium. Quare cum sint media & instrumenta qui-
bus nos Diuina prouidentia ad nostrum finem
deducere statuit; certum est eò se magis ab illius
prouidentie gubernatione subtrahere, & eolon-

gius à fine suo, & Christi Domini imitatione, ideoque proposita recedere quemque, quò regularum obseruatione magis deficit:

Qua sit earum obligatio.

PARAGRAPHVS III.

VT vero intelligatur quo ex spiritu & fine modoque debeant obseruari, operæ pretium est nosse quanta sit earum obligatio.

Et quidem certum nullam regulam esse in societate cuius violatio, si per se & precise violetur, vt est violatio talis regulæ, sit peccatum aut mortale aut veniale, obligatio enim legis positivæ pendet ex voluntate legis latoris volentis per eam subditos obligare. Author vero nostrarum regularum explicuit expresse nolle se vt illæ ad peccatum obligent, tribuunt tamen ius superiori imponendi pœnitentias seu afflictiones corporis eas violantibus. Hæc enim fuit intentio authoris & hoc modo à singulis sunt acceptatæ.

Quamuis autem per se non habeant vim obligandi, potest tamen fieri vt aliunde ita in conscientia obligent, vt si contra eas fiat peccatum committatur; hoc autem multis modis contingit: Primo ratione voti; sic enim, omnes quæ pertinent ad vsum rerum, donationem, acceptationem, commutationem obligant sub peccato vt 24.26.27. summ. de qua 27. videndus est Molina tom. 3. de instit. Item 7.8.9.11.17.25. ex commu-

nibus, vsus enim vel vsurpationis cuiusque rei absque de pendentia à voluntate superioris peccatum est in votum paupertatis, etsi non semper mortale propter materiam paupertatis, sicut etiam ex qua de obedientia agunt, ut sunt à 31. in summ. saepe possunt obligare vi voti obedientiae. Secundo plurimae possunt sub peccato obligare ratione alicuius virtutis considerata maxime modestia, maturitate, & edificatione quam iure naturae tenetur praebere Religiosus societatis, id est talis religionis quae est ad talem finem instituta, tales sunt in summ. 6. 8. 10. 14. 16. 17. 21. 22. 28. 29. 30. 40. 43. 44. 45. 46. ex communibus. 13. 19. 20. 22. 23. 24. 28. 29. 30. 31. 32. 34. 37. 38. & aliae similes. Nam quod illis continetur fere totum ad ius naturale & leges virtutum tali instituto ut eius fini necessarium pertinet, ut quiuis deprehendet si rem bene expendit; ita geritur in regulis pene omnium officiorum particularium.

Tertio. Possunt obligare ratione peculiari expressae promissionis, ut est 9. ut quisque sit contentus suis defectibus ad superiorem deferri, & 40. de reddenda ratione conscientiae. Nam haec duae solent particulariter proponi & expresse; quoad alias vero omnes & si quisque in genere promittat se eas servaturum, non tamen vi promissionis censetur se ita obligasse ad singulas observandas, ut si aliquam violarit, censetur contra promissionem peccasse. Nam vi talis promissionis tenetur tantum retinere generale propositum servandi regulas omnes & vitam suam illis conformandi. Hoc autem tantum intendit societas cum illam promissionem exigit: nam sine tali proposito non vellet eum retinere, quod si illud

simularet se habere, grauius certe societatem deciperet, censetur autem tantum promittere se conseruaturum generale illud propositum, non autem singulas regulas quauis occasione seruaturum. Neque societas hoc ab illo requirit, sed tantum bona fide agat & si labi contigerit, non detrectet pœnitentiam. Quarto. Ratione scandali hoc modo plerumque peccatum est uolatio regulæ coram aliis, etsi reuera illi non peruertantur. Non enim societatis religiosus ab omni tantum malo tenetur abstinere, sed etiam ab omni specie mali, ut monet Apostolus, & hoc propter alios. Atque uolatio regulæ coram aliis sine dubio habet speciem mali. Quinto. Ratione læsionis disciplinæ, pulchritudo enim & decus religiosæ familiæ consistit in bona disciplina seu conformatione morum cum regulis, sicut enim mirè ornat religionem si in ea seruetur silentium, si omnia tranquilla sint, omnia bene composita; si omnes statis temporibus surgant, orent, studeant, comedant, corpus exerceant, morem superioribus gerant, &c. ita è contrario illam inficit & dedecorat si omnia plena sint tumultu, strepitu, cachinnis, si loca publica sint immunda, si quisque surgit, orat, dormit, comedit cum lubet, si nulla cum superioribus coniunctio, nulla erga illos vel socios reuerentia. Qui ergo uiolando regulam aliquam notabiliter lædit disciplinam, haud dubie peccat quia magnum religionis bonum & ornamentum euertit vel commaculat, imo ratione huius læsionis regulæ posset esse graue peccatum, si nimirum sequeretur grauis læsio disciplinæ, ut cum quis sua libertate & laxitate alios ad laxitatem inducit. Ob eandem causam superiores grauius peccant qui

sua negligentia patiuntur disciplinam collabi, & subditi certe qui nolunt se ad eam accommodare, vel eo sunt ingenio vt non sit spes quod sese sint accommodaturi, debent eici tanquam perniciosi bono societatis. Sexto, ratione negligentiae (inquit D. Thomas 2. 2. quæst. 168. ar. 1. Caietanus, Valentia ibid. hoc vero habet locum imprimis in iis quæ spectant ad cultum diuinum, vt si quis ex torpore quodam ommitteret meditationem, lectionem sacram, examen: est enim ille torpor acedie peccatum, quod quisque vitare tenetur. Idem si ita quidem quis præter, sed oscitanter & perfunctorie: Deinde locum etiam habet in aliis omnibus. Nam omisio eorum ex negligentia peccatum est; vt si ex negligentia omittas lectionem, studium, officia charitatis in proximum & alia bona opera. Nam homo tenetur vt non agat vel omittat quicquam ex tædio laboris. Septimo. Si ex libidine regulam violat (inquit B. Thomas, supra) id est (vt exponit Caietanus, Valentia, & alij ibid.) ex nimia cupiditate, vel alio affectu minus ordinato. Sic sæpe violatur silentium, comeditur, vel bibitur extra tempus, luditur &c. Quid enim est ex motu affectuum inordinato et si ex se sit indifferens, peccatum est. Octauo, Ratione contemptus vt ait D. Thom. supra: potest autem hic cōtempus fieri tribus modis. Primo. Si nihil vel parui estimas totam regulam, & ideo nullam curam habes eius seruandæ, & hoc sine dubio graue peccatum est imo mortiferum: nam ex vi votorum teneris habere propositum generale viuendi secundum regulam (vt colligitur ex B. Thoma supra: (si tamen non cures seruare

vnam regulam, quia parua est, retinens propositum seruandi alias non est mortale. Secundo, si nolis, eam seruare ne te illi aut superiori subicias, verbi gratia si frangas silentium, omittas meditationem ne te potestati vel regimini superioris aut legis submittas, hoc est omnino mortiferum. Nam vi voti obedientiae proprie te subiecisti regulae & potestati superioris, vt omnes docent. Differunt autem hi duo modi, quia aliud est non habere curam, vel propositum seruandi regulam, aliud nolle esse subiectum: hoc enim speciale peccatum est inobedientiae, non autem prius. Tertio, si nolis seruare regulam, & sic ostendas te illam & eius authorem nihili pendere, & hoc est etiam graue peccatum, vt patet. Nam continet odium formale saltem saepe, & contemptum personae qui potest saepe transire in formalem inobedientiam.

Atque ex his constat satis quantum obligent societatis regulae, & quomodo intelligi debeat, quod canone 13. Congreg. 3. & can. 13. Congreg. 4. dicitur. Omnes qui de societate sunt, teneri ad regularum obseruationem.

Qualis debeat esse regularum Obseruatio.

PARAGRAPHVS IV.

CVm & societatis conseruatio, bonaque administratio, ac progressus, & priuatum cuiusque bonum magnopere pendeat ex regularum obseruatione, magni refert vt haec obseruatio

ad solidam Perfectionem.

63

plena sit & perfecta : vt vero talis sit, has conditiones requirit.

Primo debet ex amore esse non timore, ideoque eorum author non voluit eas sub peccato obligare, sed iudicauit satis esse societatis generosis Filiis, si illis tantum proponerentur, vt media & instrumenta certissima diuinæ gloriæ, quibus certo & efficaciter iuuamur vt ei placeamus. Certe diuina bonitas non potuit euentius æternum suum in nos amorem declarare, quā vocando nos ex mundi periculis ad societatem; hoc vero beneficium ideo tantum est, quia societatis institutum firmum solidumque est & perfectum. Tale autem est quia hisce regulis constat : quare cogitandum est regulas esse nobis à Deo concessas ex amore illo infinito, quo nos prosequitur, non tantum vt sint nobis amoris eius testimonia, sed vincula etiam quibus nos ad se traheret, sibi que vniret : sicut ergo ex amore nostri boni hanc nobis à cælo scalam demisit, per cuius gradus ascendamus; ita etiam nos ex eius amore debemus per eosdem gradus ascendere, vt tandem ei vniamur.

Secundo. Debet ea observatio oriri ex vero desiderio totius perfectionis : cum enim regulæ nostræ nihil aliud sint quam summi apices perfectionis singularum virtutum, nisi ardens hoc desiderium totius perfectionis menti insideat, non facile erit ad eam frequentes & arduos virtutum actus assurgere. Inde est quod in disciplina obseruanda languor, certum sit argumentum interni languoris circa studium perficiendi; & si in homine societatis vllus existat seruor hinc præcipue se exercet. Societatis enim spiritus

in eo potissimum consistit, ut regulas nostras in se mortuas animet in nobis, & viuificet, & totam instituti formam obscuram latet inque in chartis; omnium oculis exhibeat; si igitur spiritu illo viuimus, spiritu etiam ambulemus imo curramus viam hanc mandatorum Dei.

Tertio. Debet obseruatio regularum dirigi ad eum finem propter quem regulae sunt datae. Finis ille est ut sint nobis externum veluti exemplar Christi Domini vitam actionesque representans, ut facilius in nos transferamus excellentem illam perfectionis formam quam ipse nobis proposuit. Quare cum venit nobis in mentem regula aliqua, vel offertur occasio alicuius obseruandae, non satis est eam quoquo modo obseruare, sed meminisse statim debemus Christi Domini prototypi exemplaris, & cogitare nobiscum quomodo hanc illamque actionem quae hae regulae commendatur obibat, verbi gratia cum commendatur obedientia, paupertas, humilitas, silentium, patientia, mortificatio sensuum, & alia id genus. Regulae enim omnes exceptis illis quae peccatum supponunt, eò possunt dirigi, ut in earum obseruatione Christo Domino nos conformemus: seruemus silentium, ut Christus seruabat cum interna animi recollectione; oremus ut orabat; obeamus officia humilitatis & mortificationis ut ipse obibat; patienter aduersa quaecumque vndecumque promanent, feramus ut ipse ferebat; comedamus ut ipse comedebat, animi etiam relaxationi vacemus ut ipse vacabat, & ita de ceteris. Est mirum in modum efficax & suavis haec praxis in regularum obseruatione ut experientia discet qui in

ad solidam Perfectionem. 63

ea serib se exercebit. Sic enim paulatim formatur in nobis Christus, & sic efficitur paulatim Christi socij & fratres, Deo Patri idcirco gratissimi, & in quibus propter dilectum Filium suum sibi complacet, & per quos beneficium illud suum æternum de homine redimendo, quod totum in Filio constituit, libentissime exequitur, ut per Filii sui membra & fratres simillimos.

Quarto. Debet hæc observatio esse integra. Hæc autem integritas duplex est. Primo quidem ex parte nostra ut nimirum vires omnes in id conferamus siue internas, siue externas. Observatio enim regularum actus est obedientiæ cuius vi ad eas obligamur. Obedientia autem ut perfecta sit debet esse cum vera intellectus voluntatisque resignatione, promptitudine, alacritate, diligentia, fortitudine & perseverantia. Cavendum proinde ne ad oculum seruiamus & exteriori tantum observantia simus contenti. Secundo debent omnino omnes observari nulla prorsus excepta. Nam omnes habent eundem authorem Deum, omnes ex eius sapientia sunt derivatæ, omnes ex amore in nos concessæ. Nec enim quia parvæ videntur nonnullæ ideo quasi tomere atque inconsiderate ab æterna sapientia artifice instituti nostri insertæ sunt alijs, sed omnes ex certa scientia & in bonum nostrum ad vitæ nostræ formam integrandam inspiratæ sunt. Quare si vel vna minima non observatur; ex ea parte minus integra erit perfectio, eritque instar corporis mutili cui pes aut manus vel quid simile desit.

Qualis esse debeat earundem consideratio.

PARAGRAPHVS V.

VT ita obseruari possint regulæ, non tantum sunt bene intelligendæ, & in memoria habendæ vt prompte occurrant, sed etiam perspectum esse debet quomodo ad praxim applicari debent: quare sæpe diligenterque sunt considerandæ. Hæc consideratio quatuor puncta complectitur.

Primo, Attente consideratæque legenda est regula, deinde remoto libro comprehendendus est breuiter animo sensus, & tota ea perfectio quam continet, est memoriæ imprimenda, vt deinceps prompte occurrat, & regulæ instar sit semper ad manum. Secundo. Considerandum quomodo ea perfectio quæ ibi continetur in prototylo exëplari Christo Domino reluxerit, siue ab eo obseruata quasi fuerit iuxta quod dictum est §. 4. num. 3.

Tertio. Considerandum est quænam sit praxis & vsus talis regulæ, quod vt bene fiat, præsupponi debet regulam dicere respectum ad id quod per eam dirigi solet: per regulas vero nostras dirigi debent nostræ actiones, tum externæ tum internæ; itaque praxis & vsus nostrarum regularum est actiones illas rectificare: quare vt bene praxis cuiusque regulæ cognoscatur, applicari ea debet ad actiones omnes nostras internas & externas. Nec vero omnes regulæ sunt eius-

dem rationis : nam quædam sunt generales quæ sefe ad omnes extendunt vel certe multas actiones ; alia vero particulates quæ ad vnam vel paucissimas spectant. Cum igitur considerare volumus quæ sit praxis regulæ alicuius generalis eam veluti manu ducere debemus , vel per omnes diei actiones quas exercemus , conuersando cum Deo, cum proximo, & quæ nos tantum attingunt, vel per actiones internas, cogitationes scilicet & desideria, vel externas verba nimirum & opera, & videre num cum hæc actiones obimus, meminerimus nos habere talem regulam & qua dirigi debeant ; deinde accuratè dispicere quomodo singulæ actiones tali regulæ, & per eam Christi perfectioni sic applicatè congruant, quomodo exorbent, quando verò regula vnam tantum actionem spectat ad eam solam applicari debet vnà cum prototypo exemplari, vel etiam cum relatione ad finem nostrum. Nam cum in regula dicatur, finem societatis esse nostram perfectionem & proximi, omnes regulæ quæ sequuntur, sunt veluti ad nostrum finem. Itaque debemus illas applicare ad actiones, quatenus sunt talia media, ac proinde considerare an ita perfecte hanc vel illam actionem fecerimus prout regula requirit & prout exigit Christi imitatio.

Quarto oportebit si quid distortum in actionibus nostris appareat, de eo dolere, & proponere serio emendationem, & ad id gratiam per Christi Domini merita postulare.

Eiusdem considerationis praxis.

PARAGRAPHVS VI.

VT melius intelligatur & vtilius exerceatur hæc consideratio quæ certe magni est momenti, visum est eius exempla aliqua proponere. Sic igitur consideranda prima regula summa.

Primo. Eam attentè legam, postea seposito libello, eius mihi sensum hunc effingam & in animo versabo: nimirum eius summam esse quod in societate duplex sit regula præcipua, vna interior, lex nimirum charitatis & amoris quæ scripta & impressa esse debet in cordibus omnium filiorum societatis, quaque in omnibus dirigi debent in sancto Dei seruitio: altera exterior quæ ad id iuuat: hunc sensum conabor memoriæ imprimere.

Secundo. Considerabo Christum Dominum habuisse etiam quodammodo duas similes regulas. Nam habuit omnino internam legem amoris Dei, qua impellente sola, etsi nullam habuisset positiuum præceptum agendi & patiendi pro nobis, pro vt fecit, tamen verè ex Dei amore, eadem vltro egisset, & passus esset omnia pro vt egit de facto & passus est. Et licet non alia regula externa egeret, sicut nos qui sumus infirmi, voluit tamen (Deus ei dare præceptum positiuum, & legi antiquæ eum subiicere, vt obedientiam exerceret, & legis cuiusque utilitatem nobis commendaret.

Tertio. Regulae praxis, cum sit generalis, versatur circa omnes actiones meas, quare exquiram. An aliquando meminerim internae illius legis, deinde dispiciam quomodo actiones omnes diuini seruitij exequar à prima diei hora ad vltimam; nimirum an cum mane surgendum est, id faciam alacriter ex lege Dei amoris, & vt ei placeam, & vt Christus ipse faceret, & an id facturus essem, etiamsi non esset in societate regula de surgendo mane. Deinde veniam ad meditationem, & applicata amoris Dei regula, videbo an illa sit quae me moueat ad orandum &c. Idem erit faciendum circa singula studia, officia, humilitatem, charitatem in proximum, & singulas actiones diei, etiam circa refectio- nem corporis & animi relaxationem, quam si lex charitatis dirigat, certe non poterit non recte fieri.

Quarto. Si videam me ex consuetudine, vel affectu alieno, vel mera quodam seruiline ob violatam externam regulam, accipiam penitenti- am, applicari ad ea quae sunt diuini obsequij non autem ex amoris & charitatis interna lege, veniam petam & postulabo per vniuersum Christi amorem, vt eam legem imprimat altius cordi meo, vt sola illa me dirigat, sola illa mihi sit lex.

Sic consideranda 4. Regula summary.

Primo, huius mihi sensum efformabo. Societatem nostram non habere certam & determinatam rationem viuendi, qua veluti constringatur, & intra cuius limites concludatur, sed communem; non vt remissiùs viuat, sed potius vt sit capax omnis perfectionis, & omnis generis mortificationum & pœnitentiarum; pro vt ad maiorem spiritus profectum conueniet: ad quem finem & quisque quasuis suscipere cum venia, & ipsi superiores imponere sine restrictione vlla possunt, cum in multis religionibus ordinarias pœnitentias habentibus, id non sit fas.

Secundo Christi Domini vita etiam fuit communis, vt omnibus perfectionis omnis esset exemplar.

Tertio, Ad praxim applicabo hanc regulam: videbo imprimis num in communi hac vita, sicut fecit Christus, maius Dei obsequium intuear. Nam quod ad me attinet, debeo toto affectu abhorreere ab iis omnibus quæ commoda sunt carni, quatenus sunt talia, sed tantum iis vt quatenus continent maius Dei obsequium. Itaque primum eas omnes actiones quæ communes sunt, applicata hac regula examinabo, verbi gratia, victum, vestitum, somnum, animi relaxationem, modum conseruandi, studia &c. considerans quo affectu ad illa ferar, diuini obsequij an aliquo alio. Deinde considerabo quibus pœnitentijs vti soleam, aut etiam possem, & debeo

ad solidam Perfectionem. 71

sem pro capacitate vitæ huius communis, ad maiorem in spiritu profectum, denique num impo-
nantur à superioribus aliquando, & quo eas ani-
mo & alacritate recipiam.

Quarto. Statuam me emendare, & in exte-
riori hac communi vita non communiter nitari
vivere, sed animo & desiderio complecti cru-
cem Christi, & omne genus mortificationum,
quæ desideria (licet utar vita communi ad ma-
iorem Dei obsequium) cum poterò tamen effica-
cia reddam assumendo quotquot poterò mortifi-
cationes pro occasione.

Sic consideranda 6. Regula.

Primo. Utantur quotidie omnes conscientie
sue examinatione consueta, nimirum per quin-
que puncta.

Secundo. Finis huius examinis est Dei boni-
tatis erga nos cognitio, & nostri, & anime puri-
tas, quæ in Christo excellentissima erat & con-
tinua.

Tertio. An ita singula puncta percurram, ve
examen sit mihi medium efficax ad perfectio-
nem, & Christi similitudinem mihi imprimen-
dam; an ita gratias agam Deo ut Christus facie-
bat, tantine meas imperfectiones faciam, & ita
eas detester, ut Christus illas ipsas æstimabat &
detestabatur.

Quarto. Propositum emendationis.

Regula nona.

Primo. Meipsum nihili facere deo, & in

dignum iudicare qui vel æstimer, vel amet, quia potius dignum odio & contemptu ob mea peccata & defectus quos in me cognosco: ita gratum mihi esse debet, ut ob illos defectus qui siquæ me contemnat (quia cum mihi insint, reddunt me vilem apud eos quibus apparent) & eos superiori referat. Nec debet hoc meam quietem perturbare, imo debet id mihi esse gratum.

Secundo. Pro praxi huius regulæ lustrabo defectus meos præcipuè insignes, quosque maxime vellem occultos, & considerabo de singulis in hunc modum. Hic in me defectus vere inest, & patet oculis Dei & forte hominum quam ergo putas de me opinionem propter illum concipere possunt? certe talem. Quid si ad superiorem referrent? turbaretne? quomodo non confundor coram Deo? alienone animo essem ab eo qui retulisset &c. quid erit in iudicio quando omnia patebuunt omnibus?

Regula undecima.

Primo. Hæc regula est maxime generalis estque summa totius perfectionis.

Secundo. Summa eius est, societatis religiosus qui serio Christum sequitur, amat & ardentè exoptat. contumelias, infamationem, & iniurias quas suis pati debet, & abhorret omnino, & non ex parte ab iis quæ mundus amat, scilicet fama, honore, magni nominis æstimatione. Hæc regula deducenda est per omnes actiones dici, præsertim publicas, vel quæ ordinem ad publicas habent, ut sunt studia. Et videndum an in meditationibus meis hæc ardentia desideria concipi-

piam Christi exemplo. ita abhorream à mundanis rebus, & mundo. Item in studiis quomodo me habeam: quomodo in conuersatione vel cum honor defertur, vel contra contemptum timeri potest? Anne soleam potius fugere toto conatu confusionem, & ardentem optare honorem plenus potius spiritu mundano quam Christi? quantum ergo absum à forma perfectionis vitæ Christi.

Regula duodecima.

Christus Dominus tota vita sua crucem portauit, & inuitat nos vt abnegemus nos, & crucem semper etiam portemus. Fieri id potest.

Primo. Vere & de facto in multis diei actionibus nostræ libertati relictis, verbi gratia cum possem cum venia diutius dormire, vel aliquam recreationem non ita necessariam admittere vel quid simile, si nolim petere veniam, & cum Christo feram crucem. Item cum possem dicere aliquid vnde alij meliorem de me opinionem concipient, possum etiam sine graui nota tacere, cum possum sine nota vltimum locum in omnibus occupare, cum possum me excusare dum reprehendor, admoneor, rideor, possum etiam sine alio incommodo id non facere, & similia multa, certè nunc debeo me potius abnegare Christi exemplo.

Secundo. Quando non est mihi liberum aliqua mortificationem subire, vt quando non licet ieiunare &c. quando non datur occasio alicuius contemptus, ego ipse me in animo meo contemnam, & agnoscam indignum non tantum honore si quis habeatur, sed etiam cibo & potu qui da-

tur etiam vilissimo. Itaque me sæpe etiam circa omnia abnegans, dicam Domino de singulis eius donis. Exi à me Domine, & hæc tua dona aufer à me, quia homo peccator ego sum, & indignus omni bono tuo.

Tertio. Denique si quando in anima affligar vel iniuriis, contumeliisque appetar, vel malis corporis exercear, cauebo à sollicitudine vitandi infamiam &c. imo agnoscam me his omnibus malis dignum & grauioribus etiam, amabo eos pro quibus affligar, pro eis que orabo &c.

Præparatio ad faciendâ exercitiâ.

CAPVT XXIIII.

PRimo considera. Quis sit finis quem in exercitiis istis intendere debes, is nimirum quem B. P. N. indicat annotatione prima, id est disponere, & præparare animam ad affectiones omnes siue actuales, siue habituales inordinatas antiquas, aut de nouo natas tollendas penitus, & sublatis illis ad querendam, & inueniendam Dei voluntatem circa vitæ suæ statum, salutem, perfectionemque. Itaque pone ante oculos internam animæ tuæ ruinam & sterilitatem, & cogita te audire quod Hierem. cap. 1. Ecce constitui te hodie super gentes & regna, vt euellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & ædifices & plantes, nimirum vt vitiorum & imperfectiorum diruto dissipatoque ædificio & regno destructo, & euulsis radicibus, in anima celeste &

ad solidam Perfectionem. 75

diuinum semen recipias, & turris Euangelicæ ædifices celsitatem, denique regnum stabilias: hoc tibi à Deo concessum est vltimum, forte tempus; & vltimus dies destruendi & ædificandi euellendi & plantandi; hodie igitur si vocem eius audieris, accinge te vt ædificium animæ tuæ æternum statuas.

Secundo considera. Hoc esse proprium opus infiniti illius artificis, & agricolæ, qui ait ædificabo eos, & non destruam; & plantabo eos, & non euellam, & dabo eis cor, vt sciant me quia ego sum Deus, & erunt mihi in populum, & ego eis in Deum. Huic tamen infinitæ potentæ debes cooperari ad quod necesse est, vt animo prorsus liberali te in manu eius reponas, totumque ei committas, vt pro sua voluntate destruat, ædificet, euellat, & plantet, teque fingat refingatque vt figulus lutum: quare cum B. Paulo dicendum: Domine quid me vis facere.

Tertio considera. Tibi super inesse vtendum apertis mediis ad illum finem: hæc autem media sunt exercitia spiritualia, quæ nihil aliud sunt, quam certa quædam methodus examinandi conscientiam, orandi mentaliter, legendi libros spirituales, & considerandi ea quæ cuique propria sunt, quæ quam efficacia sunt, docuit experientia in ipso B. P. N. Ignatio, & primis patribus, tot aliis præclaris doctisque & sanctis viris, qui cum ingenti suo fructu in iis versati sunt; id tamen forte aliquando expertus es, nec debes dubitare, quin vnde tam multi tanta lumina & gratias hauserunt ad suam perfectionem ex eodem tu quoque fonte reposita multa dona sis percepturus à Deo, quoniam forte hac via

per hæc instrumenta in alium virum te mutabit, vt fecit alios.

Quarto considera, Opus esse vt ea instrumenta integre, diligentérque & serio adhibeas alioquin parum, vel nihil proderunt. Quare nihil omninó reputandum est parui esse momenti, cum sine iis quæ parua videri possent, nec bene stare possint alia, nec constare queat exercitiorum integritas & vis. Quidquid ergo suis temporibus agendum erit, illud age serio, in eo totus esto, & tibi certo persuadee thesaurum esse maximum quem effudis, magnum negotium quod agis.

Quinto cogita. Opus esse tibi generoso animo, nec enim sine vi aliqua & difficultate ad ima vsque vitæ veteris fundamenta, eruenda & perdenda, dissipandaque ea, quæ in te construxit Dæmon, Mundus, & Caro. Arx & Munitio, vt prorsus nihil remaneat, ea tibi quatienda est magnis motibus, & crebris, imo continuis vtriusque potentia intellectus & voluntatis ictibus: Deinde non sine tædio & labore in intimos animæ recessus penetrandum, & in profundas abyssos descendendum sæpe tibi erit: eruenda quæ ibi demersa latent pondera & rudera vitiorum, & procul magno conatu proiicienda, sanctisque desiderii & firmis ac solidis propositis e cælo aduectis fundanda sedes Deo digna: verum si generose feruenterque aggressus fueris, corruet munitio Hierico facile, fietque quod Dominus promittit de reedificatione Sanctæ Ciuitatis Hierusalem. In die illa ponam duces Iuda sicut carnium ignis in lignis, & sicut facem ignis in fœno, & deuorabunt ad dexteram, & sinistram

omnes populos in circuitu, & habitabitur Hierusalem rursus in loco suo Zach. 12. Pete à Domino tibi ignem illum communicari.

Sexto considera. Opus etiam esse magna animi quiete; ad hæc enim efficienda excludi debent creata omnia siue foris; siue ex animo, claudendi sensus omnes, & ex intellectu, & voluntate arceri cetera omnia debent præter vnum Deum, & in solitudinem internam & externam concedendum est: quare persuade tibi ita cum Deo agendum esse his paucis diebus, quasi tu solus cum eo in mundo esses. Ducam, inquit, eum in solitudinem, loquar ad cor eius; huic tu Duci ne resistas, sed cor tuum illi soli præpara.

---

*Considerationes nonnullæ in initio exercitiorum
perpendendæ lectis. 20. Annotationibus.*

CAPVT XXV.

Considera primo. Finem exercitiorum spiritualium esse duplicem; disponere animam ad tollendas omnes affectiones male ordinatas & iis sublatis quærendam & inueniendam Dei voluntatem circa vitæ suæ institutionem & salutem animæ: vnde hæc exercitia constat non esse purè speculatiua, quasi sit satis in sola Dei rerumque diuinarum contemplatione quiescere; sed practica, atque adeo ad aliquid efficiendum ordinata.

Affectiones malæ sunt partim actuales, partim habituales, siue sint innatæ siue acquisitæ; ad vtrâque tollendas per exercitia spiritualia disponimur. Imprimis quidem actuales, vt quæ plurimum & salutis, & voluntati Dei repugnant: atque id fit per pœnitentiæ actus, quibus anima priores actus peccatorum retractando eosdem quodammodo in se extinguit, accedente præcipue post diligens examen exacta & perfecta singularum confessione, vt ita Deo reconcilietur, & deinceps ad eius sanctissimam voluntatem sese componat, in quem finem qui numquam fecerunt exercitia spiritualia intendere solent animum. At quibus quæta est tranquillaque conscientia, deletis pridem peccatis possunt nihilominus valde vtiliter peccatorum etiam pristinorum actus discutere, tum vt dolore perfectiori ea deleant, & expediant, tum vt habitum pœnitentiæ salutarem acquirant, vt humilientur inde magis, vt contra futuras occasiones armentur, vt ad Deum magis amandum feruentiusque ei seruiendum incitentur, saltem nemo est qui non debeat quotidianos lapsus, & vitæ tepidioris negligentias, quæ aliquando graues esse possunt & periculosæ desistere & corrigere: verum non minus vtiliter qui iam sæpius in exercitiis versati sunt immediate & directè in habituales affectiones intendunt oculos, quamuis indirectè actus etiam suos discutiant, quatenus diutaxat sunt signa internarum radicum vel effectus. Huiusmodi affectiones cum partim sint innatæ, partim acquisitæ, nemo hominum est qui multas in se non reperiat, quas omnes tolli oportet. Ferax est terra animarum nostrarum plurimarum malarum herbarum;

quæ licet lateant aliquando, externa aliqua causa repressæ, semper tamen suo tempore apparent & virescunt. Sicut enim terra non in vno tempore omnes malas herbas & bonas profert, sed habent singulæ tempora sua; ita & mens nostræ aliis in iuuentute aliis in adolescentia, aliis in virili ætate, aliis etiam in senectute morbis tentatur, alias experitur infirmitates quando subest, alias quando regit, alias cum studet, alias cum docet & concionatur, aut quoddam aliud munus gerit; mutant enim occasiones etiam internum mentis nostræ statum, & vel affectiones malas dormientes excitant, vel suscitant novas. Quomobrem valde utile est quotannis in se descendere, & per hæc exercitia vel antiquas euellere radices, vel exorientes nouas extinguere.

Dicitur vero preparari & disponi anima ad eas tollendas, quia in exercitiis clarius distinctiusque cognoscit, & remedia inuenit, proponitque deinceps eas expugnare. Nec enim euelli penitus queunt in exercitiis, sed intellectus & voluntas munitur, vt occurrentibus postea occasionibus per actus ipsos frequentes & exercitia virtutum præuæ inclinationes omnino tollantur, vincanturque.

Hæ affectiones mirum in modum obnubilant mentem, vt difficillime possit Dei voluntatem inueniri. Quare iis iam sublatis ea querenda est sedulo in exercitiis, & quidem in genere nemo nescit Dei voluntatem esse, vt quam perfectissime viuat secundum statum in quo est; duo tamen vt plurimum obscura restant.

Imprimis quæ sit illa perfectio ad quam vult

Deus nos peruenire. Eth̄ enim aliquam perfectionis ideam sibi quisque fingat, non tamen omnes in quo sit solida & vera perfectio, intelligunt, quo fit vt in principio omnium primo, in fine nimirum errantes, non miū sit, si non adeo bene ordinatēque cunctam vitæ rationem componant. Hæc vero perfectio quænam sit exercitia spiritualia tradunt.

Secundo eth̄ alicui forte nota sit perfectionis natura, non omnes tamen intelligunt in quonam gradu consistat, cum enim non posita sit in indiuisibili, sed magnam latitudinem intra triplicem viam habeat, non statim tota acquiri potest, sed sensim idque ordinate: nam Deus omnis perfectionis amans ordinatissime solet procedere; quem ordinem debet aliquo modo prouidere, vt sciat quousque progressus sit vbi ponere pedem debeat, quæ imperfectio magis vigeat, quæ virtus instet potius acquirenda, vt si confusè omnem perfectionem amplectatur, vel frustra multis annis, vel parum vtiliter laborat: sicut igitur totam sibi perfectionem doctrinæ proponit adulescens, qui ad studia primum accedit; tamen in singulos annos examinatur, vt eam ordinate acquirat; ita in se descendere debet frequenter quisque perfectionis studiosus, & Dei examini se sistere, vt quæ sit eius voluntas circa vitam in posterum instituendam clarius intelligat.

Considera Secundo. Ad illum finem media proponit B. P. N. quatuor. Orationem seu meditationem, examina, lectionem spiritualement, & directionem; cuius rei sunt duæ causæ.

¶ Primo enim plura sunt veluti exemplaria quorum diligenti & accurata inspectione diuina in

nobis perfectionis effingi debet. Inter quæ primarium est Deus & Christus quem imitando consideramus, & in eandem nos imaginem frequenti imitatione transformamus. Alterum est nostra conscientia, & interior animæ nostræ facies quam nisi perspectam habeamus, in ea nihil perfectioris formæ inducere possimus. Huic rei seruiunt examina; accedunt ad hoc haustæ à Deo præceptiones à viris sanctis scripto nobis traditæ, in quibus tum Deum ipsum, tum nos contemplari legendo possimus. Denique qui nos dirigit, suis instructionibus nobis viua voce delineat perfectionis ideam ad quam conari debemus.

Secundo. In eo fine assequendo quattuor causæ concurrunt. Imprimis Deus quem orando & meditando nobis & operi tanto applicamus. Deinde nos ipsi cum intra nos per examen descendimus. Accedunt sancti, qui nos scripto instruunt, & ipse imprimis B. P. Ignatius, qui præfens adest, cuius exercitia manu, oculis, & animo usurpamus, in quibus suum ipse spiritum nobis viuum & ardentem expressum reliquit. Denique qui nostri superioris vicem gerit.

Consi. Tertio. Horum mediolorum efficacia cum maxima semper sit, tamen in exercitiis quanta sit colligi potest.

Primo. Ex admirabili prorsus ordine & nexu quem omnia inter se habent, adeo vt ab ipso ducta fundamento ordinato veluti agmine necessario quoddam modo finem inferant, quem ordinem ideo Paulus III. in bulla approbationis libelli vocat aptissimum ad mouendos fidelium animos.

Secundo. Ex ipfomet authore B. Patre in quo hæc ipsa Deo dirigente tantum Manræ exercitia potuerunt, vt illum adeo aptum Dei instrumentum redderent: his enim ipsis à Deo ipse ex cultus fuit vt postea diuino quodam lumine illustratus, illiteratus adhuc eodem ordine quo acceperat, & propriis experimentis didicerat, vt ait pontifex, deſcripta in ſuum vſum & aliorum ad Dei gloriam reſoſuit.

Tertio. Ex admirabili perfectione ad quam deinde per ea ipſa progreſſus eſt ipſe, nam quibus instrumentis perfectionis Euangelicæ fundamentum ſolidum poſuerat, iisdem vltimam manum impoſuit.

Quarto. Ex ipſo ſocietatis instituto, cuius idea quædam in exercitiis delineata quodammodo apparet, vel quod potius in exercitiis non ſecus ac fructus in ſemine lateat. Mirum ſane Beatum Xauerium inſtituto ſocietatis nondum compoſito ſolis inſtructum ſpiritualibus exercitiis paria in India de inſtituto ſenſiſſe, eodem modo & ſpiritu ſocietatem gubernariſſe; quo B. Ignatius eius author fundatorque Romæ, id quod etiam in primis patribus notatum eſt, quos interni lex ſpiritus ab exercitiis hauſti, antequam regulæ conſcriberentur, mirabili conſenſione dirigebat.

Quinto. Hoc instrumento ſicut B. Ignatius hoc inſtitutum condidit, ita & ſocietati parauit operarios, ſic B. Xauerius ſocietati aptatus, ſic P. Faber, quem inter eos qui in Europa remanferunt, diligentiffime excoluerat B. P. ſic alii deinceps, vt omittam alios innumerofos extra ſocietatem ſiue religioſos, ſiue ſæculares, qui &

tuam ipsorum, & aliorum reformationem hinc
hauserunt, adeo ut vere dici queat libellum
hunc, vel potius spiritum B. Patris in eo quo-
dammodo videntem fuisse singulare Dei instru-
mentum ad Ecclesie renouationem. Quare non
mirum si illum B. Ignatijs tantifecerit, & non
secus atque Dei opus; cum in dubium vocatus
est, semper defenderit, grauissimisque verbis in
ipsis constitutionibus eius vsum & affectum no-
stris commendauerit, & familiarem esse omnino
decreuerit: didicerat enim in se & alijs B. P.
quanta vis horum spiritualium armorum esset,
ut ipse appellabat, si bene tractarentur, quanta
eius medicinx efficacia, si recte adhiberetur ad
quosuis morbos, quantumuis inueteratos &
pertinaces, quos nec conciones, nec alia ordina-
ria remedia curare possent, extirpandos. Certe
de nobis id nobis persuadendum necesse est, fore
ut nunquam veri societatis filij simus, & sincere-
tum eius spiritum habeamus, nisi hinc hauria-
mus. Qui bene & serio faciunt exercitia, sit in
eis fons aque perenniter toto anno tum in Deum
sursum salientis, tum in proximos manantis,
quod experti sunt primi patres, & omnes alij viri
sancti societatis.

Considera quarto. Ad hoc efficiendum requi-
ritur dispositio, quæ in eo consistit, ut cum intel-
lectus tum voluntas expedita sit ad has spiritua-
les actiones, & quod ad intellectum attinet,
cuius est proprium discurrere & ratiocinari, non
vllus est qui non pro modulo suo possit de rebus
suis cogitare; quare necesse est ad voluntatem
excitandam, cuius potiores sunt hic partes, quam-
uis inuari debeat lectione, directione, & ipso

præsertim cælestis luminis influxu, quod nunquam deest cum voluntas recte disposita est.

Requirat porro ad hanc dispositionem voluntatis B. P. N. Primo animum generosum & magnum ob difficultates quæ aliquando sunt superandæ, siue ex natura secessus & orationis, quam interturbare sæpe solet ariditas mentis, tædium, vanæ sollicitudines, & curæ rerum futurarum, & negotiorum, passionum & affectionum vis, conscientiæ anxietates, siue ex improbitate dæmonis, qui sicut vniuersas diei tentationes eò solet dirigere, vt orationem nostram matutinam quotidie turbet, ita vniuersa sua molimina toto anno circa nos adhibita tempore exercitiorum reuocat, & renouat, vt hoc tempus nobis sine fructu effluat.

Secundo, fidelem qui sincere & coram Deo, & cum directore agat, & à proposito exercitiorum sine, non sinat se vlllo naturalis affectus taurore abduci.

Tertio liberalem erga Deum non gloriam eius tantum quærendo, sed maiorem gloriam, & totum illi se offerendo in eius obsequium sine vlla restrictione aut dilatione & mora: qui enim se Deo citò dat, cum Deus petit, bis dat.

Quarto, confidentem Deo qui suam creaturam ad se venientem amplectitur. Itaque sese proiciat in sinum paternæ eius providentiæ.

Quinto, sollicitum ne qua in re obstat diuino beneplacito, aut gratiæ eius desit, & idcirco obseruantem accurate ea quæ singulis horis præscripta sunt, & annotationes ipsas imprimis additionesque exercitiorum, quibus ille spiritus sua veluti lumina, & dona in nos veluti cana-

libus deriuat. Quis scit an non vltima mihi futura sint exercitia, quis scit an iis in exercitiis Deus sit mihi communicaturus quod non fecit hactenus, & quod totam in vitam mihi erit, & salutis, & perfectionis causa.

Sexto, solitarium non corpore tantum, sed animo precipue, vt non tantum à communi aliorum conuersatione, & liberiore sensuum linguarumque vsu abstinamus exterius, sed id faciamus veto mortificationis spiritu libenter abdicantes externa omnia vt Deo fruamur, imo internas rerum omnium aliarum imagines, cogitationes, affectusque, quæ cor nostrum pulsare, mouere, & turbare possent, deponamus. Nec vllum etiam internum colloquium cum vlla creatura admittamus; vt tota nostra conuersatio sit cum Deo, perinde ac si soli cum eo solo in mundo essemus, Proderit certe hæc interna recollectio, & sensuum mortificatio non tantum tempore exercitiorum, sed vt etiam postea ei assuescamus, eamque tota vita seruemus. Nam de eorum numero sumus, quibus Apostolus ait, Conuersatio nostra in cælis est.

Ad fundamentum exercitiorum.

NOtandum Primo. Finem huius considerationis primarium non esse dolorem excitare quod à fine nostro aberrauerimus, sed partim tota intellectus attentione clare & intus penetrare, quis ille sit finis propter quem sumus id quod sumus, partim vbi bene eum apprehende-

rimus voluntatem ad efficacem eius intentionē efficaciter permouere : id autem vtrumque cum facimus fieri nequit quin alii affectus admirationis, gratiarum actionis, confusionis exurgant quibus non tam inhærendum est, quam eorum ope voluntas adiuuanda, vt sese firma, & inuolabili intentione finī illi suo astringat.

Notandum secundo. Hanc considerationem vocari à B. P. Nostro, principium siue fundamentum: finis enim cognitio & intentio in rebus moralibus, atque aded in vitæ reformatione est principium practicum, ex quo (non secus atque in speculatiuis ex principis scientia deducitur) tota actionum nostrarum praxis dimanat: Quare quo ea cognitio & intentio perfectior est, eo perfectior sequitur praxis, atque eadem ratione vocatur fundamentum, quia totius ædificii spiritualis molem sustentat. Quare in hoc fundamento exercitia omnia primæ, secundæ, tertiæ, & quartæ hebdomadæ nituntur, & ex hoc principio omnis voluntatis praxis & affectus qui tam in prima quam in cæteris septimanis quaruntur, profluunt. Nam dolor & pœnitentia de præteritæ vitæ peccatis, ab eo præcipue principio, vim omnem accipit & futuræ vitæ ratio ex eius principii per Christi Domini vitam illustrati & applicati regula dependet.

Notandum tertio. Huic considerationi nullum definitum tempus assignari à B. P. N. tum quia diuersa est hominum dispositio: Nec enim omnes æque facile hoc principium quantum satis est, vt practicum esse queat apprehendunt penetrantque. Id quod in cæteris etiam scientiis vsuuenit, tum quia propter eius momentum in

vita spirituali hoc primo exercitiorum ingressu non cursim ac leuiter percurrendum, sed intime penetrandum est, ita vt in toto decursu per se in memoriam redeat, & ad solidam praxim elicendam influat; quare raro sufficit huic considerationi horam tribuere.

Fundamentum.

Circa primum punctum. Cogita quod cum nihil esses, nec esse quicquam ex te posses, Deus optimus Creator tuus, cum te in tuo nihilo relinquere posset, vt infinitas alias creaturas reliquit, ab aeterno tamen de te cogitauit, & voluit te condere, non lapidem, non equum, sed hominem, adeoque corpus tuum quinque sensibus, animam vero tribus potentiis, memoria, intellectu. & voluntate instruere non propter te, aut vt solum viuas, vel tibi viuas tuisque commodis, gloriae & honori inde seruias, sicut enim non es à te, nec esse potes propter te, sed propter Deum tanquam eius mancipium, iumentum, & medium ad eum finem ordinatum, quem sibi Deus proposuit, nempe ad gloriam eius, quam promoues cum illum intellectu cognoscis. & affectu complecteris; siue in hac vita, siue in futura pro cuiusque modo, sicut ipse seipsum cognoscit & complectitur. Hoc fere principium vbi bene conceperis, & viua fide apprehenderis illud tibi applicabis, & suauiter ac fortiter per discursum practicum voluntatem excutabis ad hos affectus.

Primo. Admirationis quod tanta maiestas

dignata sit ab æterno recordari, & oculos intendere in tam vilem creaturam.

Secundo. Actionis gratiarum, quod te elegit reliquis tot aliis quos non creauit. & tibi corpus integrum animumque dedit, quod aliis pene innumeris non concessit.

Tertio. Amoris quod te creauit ad tantum finem illumque supernaturalem, vt mensæ diuinitatis suæ participem te faceret, vt eodem quo Deus ipse cibo, eadem beatitudine fruaris. O Anima mea quomodo talem Deum non diligis?

Quarto. Confusionis & doloris quod ita vixeris, ac si Deus non fuisset finis tuus. Ita eum oblitus es, ita parum de eo cogitasti, ita nullo amore, nullo obsequio eum profecutus es, sed appetitus & mundi vanitates eius amori anteponens, ita vt vita tua omnino inanis effluerit. O quantum dolorem de præterita eo modo vita anima concipit! O quantum cuperet si daretur eam ab initio retexere!

Quinto. Timoris ne tua negligentia malis moribus & tepida voluntate fiat, vt nunquam ad hunc vltimum finem peruenias à quo tantum abes,

Sexto. Horroris aduersus mortale peccatum præsertim quod omnino ne attingas illū impedire potest.

Septimo. Firmæ voluntatis, qua proponas te Deo fauente eius gratiæ penitus subicere, offerre te ipsum tuæque omnia in illius obsequium, dirigere vniuersam tuam vitam, cogitationes, desideria, verba, & actiones ad eius vnicam gloriam: hoc perfectum animi propositum explora cum psalmista dicens. Nonne Deo subiecta erit anima mea?

ad solidam Perfectionem: 89

Circa secundum punctum. Recordare Deum creasse cætera omnia: vt tibi tuum in finem adiuumento essent, iuuant enim te ad eius cognitionem, amorem, memoriam, cultumque, viresque necessarias ad eius obsequium præbent, ita vt omnium creaturarum vsus qui tibi per operationes facultatum tum corporis, tum animæ conceditur, eò tendat, vt Deus glorificetur. Nam ex creaturis omnibus, tam quæ in cælo, quam quæ in terra sunt hos tres fructus potest elicere, cognitionem Dei, amorem eius, & auxilium & vires ad perfectum ei obsequium præstandum anima & corpore ipso. Hoc vbi viua fide conceperis excita hos affectus.

Primo. Actionis gratiarum, quòd liberalis Dei prouidentia omnia creauit tua causa, & licet solus esses in hoc orbe, conseruaret tamen illa omnia etiam tui causa, vti modo ad omnium vsu conseruat.

Secundo. Contemptus omnium creaturarum, quia media sunt tantum, vt ei seruias, dic ergo cum psalte. Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum?

Tertio. Doloris & confusionis propter inordinatos affectus tuos erga creaturas, quibus tanquam fini adhxstisti, quas ad te ipsum, non vero ad cognitionem, amorem, & obsequium Dei retulisti, vnde tot peccata emanarunt à tuo sine penitus aliena.

Quarto. Propositi emendationis petita gratia recte iis vtendi; nunquam intellectum earum cognitione, memoriam recordatione, voluntatem amore, nullum vnquam sensum, linguam, oculos,

gustum, auditum earum usu & delectatione occupandi, nisi quantum id ad Dei gloriam redundare potest.

Circa tertium & quartum punctum. Cogita quod licet omnia sint tibi media ad hunc finem, tibi tamen non eodem modo ad eundem finem utilia sunt. Alia enim sunt quæ profunt & nunquam obsunt, aliaratione tuæ fragilitatis aperte aduersantur, & à fine te impediunt. Denique alia sunt veluti indifferentia quorum usus neque ordinariè nocet, neque notabiliter utilis est ad eum finem: vide apud te quæ tibi utilia soleant esse, quæ item contraria, quæ porro indifferentia, & cognita necessitate qua vgeris ad tuum vt finem peruenias, excita hos affectus.

Primo. Constantis propositi iis vtendi libentius quæ magis profunt, tamen si ardua sunt & difficilia vt est paupertas, dolor, aliorum despectio.

Secundo. Horroris aduersus ea quæ tibi nocent vt plurimum, & deliberati animi ea reiciendi quamuis alioquin naturæ placeant, despectis quibuscumque hominum colloquiis & difficultatibus.

Tertio. Constanti iterum propositi quo statuas vsurum te nunquam iis quæ tantum damni quantum profectus afferre possunt, nisi tanquam mediis, quibus feraris in Deum. Quapropter statuendus est animus in æquilibrio, vt quoad bona hæc omnia indifferentia mala que indifferens sit, & quidquid demum tibi accidat, te conformes Dei & superiorum voluntati, in id duntaxat intendens, vt siue paupertatem, dolorem, & contemptum patiaris, siue contra diuitiis, honore abundes in Dei gloriam cuncta referas. Hoc

ad solidam Perfectionem. 91

est enim scire abundare, & scire penuriam pati.

Facto huiusmodi proposito per vltimum colloquium offeres te Deo cum animo ex hoc momento nouam ordiendi vitam ordinatam scilicet ad eius obsequium & gloriam (relictis omnibus inordinatis affectibus & amore omnium creaturarum) procurandam.

Pater Aue.

Ad primum exercitium de peccatis.

Hebdomadæ primæ finis est scrutari inordinatas affectiones nostras, & internam animæ nostræ faciem cognoscere, non tantum vt præteritæ vitæ malitiam, ingratitude, & tepiditate inuicemur, & de imperfectionibus actualibus, quibus à Deo vero sine nostro, rectoque nostri & aliarum creaturarum vltu recessimus, confundamur & veniam impetremus; sed præcipue vt accendamus vehementer ad vitiosas nostrarum imperfectionum radices, ex quibus tot foedi & damniabiles fructus proruperunt, inuestigandas, & accurate radicibusque euellendas.

Primi igitur exercitii scopus est ante oculos ponere exempla peccati Angelorum, Adami, & aliorum priuatorum, tum quam inordinate nos ipsos quaeramus, & cum deberemus in Deum vt finem nostrum nos referre; inuerso ordine faciamus nos, finem nostrum tum ex quibus radicibus hæc inordinatio actualis quotidie oriatur in nobis, & in illis orta sit, ac proinde quanta sit

necessitas eas extirpandi, ne in eadē peccata & pœnas incidamus.

Notandum vero est B. P. N. in hoc primo exercitio tradere verum & maxime solidum modum meditandi, qui tenendus est in omnibus exercitiis non tantum primæ hebdomadæ, sed etiã aliarum, ac proinde hic accurate, est perpendendus cuius exercitanti.

Pro quo sciendum est meditationem pendere à Deo sine quo nihil possumus, & ab homine Deus per orationem præparatoriam generaliter aduocatur, & per orationem vltimi præludij applicatur ad particularem meditationis finem promouendum. Homo vero totus hic vacare debet, vnde compositio loci imaginationem ab aliis obiectis transfert ad rem meditandam; & idcirco iuvat ad attentionem animi motionemque, qui hoc modo alligata phantasia rei illi certæ, alligatur quoque ipse quodammodo ne euagetur, aut si diuertat, habet quo se facile colligat, & reuocet in situm illum suum in quo se ab initio composuit. Idem præstat representatio historię cum meditatio est de Christi Domini vita: sic enim generatim tantum, & vno velut intuitu, vt sciatur materia de qua meditandum est, & anima incipiat in ea actuari & ad eam eleuari, vt facilius deinde singulas eius partes ponderet & penetret: quare vtraque est tantum præparatio quædam & via ad meditationem, & ideo cauendum ne iis vel nimium inmoremur, vel vim aliquam capiti faciamus; quare qui difficulter imaginantur, debent potius cito transire, quam laborando nimium caput obtundere, sic enim non possent deinde meditari.

Post præparationem sequitur meditatio in qua tres animæ potentie exercende sunt circa singulas partes rei propositæ, & Ideo antea debet semper dividi in certa puncta. Hoc autem trium potentiarum exercitium ex mente B. P. N. est huiusmodi vt proposito primo puncto imprimis memoria circa illud versetur per apprehensionem nouam veri sensus, & intelligentiæ eius, qua sese de nouo actuat, & penetrat quicquid diuinæ voluntatis in eo latet, expensisque si opus sit singulis verbis: vel etiam si de historia aliqua sit meditatio, personis, earum cogitationibus, verbis, desideriis, & factis: nam harum rerum consideratio spectat ad sensum capiendum, & proinde ad exercitium memoriæ, vt patet in primo puncto huius exercitij, in quo B. P. N. ad exercitium memoriæ spectare ait, cogitare quomodo Angeli creati primum in statu gratiæ, sed nolentes per arbitrij libertatem Creatori suo reuerentiam & obsequium præstare, conuersi fuerint ex gratia in malitiam &c.

Ex quo etiam liquet hoc exercitium memoriæ non esse nudum, sed habere adiunctum aut saltem consequentem actum Fidei circa tale obiectum præmissa apprehensione veræ eius intelligentiæ distincte representatum, per quem Fidei actum mens Deum religiose colit, & ei se subiicit, ac præterea veritatem propositam tanquam quoddam principium firmat, vt inde efficacius discurrat, & praxim eliciat.

Posito deinde hoc principio intellectus discurret: hic porro discursus intellectus non est ille actus quo de personis, verbis, factis, intentione cogitamus: nam is ad memoriæ exercitium perti-

net, sed est ille actus quo ex principio iam posito, id est ex tali veritate iam concepta & apprehensa intellectus conclusiones practicas educit; ad voluntatem deinde promouendam, nunc discursum indicat B.P.N. quando posita memorie comparatione, ait, colligendum esse cum illi ob vnum crimen sint addicti inferno, quam saepe ipse idem supplicium meruerim, ex quo discursu oriatur deinde praxis in voluntate conclusio nempe & dolor.

Atque fidei veritates in punctis meditationis propositæ plerumque latissime patent, id circo vix vllum punctum est in quo posito principio non possint deduci plurimæ conclusiones practicæ ad affectus varios voluntatis promouendos, verbi gratia ex primo puncto primi exercitii non tantum possum per discursum elicere hæc conclusionem practicam, quod cum sæpius sim meritus infernum, debeam totus confundi, timere, dolere: sed præterea admirari Dei bonitatem quæ mihi tulit, gratias agere, amare, item possum concipere timorem: ne cadam in eadem peccata: eaque graua, cum in me sit & libertas & amor excellentiæ, & concludere mihi esse extirpandum illum amorem, & per voluntatem id proponere.

In mysteriis porro vitæ Christi Domini facillimum est ex veritate intellecta & viua fide apprehensa educere plurimas conclusiones pertinentes tam ad vitam purgatiuam quam illuminatiuam & vnitiuam. Solet autem ordo is communiter obseruari vt statim post exercitium memorie vel actum Fidei conclusio practica educatur, inducens voluntatem ad actum spei ob Dei

bonitatem, Christi misericordiam, benignitatem, meritorum vim &c. Deinde ex hoc principio educatur alia conclusio practica inclinans ad actus religionis, vt est actio gratiarum, oblatio sui & resignatio; item admiratio & similes. Tertio ex eodẽ principio eruaturs conclusio practica in eo principio. Quarto ex eodem principio possunt educi conclusiones practicae de virtutibus moralibus quibus vel Deo placere, vel Christum imitari possumus. Exempli gratia. Si propositum mihi sit punctum de Christi incarnatione primum apprehendam per exercitium memoriae verum & intimum sensum mysterii consideratis ipsis circumstantiis, vt quid nempe sit Deus, quid homo, & quid Deum esse factum hominem, & circa tale obiectum elicitu actu Fidei ex eo concludam. Si hoc ita est quid par est me facere? Certè imprimis considerare de tanta bonitate, & sperare omne bonum: Item amare & vicissim ei aliquid rependere praeterea; eam colere, gratias agere pro tanto beneficio, admirari, offerre me, Denique Christum imitari in annihilatione, in resignatione & amore proximi.

Per huiusmodi conclusiones excitata voluntas non tantum in affectus illos prorumpit, sed in colloquia secum, cum sanctis, cum Christo, cum Deo, prout materia fert & suggerit affectus, vt cum est laudis affectus & gratiarum actionis Deum laudat, &c. Cum spei affectus, dicit. In te Domine speravi, & aliquas rationes, cur speret Deo repræsentat. Cum amoris. Dilegam te Domine fortitudo mea &c. Cum aliquid virtutis moralis qua eget sciens sine Dei ope

non posse se eam consequi, eam humiliter petit per Dei bonitatem, per Christi merita, per Beatissimæ Virginis & aliorum sanctorum amorem &c. Et pro materiæ varietate hæc colloquia facit aliquando instar filij, aliquando militis, serui, sponsi, ægroti &c.

Post meditationem examinandi sunt tum fructus qui non sunt alii quam dicti affectus, tum defectus qui tam in præparatione, quam dicto meditando modo commissi sunt.

Oratio præparatoria more solito.

Primum præludium. Erit ponere ante oculos animam meam multis imperfectionibus tantquam catenis circumquaque ligatam, & impeditam, ne ad finis perfectionem contendat.

Secundum præludium. Petere à Deo gratiam, ut eas imperfectiones cognoscam, & totus confundar considerans quomodo multi ob pauciores & minores è suo statu, gratia Dei & salute exciderint, & ego tepidè viuens sum toties id commeritus.

Primum punctum. Erit in memoriam reuocare quomodo Angeli non à se facti, sed creati in cælo ad vnius Dei gloriam, ut illi nimirum se subiicerent, obediendo illi & eum amando quam perfectissimè, ad quem finem & naturam nobilissimam & gratiæ dona acceperant, non voluerunt per arbitrii libertatem creatori suo reuerentiam obsequiumque præstare, sed everso ordine se ipsos suum finem fecerunt, sibi gloriam
quam

quam Deo debebant, retinuerunt: vnde statim deiecti & æterna confusione damnati, eius gloriæ illustrandæ etiam nolentes seruiunt, cuius bonitati gloriâ se submittendo tribuere noluerunt.

Hoc principium vbi bene intellexero & viua fide apprehendero, mihi applicando, cogitabo primo quam parum de fine meo cogitauerim; quam parum fuerit ante oculos, quam parum curæ: vnde factum est, vt vsus ipse mei à tot iam annis vanus prope & inutilis fuerit.

Secundo. Perpendam quod non tantum eius oblitus fuerim, sed quod non semel vt Angeli, sed sæpius illo repudiato & contempto me ipsum fecerim finem actionum mearum, variis modis, nimia mei æstimatione inflatus, meam passim gloriâ quærens, & quis scit num aliquando cum graui peccato, saltem cum graui deordinatione? Tertio post tot beneficia. Quarto. Quinam Angeli erant, & quis ego homuncio vilissima creatura.

Ex hoc principio & applicatione siue reflexione ad me ipsum sic facta per discursum eliciam conclusiones practicas, quibus impellam meam voluntatem ad affectus similes.

Primo. Admirabor quod cum infinita Dei sanctitas & puritas infinito odio peccatum prosequatur, & adeo nobiles creaturas ob vnicum peccatum ita punierit, me tamen vilissimum homuncionem post tot peccata adhuc sustineat.

Secundo. Amore quam potero maximo, tantam bonitatem complectar.

Tertio. Dolorem & confusionem eliciam, quod ita illum offendero.

Quarto. Petam veniam proponam confiteri,

& punire peccata à me commissa, perfecte penitentia, denique ea emendare imposterum.

Quinto. Concipiam magnum timorem ne tandem ob meam superbiam iusto Dei iudicio permittat labi in grauia peccata rebellionem contra Deum, & cordis duritiem: sicut enim ipsa actualis Angelorum auersio ex superba sui æstimatione ob eam excellentiam quam ad suam gloriam Deus contulerat, promanauit, quia eam non mortificauerunt, vt poterant. Ita cum in me vigeat & in multos actus sese effundat eadem superbia, quid eueniet nisi eam serio mortificauero.

Secundum punctum. Eodem modo versari debet consideratio circa peccatum parentum. Certe etiam serpens dixerat parentibus. Eritis sicut dii, & eis persuasit vt Dei obedientiam se subtraherent & ad bonum corporis fructum comedendo, & excellentiam propriam excusso iugo præcepti diuini, vt ad proprium finem se conuerterent, vnde secuta est ingens illa deordinatio in tota natura humana.

Erit facienda similiter applicatio. Nam quoties ego Dei gloriæ præcepto aut consilio ex vna parte mihi proposito, ex altera vero bono aliquo corporis aut honore gloriam eius posthabui. Ex vtraque hac consideratione elicita conclusione practica voluntatem incitabo in hos affectus.

Primo. Admirabor & timebo purissimam Dei iustitiam, qui ita puniuit & adhuc punit, imo in æternum puniet vnicum peccatum parui aliqui momenti, si obiectum consideres. Quid enim est sceleris in comedendo pomo? Sed aliunde

magni momenti si superbiam & inobedientiam attendas. Quis autem scire potest num tot peccata quæ quotidie in religionis paradiso à te admittuntur, quæ minima apparent, grauiam tamen & seuera aliqua punitione digna sint, quæ forsan post aliquando subsequetur.

Secundo. Admirabor Dei bonitatem quæ me hæctenus sustinuit, postque tot peccata hoc longe maiora admittit.

Tertio. Agam gratias tantæ misericordiæ & excitabo quam magnum potero amorem erga benignissimum saluatorem. Quis enim princeps tandiu tam indignum & proteruum seruum pateretur?

Quarto. Postulabo cum dolore veniam & promittam preteritam vitam confessione sacra eluere, & diuinæ iustitiæ perfecto mei ipsius odio satisfacere, quodque æternis suppliciis deberem eluere, veræ pœnitentiæ operibus, & melioribus moribus tota vita me castigare.

Quinto. Proponam serio mortificationem amoris mei, commoditatum, sensualitatis & excellentiæ propriæ ad quam procliuam me esse cognosco, ne ex eis radicibus adeo tetris in superbiam inobedientiam impellar, quæ deinde non tantum statum meum interiorem dissipet, & me cœlesti lumine, gratia, protectione, & gubernatione priuet: sed grauem etiam in ipsam religionem perturbationem, & rerum omnium confusionem inducat, vt contingere solet, & re ipsa Adamo euenit.

Tertium punctum. Quot in Ecclesia & religionibus sanctis fuerunt, quos forte noui, qui licet à Deo magnis ornati donis, & intus magnos

in virtute progressus fecisse viderentur, tamen ob tepiditatem, & remissionem animi, & assiduitatem peccatorum, initio quidem non magni momenti ex radicibus quibusdam quas euellere poterant, pullulantium, tandem ita corrupti fuerunt vt inutiles omnino euaderent, adhibitis frustra remediis, quia animæ vitiosos habitus qui initio frangi poterant eorum vel negligentia, vel desidia corroboratos cum vicino periculo vellent superare non potuerunt. Atque hæc negligentia esse solet vt plurimum circa intentionem seriam finis, quam solet impedire vanitas & ambitio, cæteræque similes pestes. Hoc vbi bene apprehendero, applicabo ad meipsum & eliciam hos affectus.

Primo. Admirabor ex vna parte Dei Iudicia & illorum ruinam. Ex altera vero parte eiusdem bonitatem erga me & gratias agam, quod cum iis imperfectior & negligentior fuerim in vsu gratiarum quas mihi communicauit, in domandis affectibus & vitandis peccatis multis, me tamen incolumem hæctenus seruauit, neque abstulit à me misericordiam suam, nec mediis, quibus abusus sum, me priuauit.

Secundo. Concipiam dolorem & confusionem intimam quod me ita imperfectum videam ante oculos infinitæ illius maiestatis, & proponam serio emendationem.

Tertio. Timebo ne, si negligentior fuero in euellendis prauis inclinationum radicibus, quæ me in tot peccata impulerunt, ea crescant, & vires acquirant, quibus tandem resistere non possim, deferente me præsertim Deo, atque ita fiat, vt in longe maiorem ruinam præcipiter quam i)

omnes; aggrediar ergo totis viribus eas omnes ad extremaque vsque fibras prorsus euellere.

Colloquium vltimum ad Christum in cruce à quo petam vt sanguine suo promeritam veniam meorum peccatorum & diuinæ suæ gratiæ abundantia largiatur, qua interius illustratus actionum mearum prauitatem corrigam, radicesque vitiorum crucifigam, & sanguinis eius vi mortificem, eiusque exemplo vitam meam totam ad Deum dirigam, & omnia mea meque ipsum eius gloriæ postponens, integrum me perfectumque Deo sacrificium per petuo offeram.

Pater Au.

De Exercitiorum spiritualium fine.

FInis exercitiorum spiritualium quæ in societate fiunt est vitæ nostræ religiôsæque conuersationis reformatio, vt dicitur in directorio exercitiorum cap. 10. §. 6. & sequentibus.

Reformatio autem vitæ præcedentis est vitæ morum, conuersationis, omnium denique quæ ad hominem talem spectant, in præstantiorem formam commutatio: forma vitæ morumque ea sola bona est quæ est conformis voluntati diuinæ quæ est exemplar omnis perfectionis: voluntas autem Dei quantum ad præsens negotium atinet, alia est præcipiens, alia consulens; vnde fit vt forma siue reformatio vitæ alia sit præcepti, alia consilii: præcepti est, qua formam vitæ peccatis grauioribus scædatam secundum legem ma-

datorum Dei, obligationemque cuiusque restau-
remus. Consilii autem est quando etsi nihil gra-
uius conscientiam nostram urgeat, diuino ta-
men igne succensus animus, paruulas etiam im-
perfectiones in se superinducta perfectioris vitæ
forma persequitur & aboler, ad anteriora se ex-
tendit, & qui iustus est, iustificari adhuc magis
nititur.

Licet vitæ nostræ exemplar & forma prima-
ria sit Dei voluntas, quia tamen illa cuius non
ita exposita est, ideo pro iis præcipue quæ con-
silia sunt, aliud Deus ipse exemplar visibile, &
formam perfectioris vitæ sensibus perceptibilem
nobis proposuit, nimirum Christum Dominum;
cuius infinita & nunquam ad extremum imita-
bilis est perfectio: vnde nemo est tantæ perfe-
ctionis qui non adhuc reformatione vitæ opus
habeat, vt vtiliter in illius inuestigatione labo-
rare debeat.

Triplex igitur est vitæ reformatio. Prima est
necessaria omnino ad salutem, cum quis in statu
suo damnaliter & periculose viuit.

Secunda est extreme contraria nimirum per-
fectorum, qui cum nec habeant graua peccata,
nec imperfectiones magnas quas tollant in sui
reformatione, præcipue intendunt aliquid addere
maioris perfectionis, & magis ac magis Christo
se conformare.

Tertia media quando nimirum vita non est
omnino damnabilis, nec etiam satis perfecta.
sed multis & magnis imperfectionibus est plena
adeo vt periculose viuatur, & interdum graua
peccata de quibus potest dubitari an mortalia
sint committantur, vt detractionis, murmura-

tionis &c. ad quæ non tam ratio status qui est perfectionis status quam vel propria infirmitas vel negligentia adducit, atque hæc solet esse frequentior.

Ad hanc igitur duo præcipue præ oculis habenda sunt, nempe terminus ad quem, & terminus à que. Nempe illa ipsa vitæ perfectio quæ nobis ex instituto proposita esse debet, & quam intendere debemus. Ac recessus ab illa per imperfectiones illas quæ in præsentis hoc statu nostro nos ab ea perfectione sciungant à quibus recedere necessario debemus, si propositam perfectionem assequi velimus.

Finis illius perfectionis seu potius intentio eius in hoc toto reformationis genere & negotio potissimas agit partes: ex ea enim præcipue totus profectus dependet. Sicut enim non potest fieri ut vllam vitæ reformandæ cogitationem suscipiat is qui nullum vllius perfectionis desiderium habet; ita qui vel non tantam sibi perfectionem proponit, vel si proponat id tamen facit perfunctorie & speculatiue potius quàm prædicè, fieri non potest ut serio velit, quæ in se aliena ab ea perfectione deprehenderit, ad illius exemplar reformare. Et quidem omni homini societatis non congruum solum est, sed necessarium ut in formam Christi Domini Redemptoris & Regis nostri intuendo se ad maximam perfectionem excitet, quod quia remissius aliqui, aliqui contentius faciunt, inde ea in societate in regularum observatione, & mediis perfectionis usurpandis, modoq; agendi varietas quæ ad duplex genus reuocari potest. Primi & optimi sunt qui sincere & serio eam omnem perfectio-

nem intendunt, ad quam Christus ipse nos & verbo & exemplo inuitat, & quam societatis institutum continet; & conantur perpetuo intentionis suae oculum nulli contagioni obnoxium conseruare & in arduum illum finem defixum tenere, sollicite cauere ne quid remittant. Alij sunt qui licet videantur eandem perfectionem intendere, practice tamen satis apparet eam intentionem nec firmam esse nec veram cum multum humani admisceant, & (vt ait S. Bernardus in sententijs.) Et si sint Dei obsequio mancipati ratione status (vnde etiam fit vt sibi imponant & persuadeant se perfectionem prosequi) & Deo etiam seruiant, tamen simul se querunt, & erga se indulgentiores existunt: vnde fit vt nihil vel valde parum à communi consuetudine recedant, personae suae dignitatem omnem conseruatam velint, & auctam, infra alios se non humiliant, rariora & perfectiora virtutum exempla nec ipsi edant, nec in alijs ferant sine aliqua interna tristitia &c. Id quod illis contingit vel quia initio non satis apprehenderunt quantam perfectionem societatis institutum requireret sua negligentia dum inter occupationes externas sibi satis non attenderunt sensim sine sensu à bonis desiderijs eò dilapsi sunt. Et horum quidem status plurima habet in commoda: nam multas imperfectiones, & insinceritatem magnam admittit, solet esse coniunctus cum inconstantia, consolatione diuina & pace interna vix fruitur, minus aptus est ad res magnas prout societatis institutum requirit efficiendas: nam parum solidus est & firmus, sed mutabilitate rerum humanarum, & respectuum necessario circumagitur barique potest, & graui-

ter nonnunquam concuti, non ita conciliat amorem hominum tum nostrorum tum externorum, habet & domi & foris inuidiam hominum, quibus non satisfacit in omnibus, & non habet eam admirationem & comprobationem hominum quæ raram virtutem comitari solet, non protegitur peculiari diuinæ providentiæ favore, qui faciat ut omnia in optatos fines dirigantur: hunc enim diuina bonitas modum tenet cum hominibus quos tanta gratia, & vocatione adeo sublimi dignatur, ut quo purius in Deum se & sua omnia referunt, eò sollicitius non tantum quæ sunt spiritualia provideat, sed cetera omnia adiiciat. Quando autem non adeo liberaliter se in Deum effundunt, sed humanis ducti rationibus partem sui suarumque actionum & studiorum sibi retinent ad vanam gloriam, hominumque fauorem, tunc vero Deus vel permittit, vel iuste ordinat ut aliquo alio humano casu, vel consilio contrario in omnia peius ruant. Quare certissime positum hoc fundamentum teneamus, quod si quam statui nostro convenientem perfectionem cognouerimus, eam totam non serio fuerimus amplexi quocumque prætextu vel respectu fore ut diuina providentiæ pleraque nostra insincera consilia euertat, nec patiatur ut recessus à Deo sit nobis honoris, vel alterius alicuius boni accessio. Itaque qui serio vult esse qualis debet & propriæ vacare reformationi; hoc primum agat ut intentionem suam defigat in finem summæ illius perfectionis assequendæ, & circa illum se stabiliat & confirmet, ut nulla ratione patiatur se ab illa dimoueri, ratus si vel minimum minuatur ea intentio, vel languescat, nec posse succedere re-

formationem, nec quidquam aliud.

Hoc sine ita constituto facile erit de termino à quo est recedendum, iudicare, & sibi materiam propriæ reformationis constituere. Nam ex bene formata ea intentione Deo influente lumen quoddam practicum statim diffundetur in omnes actiones nostras & internam dispositionem, quo & quam procul ab eo absimus intelligemus statim, & quam multa grauique sint ea quæ nos ab illo prohibent, discernemus & incipient etiam motiua aliqua & rationes viæ que ea ipsa reformandi sese aperire. Huic lumini vt cooperetur qui reformationi studet, si velit ordinate procedere debet imprimis materiam circa quam emendandam constantia eius versetur sibi præscribere, deinde causas & fontes illius imperfectionis exquirere remedia quibus vt in posterum debeat eligere.

Materia reformationis sunt peccata grauiora, imperfectiones, & alia si quæ sunt impedimenta perfectionis. Hanc vt clarius cognoscat seipsum serio & sine furo & excusatione amoris proprii, secundum status sui finem examinare, & videre qualis sit & esse debeat respectu Dei, proximi & sui: quid desit in memoria, intellectu & voluntate, passionibus, sensibus externis & lingua; quas experiatur inclinationes ad vitia, & num sensiat auersiones vehementes ab aliqua virtute: ex horum enim & similium discussione facile quid in se sit reformandum intuebitur. Vide de Paz p. 1. cap. 11. in fine pag. 408. & Thomam à Kempis.

Licet autem singula etiam minima agnoscere bonum sit, parui tamen animi, inutilis &

infiniti laboris est singulis adherere, sed tantum præcipua quædam notanda sunt, idque scripto tum ad certiore[m] circa ea constantiore[m]que pugnam, tum ut in posterum Catalogus ille memoriæ succurrat, & cum opus erit, possit ante oculos poni ut in eo, quasi legamus, quid nobis desit. Denique ut cum iterum diei examen fiet facilius constet de profectu. Nec tamen eæ imperfectiones parvæ censendæ sunt, quæ licet in se & natura sua parvi momenti sint tamen in nobis valde malos affectus habent. Quare nunquam expendendæ sunt in se & in abstracto, sed quatenus in nobis existunt & tales affectus solent producere: nam hinc de earum gravitate iudicari debet & constare, num notandæ sint. Nam verbi gratia etsi sit parvi momenti studium aliis placendi, vel vanæ existimationis colligendæ, si tamen quis efficiatur invidus, curiosus, mordax, contentiosus, facile spiritualia contemnat, ut vacet studiis, &c. certe ea imperfectio in eo non erit parva quæ in alio si sit moderata pene nullius erit momenti. Idem est de negligentia in spiritualibus rebus & exercitiis humilitatis & mortificationis, &c. si inde sequatur animi dissolutio, &c. Interdum notari possunt quædam minutiora, imo etiam externi defectus, quomodo scilicet notabilem indecentiam & sæpe molestam continent, ut potest esse in aliquo gestu, vel oris compositione aut verbis; sed illa requirunt breuem aliquam ad tempus curam, qua vel superentur, vel ad aliquam mediocritatem redigantur, &c.

Ad mediocritatem: nam in rebus externis, vel etiam internis minimi momenti, non est la-

borandum donec plus perficiantur; sed cum est aliqua in iis laudabilis moderatio, oportet aliter assurgere ad alia non quod ista relinquuntur, sed quod alio modo per alia perficiantur. Quemadmodum in scientiis contingit, ut qui perpetuo in inferiori scientia hæreret, non esset in ea tam perfectus quam is qui ad sublimiorem scientiam cum inferiore coniunctam tenderet, & inferioris recognitioni se traderet.

Possunt vero esse varii imperfectionum fontes. Primus est defectus luminis spiritualis necessarii ad eam perfectionem quæ nobis proposita est: nam inde nascitur cæcitas spiritualis, unde & magni errores, & magni lapsus voluntatis: sicut ad naturales actiones recte disponendas oculum naturalis luminis dedit Deus; ita ad supernaturales actiones largitus est oculum fidei, quo qui non utitur, fieri non potest ut bene Christiane vivat; Illi autem qui ad maiorem perfectionem vocati sunt, egent sine dubio clariore quodam lumine, & fidei usu longe perfectiore: Quare solet Deus iis infundere lumen sapientiæ & præcipue prudentiæ supernaturalis, qua actiones omnes suas in finem illum referant, ac proinde perfectioni finis illius proportionatas efficiant. Ad hanc prudentiam spectant practica lumina non generalia tantum, sed particularia præcipue & singulis accommodata, quæ solet Deus infundere, siue quando nos serio ad finem nostrum attingendum in virtutum omnium studio exercemus, siue cum meditamur, siue cum aduersis rebus aut prosperis utimur, aut cum legimus, audimusque spiritualia: nam Deus eiusmodi semper lumina infundit in animam eoque abundantius, quo

& perfectio maior est, & eam magis serio & diligenter prosequimur. Dicitur non potest quanto-
pere proficit ad salutem & perfectionem huiusmo-
di luminis abundantia adeo ut tota inde pene de-
pendeat. Quare necesse est eam valde impediri,
& graues nasci imperfectiones quando ea ab-
sunt, eoque grauiores, quo magis iis priuamur,
ut videmus contingere hæreticis, qui oculo fidei
carent, malis Catholicis qui dictamina diuinæ
prudentiæ respuunt, & nonnullis Religiosis, qui
licet abundant medijs spiritualibus, & occasio-
nibus magnis, tamen vel negligenti earum vsu
ea lumina non habent, vel si habent aliquando,
ea quasi à se repudiant, & secum ipsi dissimulant,
ut liberius in sua laxitate perseuerent. Imo vero
nonnunquam secularia plane, & mundana di-
ctamina perfectioni repugnantia admittunt, & is-
tuntur in vitæ & suarum actionum directione.
Talia sunt.

Primo esse nonnunquam temporis cedendum
& dissimulandum.

Secundo. Non esse homines capaces tantæ
perfectionis modo, sed esse remittendum de pri-
stina seueritate, & de conscientiæ siue disciplinæ
& instituti rigore, maiores non ita scrupulosos
fuisse, &c.

Tertio. Eas tantum pœnitentias, orationes,
& opera esse approbanda quæ imponit institu-
tum; eos qui præterea aliquid addunt, esse sin-
gulares.

Quarto. Habendam esse rationem sui ho-
noris; etiam si id non exigat maius Dei obse-
quium.

Quinto. Existimare sibi aliquid perire si te

huic vel illi submittas, sub illo humilies, ab eo quid patiaris, peius illo habearis in vestitu, cubiculo, &c. illi prae te honoretur, &c. idque sine alio intuitu quam maioris gloriae Dei.

Sexto. Conandum ut omnibus placeas, nemini displiceas, unde fit ut in locos & exteriora te effundas parum de internis sollicitus.

Septimo. Officium erga proximum a deo exacte peragendum ut inde honoreris; unde quae propriae sunt perfectionis negligas.

Octavo. Valetudinis eam esse rationem habendam, ut corpus indulgentius quam pat sit tractetur.

Nono. Quae corporis animaeque relaxationi concessa sunt, ea ex rigore non esse exigenda, & alia id genus.

Secundus fons. Est naturalis voluntatis pro pensio ad bonum proprium. Est enim appetitus vniuersalis hominis, qui cum constet corpore & anima, eget bono aliquotam pro corpore quam pro anima, & à Deo voluntatem accepit qua vtrumque & appetat & prosequatur. verum voluntas ipsa non apprehendit bonum illud quod desiderat, sed est alia potentia; verbi gratia, gustus apprehendit cibum quem appetit voluntas: Et quia bona spiritualia animae non apprehenduntur perfecte, quia non potest intellectus Deum & diuina intelligere nisi per phantasmatata, nec ita illa voluntati ut praesentia statuere, iccirco voluntas ad ea tardius, segniusque fertur, tanquam ad ea quae aliquando sunt aliena, & parum necessaria ad praesentem statum, & quasi remota à se & altiora, multisque difficultatibus circumseptata. Et vero ad inferiora bona fertur longe vo-

hementius, quia earum plena possessio fruitio-
que ex aliis potentiis inferioribus quæ perfecte
ea apprehendunt, in ipsam voluntatem redun-
dat, & eam mirifice afficit, & quo magis afficit,
etiam deinceps maiori pondere voluntas in ea-
dem trahitur: vnde varix inclinationes hominū
ad varia bona inferiora, quas cum ratio Dei gra-
tia non coeret intra terminos, generantur pec-
cata. Sic quidam in bonum propriæ excellentiæ
magis propendent. Alii in cibum & potum, &
alias corporis delectationes. Alii in auaritiā,
&c. Hinc enim capitalia oriuntur vitia.

Tertius fons est in appetitu inferiori, etenim
valde auget eam propensionem voluntatis in bo-
na naturæ commoda. Cum enim huiusmodi bona
sint vt plurimum delectabilia mediante delecta-
tione, eorum commoditatem & conuenientiam
voluntati magis commendat, ad quod habet pas-
siones vndecim quas in illam immitit, licet enim
à Deo date sint vt non tantum ad bonum vitæ ne-
cessarium acquirendum, malumque propulsan-
dum nos inuent, sed etiam ad bonum virtutis
nos promoueant, tamen quia ad externa & infe-
riora hæc bona quæ percipiunt, sunt quodam-
modo determinatæ, sæpe licet voluntas videatur
aliud velle, tamen eam secum rapiunt reclaman-
te nequicquam ratione.

Quartus consistit in malis inclinationibus
quas quisque habet à natura, complexione, &
corporis habitudine: & si enim vndecim passio-
nes indifferenter hominem exercent, non ea-
dem tamen omnes ratione. Nam naturalis com-
plexio generalem illam corruptionem determi-
nat magis & ad affectus magis particulares sin-

gulos facit propendere : hinc sanguinei in vanâ & ludum sunt propensiores, sibi aliisque indulgentiores, parum serii & constantes. Biliofi vt plurimum sunt superbi, ambitiosi, impatientes alieni imperii. Phlegmatici somnolenti, tardi, otiosi. Melancholici tristes, obstinati tenaces proprii iudicij, suspicaces, timidi; &c. Quia varia tamen est harum complexionum permixtio, & raro aliquis inuenitur in quo adeo notabilis humor aliquis dominetur, hinc facile potest notari quæ sunt cuiusque inclinationes à complexionem licet; facile quisque possit de se iudicium ferre.

Quintus oritur ex malis habitibus in sæculo & postea in Religione acquisitis, qui additi ad naturalem complexionem, & totius naturæ corruptionem magno impetu trahunt ad vitia, imo aliquando bonam complexionem euertunt; est autem cuiusque reflectere oculos in vitam pristinam.

Sextus pendet ex occasionibus externis, ratione loci, officij, negotiorum, conuersationis, per quas obiecta bonorum creatorum ab externis sensibus hauriuntur, & per eos in animam penetrant, & ibi sua præsentia vehementer mouent appetitum & passiones, eoque vehementius quæ ea bona sunt maiora, & per huiusmodi occasiones viuacibus sensibus externis, & per eos imaginationi appetitui, & voluntati representantur.

Septimus consistit in tentationibus à Dæmone illatis Deo id permittente siue ad suam gloriam dum eiusmodi tentationibus occasionem habet ostendendi diuitias suæ bonitatis, misericordiz,

cordiæ, sapientiæ, &c. siue ad nostram vtilitatem & virtutis exercitium, sollicitudinem acuendam, augendum meritum & maiorem coronam. Nihil potest Dæmon in intellectum & voluntatem, sed tantum permittitur ei exterius obiectum per imaginationem repræsentare. Quod facit vt vehementer suadeat & appetitum inferiorem commoueat, vt magnam vim voluntati faciat ad quem finem vtitur occasionibus externis, & interna nostra dispositione, quam idcirco diligenter explorat. Et hinc clarum est hos omnes fontes & causas sæpe pertrahere ad peccata & imperfectiones, alias tamen aliis vehementius, id quod sedulo discernendum.

Vt autem possit melius discernere imprimis necesse est feruenter petat lumen cœlitus: nam facile fit, vt hi fontes minus nobis displiceant, quia cum penitus insideant animæ nostræ, & sint veluti naturales, facillime sese tegunt, & nobis placent, excusanturque à nobis vel comitatis, charitatisve, aut humilitatis, vel zeli, alteriusque virtutis prætextu. Quod præcipue locum habet in Religiosis etiam iis qui diu fuerunt in Religione; in quibus causæ hæ solent esse valde subtiles, & sese multum inuoluere & perniciosè latere etiam sub prætextu contrariæ virtutis: Nam inde fit vt plerique quia experiuntur in se aliqua humilitatis desideria & complacentias, non facile possint iudicare se esse superbos, cum tamen sæpe superbia abundant. Deinde proderit percurrere serio & coram Deo tempus antea actum, occupationes nostrosque defectus quasi ordinarios. Etsi enim sit difficile ex vno vel altero actu in breui examine discernere

nere fontem, tamen quando simul multi temporis actiones discutimus ex affectibus ordinariis, & frequentibus, facile est inuestigare totius mali causam.

Nonnunquam tamen permittit Deus lapsum vnum grauiorem, vt ex eo possimus detegere pestilentem aliquam radicem, quã vel non agnoscebamus, vel non tantifaciebamus, sic subinde ex superbia & affectu placendi hominibus, quem non malum putabamus, vel parui momenti, permittit Deus nonnunquam grauem murmurationem, inuidiam, detractionem, &c. Et ex negligentia in spiritualibus graues & periculosas tentationes, & nonnullos lapsus consensuque. Proderit etiam circumstantias expendere cum quibus peccatum ipsum fit, exempli causa, si sim obnoxius murmurationi de superioribus, possum considerare an de re quauis obmurmurem, an de aliqua tantum, an cum quouis sim pronus ad hoc modo agendum, an tantum cum aliquibus, si tantum cum aliquibus, signum est quod non ab interna inclinatione, sed extrinseca occasione & impulsu oriatur; si cum quouis cui confidam tum signum est quod ab intrinseco proueniat: si de re aliqua tantum, vel illud est factum particulare, & tum ratio murmurationis solet esse impatientia, vel aliqua immortificatio circa id obiectum, vel est in vno rei genere; verbi gratia in confessionibus audiendis, in officio sartoris, &c. & tum obmurmurandi ratio est iudicium proprium, & quod in ea re peritus haberi velim vel excellere, si denique in omnibus obmurmuro hoc fit quia proprio iudicio, & superbia abundo.

ad solidam Perfectionem. 113

Causa mali reperta non est difficile remedium inuenire.

Remedia mali quædam sunt vt communia seu generalia, vt sunt quæ omni peccato aut imperfectioni aut saltem multis obstant, vt est cognitio nouissimorum, præsentis Dei, deformitatis peccati &c. Quibus egregie munire mentem par est.

Particularia sunt quæ magis particulariter obstant alicui vitio. Ea iterum sunt duplicia, nam quædam sunt in consideratione posita, alia aliquid præterea addunt: Eorum quæ in consideratione posita sunt, quædam sunt eiusmodi vt vehementer hominem statim concutiant, ardentem ad perfectionem excitent, & ab omni imperfectione reddant alienissimum, & hæc præferenda sunt, quando urget præsens mali occasio, nam vehementi sua concitatione facilius voluntatem abducunt ab imminente periculo.

Quandoque autem considerationes non pariunt adeo vehementes voluntatis motus, sed intellectum ita clare & euidenter conuincunt vt solida & firma iudicii proposita eliciat de eo quod sit factu opus, & euertant id omne quod in vitio contrario vitiosum apparere posset: atque hæc præferendæ sunt, quando nihil est quod urgeat, nam huiusmodi considerationes, cum in euidenti ratione fundentur, vires capiunt ipso tempore & paulatim magnos motus concitant, pariuntque remorsus in conscientia vtilissimos, dum referunt veritatem aperte cognitam; Quæ vero aliquid addunt considerationi, habent multum momenti & præcipue valent ad ipsos fontes coercendos. Talia sunt actus interni & externi

contrarii ipsis peccatis, & imperfectionibus.

Atque notandum est vt remedia apta eligas, imprimis necesse esse coram Deo totam rem discutere, & eius auxilio impensius implorato, illa eligere ante alia omnia quæ tibi suggesta fuerint. Quam ad rem tamen iuuari debes alterius viri spiritualis consilio.

Deinde sciendum est pro ratione imperfectionis quam quisque intendit, solere etiam præcedere electionem mediorem. Homines sæculares & etiam ij Religiosi, quibus satis est cauere mortalia, solent ordinarie ea solum assumere quibus sibi consulere putant. At vero qui serio student perfectioni, ea remedia quærunt & amplectuntur studiose quibus ipsos fontes exsiccent, & non solum vitent peccata grauiora. Quare licet peccata expugnare omni ratione conentur, tamen non tam assument remedia quæ illis sunt contraria directe, quam quæ directe causæ ipsi repugnent eamque tollant; nam ea sunt maxime efficacia, verbi gratia, etiamsi maxime repugnet murmurationi contra superiorem seipsum ita superare, vt omnes eius actiones laudentur, tamen si oritur illa murmuratio ex eo quod me in ea arte vel opere reprehendat in quo peritus videri volo, præstat vt me in eo exercëam, vt non affectem peritus videri, sed imperitus potius: Quare cum animaduertimus aliquam inclinationem in nobis esse causam multorum peccatorum & imperfectionum vt iliter contra illam poterit suscipi pugna.

Sunt etiam è remediis ea potius approbanda quæ magis vnus cuiusque naturæ conueniunt, cauendumque ne ea optima putemus quæ in ali-

quo authore, vel à concionatore alioue acceperimus attestante ea sibi fuisse aliisque perutilia, vt enim corpora cibis, sic animi non æqualiter remediis afficiuntur.

Denique non nimis sunt multiplicanda, & deinde inuigilandum est, vt quod bene repertum est, frequenti repetitione & altius penetret, & magis familiare reddatur, ita vt vltro non cogitanti occurrat, & vltro se ingerat. Ad quod iuuabit certum aliquod tempus illi repetitioni assignare, & certum illius modum sibi præscribere.

---

*Inclinationes nonnulla quæ multarum
imperfectionum fontes esse
solent.*

Ordinaria in oratione spiritualibusque exercitiis negligentia, vel distractio aut ariditas, languor, & defectus spiritus, vniuersalis quædam debilitas in virtutum perfectionisque studio, defectus obedientiæ & subiectionis voluntatis solitæ voluntati superioris repugnare, defectus internæ reollectionis, cum secum habitare nescit, sed ad exteriora se totum effundit, neque ea solet ab interno principio moderari.

Amor propriæ excellentiæ, honoris, gloriæ.

Iracundia, impatientia.

Auersio à fratribus & defectus charitatis quocumque prætextu, vt antipathiæ, &c.

Inclinatio nimia ad corporis commoda recreationes, & ea quæ ad sensualitatem spectant.

Defectus sinceritatis & simplicitatis agendo

præcipue cum superioribus quo fit vt illis clare non aperiamus nos, sed subterfugiamus eorum oculos, & velimus omnia nostra illis esse occulta.

Defectus simplicitatis in nostra conuersatione.

Neglectus quidam conscientiz patum timorata, & leuiora parui facientis peccata.

Dissolutio & laxitas in Religioſæ vitæ & disciplinæ obseruatione.

Otiolitas & temporis iactura; præcipue cum fit ex tædio laboris circa illud officium quod nobis impositum est, cum nobis persuademus non esse opus tanta cura laboris sollicitudineque, & ita minus perfecte obimus ad quietem aspirantes.

Auersio animi à superiore.

Contentiones sine aliis & pertinacia propriæque iudicii durities.

Detractio, murmuratio, discordiarum seminatio, pacis perturbatio quocumque modo fiat.

Ad secundum Exercitium de peccatis.

FInis huius secundi Exercitii & primi duplex est. Primus est detegere & in apertum eruere nostras imperfectiones habituales præcipue quæ solent esse occultiores. Secundus est eas æstimare vt pat est & detestari, serioque proponere, inuestigare, & vti mediis nostris ad eas extirpandas; priori seruit primum punctum in quo ex actualibus veluti ex riuis ad ipsos habitus & fontes inueniendos peruenimus. Posteriori vo-

rotum primum punctum seruit, tum reliqua. Sunt autem tria motiua maxime ad illum finem efficacia. Primum est ipsa multiplicitas & varietas imperfectionum nostris obiecta oculis: quis enim ad tot veluti monstra non horreat? hæc porro tanta varietas prouenit ex creaturarum varietatum quæ ad Dei gloriam referri debebant, abusu. Secundum est ipsa natura imperfectionis cuiusque de qua agit in secundo puncto. Tertium est extrinseca Dei prohibitio quæ easdem imperfectiones vt contrarias sibi suisque omnibus attributis atque gloriæ suæ prohibuit: de qua vt colligitur ex fine secundi puncti agit in tertio puncto & sequentibus: vnde hoc exercitium pulcherrimum est & efficacissimum, nam continet omnia prorsus motiua quæ excogitari possunt ad peccata detestanda.

Oratio preparatoria & duo præludia vt in primo Exercitio.

Primum punctum erit penitus intrare in animam meam & attente rimari internam eius faciem. Considerando primo quæ sint ordinariæ meæ cogitationes, verba, opera, omissiones. Secundo quomodo ab ipsa hora surgendi ad dei finem meas actiones omnes, & Religiosæ vitæ cursum deducam. Tertio in particulari expendendo quomodo me geram in iis quæ Deum attingunt, quàm circa orationem & communionis cum Deo studium sæpe negligens, quàm parè, quàm irreuerenter, quàm infructuosè, quantis cum distractionibus, tædio, stupore, me ges-

serim coram Deo, & quoties etiam orationes solitas omiserim, quam parum serio & cordate & sincere cum Deo ambulauerim, quam parum ex animo cum eo egerim, quam fucata & inani vitæ spirtualis imagine contentus fuerim. Quarto. Circa Religionem; expendendum, quæ fuerit votorum & Regularum observatio, quis instituti amor, & quam cordialis erga illum affectus, quale virtutum Religiosarum charitatis, humilitatis, patientiæ, modestiæ exercitium. An interno me affectu perfectioni instituti conformarim & solidis virtutibus studuerim? an tantum specie quadam virtutum vt hominibus satisfacere, fuerim contentus. Quinto cum nostris & externis quomodo fuerim conuersatus, & mihi impositum officium expleuerim, an cum ea ædificatione & fructu qui debebat existere, de externa compositione vsu linguæ & sensuum. Sexto circa meipsum quomodo corpus tractauerim in cibo, potu, somno, mortificationibus, recreatione, pro Christo laboribus.

In his attendendum primo an aliquod sit grauius peccatum vt de eo magis & expressius doleam; Deinde num in aliquibus soleam sæpe & plane voluntarie, atque adeo ex contemptu delinquere.

Ex his bene discursis primo colligam, quam rara & perfunctoria in me fuerit memoria & intentio finis mei, quam remissus iam abhinc vno anno præcipue fuerim circa perfectionis desiderium & mediolorum vsu. Secundo quinam sint præcipue imperfectionum fontes, & radices quæ me impediunt: an superbia, an ira, an gula, an corporis amor, inuidia, &c. Vbi tres vel qua-

tuor præcipue sunt notandæ.

Finis huius discussionis est vt abiecta animi dissimulatione & fuce, quo sæpe nobis imponimus nos tales verè coram Deo agnoscamus quales sumus, verbi gratia, superbos, impatiètes, propriæ voluntati & iudicio, & commodis addictos, &c. Vt inde confundamur & ad emendationem prouocemur.

Secundum punctum. Perpendam quanta sit sceleritas horum peccatorum & imperfectionum ex natura sua singulas quas in me notavi ordine expendendo. Vbi primum cogitabo naturam peccati & imperfectionis talis in eo sitam quod priuet rectitudine & perfectione quæ in eo subiecto deberet inesse.

Secundo. Considerabo hominem *Societatis* tot acceptis à Deo beneficiis & donis ornatum, tot adiumentis instructum, ad tantam perfectionem vocatum, esse subiectum capax eximie cuiusdam perfectionis quæ in eo inesse deberet ratione status, sicut fuit in *B. Ignatio*, & multis aliis.

Tertio. Peccata & imperfectiones præcipuas prius notatas componam cum oppositis perfectionibus, verbi gratia, superbiam meam cum humilitate, quæ in homine *Societatis* esse deberet, similis Christi humilitati, & confundar coram Deo quod id profitear exterius à quo longissime absum & ita de aliis.

Tertium punctum erit perpendere harum mearum imperfectionum sceleritatem ex extrinseca Dei prohibitione. Considerabo igitur has imperfectiones Deo displicere & prohibitas à supremo meo principe & Creatore, & mihi prohibitas vt gloriæ eius contrarias, & omnibus, eius

perfectionibus repugnantes, bonitati, iustitiæ, potentix, sapientix. Itaque cum ego creatura sim adeo imperfecta & veluti vlcus scdum, eius gloriæ me oppono, & lædo omnes eius perfectiones easdemque contra me prouoco, & qua me pœna hætenus dignum puto.

Quartum punctum. Infinita tamen eius misericordia hætenus me expectauit, & tulit non inutilem modò, sed indignissimum seruum & vilissimam creaturam, cui tamen putas bono? ergo in exclamationem prorumpam & affectu vehementi admirans mecum inquiram huius tantæ misericordiæ causas ex parte meâ, ex parte vitæ pristinx, ex parte iustitiæ Dei, &c.

Quintum punctum. Videre etiam quod pro iusta reiectione ab amicitia domo, obsequioque suo: etiam parat me recipere in seruum, imo iterum in filium charissimum, venit obuiam, protendit brachia, offert amplexus. O quales amplexus! thesauros suæ bonitatis, sapientix, potentix aperit vt me ornet magis & instruat, & instrumentum gloriæ suæ amplius efficiat, fontibus peccatorum meorum exsiccatis, & euulsis radicibus: confestimabo igitur, & procurram, dicamque Pater peccavi in cœlum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut vnum ex mercenariis tuis. O Deus meus etsi filius tuus sim, & amore filiali vere velim in æternum tibi seruire, tamen ob tot meas imperfectiones vt filius à te agnoscar, & vt filius traçter, plane sum indignus, ergo plaris potius me contere in hac vita durè, parcè, tenuiterque tracta, vilissimis officiis me occupa vt mancipium despiciatissimum, tantum fac vt in tua domo tibi perfecte seruiam.

Tertium Exercitium est Repetitio.

Repetitio vtriusque meditationis ita fit vt ex vtraque quodammodo vna fiat, & factis preludiis omnia puncta primæ meditationis, & deinde omnia secundæ singula suo loco nullo omisso percurrantur, facta tamen ad singula reflectione, num in eo puncto consolationem aut desolationem senserimus. Notandum tamen in repetitionibus vitandos esse longos discursus, sed percurrenda sunt ea quæ prius meditati sumus, & commorandum sola voluntate, confirmando affectus quos ante habuimus. Et puncta in quibus ariditatem experti sumus, proponendo breuiter nobis, vt tentemus num quis sensus quod sæpe contingit suauiter queat elici. Porro quia in repetitionibus est indulgendum magis affectibus, ideo triplex hic colloquium præscribitur. Est autem triplex finis repetitionis qui in tribus colloquiis ad B. Virginem, Christum & Patrem petitur. Primo vt intime pernoscamus, quomodo à sine nostro & recto vsu mediourum aberrauimus. Secundo, errore illo cognito nos recto ordini nostrasque actiones restituamus. Tertio. Omnem affectum internum mundi à nobis hauritum, omnes malas propensiones & radices eiiciamus & euellamus, quæ petenda sunt eodem ordine & modo quo suggeret affectus.

Pater Aue

Exercitium de morte.

Mortis consideratio potissimum est medium ad affectiones nostras inordinatas in ordinem rectam reducendas & voluntatem nostram abstrahendam à nobis & omnibus rebus creatis, ne illis fruatur, adhæreatque ut fini, sed potius utatur ut mediis. Ad eum finem confert plurimum consideratio iudicii particularis, itaque non sine fructu hæc exercitia proponi hic possunt. Quamquam aliquando pro ratione circumstantiam omitti possint. Quod quando fiet, saltem non est omittenda præparatio ad mortem & iudicium quæ est repetitio utriusque.

Primum præludium est ut meipsum in lectulo decumbentem à medicis derelictum sine vlla spe vitæ quam possum vehementissima apprehensione concipiam.

Secundum prælud. ut petam à Deo gratiam sentiendi nunc mortis incommoda, ut vitam ac mores in melius emendem ea ratione qua tunc fecisse maxime vellem.

Primum punctum. Considerare mortem esse perpetuam priuationem huius vitæ parentum, cognatorum, amicorumque, rerumque omnium tum delectabilium, tum utilium quas maxime diligis sine spe vlla, eadem in hac vita reuifendi. Homo, inquit Iob, cum mortuus fuerit nudatus & consumptus ubi quæ so est.

Secundum punctum. Perpendere certitudinem mortis, quæ primo colligitur ex ipsa homi-

num natura, ex contrariatum qualiatum, & humorum conflictu interiore, ex cæli exteriore intemperie. Secundo ex Dei præceptis: statutum est, ait Apostolus, omnibus hominibus semel mori. Tertio. Ex pœna peccati; per vnum hominem, ait idem Apostolus, peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors. Quarto experientia omnium qui præcesserunt ab initio mundi vsque ad hoc tempus, quamuis insignes in sanctitate, doctrina, diuitiis fuerint, & Ecclesiæ Dei viderentur valde vtilis.

Tertium punctum. Expendere certitudinem mortis ratione ætatis, horæ, loci, generis mortis, status siue gratiæ, siue damnationis in quo erit homo. Quot putas hac ipsa hora morientes pœnis æternis mulctandos, iam si tibi moriendum esset quid de te futurum crederes? Illa Christi Domini dicta perpende. Vigilate quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. Estote parati quia nescitis qua hora filius hominis venturus est.

Quartum punctum. Considerate quæ sunt ventura circa corpus, tum ante tum post mortem. Primo enim superueniet dolor incomparabilis à diuturnitate & grauitate morbi, & ab animæ discessu mox futuro. Quare vix poterit suscipi vlla efficax cognitio de salute, quia illuc rapitur naturaliter intentio mentis vbi est vis doloris ait S. Augustinus. Insensibilitas & defectus in omnibus sensibus. Tertio horror fœdissimi sepulchri mentis oculis obiecti, in quo à charioribus corpus expulsum ponendum est, vt sit esca vermium ne sua putredine & corruptione mundo noceat. Quarto, Quod S. Iob noquerat cum ait:

bat putredini dixi pater meus & mater mea & soror mea vermibus.

Quintum punctum. Considerare quæ circa animam sint futura longe enim grauiſſimus erit animæ languor. Primo ob instantis iudicii rigorem: quia nemo ſcit an odio vel amore dignus ſit. Secundo ob certitudinem veræ contritionis. Tertio ob multitudinem peccatorum occurrentium nec digna pœnitentia deletorum. Quarto ob occulta peccata quæ tunc fortasſe multa & grauia occurrunt. Quinto ob grauitatē eorum quæ ante leuiã putabantur. Sexto ob terribilium dæmonum grauiſſimas tentationes, contra fidem, ſpem, charitatem, pœnitentiam. Septimo. Ob anxietatem quia nescit an adhuc ſit in hac vita vel in alia, & propterea an adhuc ſit pœnitendi locus.

Sextum punctum. Quo me veram nesciam: regredi verabit morbus, progredi horribile erit, conſiſtere non ſinet Deus, ſupra Iudex iratus cernetur, infra ſepulchrum fœtidum corpori infernus vero animæ paratus, intra conſcientia condemnabit, circum dæmones inſtabunt, proximi item & amici vix ad tumultum comitabuntur, omnia omnino erunt relinquenda, & tanquam vmbra præteriſſe clare perſpicientur intine cogitabo quod me tunc feciſſe vellem quia non concedetur vltterius tempus pœnitendi. Quia vocaui & renuiſtiſti, ego quoque in interitu veſtro ridebo, erit enim tunc nox quando nemo poterit operari.

Colloquium ad Chriſtum in cruce ipſa pro me mortuum magno affectu petendo vt perenni mortis merita hæc mihi penitus animum pene-

trent, & ad seriam mutationem propellant. Id-
que etiam per B. Virginem & sancta patronorum
suffragia postulabo.

Pater Ave.

Exercitium de Iudicio priuato.

Oratio preparatoria more solito.

Primum præludium. Rem ipsam mihi repræ-
sentabo quo nimirum anima mea statim ubi
vinculis corporis soluta erit coram iudice suo
Christo Domino comparebit, vltimam ab eo
sententiam auditura.

Secundum præludium. Deum rogabo vt mi-
hilumen cæleste & gratiam conferat, vt possim
ferio apprehendere quæ tunc mihi euenient, &
aggredi, quæ tunc me fecisse optabo.

Primum punctum. Erit in memoriam reuo-
care quæ de animæ à corpore sepatatæ statu fi-
des & sancti patres docent. Primo quidem acci-
pit nouum quemdam & inusitatum modum co-
gnoscendi sine corpore per quem tota eius vita
& minutim singula & verba & cogitata ei repræ-
sentantur, velut in tabella, penetrat quid sint
res creatæ omnes, denique statum suum præ-
sentem, & nouam rerum suarum faciem agnos-
cit, & se coram suo iudice quem præsentem vi-
det nudam, solitariam, desertam ab omni-
bus eum solis bonis & malis operibus apprehen-
dit.

Secundo hinc oritur longe aliud iudicium de suis rebus & omnibus creatis & externis bonis, quam cum esset in corpore. Tertio voluntas eius mutatur, nam euanescit omnis boni creati amor, & eius loco solum remanet pondus illud & inclinatio quam habet vehementissimam, & incitativissimam in Deum ut finem suum, quæ sublato corporis impedimento, tanta vi illam rapit ut iam vix retardari & retineri possit quin uniatui ei sine ingenti violentia, & proinde molestia & afflictione gravissima quam de facto patitur, quando ob mortalis vitæ imperfectiones ab illa unione impeditur. Ex hoc principio conabor deducere conclusiones practicas quibus voluntatem meam impellam ut suam cæcitatē defleat, quod quasi carnos tantum oculos habuerit, ea tantum hæcenus cogitarit quæ ad præsentis vitæ statum pertinent, & tot sibi per tam crebras imperfectiones quasi ferrea vincula iniiciat, quibus à Dei unione tunc impediatur, & per amorem creaturarum illud pondus in summum bonum retardet.

Secundum punctum. Erit memoria repetere, quæ de ipso iudicio fides docet, nimirum statim post mortem sistendam animam coram Christo Deo & homine qui nunc quidem amabilissimus, & sui sanguinis pretio largissime donato benignissimus est Redemptor; at vero tunc iudex iustissimus exactam rationem deposcet ab ipso primo momento usus rationis ad ultimum vitæ instans de minimis cogitationibus & verbis etiam otiosis, operibus, & omissionibus, de finis intentione ad quem creati sumus, & de mediocritate tam supernaturalium, quam naturalium quæ nobis concessit,

concessit, vñ neglecto vel abusu. Ex hoc principio viua fide apprehenso reflexis in statum meum internum oculis ratiocinabor quanta mihi esset securitas, si hæc discussio iam fieret à Christo. Nam quomodo dies, menses, annos transegi, quam incurius mei finis, salutis nempe & perfectionis consequendæ, quam negligens in vñu mediõrum supernaturalium, quam effusus in abusu mei, & creaturarum per tot & inutiles & malas cogitationes, verba, & opera quæ in statera diuini iudicii reprobabuntur. quam multa peccata puto me per pœnitentiam & Sacramenta deleuisse, quæ forte manent adhuc saltem quoad totum pœnæ debitum. Ex quo discursu excitandi affectus sancti timoris Dei, confusionis, propositi prospiciendi vitæ meæ & præteritæ & futuræ, vt securior ibi possim comparere.

Tertium punctum. Erit in memoriam item reuocare quam sententiam prolaturus sit iudex: si enim tam seuera erit discussio, certum est quod sententia iustissima erit, definitiua, immutabilis, & incredibili quadam efficacia ab ipso iudice pronunciata, & intimata animæ, quam proinde certum est ingenti horrore concutiendam & grauissimis supra quam credi potest angustiis comprimendam; quod enim maius pondus esse illi potest quam audire, & collustrante diuino lumine clare intelligere, quam de illa Deus habeat vltimam æstimationem, & iudicium præsertim exigentibus peccatis & negligentis videat, se minusse illi gratam & acceptam & ideo arceri & retardari ab vnione strictiorum illi in quem vt in centrum suum tam vehementer ferat. Ex hoc enim principio ratiocinabor

mihî nunc dandam esse operam tunc vt me iudicem, & sententiam crebro contra me feram, præueniamque, adeo leuiorem reddam illam quæ tunc pronuntianda est, tum vt per vitæ perfectionem me Deo vniam, vt me seueritas illius sententiæ eo minus percellat, quo me minus ab illo separabit.

Quartum punctum. Erit in memoriam itidem reuocare, ita latæ sententiæ executionem citam, rigorosam, exactam. Nam misera anima suis inimicis tradita, & subiecta eorum potestati in infirmum trahetur, vel ducetur in purgatorium, vbi ponderanda pœnæ damni grauitas: intolerabile enim erit vel ad vnum momentum Deo priuari, quanto magis ad multos annos, aut si ita resferat in æternum. Pœnam autem sensus quis assequi satis potest, vbi tunc bona omnia mundi, & commoda vitæ quæ ita mortales consequuntur, vbi mala & commoda quæ iam refugiunt. Ex hoc principio deducam, vt prius conclusiones practicas quibus voluntatem stimulabo ad exequendum contra me rigorem iustitiæ, ob peccata pristina renouandam omnibus vitæ pompis & vitæ commodis, aduersa quæque & dura sustinenda & igne tum charitatis tum mortificationis purgandam exacte animam meam ob omnibus inordinatis affectionibus, vt nihil in ea purgandum remaneat, nihil quod à Deo me separet vel ad momentum.

Colloquium pro affectu, vel vt supra in Exercitio de morte.

---

*Preparatio ad Mortem & Iudicium Vice re-
petitionis.*

PRimum præludium. Audire Christum Do-
minum sæpe nos commonentem de hora hac
Matthæus 14. Estote parati quia qua hora non
putatis filius hominis veniet. Vigilate quia nesci-
ticitis qua hora Dominus vester venturus sit.

Primum præludium. Petere à Domino Deo
vt rem tanti momenti quanta est bona ad mor-
tem præparatio, cum sit singulare eius donum pro
sua pietate infinita impetiri dignetur, ne mors
nos aut imparatos occupet, aut male paratos.

Primum punctum. Considerare quod cum
præparatio ad mortem & iudicium hoc sit, actus
excellentiſſimus prudentiæ Christianæ & su-
pernaturalis, ad eam requiritur præter Dei auxi-
lium hominis conatus quo intima Dei gratiæ lu-
ce perfusus apprehēdat horam istam mortis, pro-
ut sibi contingere potest, tunc enim ad eum finem
recte constituit media. Quare prima præparatio
est, vt intime concipiat animo quid sibi velit, mori:
Mori duo continet quæ exprimit Iob. Homo
cum mortuus fuerit nudatus atque consumptus,
vbi quæso est: Primum est priuatio vitæ huius, id
est inferioris mundi & omnium locorum, vr-
bium, regionum, Collegiorum, item omnium
hominum, actionum huius vitæ quibus vel pec-
care vel mereri possumus ac Deo seruire, vt

ministeriorum licet vtilium Ecclesiz Dei etiam in medio cursu &c. Denique à corpore separatio eiusque consumptio. Secundum est transitus ad alteram vitam eamque æternam, fœlicem vel infœlicem, sed quam incertam. Conabor eam mei mutationem pro certo futuram apprehendere, & petam à Deo vt in eum finem sua me continuo luce perfundat. Nam ex eo principio facile multas conclusiones practicas eliciam quibus me tota vita ad mortem præparabo.

Secundum punctum. Exposito principio deducere, conari me omni studio debere, vt anima mea in eo puritatis gradu continuo perseueret, vt in momento quo migrabit, nulla sit labes ob quam à beata vita excludatur in æternum; In eo enim summa rerum est, ecce venio sicut fur; beatus qui vigilat & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, & videat turpitudinem eius. Apol. 6. Quare scrutabor conscientiam meam, & si quid sit, non tantum meas rationes ita componam vt securus sim, sed statuam ita viuere, vt quantum licuerit, semper me extra periculum & dubium ponam; possum enim subito mori, vel de sensu mentis deiici, vel vsu sensuum priuari, aut vi morbi impediri, aut iusto Dei iudicio ob meam ingratiudinem eo gratiæ auxilio quod in hora mortis ad res meas intuto collocandas esset necessarium, destitui si eo vsque differam. Quare me omni ope à peccato conseruabo immūnem: quod si quam forte labem contraham, eam statim tuam, ac sincero examino, dolore, & lachrymis nulla in re mihi parcens, & suo etiam tempore confessione accurata perinde ac si ea vltima esset, rogabo Deum vt mihi det gratiam,

vt actiones meas quotidianas & sermones dispo-
nam in iudicio, nullamque abire sinam quam
non defleam.

Tertium punctum. Cogitabo non tantum e-
luendas esse culpas peccatorum vt in turo me
collocem, sed statim mihi esse faciendos fructus
dignos pœnitentiæ ad satisfaciendum pœnis tot
& tantorum meorum peccatorum; Nam quam
parum hætenus pro illis satisfeci, quantum mihi
soluendum restat, & quam mihi facile est quoti-
dianis vitæ Religiosæ laboribus feruoreque cha-
ritatis, ignem illum cui ad multos annos forte
tradendus sum, euitare,

Quartum punctum. Perpendam quod mag-
nam & securitatem & consolationem sim habi-
turus in ea hora, si quæ mihi tunc relinquenda
sunt, mature dum viuo, reliquero. Itaque con-
cludam mihi toti mundo esse moriendum & mi-
hi ipsi. Quare statuam omnia externa bona & o-
blectationes hominum, item vanos fauores, ami-
citas, honores contemnere, iis etiam me priua-
re, quæ alioquin licita & honesta esse possent,
imo optabo multas tribulationes ac miseras in
hac vita, studebo mortificationi sensuum, & cor-
poris, & propriæ imprimis voluntatis & iudicii.
Nam non omnes qui mihi dicunt Domine Do-
mine intrabunt in regnum cœlorum, sed qui fe-
cerit voluntatem patris mei: quam securus esse
animo poterit, qui dicere poterit, quidquid egi,
quidquid volui Domine tu iussisti. Ergo Deo so-
li viuere incipiam, cui in æternum sum victu-
rus.

Quintum punctum. Multum consolationis af-
feret in eo transit firma fides, & hu-

militas. Quare multum proderit in vita diu multumque versatum esse. Primo in meditatione mysteriorum fidei, cum alta & magnifica eorum æstimatione, pioque voluntatis affectu; Secundo in iis cogitandis quæ ad spem & fiduciam de Deo concipiendam excitare possunt: qualia sunt Christi Domini vita, passio, merita, Beatæ Virginis patrocinium, &c. Tertio. In amore & mutua coniunctione & familiaritate cum Deo, & Christi imitatione. Quarto in retundenda fiducia, quam de nostris bonis operibus solemus concipere, & comprimenda nimia æstimatione nostri, & occulta præsumptione, id quod assequemur per nostri cognitionem. In his si ita serio versatus fuero in eo transitu, mihi opportune subuenient, è contra difficile mihi erit ea arma eo momento & acquirere & bene tractare, quibus raro vel vix vnquam antea bene vltus fuero.

Sextum punctum. Mihi renocare in memoriam mortem aliquorum Sanctorum, verbi gratia sancti Ambrosii, Martini, Hilarionis, & aliorum quos forte vidi morientes, & ex iis omnibus quæ ipsi in ea hora gessere formam aliquam ac veluti exemplar bonæ ac piæ mortis mihi in animo fingam, & statuam meam vitam ex hoc tempore ad eam aptare, Deumque sæpe rogabo vt ad eum modum velit me è vita migrare, & idem petam à Beata Virgine frequenter, præsertim cum recitabo Rosarium ad illa verba, nunc & in hora mortis nostræ. Amen.

Pater Ave

Exercitium de Iudicio generali.

*Oratio preparatoria est qua petimus
gratiam. &c.*

Primum præludium. Est vallis Iosaphat iuxta montem Oliueti imaginaria constructio.

Secundum præludium. Est petitio gratiæ ad cognoscendam supremi iudicis iustitiam, vt hinc concipiam dolorem & odium peccatorum cum summo proposito illa non amplius admittendi.

Primum punctum. Iudicium est ineuitabilis sententia à iustissimo iudice Christo Iesu legitime ferenda in malos omnes vt puniantur & pro bonis vt præmiis afficiantur iuxta singulorum merita.

Secundum punctum. Præcedent iudicium signa, in cælis, in elementis, & in hominibus arescentibus præ timore & expectatione eorum quæ superuentura erunt, & varia subinde sentientibus quod mores & doctrinam, Antichristo adueniente, qui omni cura operaturus est, vt si fieri posset in errorem inducantur etiam electi, succedet ignis conflagratio inexpectata terribilis, nemini parcens, efficax, cuncta destruens: omnia enim, vt ait S. Bernardus, igne dissoluenda sunt.

Tertium punctum. Resurgent homines omnes ex omni orbis parte in iussu & voce Archangelii, & in tuba Dei quam S. Hieronymus, siue

manducaret, siue biberet, audire sibi videbatur sonantem horrendum illud, surgite mortui, venite ad iudicium. Secundo congregabuntur omnes boni malique in valle Iosaphat. Tertio. Separabuntur mali de medio sanctorum, Angelorum ministerio. Quarto. Tantus horror ac timor sententiæ ferendæ inuadet iniustos, ut amanturi sint latebras, & dicturi montibus. Cadite super nos & collibus operite nos; item montibus & petris, cadite super nos & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira agni.

Quartum punctum. Primo adueniet Christus Dominus cum potestate magna & maiestate, comitante illum Angelicorum agminum multitudine copiosa. Secundo parebit signum filii hominis in cælo. Tertio plangent omnes tribus terræ cum videbunt ipsum iudicem, iratum, paratumque ad puniendum mala ab ipsis patrata.

Quintum punctum. Primo examinabuntur minutissime peccata omnia mortalia, venialia, propria, aliena. manifesta, occulta, cogitationes, operationes, verba etiam otiosa. Secundo exigetur ratio beneficiorum, munerum obitorum & talentorum, iuxta parabolam Christi seruatoris, ita ut cui plus datum est plus ab eo exigatur. Tertio cum labuntur accusationes Angeli, propria conscientia coram omnibus patens, & Demones. Præsto enim aderit aduersarius Diabolus inquit S. Augustinus, & recitabuntur verba professionis nostræ, & obiiciet nobis in faciem quicquid fecimus, qua die peccauimus, & quo loco, & quid boni tunc temporis facere debuimus. Quarto fiet comparatio eorum qui maiora acceperunt cum infidelibus & peccatoribus qui

magis profecissent si talia à Deo dona accepissent: iuxta illud Christi. Væ tibi Corozain, væ tibi Bersaida, quia si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent. Quinto feretur sententia in reprobos, ite maledicti in igne æternum &c. Et pro bonis & electis: Venite Benedicti Patris mei percipite regnum &c.

Colloquium fiet iuxta affectum, terminabiturque totum exercitium oratione dominica.

Pater Aue.

Exercitium de Inferno.

Primum Præludium. Est loci cuiusdam profundissimi cum sua longitudine & latitudine, sine aëre aut lumine, imaginaria constructio.

Secundum Præludium. Potere à Deo gratiam, qua intime pœnas infernorum apprehendas, vt supplicii timor saltem te in officio contineat & à peccatis coerceat.

Primum punctum. Vt cognoscere valeas quanto odio seuera Dei iustitia peccatum prosequatur, cogita quibusnam pœnis illic damnati cruciantur, simulque omnes mentis nervos ad id contemplandum applica, miserorum fœditatem intuere, flammis quibus vndique vestiuntur, circumspice, audi eorum eiulatus, vociferationes atque blasphemias, huius infandi loci grauculentiam olfactu persentisce, eorum fel amarissimum & rancorem gusta, tange illius inextinguibilis

ignis ardorem, frigoris asperitatem, infinitos denique cruciatus quibus inibi torquentur, recordare verborum diuitis illius Evangelici clamantis, pater Abraham misereri mei, & mitte Lazarum, vđ intingat extremum digiti sui in aquam vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma; apprehensa hac veritate voluntas in has affectiones prorumpat. Primo puritatem & sanctitatem iustitię diuinę verearis quę nobilissimis creaturis non parcat, sed eas ita seuerę damnat. Secundo. Ineffabilem etiã peccati malitiam quę tantopere Deo exosa est admireris. Tertio. Deo gratias age quod licet sæpe idem supplicium merueris, te tamen ad hunc vsque diem, summa pietate seruauerit. Quarto firmiter proponas te omnium tribulationum genera libenti animo toleraturum cum plura pro peccatis merueris.

Secundum punctum. Qualitates pœnarum iam dictarum expende, vniuersales sunt, totumque corpus cum anima dolorem sustinet. Secundo innumerę quoque sunt, ita vt omnem morborum huius vitę numerum saperent sine vlla consolatione. Tertio & absque vlla vel minimi subsidii spe in æternum durant. Ex hoc principio quid agendum sit inspicias, simulque has conclusiones elicias. Primo tuam stulticiã præteritam & peccatoris qui ita se peccato coinquinat admirare, cum tamen in tantum periculum incidat, vtinam saperes & intelligeres, & nouissima prouideres. Secundo. Deo gratias age qui te ad hunc vsque diem ab his pœnis liberauit, & aditum ad æternam paradisi gloriam patefecit. Tertio proponete non solum mandata exacissimę

seruaturum, sed etiam curaturum vt eius consilia serues, licet multa ad id sint perpetienda, quandoquidem harum pœnarum æternitas quæ tuis peccatis debita erat, in temporalem religionis tribulationem commutata sit: quid damnatus quæso, ageret, si liber ab inferno tuo loco destinaretur.

Tertium punctum. Recordare has pœnas in hora mortis animæ in peccato mortali existenti præparatæ esse: verum omnes homines qui modo viuunt licet optime sint dispositi, & sanctissimam vitam degant, incerti tamen sunt quænam hac hora conscientia futura sit dispositio, & consequenter quod æternis poterunt addici suppliciiis. Scimus infelicem Apostoli ruinam, Salomonis, Origenis, aliorumque grauissimorum vitiorum exitum nescimus. Quotidie stelle de cælo aut religione aut Ecclesia decidunt, denique lata est via quæ ducit ad perditionem. Vt huius principii voluntatem ad hos affectus inclina. Primo timorem concipe ne licet in statu perfectionis innumeris gratiarum donis illustratus consistas, officio desis, profundissime te demitte, de propriis viribus diffide, & in apertas diuinæ misericordie manus te conice. Secundo. Propone fore vt optime diuinæ gratiæ dono utaris, in particulari vero iis quæ & maioris sunt momenti, & sapius negligis. Tertio. Firmiter statue te magna cum perfectione in obsequio Dei victurum, tepiditatem propriam debellando nimiosque defectus vitando, cum vita tepide transacta multos ad infernum detrudat, qui tamen perfectionem proficientur: certe si à dam-

natis quaterere licitum esset, quod nimiam in perfectione assequenda tepiditatem, & in minimis defectibus vitandis negligentiam afferrent.

In Colloquio. Renatis prædictis affectibus actione gratiarum timoreque bonisque propositis à Deo petes gratiam qua bonis tuis operibus salutem tuam in tuto collocare possis.

Pater Aue.

De Peccatis venialibus.

PRæludium Primum pone tibi ob oculos hominem non mortuum quidem, sed multis implicatum vinculis, plurimis ad hæc debilitatum morbis, vulneribusque confossum.

Præludium secundum. Pete lumen à Deo quo statum animæ tuæ videas hoc statu longe deteriorem.

Punetum Primum. Cogita veniale peccatum reuera Deum offendere & tam atrociter ut totius mundi salus nunquam licitum faciat vel vnicum: sancti vel fato functi, vel viuentes adhuc in terris certum potius capitis & famæ discrimen a disente quam vnicum deliberatum admitterent. Enimvero cum Dei voluntate pugnat, maiestatem abiicit, potentiam ridet, laceffit iusticiam, irritat bonitatem, virtutes denique diuinas omnes impugnat eiusque gloriam impedit & minuit; itaque quamquam eius amicitiam non abrumpat, dissolvit tamen, & ardorem illum factum imminuit sensim atque debilitat. Primum enim castos am-

plexus impedit quibus Deum stringeremus nisi creaturæ nos ad se raperent; deinde securitatem adimit qua de diuino in nos vicissimque nostrò in Deum amore certi sumus: quare sicut qui piè viuunt atque religiose, miras ardoris huius faces experiuntur; ita qui plerumque venialiter peccant has ita deferuescere sentiunt, vt meritò dubitare possint, num penitus extinctæ sint: itaque pacem animi perdunt qui primus est atque præcipuus amicitia diuinæ fructus. Tertio Deus arcana sua tepidis & imperfectis non communicat nec illi Deo suas miseras enudant: æqua enim fronte cor offerent Deo, creaturarum amore pollutum? Quarto nec illius modi anima se totam Deo, nec illi se Deus totum committit: seponit hæc enim partem sui, vitæque ac operum, quæ clam aliis elargiatur. Quinto nec Deus confidit ipsi, neque negotia magni momenti credit non probatur ægritudinibus, nec arduis vllis operibus admonetur: nouit enim ille huius ignauiam, vt hæc suæ conscia infirmitatis illi nequaquam inicitur, sexto denique quo se magis anima seingit à Deo, sui que iuris nimium tenax sese in Dei gloriam non profundit, et minus liberalem experitur Deum; non consuetos ipsi adiicit oculos, sed vulgari fouet prouidentia, ægrè & rarò loquenti respondet, parcius elargitur thesauros, sensim subducit lumina, piosque motus quibus ad opus bonum incitatur, quibus deficientibus amare diu non potest.

Hæc ubi attente perspexeris, elice conclusiones aliquas practicas quæ voluntatem tyam accendant,

Primo confusionis quod tam parum hæc-

nus Deum amaueris quem toties offendisti. Quis enim filius amare patrem crederetur quem sic affaretur. Mi pater interficere te quidem nolo, sed cedere ac pulsare. Secundo admirationis quod tam multa peccata eius iram non accenderint; tertio doloris, quod iisdem diuinus sit in te imminutus amor. Quarto propositi quod de non potius eliciet à te vitam quam consensum in veniale deliberatum.

Punctum secundum: diligenter inspicere damna quæ peccatum veniale parit: singula persequi infinitum esset, iis insistere poteris. Primo inducit maculam quæ pulchritudinem animæ detrat, quoties enim offendisti venialiter, toties animæ tuæ vultum sordibus illinisse puta: quod enim est in vultu lutum, vel scabies, vel vlcus, vel cicatrix, vel lippitudo, vel enormis tumor, hoc est in anima veniale peccatum, itaque cum sic peccas finge te preciosam vellemus amurca inquinare, pulcherrimam imaginem inficere luto. Et vero si sponsam maritus ægre videt sordidatam, Deus animam nostram veniali crimine infectam difficilius adit; secundo admittit spiritalis fulgor quo illustratur anima, id aduertunt qui se peccatis irritari sinunt frequentibus, videlicet se in Dei, virtutis, sui que cognitione cæcutire.

Quare animam hominis ita se gerentis cubiculum reputa, quod fuluis aut fumus opleuerint, in quo vero sanis oculis durare nequeas Deus lumen est: ita ne, vero cum tenebris staret; tertio vitam non admittit, sed sanitatem & robur; quod fiet ut qui sæpe venialiter peccet nihil aut parum sit de perfectione sollicitus amoreque *habetos*

quapropter comparari solet cum capitis aut stomachi vel colicis doloribus, aut podagra, vel eiusmodi morbis qui mortem ex se non procurant quidem, sed ita vires infringunt hominis, ut superuenientis febris assaultibus impari reddant. Hinc dicitur venialia peccata ad maiora scelera viam sternere, siue quod peccantem ad creaturam inclinent, ad quas facile contingit grauis lapsus, siue quia gratiarum rinulos auertunt, quos negligentia, & ingrati animi labes exsiccant. Quarto ardorem pietatis sopit, quo deferuescente bona opera deseruntur, retunditur rerum diuinarum sopor, iugum Dei alias leuissimum graue creditur & intolerandum, pedesque antea ad perfectionis viam decurrendam leues, insueto stupore torpent, nempe stygio quasi succo actiones omnes nostras Daemon inficit, ne cum voluptate nant; hinc negligentia negligentiam parit, quæ sensim virtutem reddit inspidam, animaque olim facilis ad concipiendas amoris diuini faces, eas vel omnino respuit, vel admittit ægerime. Quinto sic intelligentia cæcitate vel stupida, vel negligente, gratiisque subtrahis, sine quibus nec partis inferioris motus assiduos reprimere, nec diu in virtutis tramite stare possumus, quid mirum si anima magnis temptationibus concutitur, tandemque succumbit Dei gratia destituta. Sexto denique quamquam nullum aliud in veniali subesset malum, proximo nocet, dum prouocatur exemplo; Deum fraudat gloria quam ex bonis operibus expectat; eiusdem gratias inanes reddit & inutiles.

Hæc ubi damna excusseris, & deprehenderit in te elige sequentes affectus.

Primo detestationis tanti mali. Secundo stuporis quod te hactenus tam parum affecerit: Tercio humilitatis vbi tot in conscientia tua peccata obseraueris. Quarto propositi subeunda cuiuslibet potius calamitatis, quam peccandi venialiter ex deliberatione.

Sextum punctum. Damna peruestiganda sunt quæ propter peccatum veniale in altera vita manent. Hoc enim iustitia diuina certo puniet, & si maximè volet pœnas remittere non potest, nisi à se peccator illas viuus exegerit: his enim charitas satisfacit, & alia opera virtutis quæ remedia sunt certissima: item & afflictationes quas sponte subimus, aut à Deo missas libenter accipimus. Porro alterius vitæ pœnæ ita se habent. Primo anima detrudetur in obscurissimum carcerem. Adeoque diuina visione priuabitur: quæ pœna dubio procul est maxima potissimum ob impetum & pondus quo à corpore sciuncta fertur in Deum; quæ inclinatio longe vehementius illam impellit, quam lapidem ad centrum innata grauitas detrudit. Enimvero in amorem Dei exardescit quo non frui magnum amanti supplicium. Secundo exuritur flammis, iisdem, quibus damnati torquentur: Sic enim prauis amoris scoria debet excoqui, pœna utique incredibili quæ cum nulla quæ à viuis toleratur componi potest. Itaque sic habe peccata venialia vel ignibus atrocibus post hanc vitam expurganda, vel in hac vita diuino amore consumenda, ex quibus accurate perpen- sis in hos affectus prorumpes. Primo timoris. Quod iustitia diuina tam atrociter in minuta quælibet peccat sæuiat. Secundo stuporis. Quod tanta iussit peccato veniali malitia, vt amicissimos
Dei

Dei compingat in carcerem inferis vicinum, nec inde discedere patiatur, nisi prorsus absumpta sit. Tertio propositi satisfaciendi in hac vita, pœnitentis & afflictationibus, quas ipse tibi Deus procurarit: nam in hac vita per exigua sunt, magnique meriti, quoties Dei causa tolerantur. Quarto denique propositi diligentissime hæc peccata vitandi. Tum quia amoris diuini repugnant, tum quia talibus pœnis peccantes obnoxios reddunt.

Colloquium fiet ad Christum Dominum ex cruce pendentem, quem orabis, vt quia suo sanguine peccatorum etiam venialium maculam abstergere debuit eodem peccata tua eluat, cor tuum amore tuo calefaciat & te ab amore creaturarum plane seiunctum in hac vita, sibi crucique suæ firmiter adstringat.

---

*Exercitium de pœnitentia & eius fructibus,
ex Luca 13. Arborem fici habebat &c.
qus textus est legendus.*

Primum præludium. Audire Christum dicentem. Nisi pœnitentiam egeritis omnes simul peribitis.

Secundum præludium. Perere gratiam, vt ad illam vocem excusso torpore tandem incipiamus facere fructus dignos pœnitentiæ.

Primum punctum. Considerate quod cum essem arbor syluestria, & infructuosa & despiciabilis, & quoad omnia, frutex inutilis Deus marisestatis oculos in me coniecit, & ex sterili loco

in quo etiam deputata ignibus inferni arbor mala, transtulit in vineam societatis suae, & insit mihi pretioso fertilique spiritu filii sui & societatis, admirabilibus plane modis per gratiam suam ad dignitatem prope diuinam exulit, meque totum in aliam prorsus arborem conuertit, infinita sua sapientia & bonitate eo sine vt fructus bonos facerem.

Secundum punct. considerabo quod ex ea parte eius mihi deinceps nihil defuerit, terra enim in qua me posuit, terra sancta est pretioso eius sanguine, tam frequenti Sacramentorum vsu fecunda, irrigata tot Martyrum cruore, tot sanctorum lachrymis, tanta spiritus abundantia pinguis vt arbores nutriat altissimas, pulcherrimas, fertilissimas, extendit palmites suos vsque ad mare & vsque ad terminos orbis terrarum propagationes suas, sita in eo caeli solique aspectu vt diuinos influxus continuo recipiat, continuo caeli rore irrigetur, quibus omnibus accedit assidua superiorum cultura & cura tum corporis tum animi, quantos ergo fructus fecisse me haecenus tot annis, par fuit.

Tertium punct. Perpendam an reuera aliquae fecerim, & reflexis oculis in pristinam vitam, loca in quibus fui in societate, personas quibuscum vixi, & officia quae gessi, agnoscam parum vel nihil solidi fructus retulisse, foliis plenum fuisse, studuisse tantum externis, placere aliis; habitum virtutum & religionis praeter me tulisse, quasi hominibus solis non Deo fructicarem, satis mihi fuit oculis mundi virescere, hoc in studiis meis, hoc in conuersatione mea cum aliis, hoc in vitae religiosae actionibus & ipsa regularum obserua-

sione, hoc in orationibus, in quibus cum Deo patum sincere conuersatus toties fui agnoscam, cum interim ignorarem, vel non attenderem Deum Maiestatis sæpe me inuentem, sæpe visitantem, sæpe frustra quærentem in me fructum, etli aliquando sui aduentus & visitationis signum daret nempe aliquam inspirationem melioris vitæ contemnerem aut dissimularem.

Quartum punctum. Considerabo me non modo inutilem & infructuosum fuisse Deo & eius gloriæ, sed tot imperfectionibus quarum nihil sum conscius iniuriosum, quid tam mala arbore & palmitē ingratus?

Quintum punctum. Ponderabo damna quæ ex mea tepiditate, & imperfectionibus oriuntur, nam non solum priuavi Deum magna gloria, Christum læticia, mundum auxilio, exemplo domesticos, ipsam societatem splendore, superiores voluptate & ope, me ipsum ingenti thesauro rectorum, sed etiam Deum ipsum affecti contumelia: Christi spiritum contristavi, & cælestes omnes, sedando & labem societati aspergendo, & mundum & socios male ædificavi, & à Deo auerti, superiores & patres spirituales mœrore compleui, vitæ ipse miserimã duxi, inter assiduas tu conscientia interiores, tu exteriores molestias.

Sextum punctum. Audire illam vocem Christi ita de me concludentis. Succidite ergo illam, vt quid etiam terram occupat? & reuocare in memoriam quam multis tepidis religiosi id acciderit, vt dum viderentur arbores speciosæ hominum oculis ob talenta & dona vel subiectæ deiectæ sint Deo succidente vel Deo male dicente auerint ne frustra illam sanctam cor-

ram acciperent, & temporalia bona à piis fundatoribus ad Dei gloriam data, quibus alii poterant valde promouere Dei honorem, ad vanitatem tantum & externam speciem consumerent.

Hanc ergo sententiam iustissimam in me faciam, & cogitabo ut quid etiam terram occupo?

Colloquium fiet ad B. P. Ignatium vel Angelum custodem, ut vineæ huius cultorem, rogans primo ut pro me intercedat, dicatque quod cultor vineæ Domino: dimitte eam Domine etiam hoc anno, & fodiam circa eam & mittam stercora. Siue suis precibus impetrando ut fodiat & mittat stercora ut vitiorum meorum radices detegatur, & ab innata corruptione liberentur, siue per superiores meos ad fundum vsque imas radices purgando, ad quas me paratum offeram: deinde conuertam me ad Christum, ut iis conditionibus me dimittat hoc anno, cui offeram firmum propositum veræ & solidæ emendationis.

Pater Aue.

Ad contritionem ex amore.

Primum præludium: sum quasi prodigus ille ad patrem rediens.

Secundum præludium. Petam lumen & affectum ad cognoscendam & detestandam meam erga benignissimum patrem ingratitude.

Primum punctum. Considerabo singula peccata à me commissa non solum Dei maiestati in-

finita, sed etiam omnibus eius perfectionibus bonitati, iustitiæ, potentia sapientia ubique presenti ita esse contraria ut debitam singulis gloriam, honorem & amorem detrahant, eas veluti pro nihilo habeant, ac proinde easdem etiam contra se prouocent.

Secundum punctum. Expendam Deum illum infinite maiestatis & bonitatis quem ita offendi esse meum creatorem, conseruatorem, gubernatorem, redemptorem, principium denique & finem meum, quem ego dum ita mihi benefeceret, dum me conseruaret, gratiam mihi suam offerret, & pararet æternam gloriam, impie sic offendere non sum veritus, reddere illi malum propono, non sterilitatem solum, sed etiam inauditam malitiam animæ meæ.

Tertium punctum. Præterea beneficia communia quæ à Domino meo accepi dispiciam, & in particulari singularem amorem & curam quam mei gessit in omni vita, & primo antequam in hunc mundum venirem, cum sine vlllo merito inter tot homines pereuntes, inter tot nationum millia, ideo solum condemnatarum quod lumen fidei non receperint ille me elegit & voluit inter suos annumerari, & inter eos qui in gremio Ecclesiæ nascituri erant, & Apostolico lacte nutriti, & sanguine Christi ablui. Secundo percurram annos, loca, itinera, habitationes, occupationes, personas, studia, officia, vbi cumque fui versatus animaduertendo quo pacto diuina prouidentia semper mihi necessaria prospexerit tum corpori tum animæ, tum temporalia tum spiritualia, quasi me solum curaret, mandans creaturis ut mihi vbiq; adessent, ut olim Apostolis, cum eos si-

ne sacco & pera mittebat Luc. 12.

Quartum punctum. Audiam eundem ipsum Deum de mea ingratitude mecum conquerentem. Quid est quod ultra debui facere vineæ meæ animæ tuæ? *Isai. 5.* in charitate perfecta dilexisti te *Ier. 31.* Ego sum Dominus. Faciens & formans te, ab vtero auxiliator tuus. *Isa. 44.* Expectavi autem vt vinea mea faceret vuas & teciit labrificas; faceret iudicium & iustitiam & ecce iniquitas *Eccl. 15.*

Quintum punctum. Postquam mea gratiam illam primam & sanctitatem baptismalem perdidisti, non tamen abiecit Deus benignissimus protectionem mei. Nam à quot & quantis periculis animæ & corporis me præseruauit? Admirabor quomodo in tali periculo non sum mortuus, aut quomodo non incidi in malum insanabile, aut in hæresim, peccatumue aliud incorrigibile, vt tot alii homines, qui vt iumenta computrescunt in stercore suo *Ioel. 1.* Quomodo occasiones peccandi certissimas auerterit, vires ad resistendum carni, mundo, dæmoni subministrarit, meos affectus sanare innumeris modis studuerit ne infinita alia mala desiderarem aut sequeretur qua misericordia me expectauit vsque ad hanc horam, & sustinuit adhuc toties peccantem quanta cum patientia & amore distulit me castigare, dum ipsum offendebam, expectando meam integram & plenam conuersionem, vt me sanaret ad æternæ vitæ gloriæ præmium, super me vigilans quasi mater tenera super dilectissimum filium.

Sextum punct. Animaduertam eundem benignissimum Deum hanc mihi occasionem in

præsentia per huiusmodi exercitia offerre post tot & tanta flagitia, vt si ex toto corde peccata detestans meipsum ad dignos pœnitentiæ fructus velim constanter conuertere, & vitæ mores donis & talentis diuinis congruentes efficaciter induere; sit ille paratus apertis vlnis tanquam optimus pater resipiscentem filium prodigum ad osculum pacis & in viscera misericordiæ recipere meipsum.

Colloquium fiet pro affectu filialis contritionis, vt in eius domo non vt seruus, sed vt filium charissimum seruiam bono gloriæ eius in sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus meis.

Pater Auc.

MEDITATIO

De filio prodigo Luc. 15.

Oratio preparatoria eadem qua semper.

PRimum præludium. Proponemus ob oculos ex vna parte locum illum, vbi filius prodigus in summa egestate porcos pascebat: ex altera palatium in quo prodigi filii pater in affluentia rerum omnium cum suis versabatur.

Secundum prælud. Petemus à Deo vt nos in suam gratiam benigne receptos numquam amplius à se recedere permittat.

K iij

Primum punctum erit considerare quam dispar sit eorum conditio, qui longe à Deo recedentes, peccatorum sordibus, quasi porcorum siliquis pascuntur, & eorum qui à peccatis absoluti, gratia perfruuntur. Id autem facilius intelligetur ex his, quæ de filio prodigo in Evangelio narrantur, & potissimum ex illis verbis. (Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo.)

Secundum punctum. Erit perpendere filii prodigi confusionem, cum ex altera parte patris in se clementiam & liberalitatem à quo portionem substantiæ acceperat, recordaretur, ex altera vero suam in patrem ingratitude animaduverteret. Quam confusionem tum maximam fuisse considerabimus, cum se squalore ac pannis oblitum coram patre sisteret, suumque ac patris dissimillimum ornatum inspiceret. Hæc & alia partim ad nos tanquam filios, partim ad Deum tanquam parentem referemus.

Tertium punctum. Erit attendere summam patris in filium benignitatem, quem adhuc longe existentem videns; misericordia motus est, & accurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum; sic nos Deus, cum adhuc longe absumus, intuetur & misericordia motus, auxilio suo præueniens benigne amplectitur delictorumque oblitus in gratiam denuo recipit: unde merito coram illo humillime prostratus, cum filio prodigo exclamabis (Pater peccaui in cælum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus.)

Quartum punctum. Erit considerare eò progressam esse patris benignitatem, ut ad se redeuntem filium non modo receperit, verum etiam pristinæ

dignitati restitutum stola prima vestiti, annulo insigniti, calceamentis indui, hoc est gratia cæterisque donis ornari iusserit: Quin imo ad ostendam cordis profusam lætitiã, vt vniuersæ familiæ gaudium de vitulo saginato, è selectis armentis conuiuium instruxerit; quod quidem conuiuium, recte sacram Eucharistiã interpretabimur, vbi sanctissimo Christo corpore & sanguine reficimur.

Colloquium. Erit vt cum Deo loquens hanc tantam ipsius bonitatem in te alioqui indignissimum admitteris, interrogando quid in te viderit, vt te tam benigne amplecteretur. Gratias igitur summas parenti optimo referes, petesque ab eo, vt te tandem in domũ ac hæreditatem suam receptum, numquam amplius à se discedere patiatur.

Pater Aus.

De sanctissimo Sacramento.

Oratio præparatoria de more.

Primum præludium. Seipsum imaginari ad sacram mensam accedentem & dominum de cælo ad sacramentum descendentem stipatum Angelicis choris.

Secundum præludium. Petere à Deo viam huius mysterii apprehensionem, & intimam erga illud reuerentiam & deuotionem.

Primum punctum. Conari vt animo viuaciter apprehendamus præsentem Dominum. Pri-

mo fides certissima id docet. Secundo non minus adest quam si videretur. Tertio intuetur nos, cogitat de nobis, statuit & disponit, quis scit quales appareamus in oculis eius? quale iudicium? quale sensum de nobis habeat? quanta nos oportet cum sollicitudine a stare tantæ maiestati. Quarto, si viderem illum quid facerem, quomodo me componerem, quid dicerem? faciendum nunc mihi idem, quando idem æque adest ac videretur.

Secundum punctum. Intueri illum formosum in stola sua, speciosum forma, desiderabilem Angelis, Deum & Dominum meum beneficentissimum, amantissimum, nobilissimum, cogitantem cogitationes pacis. Audire quid probabiliter dicturus esset nobis, quid loquatur, aut quid loqui illum nos iudicare conueniat.

Tertium punctum. Meminisse Virginis erumpentis in illa verba: ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum, & Regum prociđentium, Simeonis accipientis eum in vlr̄as suas; quia viderunt oculi mei &c. Ioannis Baptistę dicentis. Et tu venis ad me! Centurionis dicentis: non me reputavi dignum venire ad te, & Domine non sum dignus; & Magdalenz pedes osculantis &c. & D. Thomę exclamantis & dicentis: Dominus meus & Deus meus, imitari sanctos hos. Tu es ipse rex meus & Deus meus. O Domine quia ego seruus tuus, & filius ancillę tuę.

Quartum punctum. Cogitare quomodo me gerere oporteat cum tantum hospitem in domum meam introduxero, spectare adstantes Angelos, & ex ipsis discere reuerentiam, & deuotionem

æquissimum esse vt illum adorem, gratias ei habeam, veniam postulem, adducam ad ipsum omnes facultates meas, vt eas ipse regendas suscipiat pro eius amore mutem mala consilia, & iudicia, malos affectus, proponam meliorem vitam, & c. petam gratiam specialem, & c.

Colloquium. Inuocabo diuinam opem, vt dignetur nobis Dominus in tanti mysterii susceptione adesse, vt digne ad illud mereamur accedere.

Pater Aue.

---

*Ad contemplationem dñi regni
Christi.*

CAPV T XVI.

EXutis per primam hebdomadam inordinatis affectionibus, actualibus quidem effectu, habitualibus saltem affectu & desiderio, incipimus quidem quærere in secunda, Dei voluntatem circa vitæ in posterum agendæ directionem, & formam. Et quia hæc Dei voluntas & vitæ forma in Christo nobis proposita est, non tantum vt exemplari totius perfectionis, sed etiam efficacissimo motiuo. Idcirco B. P. hanc primam contemplationem posuit, vt fundamentum alterius partis exercitiorum, & quasi summam vitæ & operum Christi Domini. Continet nempe vocationem quamdam generalem ad Christum sequendum pro cuiusque statu.

Notandum vero est eam vocari de regno Christi, quia cum Dei regnum in hoc consistat, non ut simpliciter omnia ei subiecta sint (quis enim poterit resistere potestati eius) sed ut rationalis creatura voluntarie & libere ei prorsus se submittat, illum cognoscendo & amando, qui finis est eius; hoc Dei regnū per rebellionē Angelorum, Adami & ceterorum hominū perturbatum & quodammodo diminutum. Ad illud ergo reparandum Deus ipse homo factus est, ut non tantum suo merito, sed etiam exemplo reduceret hominem in finem creationis, à quo aberrauerat, atque adeo in suum amorem & obediētiam, cumq; in ea ipsa natura humana assumpta doceret quomodo Dei gloriæ seruire ultro & libere eiq; omnia & seipsum postponere deberet. Ipsemet ergo rex æternus factus homo non potentia diuinitatis, sed humilitate & submissione erga patrem nempe nouo modo suum regnum restituit in integrum, in cuius tanti & tam gloriosi operis societatem atque negotii, vocat omnes homines vnumquemque iuxta gradum suum.

Finis ergo huius contemplationis est imprimis ut bene expendamus & apprehendamus, quis sit finis missionis filii Dei in mundum nempe Gloriæ regni Dei reparatio, quantaque sit dignitas negotii ab eo suscepti, id est procurationis gloriæ Dei. Deinde quia in eius finis & negotii societatem ipse nos vocat nos ipsos offeramus, illum ut sequamur quam perfectissime possuimus, serioque proponamus omni alio scopo, & sine iam damnato nos & alios omnes Christi exemplo Dei gloriæ perfecte subiicere quidquid demum tolerandum sit: donec ergo intentio illa

diuinæ gloriæ tot peccatis à nobis commissis, inordinatoque creaturarum & nostro ipsorum amore debilitata reparetur, sic vt nullum ei in posterum bonum anteferamus, sed omnia ad eoque vitam nostram Christum imitando longissime posthabeamus, expedit hanc contemplationem sæpius repetere. Est enim desiderium, Christum in finis intentione imitandi, fundamentum & 2. & 3. & 4. septimanæ. Porro videtur Dominus Deus sua illa qua omnia disponit efficaci suauitate, hanc contemplationem B. Patri nostro sub similitudinem regis terreni subditos suos ad bellum euocantis inspirasse, vt pote militari eius ingenio & professioni accommodatam, quæ illud ad perfecte sequendum Christum pertraheret, vnde per eam videtur sese ad id determinasse: igitur ipsam quodammodo societatem eadem peperit vel inchoauit cum veluti in radice aut semine totam instituti nostri perfectionem contineat.

Contemplatio regni Iesu Christi.

Oratio preparatoria fiet more supradicto.

Primum præludium, ad constructionem loci nunc erit vt spectare nos imaginemur, Synagogas, villas & oppida, quæ prædicans Christus pertransibat, & sic de locis aliis.

Secundum prælud. Ad gratiam postendam pertinens in hac parte erit petere à Deo ne obsurdescamus vocante nos Christo, sed ad sequendum & obtemperandum prompti simus.

Primum punctum esto proponere mihi oculos humanum regem diuinitus electum cui principes & populi omnes Christiani reuerentiã & obsequium præstare debeant.

Secundum punctum est, imaginari quod audiam illum regem loquentem ad omnes subditos. In animo est mihi regiones infidelium vniuersas ditioni meæ subiicere. Quicumque igitur comitari me velit, paratus sit oportet non alio vti victu, vestitu, rebusque aliis quam me videntem conspexerit, in iisdem quoque laboribus, vigiliis & casibus cæteris mecum persistendum erit, vt particeps fiat victoriae & felicitatis vniuersisque pro vt laboris ac molestiarum socius exiterit.

Tertium punctum est considerare quidnam respondere debeant regi amantissimo & liberalissimo fideles subditi, & quam prompte ad omnem eius voluntatem offerre se accinctos, contra vero si quis non obaudiret quanto apud homines vniuersos vituperio dignus esset, atque quam ignauus miles æstimandus.

Pars secunda huius exercitii consistit in collatione similitudinis inter dictum regem & Dominum Iesum Christum, circa triplex illud punctum.

Primo sic applicabimus exemplum, si terrenus ille rex cum bellica sua euocatione dignus est cui attentio & obsequium præstetur; quanto magis Christus rex æternus mundoque toti rex conspicuus, qui singulos ad se his inuitat verbis. Mea hæc est iustissima voluntas totius mundi dominum mihi vindicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in patris mei gloriam

intrare, proinde quisquis eo mecum venire cupit, laboret mecum necesse est. Labori enim premium respondebit.

Secundo ratiocinabimur neminem fore sanæ mentis qui non cupidissime Christiferuitio se totum offerat & addicat.

Tertio iudicandum erit quod ii qui se obsequiis illius prorsus duxerint mancipandos, non seruos tantum ad laborum tolerantiam, verum etiam maiora & potèclariora munera oblaturi sunt expugnata carnis, sensuum, amorisque proprii & mundani rebellionè, unde respondebit quisque in hunc fere modum. En ô rex supreme ac Domine vniuersorum tua ego licet indignissimus fretus tamè gratia & ope me tibi penitus offero, meaque omnia tuæ subiicio voluntati, attestans coram infinita bonitate tua, nec non in conspectu gloriosissimæ virginis Mariæ matris tuæ, totiusque curiæ cœlestis, hunc esse animum meum, hoc desiderium, hoc certissimum decretum vt (dummodo in maiorem laudis tuæ & obsequii mei prouentum cedat) quam possim proxime te sequar & imiter in ferendis iniuriis, & aduersis omnibus cum vera tum spiritus, tum etiam rerum paupertate si, inquam, tuæ sanctissimæ Maiestatì placeat ad tale me vitæ institutum eligere atque recipere.

*Oratio preparatoria & duo preludia
ut supra.*

Primum punctum sit perpendere similitudinem regis terreni per illa puncta quæ dicta sunt.

Secundum punctum. Quomodo Dei Filius Deus ipse maiestatis cæli & terræ Dominus & supremus omnium rex cui omnia subiecta esse ciusque gloriæ subesse debebant (in eo enim Dei regnum consistit ut creaturæ rationales ei perfectè subiectæ sint) cum homines iam inde ab initio defecisse & superba rebellionè longe latè que suis legibus repugnare videret statuerit descendere in aciem, ut patris sui suamque gloriam tanta hominum cæcitate & iniquitate obscuratam ab iniuria vindicaret, & diuinæ maiestatis notitiam ingereret, & sic spiritualis sui regni splendorem repararet.

Tertium punctum. Considerare quemadmodum hunc diuinæ gloriæ finem, non tantum totis 30. annis & amplius quibus vixit nobiscum admirabiliter, & viuens & moriens procurarit, sed etiam adeo efficacibus me exemplis incitarit, ut ego vilis subditus præeuntem meum regem ad talem finem per talia media sequerer, & eiusdem regni gloriam per eadem media procurarem, atque adeo esse vellem tanti operis socius ac proinde similis illi & conformis eius imagini.

Quartum punctum. Ponderare quomodo Deï beneficio vix sciens quid agerem vocantem me
ad

ad illam formam, Christum sequutus sum, quando ad societatem veni, vbi perpendam vocationis modum & ordinem, & lumina piæque desideria quæ tum habebam, reuocaboque mihi in memoriam & apertius cognoscens quantum mihi tunc Deus beneficium fecerit ex intimo affectu, ei gratias agam.

Quintum punctum. Perpendam quomodo ex eo tempore ad hoc momentum non cessauit vocare me, quo me promiseram sequuturum, nempè ad eum finem per ea media, verum lentius sum secutus. Nam quantis absum spatiis ab ea perfectionis forma, cum tantum in me supersit veteris formæ, amoris proprii & mundani, conabor dolorem de tanta negligentia excitare.

Sextum punctum. Considerabo Christum Dominum me vocare hoc etiam momento vltèrius & in me reflexus perpendam quam fortiter nouis me modis vrgeat quotidie per lumina, per inspirationes, per exempla aliorum; poterat merito me eiecere vel vt seruum inutilem domo, aut segnem militem militia expellere, verum perinde ac si utilis illi essem, ita me sollicitè inuitat, vt velim perfecte viuere & illi seruire: quare omni tergiversatione abiecta totum me illi tradam vt quam proxime illum sequar & imiter & firmissime proponam, in corda viuam eius imaginem imprimere aut sculpere per attentam vitæ eius considerationem, amorem feruentem, & virtutum omnium eius imitationem, vt viuam ego iam non ego, viuat vero in me Christus.

Colloquium fiet affectu magno me paratum offerendo vt illum perfecte sequar & in eum firmam percurrendo votorum formulam.

*De procuratione gloria Dei ad imitationem
Christi.*

CAPVT XXVII.

*Quanta sit excellentia procurationis gloria
regni Dei, ad quam vocati
sumus.*

PARAGRAPHVS. I.

PRimo non est seruire Dei gloriae seruire, sed excellens quiddam & præcellsum, & ideo maxime sublimis & digna homine eius intentio. Est enim Dei gloria quoddam bonum, atque adeo res quædam bona. Nam quid Deo queat esse bonum, quod non sit etiam magnum ac diuinum bonum, imo vero infinitum; Et si enim creaturæ ipsæ atque earum operationes ex quibus Dei maiestas sui firarumque perfectionum notitiam manifestat, & ad sui amorem excitat, finitæ sunt & exiles, ipsa tamen resplendentia diuinarum perfectionum quæ inde resultat; est quid infinitum sicut & diuinæ ipsæ perfectiones etiam extra Deum quodammodo sunt, opus enim creationis verbi gratia infinitam sapientiam, bonitatemque continet & commonstrat, ac proinde infinitum bonum gloriae Dei, singulæ etiam hominis operationes maxime supernaturales, & quæ ad salutem perfectionemque pertinent, thesauros bo-

nitatis eius & benignitatis, & sapientie decernunt, & exhibent diuitias gloriae & gratiae suae.
Rom. 9.

Secundo. Quare Deus ipse in omnibus nihil aliud finem habet quam seipsum, id est gloriam & manifestationem suae bonitatis ut paulo ante dicebamus. Quod si tanta sit huius boni excellentia ut dignum sit propter quod Deus omnia opera sua ad extra siue naturalia, siue gratiae, siue aeternae felicitatis creatae, certe nullum aliud dignum esse potest ad quod rationalis creatura intendere debeat, & ad quod sese totum suamque omnes actiones & motus referre, nam quod illud esse potest?

Tertio. Huic loco haec maxime ratio congruit quod Dominus ipse maiestatis, cum eius gloriae decus vellet reparare & rationalem creaturam ad debitum usum amorem & obsequium libere persoluerendum inducere, humanae naturae infirmitatem & miseriam suscipere dignatus est, & pro infinita illa estimatione sui honoris, exinanivit semetipsum, ut quantum sit eius pretium, quantaque dignitas eius procuratio homini suo, amore excecato innotesceret.

Quarto, Accedit, quod hoc est vnicum bonum quod potest ab homine Deo tribui. Est qui dem ipse seipso plenus & bonorum nostrorum non eget, nec minus erit gloriosus; si nos nostraque ei negemus, quae tamen est eius erga nos benignitas hoc extrinsecum gloriae suae bonum ita in nostra potestate esse voluit, ut liberum sit nobis eum variis modis procurare quae certe singularis est dignitas humanae naturae, ut ad idem bonum Deo tribuendum efficaciter

concurrat, quod sibi Deus ipse tam admirabilibus modis in hac vita procurat, & in æternum à suis accipiet.

Quinto. Hinc sequitur per hanc intentionem nos fieri maxime similes Deo; similes, inquam, non natura, sed voluntate quæ similitudo maxime laudabilis est, & in diuinam nos naturam velut transfundit.

Sexto. Adde hac intentione satisfieri præcipue illi obligationi, qua Deo obstricti sumus, siue vt tanti Patris Filii, siue vt serui & mancipia tam excellentis Domini, siue vt creaturæ a deo munifici creatoris, siue vt subditi tanti regis. Hoc enim vnicum bonum est quod proprie filios decet velle parenti optimo, seruos Domino, subditos regi, & creaturas suo creatori. Nam quid ei tribuere potest homo? Est denique hoc bonum proprie obiectum amoris, quo Deum prosequimur, nam aliud bonum ei velle efficaciter non possumus.

Septimo. Præterea hoc bonum natura sua finis est omnium bonorum, atque adeo est instar Oceani in quod alia omnia bona defluunt, nam est maxima commune bonum, atque adeo continens in se omnia bona, cum bonum omne siue vniuersum, siue singulorum ab eo dependeat, & ad ipsum ordinetur, vt bonum partis ad bonum totius, ideo quidquid in rerum natura bonum est, ideo bonum est quia aliquid habet de eo bono, & eo quodque bonum maius est, quo plus de hoc bono habet.

Octauo. Denique ex hoc bono eiusque intentione omnia nostra bona promanant. Dicit enim non potest quantæ sint utilitates intentionis glo-

riæ Dei; sicut namque ex eo quod Deus hoc sibi bonum velit nobis & naturam & gratiam & gloriam communicat, ita nos eo quod ei bonum hoc volumus bona omnia necessaria naturæ & gratiæ & gloriæ efficaciter comparamus, & si de nobis non cogitemus.

Qualis esse debeat intentio gloriæ Dei.

PARAGRAPHVS II.

DEbet habere præcipue quinque aut sex conditiones. Prima debet esse vniuersalis, & sese tum ad vniuersum vitæ statum, tum ad omnes & singulas actiones nostras extendere. Nam debet sese homo totum Deo multis titulis, quare sollicitus esse plurimum debet. Primum quidem vt totam vitæ suæ summam in finem diuinæ gloriæ dirigat, & omni alia intentione reiecta Dei bono sese consecret, Christi exemplo. Deinde vt ne vel minima vitæ eius pars, vel actio interna siue externa aliò spectet. Igitur siue naturales siue indifferentes sint eius actiones, siue supernaturales, siue solus secum quid agat, siue cum aliis, conari Christi Domini exemplo debet, vt quæque actio pro sua capacitate Deo plena sit, & in eum finem referatur, quem Deus ipse, dum vt prima causa & vniuersalis in eandem actionem influit, intendit, nimirum diuinæ maiestatis gloriæ quod assequi facillimum erit, ei qui assuescit Deum frequenter contemplari in omnibus creaturis suis præsentem, & operantem: id quod

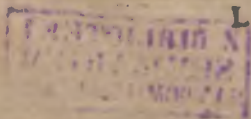

nostris esse cupiebat familiare B. P. Ignatius : nam tunc non est difficile & conatum suum & intentionem suam Deo principali agenti conformare, & in idem bonum ferri : Nec enim frustra monet S. Paulus. Siue manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite & ad Coloss. 3. omnia quae cumque facitis verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri facite, gratias agentes Deo, & Patri per Iesum. Et ad Rom. 1. ut in omnibus glorificetur Deus.

Secunda ut sese ad omnes actiones extendat debet esse actualis, & ad singulas actiones si fieri possit applicari. Nam si sit tantum generalis intentio Dei gloriae, & quodammodo habitualis per se ne quidem sufficit ad meritum. Quare si quis seipsum pridem suaque omnia in Dei honorem retulerit, si tamen ea intentio nihil influat in eius actiones, si quidem supernaturales sunt, ut sunt actiones virtutum infusarum, suam honestatem & meritum habent, sed privantur accessione illius splendoris quem ab actuali in Deum relatione acciperent, si autem naturales sunt, certe nihil omnino meriti habent : nec enim ut recte docet sanctus Bonaventura ut aliquod opus referri in Deum dicatur satis est, si quis ad initium anni, vel etiam diei intentione quidem generali referat suas omnes actiones ea die futuras, in Dei gloriam, sed necesse est ut quoduis opus particulare intentio etiam particularis praecedat, atque adeo actualis vel saltem generalis illa, ita virtute perseveret, & influat, ut quoduis opus particulare attingat, sitque vera eius causa : ut cum quis ex generali intentione

studendi ad Dei gloriam ea non mutata, sed aliquo modo influente solet sese applicare ad studia suis temporibus, cesebitur, etsi actu de Dei gloria non cogitet cum studia aggreditur, referre illa in Dei gloriam, quæ virtualis intentio etsi ad ad aliquod meritum sufficiat, tamen non est ita efficax ut actualis, quare potest sæpe contingere, ut languidior sit, eoque magis quo vel longiore temporis lapsu vel acriori impugnatione contrariorum affectuum virtus illa relationis antea factæ debilitata fuerit. Quare sæpe vel gliscente et inordinato aliquo affectu, vel sola voluntatis sponte omittentis suas actiones in Deum dirigere negligentia & cessatione aut tollitur omnino aut inficitur. Natura enim sui iuris tenax & callidissima parata semper instat ut actus suos inserat & proprium bonum quærat, etiam nobis vix aduertentibus & subinde existimantibus ob priorem relationem matutini temporis, sincere Deum solum quærare. Itaque pereunt nobis infinita prope merita & decor quidam actionum nostrarum omnium, nec enim dubium est cum viget in animo purior illa Dei gloriæ intentio actualis, sollicitari ab ea continuo voluntatem ut & plura in eum finem faciat & maiora. Talis omnino fuit diuinæ gloriæ intentio in Christo Domino ab ipso primo vitæ momento ad vltimum usque nunquam intermissa.

Tertia. Debet esse summa appetitiuè sic ut pluris faciat etiam minimam Dei gloriam, quam quoduis aliud creaturæ vllius bonum, quatenus est solum bonum creaturæ, idque merito exposcit excellentia boni huius de qua iam di-

ximus quod sine dubio, etsi minimum sit, eligibilis semper est omni alio. Cum sit bonum Dei atque adeo infinitum, & ut bonum totius quod pars quævis proprio suo bono merito anteponat. Quare cum in vnaquaque re & actione plura soleant bona inueniri, ad hanc conditionem pertinet, ut si separati à se inuicem queant, & vnum aliud excludat, iis inter se comparatis, bonum gloriæ Dei præferatur propriis commodis, famæ, integritati, vitæ ipsi: si vero ita coniuncta sint ut vnum aliud non excludat, voluntas tamen ipsa inter se componat, ut in re non tam spectet aliud quoduis bonum, quam Dei gloriam; itaque dum cibo reficitur, dum honorificas functiones obit non tam creatum sibi illud bonum quærat quam Dei gloriam, ad quam illa actio velut ad vltimum suum finem à Deo ipse dirigitur sine qua ipsa creaturæ delectatio aut utilitas non tantum Deo non placet, sed etiam displicet. Hæc gloriæ Dei æstimatio in Christo Domino fuit summa, cum ei sese totum suaque omnia atque vitam subiecerit. Et certe diuina illa maiestas quanti eam faceret satis declarauit, quoniam ad eius reparationem exinanuit semetipsum & ipsa prope sua autoritate & diuinitate spoliavit.

Quarta: verum hæc tertia conditio erit perfectior si accedat quarta, ut intentio sit purissima, id est nullam aliam secundariam intentionem boni cuiusuis alterius adiunctam habeat; est autem varia impuritas intentionis. Nam primo quidem ita Dei gloriam intendunt, ut simul etiam aliquod aliud bonum indirecte intendant; verbi gratia delectationem, gloriam etiam pro-

priam, vel quid simile: hæc secundariæ intentiones vix possunt esse sine peccato, nam procedunt ex inordinato affectu boni creati, & potest nonnunquam tanta esse inordinatio vt primariam intentionem diuinæ gloriæ destruat & bonum illud creatum faciat principaliter intendi, atque adeo postponi ei Deum ipsum eiusque voluntatem & gloriæ: facile enim voluntas duo bona intendens ex vno in aliud se mouet: quod cum fit, dicitur voluntas finem vltimum in bono creato constituere, sitque non impura ex parte, sed omnino abominabilis, sicut ea quæ diligit. Quod si leuis duntaxat fit inordinatio non tantum inficitur voluntas, sed multum etiam debilitatur prima & principalis intentio gloriæ Dei. Quare S. Iacobus capite quarto monet; purificate corda duplices animo, & capite primo vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. Nam secundariæ illæ intentiones cum ex inordinato affectu orientur, tantum detrahunt intentioni gloriæ Dei, quantum affectus ille inordinatus corde diuiso de Dei affectu detrahit. Et certe hinc multa mala nascuntur; nam inde fit vt in electione & executione mediorum id est in omni pene operatione voluntas ad diuersos istos fines respiciat, ac proinde eligat media non tantum vtilia ad primum, sed etiam ad alios. Quare si quod offeratur medium ad gloriæ ipsam Dei, si tamen nihil habet utilitatis ad alios fines, illud reiicit; sicut si quis præfert Dei gloriæ, etiam propriam intendit, licet Dei gloriæ forte efficacius propouere posset cathechizando, tamen quia hæc functio non est utilis adeo ad propriam gloriæ; ideo concionari mauult.

Ex hac impuritate procedit omnis error in electione status, cum enim in ea spectare deberet quisque unicam Dei gloriam, sæpe multa alia simul spectat saltem vt fines secundarios, vt voluptates, commoda, honores &c. vnde fit vt præferat verbi gratia statum matrimonii consilio Christi vt medium & ad primarium finem sufficiens, & aptum ad alios.

Secundo. Nonnunquam præter Dei gloriam intenditur bonum aliquod proprium seu honestum & supernaturale ex quo ipsa Dei gloria resultat; sic enim sæpe ex affectu ad bonum salutis & beatitudinis bona opera facimus & inclinamus cor nostrum in Dei testimonia propter merita & gratiæ decus & retributionem. Et hæc secundaria intentio etiamsi sola esset explicite, tamen alteram interpretatiue includit. Omnia enim hæc nostra bona in Dei gloriam per sese redundant; non est tamen tunc formalis intentio gloriæ Dei, de qua proprie hic agimus; si autem formalis & explicita sit vtraque non apte tantum coherere, cum bonum hoc nostrum sit subordinatum gloriæ Dei, sed etiam altera alteram corroborare potest; expedit tamen bonum proprium etiam supernaturale abstrahere & cogitatione & affectu saltem velleitate à bono Dei & ita mentem affectumque componere, vt nihil solliciti simus de proprio bono, sed in unicam Dei bonum tota feramur voluntate, & cogitemus procuremusque eius bonum, certi quod ipse etiam de bono nostro cogitabit; Nam ideo vtrumque bonum coniunctum vt scilicet dum volumus bonum nostrum, etiam eius bonum velimus eo tamen ordine, vt primario bonum eius curemus, & veluti ex con-

sequente nostrum, quo etiam ordine ipse suam in primis gloriam sibi vult, & inde nobis bonum naturæ, & gloriæ, tam ut media ad eam ipsam gloriam, quam ut amoris & amicitie quo nos prosequitur effectus. Hæc igitur est summa puritas intentionis huiusce, cuius in Christo Domino illustre habemus exemplum, ad quam ut perueniamus plane requiritur magna abnegatio proprii cuiusque boni, ut tradidit B. P. N. Ignatius de reformatione vitæ: nam si quis proprium bonum non reiiciat omnino, non potest pure intendere Dei bonum. Hæc tamen ipsa intentio boni gloriæ Dei solet multum iuuare ipsam abnegationem: nam cum tanta sit excellentia boni gloriæ Dei, magna sane vi voluntatis affectum in se trahit, & ita sensim eam separatur & abstrahit à proprio quouis bono, accessus enim ad vnum terminum fieri nequit sine recessu ab alio. Quare sanctus Augustinus sermone secundo in psalm. 32. ait. Intentionem iustorum conari ad sublimia per humilitatem.

Quinto denique non tantum in Dei gloriam ferri debet hæc intentio ut sit perfecta, sed etiam in maiorem Dei gloriam, habet enim suos gradus. Nam fieri potest ut alicui sit satis eam solum intendere quæ in eo consistit ne mortaliter offendatur, alii præterea etiam ne venialiter. Denique potest à quibusdam excellentissime intendi, ut etsi nulla plane sit Dei offensa tamen maior ac maior eius gloria in omnibus intendatur. Hæc conditio magni momenti est ad bonam mediorem electionem. Nam cum sit maximo vniuersalis hic diuinæ gloriæ finis, plurima

etiam ad illum sunt media : vnde si simpliciter & in genere tantum intendatur, vitalis intentionis voluntas non se applicabit efficaciter ad perfectissima & utilissima media, sed satis ei erit si vtilia quærat. Quare cui satis est aliquam Deo gloriam tribuere, & salutem consequi, vi illius intentionis, non applicabitur efficaciter ad Christi consilia sequenda, sed potest statum matrimonii amplecti, vt sufficiens medium ad finem quem intendit nec ita studiose suas actiones perficiet, at qui sese totum & quamlibet actionem refert ad Dei gloriam, non quamcumque, sed maiorem & maiorem, vi huius intentionis, necesse est eum media quæque excellentissima complecti & nulla in re sibi vitæque parcere, nec vilam etiam leuissimam actionem præterire, quin eam impleat bono gloriæ Dei quantum capax esse potest : verum de hac conditione infra agendum pluribus erit, & declarandum in quo potissimum ex mente B. P. N. & Christi exemplo hæc maior Dei gloria consistat.

De mediis ad Dei gloriam promouendam necessariis.

PARAGRAPHVS III.

Ad sequentia vitæ Christi Mysteria.

AD illum finem eo modo promouendum non alia habemus quam proprias actiones, sicut enim Deus ipse non modo vel intrinsecam sibi gloriam quatit quam internis operationibus, vel extrinsecam quam extrinsecis, quibus opera naturæ, gratiæ, & gloriæ molitur. Ita nec possumus aliis eam mediis procurare quam nostris actionibus Deo ipsi cooperando; hæc verb actiones quæ immediate tantum finem attingunt, sunt intellectus & voluntatis, quibus Deum cognoscendo & amando, eum in nobis glorificamus, & ad gloriam eius in alios etiam per externas actiones propagandam, vt nimirum illum perfecte & cognoscant & ament, incitamus & applicamus: verum non potest intellectus & voluntas nostra adeo efficaciter, integrè, pure, & sincere hoc Dei bonum, quod in eius cognitione & amore consistit, prosequi, quandiu proprio bono plus æquo, cogitatione & affectu adhæret. Quare eæ actiones ad Dei gloriam procurandam plane sunt necessariæ, quibus à proprio quocumque bono abducimur, sic enim ab omni alieno amore abstracti liberius & purius in

Dei boni procuracionem intendimus. Accedit quod non potest esse tanta æstimatio gloriæ Dei cum quid creatum vel proponitur, vel pari atque adeo inordinato affectu quaeritur. In eo consistit æstimatiua perfectio amoris gloriæ Dei, quod dum facta collatione cætera omnia bonæ viæ propria cum illa comparatur, iis despectis & procul abiectis ad illam totis viribus procurandam incitantur. Quare Christus Dominus cum nos ad altissimi huiusce finis intentionem incitat, media etiam proponit in genere, & velut in abstracto, ut in prima contemplatione vidimus, nempe labores, paupertatem, iniurias, quorum in tota viæ, præstantissima exempla præbuit, cum enim ad purum Dei amorem sinceramque gloriæ eius solius procuracionem duo sint necessaria, & impedimenta mundani ac proprii amoris remouere, & Dei gloriæ altioribus quibusdam actionibus seruire, & sciret hominem facile decipi posse, si ut fere fit pro naturæ suæ impetu ad altiora illa frustra sese, non amoris illis impedimentis attollat, ipse vltro se ducem præbuit totius viæ, & à primo conceptionis suæ momento exorsus sese exinanauit & à seipso quo tammodo longissime abcessit, ut quanti patris gloriæ faceret, ipsa exinanitione declararet, & ad eandem ipsidem mediis promouendam suo nos exemplo inflammaret, quod in reliqua deinceps viæ præstitit: quamquam enim præstantissimis charitatis internæ, religionis, & id generis virtutum actibus Deum glorificaret, longe tamen Deum eiusque gloriæ illustriorem effecit, quando in tota viæ ab iis omnibus quæ amor mundanus, vel proprius prosequi solet, ut sunt diuitiæ, honores,

hominum estimationes, delicia, abhorrentia, per iniurias, contumelias, opprobria, paupertatem, labores, Dei Patris sui cognitionem & amorem toti mundo efficacissime commendauit.

Ad hæc eadem ergo media eius exemplo, v. supradanda, si vere finem diuinæ gloriæ intendimus, totius eius vitæ meditatio nos prouocat, quocirca in iis quæ sequuntur exercitiis, quamquam etiam oculos in alias personas interdum intendere possimus, vt aliquid inde spiritualis utilitatis in nos deriuemus, potissimum tamen quæ ad Christum pertinent attentissimè consideranda sunt; & eius facta, dicta, cogitationes, & desideria singula accuratè discutienda, vt eius formam intellectus & voluntatis operatione in nobis imprimamus, atque ita Dei gloriæ seruire sicut ipse seruiuit, discamus.

Porro sicut contemplatio de Christi incarnatione inter alia medium nobis excellentissimum proponit ad Dei gloriam amplificandam nempe exinanitionem & humilitatem Christi quæ in hoc potissimum mysterio elucet, ita vitæ eius mysteria quamquam multa variis in rebus abnegationis vniuersi amoris mundani & proprii exempla præbeant, solet tamen vt plurimum, vnumquodque aliquod sibi proprium medium siue virtutem, aut partem mortificationis & abnegationis continere, quare in singulis mysteriis attendi debet quæ potissimum Christi virtus eluceat, vt eius formam bene penetremus, & moribus nostris accommodemus, & in hoc quidem primo mysterio, vt dixi potissima nobis humilitatis & exinanitionis Christi ratio habenda est. Nam si-

cut initium omnis peccati siue in Angelo, siue in homine superbia fuit, nihilque ita gloriæ Dei procurationi obstat, sicut propriæ æstimationis amor. Ita Christus & hominem & Dei gloriæ reparaturus splendorem ab hac virtute quæ fundamentum est totius ædificii spiritualis initium duxit. De quo ita S. Bernardus serm. 1. de aduentu. Reuera principes nostri Adam & Eua principia nostræ propaginis inobediētes & socii fuerunt, qui quod Dei filii est, serpentis imo Diaboli per serpentem consilio subripere tentant, nec dissimulat iniuriam Filii Pater (Pater enim diligit Filium) sed continuo & in ipsum hominem vindictam retribuit, & super nos aggrauat manus suam, omnes enim in Adam peccauimus, & in eo sententiam damnationis accepimus omnes. Quid agat filius videns prozelare patrem, & nulli penitus parcere creaturæ? Ecce inquit occasione mei creaturas suas amittit Pater, altitudinem meam primus Angelus affectauit, & populum qui sibi crederet habuit; sed continuo Patris zelus grauiter vindicauit in illum, percutiens eum pariter cum omnibus suis plaga incurabili, castigatione crudeli, scientiam quoque quæ nihilominus mea subripere voluit homo, & ne illi quidem misertus est, nec pepercit oculus eius. Nunquid de bobus cura est Deo? Deus tantum fecerat nobiles creaturas, rationis participes, capaces beatitudinis, Angelum videlicet & hominem; ecce propter me Angelos multos perdidit, homines vniuersos. Ergo vt sciant quia & ego diligo patrem, per me recipiat, quos quodammodo propter me amisisse videtur. Si propter me tempestas hæc orta est (ait Ionas) tollite

tollite me & mittite in mare; omnes inuident mihi, ecce venio, & talem exhibeo memetipsum; vt quisquis inuidere voluerit, quisquis gestierit imitari, fiat ei æmulatio in bonum.

MEDITATIO I.

De Incarnatione Iesu Christi Lucae I.

Oratio præparatoria nihil à superioribus variatur.

Primum præludium, est profere in medium contemplandæ rei historiam, quæ hoc loco erit. Quomodo personæ tres diuinæ vniuersam terræ superficiem specularantes hominibus refectam qui ad inferos descendebant in deitatis suæ æternitate decernunt, vt secunda persona pro salute humani generis naturam hominis assumat, ynde adueniente tempore præstituto Archangelus Gabriel ad B. Virginem Mariam nuncius destinatur.

Secundum præludium. Pertinet ad loci compositionem, quæ erit visio imaginaria; perinde ac si oculis pateret vniuersæ terræ ambitus quam habitant tot diuersæ gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula spectetur Beatissimæ Virginis apud Nazareth in prouincia Galilææ sita.

Tertium præludium continet gratiæ, postulationem, vt intime cognoscam, quo pacto Dei

Filius mei causa sit homo factus, vt ardentius ipsum amem, abhinc sequar studiosius.

Primo. Angelus Gabriel B. Virginem salutans diuini verbi conceptionem ei nuntiat, ingressus Angelus ad eam dixit. *Aue gratia, &c. Ecce concipies vteroque paries filium.*

Secundo. Confirmat Angelus id quod prædixerat adducto exemplo de sancti Ioannis Baptistæ conceptione admiranda. Et ecce Elizabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua qua vocatur sterilis.

Tertio respondit Angelo Virgo sancta. Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum.

Primum punctum. Est vt speculer personarum omnes de quibus agitur, & primo quidem homines supra faciem terræ degentes, adeo motibus, gestibus, & actionibus diuersos, quosdam albo & nigros alios, nonnullos fruentes pace, & reliquos bellis agitados, hunc plorantem & ridentem illum, sanum vnum, & alterum ægrotum, nascentes multos, & multos vicissim morientes, ceterasque varietates prope innumeras. Deinde contemplandæ erunt personæ tres diuinæ e folio suo regali intuentes omnia hominum genera in superficie terræ cæcorum more viuentium planeque morientium & descendantium ad infernum; postea B. Virginem Mariam cum Angelo eam salutante considerabimus, aliquid inde semper ad nos reflectendo, vt ex consideratione tali fructum aliquem referamus.

Secundum punctum. Est auditu interno excipere quid loquantur personæ omnes, vt homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibi inui-

cem conuicantes. Diuinæ tres personæ in coelo de redimendo genere humano colloquentes, virgo & Angelus in cellula de incarnationis mysterio tractantes, quorum omnium reflectione seu applicatione quadam ad meipsum facta studebo ex singulis nonnihil fructus decerpere.

Tertium punctum, consequenter erit actiones quoque personarum simul attendere vt puta quomodo se inuicem mortales infestent, conuicant, trucident, & omnes ruant ad inferos quomodo sanctissima Trinitas incarnationis opus exequatur, quomodo item Angelus sua fungatur legatione, & B. Virgo humillime se gerens diuinæ gratias agat maiestati, ex quibus ad nos ipsos, vt dictum est, reflexis fructus obiter est legendus.

Colloquium postremo subiiciam diliquisitis studiose verbis, quibus diuinam quamlibet personam verbum incarnatum, & ipsius matrem dignè valeam compellare petendo etiam pro affectu quem in me sensero quidquid iuuet ad maiorem Domini mei Iesu-Christi velut nunc recens incarnationi imitationem.

Recitabitur in fine Pater Noster.

*Ad considerationem primam, tria precipue
consideranda sunt.*

IN hac contemplatione tria potissimum circa Christi incarnationem ad humilitatis & abnegationis exemplum perpendenda sunt.

Primum. Quid ad gloriam patris reparandam & ex eius meique amore filius Deus etiam ipse maiestatis fieri dignatus est, nempe exinaniuit semetipsum formam serui accipiens: cum enim Deus esset, & sua gloria plenus nec posset sibiipsi aut aliis vilescere, vt tamen suæ bonitatis, iustitiæ, sapientiæ potentiæ diuitiis & gloriam extra se effunderet, homo fieri voluit, nec solum nihilũ, sed etiam miseras assumpsit, vt quod in diuina natura non poterat Dei verbum, id in humana faceret, & seipsum, suaque omnia bona ac perfectiones quodammodo subiiceret, & contemni ab hominibus, ac extrema quæque pati posset, nonne igitur, par est te tam gloriæ Dei quam Christi Domini amore ita succendi, vt tibi, & aliis vilescas, quodlibet eius causa fias & æstimeris, & tuum omnem honorem eius gloriæ substernas: si enim Rex tuus inde cepit gloriæ regni patris sui reparare, inde pariter conuenit te initium ducere.

Secundum. Ponderanda est perfectissima eius obedientia & voluntatis in eodem momento resignatio, & conformatio cum voluntate patris, ad perfectam diuinæ legis obseruationem adagendum & patiendum quiduis pro eius gloria:

nam ait. In capite libri scriptum est de me, ut faciam voluntatem tuam Deus meus volui, & lex tua in medio cordis mei, quam promptitudinem & alacritatem ad finem usque donec omnia consummaret in cruce retinuit: continuo persuadebo hanc mihi resignationem, & amoris Dei perfectionem esse imitandam, ut ex hoc momento totam ei voluntatem eam tradam paratissimam ad integram executionem, & hilarem, eius beneplacitum in medio cordis mei reponendo, quidquid tandem mihi sit patiendum.

Tertio. Perpendenda est regis mei quaedam veluti incarceration 9. mensibus in utero B. Virginis, & generalis rerum omnium huius mundi abnegatio & mortificatio, quam & tunc inchoavit, & deinceps tota vita servavit, seipsum continuo Deo Patri holocaustum offerens, & eo exemplo inductus, sensuum meorum usu restricto, & rebus omnibus foras à me proiectis in vitæ religiose, & secretioris abdita me mundo ignotus libenter recipiam.

De Nativitate Christi.

IN hoc mysterio elucet potissimum Christi paupertas humilitatis germana soror, & individa comes, atque post eam maxime necessaria ad Dei gloriam amplificandam; Nam amor pecunie & mundanæ gloriæ quæ potissimum distiis quaeritur post amorem propriæ excellentiæ, præcipuus est diuinæ gloriæ & amoris hostis, radix enim omnium malorum est cupiditas 1. Thimoth.

6. quare innumeri homines horum amore excæcati Dei honorem impie, & sacrilege quotidie proculcant. Ergo Christus Iesus hoc à se bonum proiiciens iam inde à natiuitate id profiterar, diuitias nihil esse præ Dei gloria, & se ad inexhaustos paternæ gloriæ & perfectionum thesauros hominibus recludendos aduenire. Quare eo ita mundum mundique opes in præsepio contemnente paupertatem non tam verbo quam exemplo docente Angeli concinunt *gloria in altissimis Deo*. Nimirum cum esset diues Deus factus est pauper, vt quanti sint faciendæ gloriæ Dei diuitiæ ab ipso discamus. D. Bernardus serm. in vigil. de Natiu. Christi de eius paupertate deuote & apposite ad hunc locum ita habet. Erat enim qui forte sublimia ei quærenda arbitraretur esse palatia, vbi cum gloria Rex gloriæ susciperetur, sed non propter hoc à regalibus illis sedibus venit. In sinistra eius diuitiæ & gloria, in dextera longiturnitas vitæ: horum omnium æterna in cœlis affluentia suppetebat, sed paupertas non inueniebatur in eis: porro in terris abundabat, & superabundabat hæc species, & nesciebat homo pretium eius, hanc itaque Dei Filius concupiscens descendit vt eam eligit sibi & nobis quoque sua estimatione faciat pretiosam.

CONTEMPLATIO II.

De Natiuitate; Lucæ. 2.

Oratio preparatoria vt supra.

Primum præludium ex historia dependet quæ recensenda est ab egressu B. Virginis ex oppido Nazareth, quo scilicet modo ipsa iam nono mense grauida, & insidens asinæ vt piè meditari licet, ac Ioseph comes cum ancilla & boue profecti sunt Bethleem tributum à Cæsare exactum pro se soluturi.

Secundum præludium vero deducendum erit ex consideratione itineris æstimata eius longitudine, obliquitate, lenitate vel asperitate passim occurrente; deinceps etiam Natiuitatis locum rimabimur, speluncæ similem latum vel angustum, planum vel erectum, commode vel incommode paratum.

Tertium præludium à superiore nihil mutabitur.

Primò, Beata Maria cum Ioseph sponso suo è Nazareth proficiscitur Bethleem. Ascendit autem & Ioseph à Galilæa &c. in Bethleem &c. vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore prægnante.

Secundo, Peperit filium suum primogenitum, & pannis cum inuoluit, & reclinauit cum in præsepio.

Tertio. Eodem tempore (facta est cum Angelo multitudo militiæ cœlestis laudantium Deum, & dicentium, Gloria in altissimis Deo &c.

Primum punctum. Est aspectus personarum ut Virginis Deiparæ & Ioseph coniugis cum famula, & Christi Domini ut infantis nunc primum nati inter quos me adesse fingam tanquam pauperculū eorum utcumque necessitatibus cum reuerentia maxima famulantem, ac inde quid ad me redire emolumenti ex tali spectaculo possit, dispiciam.

Secundum punctum. Conficitur ex verborum quæ ibidem fiunt apprehensione fructuosa.

Tertium punctum. Ex negotiorum quæ ibi geruntur inspectione puta itineris laborum, & causarum ob quas summus omnium Dominus in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita cum perpetua paupertate, labore, fame, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem subiturus, idque mei causa: vnde per singula studebo prouentum aliquem spiritualem colligere.

---

*Ad contemplationem secundam tria maxime
perpendenda.*

Primum est quomodo Deus maiestatis, cuius est terra & plenitudo eius cum esset diues, atque omnium diuitiarum fons, egenus fieri voluit, & voluntate, atque affectu, & re ipsa. Nam omnino nudus & pauper nasci elegit ex paupere

matre, in loco alieno eoque vili, alieno in fœno excipi alienis vt credibile est & vilibus pannis inuolui, cui deinde tota vita ad crucem vsque non fuit vbi caput reclinaret, vt ita te doceret pro Dei gloria, & vt eius procuratori vacare possis omnia contemnenda esse, nonne ergo par est te omnem rerum mundi affectum, prorsus ad extremam nuditatem exuere, & reipsa paupertatis effectus experiri non tantum te omni te abdicando, & superflua abiciendo, sed etiam necessariis rebus priuando, gaudendo cum quid deest siue victui, siue vestitui cum meliora dantur, cum id quod habes auferitur: sic natus est Christus, sic in Christo si nouus homo esse velis renasci te oportet.

Secundum est quanto cum mundi contemptu actiuo & passiuo natus sit. Ideo enim natus est de nocte, in loco obscuro, & vili sine strepitu aut concursu, ignotus omnibus, & despectus, nec enim erat ei locus in diuersorio. Iam tum mundus erat ipsi crucifixus, & ipse mundo, vt liberius & efficacius omni bono alio proculcato solam patris gloriam, cui mundanus amor & gloria infensissimus hostis erat procuraret. Hoc quoque te imitari necesse est si eundem finem vere intendas, vt quantum in te est lateas, & te in tenebras abdas, sic enim securius te diuina prouidentia ex illis latebris ad suam gloriã illustrãdam, cum ei visum fuerit, educet:

Tertium est quod incipit etiam experiri communes vitæ huius miseriae dolores, & gemitus sine vlla singularitate vel priuilegio, adeo vt verissime dicat pauper sum ego & in laboribus & iuuentute mea. Nam labor & dolor comes est indiuiduus paupertatis: vide ergo quomodo tuse

laboriosis etiam operibus Deo vtilem seruum sine vlla exemptione impendere queas regis tui exemplo.

De Christi Circumcisione.

Sicut in Incarnatione humilitatis, in Natiuitate paupertatis, ita in hoc mysterio mortificationis præcipue dat nobis exemplum Christus Dominus, vt iam inde nos doceret quam necessariam sit iis qui procurandæ aliorum saluti & gloriæ Dei vacant, corpus suum domare, eius appetitus compescere, mortificationem amare ad incommoda quæuis perpetienda ad effusionem vsque sanguinis paratos esse. Nam non fert tanta vocatio carnis delicias & commoda vt pote sibi ex diametro contraria. Quare Christus ab iis initiis incipiens tota vita in laboribus & incommodis ad crucem perseverauit.

CONTEMPLATIO III.

De Circumcisione: Lucæ 2.

Primum punctum. Circumcisus est puer.
 Secundum punctum, vocatus est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab Angelo priusquam in vtero conciperetur.

Tertium punctum. Redditus est matri suæ plorans, quæ illi compatiebatur de sanguinis viscæ effusione.

Tria potissimum hic expendenda.

Primum. Quomodo rex gloriæ Christus Iesus Deus immortalis cui ob personæ dignitatem, & animæ beatitudinem corpus gloriosum, impassibile, agile, & subtile debebatur mundo appaerent veste miseræ nostræ, & infamis carnis tectus, corpore, inquam inglorio, passibili, doloribus obnoxio, vt hoc etiam mundo nempe huius vitæ laboribus, & tum communibus tum particularibus quibusdam corporis incommodis & passionibus salutem nostram & patris sui gloriam procuraret. Hoccine est vestimentum regum in quo scriptum est rex regum & Dominus dominantium. Non sic filii hominum sui nimium amantes, qui de suo iure nihil cedere, nihil de corporis commodis volunt diminuere, cum tamen admodum difficile sit sine aliquibus vitæ incommodis gloriæ Dei vere & utiliter seruire: vide ergo tu ne occasiones fugiendi fugias, ne pro tuo iure hæc aut illa commoda, has vel illas animi relaxationes & recreationes quæras, sed potius vltro ad incommoda quæuis aspira.

Secundo, quomodo sit circumcisus & sanguinem iam tum fuderit, vbi personæ eius dignitatem, innocentiam, eius cogitationes, desideria interna, & externam hanc passionem expende; nam infans ille pro sua sapientia id medium ad Dei gloriam vltro elegit exoptans ex tunc

totum in eum finem sanguinem perfundere, vide quo ardore pretiosus ille sanguis ex inflammato corde suo exiit ad tuam salutem & patris gloriam, & cogita quod tibi exemplum dare intendebat veræ & perfectæ mortificationis sensuum omnium & passionum &c. voluntatis atque iudicii. Nam hic etiam eius obedientia fuit excellens, cum enim non subiaceret, tamen eam seruare voluit, & innocens peccatoris signum accepit.

Tertio. Quomodo perfecta circumcissione vocatus sit Iesus, vt scias eius officium vere nullo modo potuisse geri, nec suum finem attingere nisi per circumcissionem. Quare si tu salutis & perfectionis propriæ, & aliorum curam vere habes si vere in societate Iesu, & nominis eius, & officii particeps es, statue te perfecte circumcidere, aut enim & nomen, & vocatio, atque officium deserendum est, aut accuratæ perfectæ quo mortificationi vacandum; vide ne forte hactenus nec salutem tuam in tuto satis collocaris, nec te ad perfectionem promoueris, nec circa proximum quicquam solidi fructus effeceris, atque ita frustra in societate Iesu fueris, ideo quia incircumciscus fuisti, & tuorum commodorum nimium amans.

De Christi presentatione in templo.

Superbæ rebellionis Angeli & hominis Deo Creatori suo, quem ei debebat cultum, gloriam, & honorem negantis exemplum, ne longius in genus humanum serperet in gloriæ Dei iniuriam, efficaciter curaturus Christus Iesus non satis habuit ipso primo momento suæ conceptionis in

templo suæ humanitatis, in altari purissimi cordis sui Deo patri sese cum omni cultu & reuerentia offerre & subiicere, suas ad eum orationes fundere, humiliter sese in omne eius obsequium illi offerre & consecrare, sed præterea quoniam id ad exemplum nostrum necessarium erat, palam in templo ipso, sese illi hostiam viuam, sanctam, Deo placentem exhibuit, & solemnem illo sacrificiorum ritu protestatus est sese ideo in mundum venisse, vt tantus quantus erat in Dei Patris sui gloriam consumeretur, quam aduersus patrem religionem, reuerentiam, & sui oblationem ad crucem vsque nunquam intermisso actu, exterius etiam sæpissime prout se dedit occasio, exercuit.

CONTEMPLATIO III.

De purificatione B. Virginis, & pueri Iesu præsentatione. Lucæ 2.

Primum punctum : Detulerunt puerum in templum vt præsentarent cum Deo tanquam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus, par turturum, aut duos pullos columbarum.

Secundum punctum. Simeon veniens eadem hora in templum accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum, & dixit. Nunc dimittis seruum tuum.

Tertium, Anna superueniens confitebatur

Domino, & loquebatur de illo omnibus qui expectabant Redemptorem Israël.

Triab hoc præcipue sunt perpendenda.

Primum est quod Christus in ipso primo templi aditu patri suo obtulerit nempe seipsum totum corpus, animam, sanguinem uniuersum, vitam omnem actionesque etiam singulas, & mortem in cruce cum omnibus tormentis, laboribus vitæ persecutionibus, doloribus, paupertate, infamia, contumelijs, opprobrijs: hæc enim omnia ante oculos habebat, & videbat, multum ad patris sui gloriam promouendam habere momenti, itaque sese suaque omnia ei perfectissime subiecit, vide tu quid Deo hæctenus obtuleris, quidque offerre in posterum debeas, & quomodo te ei ex integro consecrare.

Secundo. Est quomodo ita sese Deo patri obtulerit nempe. Primo cum infinita quadam æstimatione & reuerentia erga diuinam maiestatem à qua cum sacratissima illa humanitas sese creatam, cum nihil ex se esset, & tot ornatam donis videret, dubium non est quin eum infinita quadam sui demissione ad nihilum vsque, imo infra nihilum sese ei demiserit, vt eam honoraret, & suam ab ea dependentiam protestaretur.

Secundo. Cum maximo erga eandem amore & ardentissimo gloriæ eius amplificandæ desiderio, nam illuminatissima anima illa cum Dei amore æstuarer, quid ei aliud in hac oblatione speraret quam ei sese refundere, & bonum gloriæ eius quod ei tantopere curæ esse scit, totis viribus procurare.

Tertio. Probabile etiam est addita voti obligatione hæc omnia Deo Patri obtulisse, non quod ad voluntatis confirmationem voti vinculo egeret: sed quia ad maiorem Patris gloriam spectaret; & ea solet esse vis amoris, ut cum quippiam gratum esse ei quem amamus nobis persuademus, illud ipsum statim realiter donemus, vel saltem abdicato omni iure nostro ei perfecte quantum fieri potest obstringamus,

Tertium est quomodo ea quæ obtulit Christus Deo patri tota vita perfectissime præstitit. Nam eius oblationis perfectio semper perseveravit actu interno: quo ad executionem vero tota eius vita nihil aliud fuit quam continuum holocaustum. Christus quidem statim redemptus, nec in templo Deo mancipatus remanuit, verum id factum est ut à contemplativa vita quam ibi duxisset, ad ætiam & laboribus Dei gloriæ & hominum salutis utilioribus exercitiis transfiret, possetque ad Dei gloriam plura longe agere & pati, atque adeo plenum sui ipsius Sacrificium offerre eidem. Vide quomodo ea præstes, quæ vel Deo promisti vel obtulisti, quam infidelis sis, quam avarus, Deo te ipsum aliaque quæ donasti subducens, quam sæpe Deum qui odit rapinam in holocausta ad iracundiam prouoces, quantum otiosam vitam ames, quantum horreas labores pro Dei gloria, tua & aliorum salute & perfectione.

De fuga Christi in Ægyptum.

Non diu post oblationem sibi factam Deus pater filium suum secundum ardentia eius desideria exercet: nam statim permittit Herodiana persecutione in discrimen vitæ venire, vt occasionem habeat præbendi nobis exemplum tum indifferentiæ circa habitationis locum, tum fiducia in diuina providentia, exuto affectu omni erga patriam & abiecta inani confidentia in parentibus & amicis. Hæc certe indifferentia quo ad locum habitationis, & fiducia in Dei providentia quocumque tandem pro Dei gloria mittamur in societate valde necessaria est vt pluribus in locis declarat B. P. N. p. 3. c. 2. ex gen. & p. 6. c. §. 5. & alibi. Quare cum societatem ad Christi vitam formare intenderet hæc experimenta constituit, vt quemadmodum Christus Iesus vitæ initio ad præsentationem vsque clam in loco obscuro delituit internis potissimum actibus Deo vacans, ita statim initio per integrum mensem spiritualibus exercitiis sese Deo nostri iungant, deinde alterum aut duos menses pauperum more peregrinando mendicent, vt possint, inquit, ad incommoditatem comedendi & dormiendi assuescere, atque adeo vt omni spe illa abiecta quam in pecuniis & aliis rebus creatis possent constituere integre vera cum fide & ardenti amore eam in suo creatore & Domino constituent: sic B. P. N. in examine, c. 4. §. 12.

CONTEMPLATIO V.

De fuga Christi in Ægyptum.

Primum punctum. Volens Herodes puerum Iesum interficere occidi fecit innocentes, præmonito Ioseph per Angelum vt in Ægyptum profugeret; surge & accipe puerum & matrem eius & vade in Ægyptum.

Secundum punctum. Iter corripuit Ioseph Ægyptum versus qui con surgens nocte &c. recessit in Ægyptum.

Tertium punctum. Et erat ibi vsque ad obitum Herodis.

Tr. a hic perpendenda.

Primum. Deum hanc persecutionem permisisse vt filium suum iam tum in asperis & laboriosis huius vitæ casibus & itineribus exerceret. Quare cum posset alio modo eum eripere tamen eum voluit patriam, parentes, amicosque bonaque omnia, ex quibus solatium aliquod haurire poterat deserere, & fugere, non ad magos vel ad alios nos, sed in Ægyptum barbaram & idolis addictissimam regionem, quia id & ad eius labores & miseras maiores, & ad Dei gloriam futurum erat: vbi licet admirari diuinum consilium in vita filii sui ita gubernanda, vt discamus etiam nos dispositioni sanctæ Dei prouidentia committi-

tere, si quid aliquando nobis accidat.

Secundum, est quomodo iubente Deo per Angelum, vt Iosephus statim de nocte surgeret, cum solo puero & matre omnibus relictis in regionem longinquam, & sibi ignotam abiret, & ibi esset non vno aut altero mense, non certo tempore, sed quamdiu Deus aliud significaret ipse Iosephus Beata Virgo, & præcipue Christus Iesus excusso somno posthabita corporis quiete, nocte ipsa, omnibus relictis, ad locum illum Deo confisi, magna fide, cæca obedientia, prompta voluntate, animo generoso alacrique ire cæperint. Et tu confunde teipsum quod ab his virtutibus ita instituto tuo propriis longissime absis, & eas à Christo Domino postula.

Tertium est quod fuerint in duro illo & aspero exilio septem annis vt multi putant, in extrema paupertate, in medio nationis prauæ expectantes patienter donec Dei prouidentia placeret in Iudæam reuocare. Interim vero dubium non est, quin vitæ innocentia & sanctitate, aliisque rationibus prout occasio erat Dei cognitionem & amorem in eo populo propagarent, & forte huius in Ægypto commorationis fructus extitit tot sanctorum virorum religiosorumque innumera multitudo, qui in ea postea ad Dei gloriam floruerunt, nempe nullus est tam desertus, tam agrestis, aut adeo alienus locus, in quo si ad illum te Deus mittat, non possis saltem orando & sancte viuendo magnum Dei gloriæ fructum percipere. Quæ scis an non te ab eo in quo libenter habitas, remoueat quia præuidet fore vt in grania in eo vitæ spiritualis pericula venias, viue ergo & Domini tui negotia fidelis seruus in eo

loco gere in quo te esse voluerit. Ille Dei spiritus est, vt quibus vti ad gloriam suam parat, eos prius tanquam indignos procul abiiciat, & in abditas & ignobiles sedes veluti compingat.

De Christo remanente Hierosolymis.

Reuersus in Iudæam Christus non est dubium quin in illa vita priuata cum parentibus in vilibus sese officiis occuparit, cui vitæ eius patri responderet probatio quæ quarto mense fit, in societate in vilibus culinæ, & aliis domestice ministeriis, quæ quidem etiam suo modo deinceps perseuerat. In eo autem quod remansit Hierosolymis, vt patris sui negotiis vacaret, significatur tum perfecta mundi derelictio, & omnis humani respectus abdicatio, tum quibus in rebus ii qui ad Christum sese aggregant, occupandi sint, nempe discendo ea quæ ad Dei gloriam vtilia sibi esse possunt, & suo modo alios quos possunt pro sua conditione docendo, hæc Christus fecit hoc triduo.

MEDITATIO VI.

De Christo remanente Hierosolymis.

Primum punctum. Natus Iesus annos duodecim à Nazareth profectus est Hierosolymam.

Secundum punctum. Remansit illic nesciis parentibus.

Tertium punctum post triduum inuenerunt eum in templo sedentem inter Doctores, & ipse illis causam moræ percunctantibus respondit. Nesciebatis quia in iis quæ sunt patris mei oportet me esse.

MEDITATIO VII.

Ad hæc Christi verba. Nesciebatis quia in his quæ patris mei sunt oportet me esse.

Expendenda sunt hæc tria.

Primum est Christum præter Iosephum officio patrem, & B. Virginem veram matrem, significare se patrem verum habere à quo dilectus filius vt fidelis negotiorum paternorum admini-

Arator missus sit ad gloriæ eius procurationem; nam ille est finis missionis eius, quem certe his verbis ita sibi cordi fuisse insinuat, vt præ illo & matrem sanctissimam & Iosephum contristari, imo si fuisset opus merito contemnere potuisset: sciebatis, inquit, me Dei vnigenitum ad eius gloriâ procurandam venisse, ergo scire debebatis me in ea re occupari debere: vide num in te Dei creatura seruo, filio, ad officii Iesu societatem vocato tam inefficax insit diuinæ gloriæ intentio, vt omnia ei sic postponas?

Secundum est ea quæ erant negotia in quibus se Christus hoc triduo ad patris gloriâ occupauit, fuisse tria. Primo enim toto triduo est verisimile in templo remansisse, & continuis orationibus intentum pro hominibus supplicasse; Deinde etsi esset Dei sapientia; tamen tanquam discipulus cum humilitate magna non secus atque si rudis fuisset doctores interrogauit; denique etiam cum magna prudentia & modestia interrogantibus respondebat, non ostendendæ doctrinæ causa, sed ex vero zelo gloriæ Dei, vt eius cognitionem & amorem præ eo quod ætatis ratio patiebatur docendo aliis infunderet. Has certe occupationes Dei negotium quod tibi commissum est ordinariè requirit, vt spiritualibus rebus vaces diligenter, & suo tempore studiis te des, denique vt etiam pro tua conditione alios iuues.

Tertium est quod dicat oportere se esse in iis patris negotiis, id est, sese totum omnibus aliis, quæ ad carnem & sanguinem pertinent, abdicans, applicare: vide & tu pariter num in iisdem totus sis, an non tui partem possidet amor corporis, aliam amor mundi & vanitatis, laudabile

quidem est studere, sed ex pura intentione duntaxat gloriæ Dei, & suo tempore, sic vt aliis etiam vaces; plura illa erant in quibus Christus dixit se esse debuiffe, si totum te studiis dederes, cauene à Christi exemplo recedas, quantumuis tibi videaris ex Dei gloriæ intentione aliis omiffis, illis vacare.

De vita Christi ab anno 12. ad 30.

Cum in Iudæa plerique omnes ab hac circiter ætate & deinceps audiendis doctoribus, & legediscendæ operam vsque ad annum 30. quo primum licebat doctorem agere & Christus Dominus Dei sapientia, studio non egeret, totum illud tempus ne in otio viueret, vili opificio, & humilibus parentum obsequiis tribuit, inter quæ tamen sapientiæ, & virtutum omnium perfectiora in dies opera edebat. Crescebat enim ætate, sapientia, & gratia apud Deum & homines & parentibus in arte fabrili & cæteris domus officiiis subditus erat. Quod nobis exemplo fuit vt non in publicum prodeamus & ad maiores functiones aspiremus nisi quando Deo placuerit. Interim vero ita nos contineamus, vt non otiosam vitam agamus, sed ea instrumenta doctrinæ, & sanctitatis atque humilitatis comparemus quibus suo tempore quando Deus vocabit, viles aliis esse possimus.

MEDITATIO VIII.

De vita Christi ab anno 12. ad 30.

Luc. 2.

Primum punctum quomodo subditus erat & obediens parentibus.

Secundum punctum. Proficiebat sapientia, & ætate, & gratia, &c.

Tertium punctum, videtur artem fabrilem exercuisse cum dicat sanctus Marcus cap. 6. Nonne hic est faber?

Tria hic perpendenda.

Primum est quomodo Christus crescebat sapientia & gratia apud Deum & homines. Nam etsi à primo momento conceptionis in eo essent thesauri omnes scientiæ, sapientiæ, & gratiæ, atque adeo nihil addicî posset, tamen non statim perfecta sapientiæ & virtutum opera edidit, sed pro ætatis ratione maiora sensim & perfectiora suæ scientiæ, sapientiæ, & virtutum exercitia tum verbo, tum facto obiuit; adeo ut & coram Deo & coram hominibus maior eius sapientia, scientia, prudentia, amor Dei & proximi, humilitas, mansuetudo, modestia, patientia appareret, ite certe te crescere oportet non in scientia tantum naturali, sed supernaturali sapientia Deique & rerum diuinarum cognitione & æstimatione, itemque in omnibus

virtutibus; præcipue vero humilitate, obedientia, & modestia, idque coram Deo ad vitandam hypocrisim, & coram hominibus, vt iis exemplum bonæ ædificationis præbeas.

Secundum est quomodo Christus fuerit subditus parentibus: vbi perpendendum quis erat subditus, quibus, & in quibus rebus, certe in duabus præcipue primo quidem in arte fabрили quam cum illis, & ex illorum voluntate exercuit non secus atque solent pauperum filii, in quo maxima appareret Christi humilitas, et si libere id opificium elegisset, ita tamen in eo versatus est tot annis quasi non ex propria electione, sed parentum voluntate, non delectatione, & fallendi temporis causa, multi diuies solent, sed ex necessitate, quasi opus eo haberet ad vitam sustentendam, suscepisset.

Secundo in aliis domesticis obsequiis ad eum plane modum quo ceteri pueri parentes pauperes in verrendo, focum componendo, & cæteris id genus solent adiuuare, imo magis, cum venisset ipse non ministrari vt parentes filiis sæpe solent, sed ministrare, qui enim discipulis deinde pedes lauit, quæ obsequia patri & matri præstare potuit? fuit hæc Christi vita quasi præludium quoddam eorum quæ postea gessit, & perfectionum exercitiorum rudimentum, in quo tamen non minus diligens & exactus fuit, quam in altioribus illis prædicationis & conuersationis functionibus. Nec enim cum minori æstimatione & seruiore hæc exigua obsequia sibi iniuncta præstitit, quam aliis postea vacarit, cum non tam ipsa secundum se opera, sed patris sui voluntatem præstaret, quam tanti æstimabat in vilius occu-

partem, quanti ad excellentia illa vocantem: vide tu quomodo in studiis, tuis & aliis domesticis ministeriis Christi exemplo te conformes in humilitate præcipue & obedientia.

Tertium est quomodo in priuata illa vita tegerit suam maiestatem excellentiam, sapientiam accepta à patre dona sub hoc vili statu, exacto silentio & maxima modestiâ, obtegens ab omni publico congressu, disputationibus, colationibus, prædicationibus abstinens; adeo vt idiota ab omnibus reputaretur, idque tanto tempore donec Deo patri visum fuerit, vt seipsum mundo manifestaret, discere hinc quis scit Dei. spiritus, quis mundi: Deus etsi suæ gloriæ amantissimus sit, non tamen vult te illico ad eius procurationem applicare, vt humilius in humilitate fundaris, & inde maiorem ipse gloriam accipiat; vult te in tenebris delitescere, & velut elinguem silere 3. annis, vt postea exiguo forte tempore trium annorum appareas sine tuo periculo illustrior & efficacior gloriæ eius præco, nec enim otiosa sunt tempora in humilitate & silentio transacta: contra, spiritus mundi, etsi Deus non vocet ad honorificas functiones, impellit nullo fructu, ingenti periculo.

*Ad exercitium de vexillis & sequentia vitæ
Christi mysteria.*

CAPVT XXVIII.

Quis sit ordo sequentium exercitiorum.

PARAGRAPHVS I.

Postquam Christus Dominus triginta integros annos in priuatæ potissimum vitæ studiis posuit, quod reliquum erat vitæ ad hominum salutem & perfectionem promouendam conferre palam aggressus est, quo in opere 4. præstitit.

Primo enim sese nouo modo ad illud parauit.

Quoniam non erat diu mansurus in hoc mundo Apostolos sibi tanti operis socios & successores elegit quos secum perpetuo habere voluit, vt facilius priuato etiam labore eos ad vitæ perfectionem monitis & exemplis prouheret, & tantæ procurationi idoneos efficeret.

Tertio, Postquam illos ita instruxit & sinu suo emisit, vt alios ad salutem pariter ac perfectionem tanquam ipsius legati inuirtarent, huius vero missionis munia omnia & functiones, vt cum sua & aliorum eximia perfectione re ipsa exquerentur, non solum docuit verbo, sed etiam suis exemplis, quam ratione virtutum omnium

charitatis, paupertatis mortificationis, mundi contemptus, humilitatis, ac diffidentiae de suis viribus, orationis & obedientiae vim & splendorem veluti imbuerent & intexerent, atque ita simul suae & aliorum perfectionis semper rationem haberent.

Quarto. Cum quantum satis esset pro Dei gloria & salute hominum verbo & opere laborasset, quod reliquum erat patris voluntate vitam ipse suam & sanguinem in holocaustum obtulit Apostolis, & nobis exemplum omnibus relinquens ut sequamur vestigia eius.

Huius ergo partis vitae Christi Domini summa quaedam est exercitium de duobus vexillis, quod ideo à B. P. N. ponitur ante meditationem de Baptismo, ut sit quaedam veluti delineatio vocationis, missionis, & vitae Apostolicae cuius Christus Apostolis exemplar à Baptismo praebuit.

Inducit porra duos exercitus, tum quia Christus Dominus aliquando se venisse significavit, ut destrueret opera Diaboli, & fortem armatum expellat, tum ut significet omnes hominum ad alterutram partem pertinere, ac proinde facilius quisque statuatur quam sequi velit, tum ut vocati ad Apostolicam vitam intelligant, quam sequantur, contra quam pugnent, quo sine, quibus mediis & armis uti debeant.

In quo consistat finis vitæ Apostolicae sine precuratione gloriæ Dei.

PARAGRAPHVS II.

QVoniam magni refert distinctè concipere & bene apprehendere quis sit vitæ nostræ finis, vt ad illum perpetuo collineare possimus, operæ pretium est pauca hic inserere de vitæ Apostolicæ & societatis nostræ fine; deinde de medijs quibus ex Christi Domini exemplo & documentis vti debemus ad illum attingendum.

Finis ergo vitæ Apostolicæ est gloriæ Dei amplificatio, quæ certe in eo consistit vt Deus tam à nobis, quam ab omnibus proximis cognoscatur verus æternusque Deus, ametur vt suprema maiestas rite perfectèque colatur. Hanc enim vtrâque partem complectitur commissum Apostolis munus, vt & ipsi in suæ salutis & perfectionis (quæ in perfecta Dei cognitione & amore consistit) & proximi salutis pariter ac perfectionis curam totis viribus incumbant: ad hoc vtrumque vocati sunt à Christo Apostoli, vt & ipsi in Christi schola suæ salutis & perfectioni studerent, & aliorum salutis & perfectioni vacarent; ad eundem etiam modum de societatis institutione ita habet B. B. Ignatius. Finis huius societatis est non solum salutis & perfectioni propriarum animarum cum diuina gratia vacare, sed cum eadem impense in salutem & perfectionem proximorum incumbere.

Itaque finis iste ex ambabus partibus conflatur, ut non una tantum alteri extrinsecè & veluti per accidens adiungatur: sed potius ex natura huius instituti ita cohaereat, ut sese mutuo peruant, afficiant, & modificent: nam eam sibi propriam perfectionem proponit non quæ cuius alteri hominì, vel instituto religioso propria est, sed quæ proximorum salutì, & perfectioni impense procurandæ congruit magis. Quare eam divinæ cognitionis & amoris cæterarumque virtutum præxim potissimum amplectitur quæ simul etiam ad excellenter promovendam aliorum salutem & perfectionem valet, & vicissim ita perfectioni & salutì proximorum incumbit, ut hæc ipsa procuratio non solum nulla in re salutem & perfectionem propriam impediatur, sed etiam eam multò promoveat, atq; adeo multas variasq; occasiones offerat, excellentissimos præstantissimarum virtutum actus (quibus propria perfectio vel continetur vel acquiritur dum aliorum salutì & perfectioni vacant) exercendi.

---

*In quo sita sit maior Dei gloria societati
proposita.*

PARAGRAPHVS III.

ATque hinc intelligitur quomodo nostrum institutum, maiorem Dei gloriam (quod B. Ignatio in ore assidue erat) semper intueatur. Nam ~~variis est mensura divina gloriæ~~ quæ intentioni rationali creatura debet.

tur. Nam varia est mensura diuinæ gloriæ quæ intendi ab omni rationali creatura debet.

Primo enim magna est Dei gloria quod quis ita studeat sibi saluti ut nullum peccatum graue admittere pro vita etiam conseruanda velit.

Secundo. Maior vero est æstimatio diuinæ amicitia quando ne quidem veniale, etsi moriendum esset deliberatè admitteret.

Tertio etiam maior adhuc, si ad perfectam puritatem, etsi opes, honores, commoda, licite etiam cum æquali Dei gloria, & sine peccato veniali deliberato admittere posset, mallet tamen se iis omnibus exuere & paupertatem, ignominiam, pœnitentias & corporis incommoda amplecti, tum ut longius ab occasionibus venialium impuritatum abeat, tum ut Christo Domino similior sit. Quarto est præterea maior Dei gloria quando non ea tantum puritas, & perfectio propria procuratur, sed etiam pro occasione, etsi non ex instituto proximus ad eam adiuuatur. Quinto denique eo maior adhuc est quando ex instituto ita finis vterque coniungitur, ut simul vtrumque in omnibus intendatur, atque adeo quasi æque primario. Licet enim quisque prius de se sollicitus esse debeat, tamen potest sæpe fieri, ut tanto amore diuinam gloriam concupiscat, ut de se vix cogitet, & suam gloriam & salutem quatenus bonum quodquam proprium est nihil vel parum curet, vnius Dei gloriæ agglutinatus, vbiicumque illa demum existere possit. Sic Apostolus Paulus cupiebat etiam esse anathema à Christo pro fratribus; sic Moyses deleri se de libro vitæ optabat, ut populus ille liberaretur idque ad Dei gloriam quam sibi vter-

que propositam & cordi habebat quam maxime. Nam ideo Moyses sic extremam ab illo populo perniciem amoliebatur, ne eius interitus in Dei contemptum apud exterarum nationes redundaret.

Ad hanc maiorem Dei gloriam tota Christi vita composita fuit; Nam cum in forma Dei esset nec rapinam arbitraretur esse se æqualem Deo, tamen exinaniuit semetipsum quodammodo anathema factus est formam Dei accipiens; habitu inuentus ut homo homo, inquam, infirmus, & mortalis qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, ut violatam ab homine diuinæ gloriæ decus repararet. Quamquam enim sanctitas eius & gloria ad maximam Dei gloriam redundaret, tamen erat etiam ingens quoddam bonum sub ea consideratione, ita eam in nostram salutem & perfectionem, quatenus in ea Dei gloria consistebat, retulit, perinde ac si fuisset medium in illum finem ordinatum, atque ita vixit atque si hominis solius causa in mundum venisset; Ad hanc ideam formata societas quamquam suæ salutis & perfectioni cum diuina gratia vacet studiosissime; quatenus in ea maxima Dei gloria posita est: tamen eam proximi salutem & perfectionem refert, perinde atque de se longe minus sollicita esset, quam de proximo in cuius salutem & perfectionem impense incumbere ex instituto tenetur, quod dum facit excellenti plane in Deum amore suam ipse perfectionem cumulat, adeo ut et si suum bonum etiam salutis ac perfectionis negligere ipsa pro Deo & ad maiorem Dei gloriam videatur, singulari tamen modo illud ipsum procurat.

Seni

*Hanc Dei maiorem gloriam quamquam
impediant.*

PARAGRAPHVS. IV.

Non difficile est ex his colligere quamquam sint maioris Dei gloriæ impedimenta, qui hostes; Dæmon enim Dei & hominum hostis cum eius gloriam, & nostram salutem ac perfectionem ab ipso auertere in animum induisset, in miseram hominum vitam, innumera prope impedimenta diuini honoris, auxilio mundi, & infirmitatis carnis nostræ adiutus inuexit quibus omnitemporè infelices mortales à suo sine longius abduxit. Atque ut de infidelitate impietateque nihil dicam, quod recte sentientes in mortalia peccata quotidie inducit; quot ad perfectionis statum vocatos minoribus quibusdam peccatis, non paruis tamen vinculis irretitos tenet, ne ad suum finem perueniant? atque quotquot ita hos omnes altero è duobus modis impedit; vel enim fallacium bonorum cupiditate à gloriæ Dei bono prosequendo dolo malo auerit; vel intentatis in ali cuius minis vique aperta ac persecutionibus obstitit. Prior gloriæ Dei oppugnandi modus fundatur in illa humanæ voluntatis inclinatione quam ad bonum in genere habet. Nam cum Deo expleri in hac vita nequeat, nec satis appareat dignitas & pretium quo diuina gloria æstimari debet, facile fit ut bonorum creatorum familiaritate capiatur, eaque pluris quam par est attinet,

æstimet, & nimium prolequatur; quo fit vt boni gloriæ Dei decrescat in voluntate æstimatio, eo plus vel minus quo plura cætera fiunt; atque ita zelus diuini amoris, desiderium & intentio tam excellentis finis minus feruens, minus pura, minus vniuersalis, minus perfecta reddatur, imo quandoque prorsus destruat.

Hæc vero sunt opera Diaboli, his eius scopis, eo vires omnes tuas confert, vt si initio finis intentionem graui aliquo peccato prorsus euertere non possit, saltem inordinatis affectibus concutiat & labefactet, atque longe minus idoneam ad vitæ Apostolicæ opera reddat. Solet autem vti iis modis eodem ordine, quem B.P.N. in hoc de vexillis exercitio proponit. Quare optimus Redemptor noster, qui venit vt destrueret opera Diaboli, istis eius impugnationibus contrarias, & Apostolico fini proprias struit virtutes, & vexillum vexillo, arma armis, media mediis opponit.

---

*Quenam media Christus Dominus ad
finem Apostolicæ vitæ pro-
ponat.*

PARAGRAPHVS V.

Quoniam hic finis compositus est, ita non vnus generis media habet, quæ enim ad propriam perfectionem valent, vera abnegatione & mortificatione, virtutumque omnium

exercitiis, deinde orationis, & spiritualium mentis actionum, examinis, lectionis, atque cum Deo familiaritatis studio continentur : quæ autem proprie ad proximum pertinent, sunt externæ functiones, concionum, Catechismorum, administrationis Sacramentorum, lectionum, conuersionis, & id genus alia, quæ tamen in propria sanctitate fundantur, & ab ea suam potissimum vim trahunt : quare propria perfectio etsi sibi sit finis, tamen à vita Apostolica assumitur, vt medium potissimum ad perfectionem proximi, sicut contra ipsa in proximum charitas, & salutis eius ac perfectionis procuratio ad propriam perfectionem pronouendam ab eadem dirigitur. Nam Apostolicæ vitæ finis ita vnicam Dei maiorem gloriam intuetur, vt eam & in nobis & in proximo simul & vnica intentione spectet. Quare etsi media quædam sint per quæ in nobis ipsis, quædam alia per quæ in proximis ea promouetur, tamen sic in vita Apostolica simul veluti confluunt & iunguntur omnia, vt nostra sanctitas & perfectio quæ ad nostram perfectionem spectat, medium sit ad proximi perfectionem, & maiorem in eo Dei gloriam promouendam, & vicissim quæ circa proximum exercentur functiones, atque adeo ipsa eius perfectio, ad nostram perfectionem medium etiam existant; Nam finis ipse diuinæ gloriæ ita vtramque perfectionem complectitur, vt vnâ ad aliam tanquam medium ad finem referat. Quare etiam sanctitatem persequitur quæ idonea sit vt in proximi sanctitatem intendatur, & rursus ita in proximi perfectione sese impendit, vt dum id agit etiam perfectioni propriæ impense vacet, atque ita dum in

Propriam perfectionem tanquam in finem intendit, simul etiam tanquam medium perfectionem proximi dirigat, ut iterum dum gloriam Dei circa proximum curat, eam procurationem adhibeat quæ propriam etiam perfectionem plurimum promoueat; ex quo fit ut quisque quo ad maioris perfectionis propriæ gradum aspirat, & perfectiori cum intentione persequitur, eo efficacius etiam medium ad finem diuinæ gloriæ in proximo promouendi fabricet, & vicissim ipsa contentio ad finem perfectionis proximi valde efficax medium est non tantum ad proximi, sed etiam ad propriam salutem & perfectionem promouendam. Quare ad Apostolicam vitam pertinet ea vitæ sanctitas quæ perfectam maioris gloriæ intentionem, feruentemque zelum qualem alibi describemus, continet; deinde per plenam omnis amoris mundani & proprii victoriam virtutumque moralium exercitia omni bono proprio etiam vitæ & famæ posthabito, non tantum voluntatem liberam ab omni alio affectu in Dei bonum procuranti subiiciant, ut ab ea in eum finem dirigantur, atque ita in proximo etiam parem sanctitatem producat rursus ipsa perfectionis proximi procuratio tot & tam aptas propriæ perfectionis & omnium virtutum exercendarum occasiones offert, ut ad propriam perfectionem plurimum conducat.

Quis ordo inter media ea seruandus?

PARAGRAPHVS VI.

QVamquam vero hæc media ita se peruant, & ad se mutuo referantur, est tamen certus aliquis inter ea ipsa ordo diligenter obseruandus: Nam ea diuinæ gloriæ portio quæ ex propria perfectione dimanat, prius à nobis intendi & re ipsa pluris æstimari debet, licet enim is esse animi ardor in procuratione diuinæ gloriæ circa proximum aliquando videatur, vt censeri possimus non tantum vitæ & famæ aliorumque bonorum, sed etiam salutis & perfectionis nostræ obliuisci, tamen nec ita est nec esse debet is circa proximum ardor ex eo diuini amoris igne qui in nobis flagrat, & nos valde perficit, exoritur; Nam hæc amoris Dei perfectio ideo medium est ad proximi salutem & perfectionem procurandam, quia est amoris proximi principium, procuratio veto perfectionis proximi ideo medium est ad nostram perfectionem non quod eius principium sit, sed potius quia varias nobis occasiones obliicit; quibus diuini boni amor excellenter exerceri à nobis possit. Quare ex natura rei principium prius est eo cuius est principium, & quod ab eo dependet; ita sane propria perfectio in nobis stabilienda est quam ad proximi perfectionem stabilendam profiliat: sicut enim Deus ipse nihil perficeret, imo nihil essiceret nisi bonus & perfectus esset, cum ex eius

bonitate & perfectione, tanquam ex infinito fonte cuncta promanent, ita prorsus diuini boni gloriae perfectus amor occupare non antea debet, quam ut apte & efficaciter erumpere possit ad eandem gloriam in aliis procurandam: Hic igitur ordo tenendus est, ut imprimis diuinus amor in quam maximum Dei gloriae bonum tota voluntate tendat purissime; deinde quæ in Deo sunt bona congratulatus ad extrinsecam ei gloriam procurandam prosiliat. Tertio quoniam ea procuratio ab amore Dei quæ in nobis est tanquam à principio continuo dependet plane necesse est, ut ipse seipsum prius stabiliat & perficiat, nostramque mentem & voluntatem exclusis rebus omnibus creatis Deo solo impleat, ei-que immobiliter tanquam supremæ veritati & bonitati, tum cognitione tum affectu astringat: Denique ita corroboratus & diuino lumine & ardore inflammatus, ad alios pariter suo igne illuminandos erumpat, & conceptam intellectu & voluntate diuinæ gloriae æstimationem à se in alios propaget, & longe lateque diffundat. Quod dum efficit tantum abest ut detrimenti aliquid in se patiatur, ut etiam ipso sui vsu & effusione exardescat magis. Nec enim solum Dei perfectiones sensim profundius penetrat, & nouas eum amandi rationes detegit, sed etiam in ipsa eius gloriae procuratione innumeras habet occasiones agendi & patiendi plurima, quibus sicut omnis proprius amor extinguitur, ita diuinus amor exercetur & efflorescit. Hunc ergo ordinem non solum tenuisse visus est Christus Dominus, sed etiam Apostolis tradidisse. Nam licet perfectus esset antequam ad publicum sui mune-

ris exercitium accederet, primum in tenera ætate, in paterna domo, intra priuatos parietes, deinde etiam in deserto ipso diebus 40. proprie visus est perfectionis fundamenta ponere, vt inde ad aliorum salutem procurandam efficacius veniret, Apostolos vero ita ad se vocauit, sibi que socios adiunxit, vt prius in illis Apostolicæ perfectionis & sanctitatis fundamenta poneret, deinde ita perfectos ad aliorum salutem perfectionemque procurandam emitteret.

---

*In quo sita sit ea sanctitas & perfectio propria,
que ab Apostolicæ vitæ sectatoribus
requiritur à Christo.*

PARAGRAPHVS. VII.

EA ergo vitæ sanctitas & perfectio propria cuius nobis exemplum Christus dedit, & quam suis Apostolis tradidit, in iis consistit quæ nos ipsos ab omni amore proprio & mundano euacuant, & ab omnibus creatis rebus mentem nostram affectumque retrahunt, vt postea liberius gloriæ Dei procurationi vacare, eique fini omnes facultatum nobis concessarum functiones facile, alacriter & perfecte applicare possimus. Quemadmodum enim Dæmon inordinato amore diuitiarum, mundani honoris, & propriæ excellentiæ cæterorumque quæ sub sensum cadunt, homines à salute sua, perfectione, & vitæ sanctitate procul abducat, ita Christus Dominus vt

cius opera prorsus destruat, & nostram salutem & perfectionem promoueat hoc in Apostolis suis & nobis solum efficere contendit, vt ab amore inordinato terrenorum bonorum honorique mundani, & propriæ excellentiæ traducat ad purissimam & sanctissimam maioris gloriæ suæ desideria. Nam quamuis ipsa inordinatorum affectuum mortificatio non sit nostra perfectio, ita tamen est illi coniuncta, vt separari à se mutuo nequeant, est vnus idemque modus, quo & imperfecti & nostri nimium amantes esse definimus, & perfecti, id est Dei veri amatores efficiuntur. Quare B. P. N. in hoc exercitio de vexillis hoc proponit ad Dei gloriam promouendam medium, quod Christus & per Apostolos omnibus proposuit, vt Christi paupertatem, mundi nostrique contemptum propter Dei amorem complexi liberi iam & ab omnibus creatis rebus expediti tutius, & efficacius Apostolico muneri vacare possimus.

MEDITATIO I.

De vexillis duobus.

Oratio preparatoria sit more solito.

PRIMUM præludium, erit historica quædam consideratio Christi ex vna parte, ex altera luciferi, quorum vterque omnes homines

ad se vocat sub vexillo suo congregandos.

Secundum præludium. Est ad constitutionem loci vt nobis representetur campus amplissimus circa Hierosolymam, in quo Dominus Iesus tanquam honorum omnium hominum dux summus assistat: rursus alter campus in Babylonia, vbi se Lucifer malorum & aduersariorum ducem exhibeat.

Tertium præludium. Ad gratiam petendam illud erit, vt poscamus exploratas habere fraudes mali ducis inuocata diuina ope ad eas vitandas, veri autem optimique imperatoris Christi agnoscere mores iuuenos, ac per gratiam imitari posse.

Primum punctum. Est imaginari coram oculis meis apud campum Babylonicum ducem impiorum in cathedra ignea & fumosa sedere horribilem figura, vultuque terribilem.

Secundum punctum est aduertere quodammodo conuocatos Dæmones innumeros per totum orbem spargi ad nocendum, nullis ciuitatibus & locis, nullis personarum generibus immunibus relictis.

Tertium punctum. Attendere cuiusmodi concionem habeat ad ministros quos instigat vt correptis iniectisque laqueis & catenis homines primum trahant (quod fere contingit) ad cupiditatem diuitiarum, vnde postea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in superbiam barathrum deturbari queant. Atque ita tres sunt præcipui tentationum gradus, in diuitiis, honoribus, & superbia fundati, ex quibus in alia vitiorum omnium genera præceps fit decursus,

Similiter ex opposito considerandus est sum-

mus optimusque dux noster & imperator Christus.

Primum punctum erit conspici Christum Dominum in amœno campo iuxta Hierosolyman, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma & aspectu summè amabilem.

Secundum punctum est speculari quo pacto ipse mundi Dominus vniuersi electos Apostolos, discipulos, & ministros alios per orbem mittat qui omni hominum generi, statui & conditioni doctrinam sacram ac salutiferam imperant.

Tertium punctum. Auscultare concionem Christi exhortatoriam ad seruos & amicos suos omnes in opus tale destinatos, qua eis præcipit, vt iuuare studeant quemlibet, & primo induendum curent (si diuini obsequii ratio & cælestis electio ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem, deinde vt ad opprobrii contemptusque desiderium alliciant, vnde humilitatis virtus enascitur, & ita tres consurgunt perfectionis gradus, videlicet paupertas, abiectio sui, atque humilitas, quæ ex diametro diuitiis, honori, & superbix opponuntur.

Colloquium Primum, Postea formandum erit ad B. Virginem implorandaque à filio per eam gratia, vt recipi possim & manere sub vexillo eius, idque primum per spirituale tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione sitam. Si quidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur, deinde per abiectioem quoque seu ignominiam, vt ipsum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus

tam in alicuius detrimentum quam in offensam Dei cedat : terminabitur colloquium primum per *Ave Maria.*

Colloquium Secundum. Ad Christum hominem dirigitur vt mihi à patre impetret illud idem, subdeturque in fine oratio, Anima Christi.

Colloquium Tertium. Ad patrem vt annuat petitioni cum *Pater Noster.*

Sequentia puncta legenda sunt & expendenda.

PRimum punctum. Ante Christi Domini aduentum rex super omnes filios superbæ Dæmon explicato mundanæ elationis vexillo, totum pene humanum genus innumeris laqueis & catenis victum trahebat in triumphum, quando Christus Dominus in mundum veniens, tum documentis contrarium euexit vexillum Euangelicæ perfectionis, & omnibus inauditis paupertatis & humilitatis admirabilis proposuit exemplum, quod nihil fuit aliud quam statuere se & vitam sanctissimam, stupendamque humilitatem in signum ad quod conuolarent miseri mortales qui se Dæmonis laqueis & barathro superbæ saluos vellent.

Secundum punctum. Hac Christi virtute plurimum decessit illi æstimationi, quam antea faciebant mortales de diuitiis, honoribus, & excellentiâ, & quod antea multi sequebantur, & erat

omnibus admirationi mundanæ superbiæ sensim deferri cœpit saltem à pluribus & vilis haberi, non tamen ideo desinit Dæmon ab incœptis, sed cum sciret Christum licet omnes vocaret, inuitaretque ad se, tamen neminem cogere, pro suo in nos & Deum odio & pertinacia vt hominum voluntates à Christo sequendo auerteret, mille iterum artes, mille dolos excogitauit quibus expugnaret & extingueret perfectionem Euangelicam, atque etiam nunc mirum est quantos de hominum ignauia triumphos agat, quot catenis vinctos rapiat in perditionem, dum illis persuadet imprimis vt diuitias accumulare studeant, quibus deinde sibi viam faciant ad honores, dignitates, & officia, in quibus constituti intumescant superbia, aliosque omnes præ sese, atque adeo ipsos superiores Religionemque contemnant, & Dei obliuiscantur.

Tertium punctum: Huic vt obuiam iret Christus Dominus quam in mundum intulit, perfectionem Apostolis suis communicauit, vt illam postea in successores suos, & illi deinceps in alios transfunderent; Et certe mirum diuinæ sapientiæ consilium fuit quod cum Christus potuisset diu viuere, & totum orbem vincere, vel saltem totam Iudæam conuertere, tamen paucis annis quibus in sola Iudæa vixit, inter paucos quos conuertit, singulari quodam modo duodecim elegit, quos suos familiares & domesticos efficere voluit, circa quos excolendos plus videtur posuisse operæ, diligentia, sollicitudinis & laboris, quam circa totum mundum; ideo secum illos esse voluit

perpetuo, vt continuo ante oculos haberent ideā perfectionis vitæ, vitam, moresque eius, quos semper inspiceret, quos corrigeret, formaret: & certe nihil Euangelistæ describunt, quod non dictum gestumque sit vel cum Apostolis, vel eorū illis, & bona etiā eorū pars ad eos spectet: tanto ergo eos studio instruxit, vt bene comparatos, & in sinu suo quodammodo formatos sui que quam simillimos in orbem mitteret, & in illos propagaret missionis illius, suæ è sinu patris iura prerogatiuas, & officia inter quæ illud potissimum, vt vexillum perfectionis Evangelicæ sibi traditum erigerent in mundo, & mundanæ superbix diuitiarumque & honorum cupiditati omnem æstimationem detraherent.

Quartum punctum fecerunt id strenue Apostoli & successoribus suis quam acceperunt perfectionem, tradiderunt, & illi aliis ad nostra vsque tempora, quibus, sicut quibusdam aliis prioribus sæculis cum obscurari non nihil & minoris fieri videretur ipsa perfectio, misit Deus viros Apostolicos qui eam in se expressam mundo iterum repræsentarent & dato veluti classico ad vexillum Christi homines à Dæmonis vexillo reuocarent, inter quos B. P. Ignatius & socii aliquam etiā Ecclesiæ Dei operam præstiterunt, vt per quos non tantum in societatem ipsa deriuata perfectio est, sed & in alias etiā religiones.

Quintum punctum atque ad hunc tantum finem nos à Deo singulariter electi inter multos hic fouemur in societatis sinu, partim vt quam per Apostolos & B. Ignatium vult Deus transferre in nos perfectionem, omnem omnino reci-

cipiamus, partim ut deinde, aliis possimus communicare; nec enim satis nobis esse debet salutem aliorum procurare, sed inuitandi omnes sunt ad perfectionem ut quam accepimus, posteris tradamus.

Sextum punctum. Inchoare vero debemus à domesticis; Nam Dæmon valde conatur suum etiam inter nos vexillum erigere non quod cupiditatem diuitiarum temporalium iniiciat, sed doctrinæ & studiorum quibus ad honores & munia honorifica fiat via, unde tandem superbiæ & propriæ æstimationis barathro nos inuoluat, quod multis viris doctis & religiosis fraudi esse quotidie notissimum est: Itaque videndum est ne quid istorum locum hic habeat neque subintret, sed quam accepimus à parentibus nostris perfectionem eam factam, imo auctiorem si possit fieri, aliis tradamus.

De Baptismo Christi.

HAtenus intra priuatos parietes sese Christi Domini conuersatio continuit, & vitæ partim contemplatiuæ partim actiuæ quidem, sed priuatis exercitiis coërcita fuit, iam vero ubi diuinæ prudentiæ placuit ut se mundo ad gloriæ Dei procurationem manifestaret, hoc tantum opus à Baptismo Ioannis inchoare voluit, ut ei quia aliorum saluti vacare cupit necessariam esse tum puritatem animi, tum humilitatem profundam tum denique cum Deo aliisque vñionem, insinuaret.

Est autem notandum quod quanquam Christus Dominus tota se vita ad hoc opus paravit, voluit tamen immediate antequam illud aggrediretur hanc & quasdam alias quæ sequuntur præparationes præmittere ut intelligamus non satis esse vitam nos multis annis in religione egisse & in variis probationis modis in humilitate, obedientia, mortificatione esse exercitos, sed requiri præterea ut confectis studiis & scientiarum, virtutumque instrumentis paratis cum opus ipsum instat, aliam immediate præparationem præmittamus & solidiora virtutum præsidia comparemus.

Nam quamquam in privata nostra vita si eius perfectionem consequi possimus, magnæ planè virtutes requiruntur, ex tamen satis robustæ esse non solent vita pro mixta, ut proximi salutem ad Dei gloriam procuremus, tum ob innumera pericula, quæ vitam illam circumdant, tum ob tam ardui negotii difficultates quæ maioris sanctitatis vim requirunt. Excellens enim omnino debet esse humilitas quæ functiones adeo excelsas & honorificas, diuina etiam opera conversionis aliorum, imo & nonnunquam miracula sine periculo & cum proximi ædificatione fulciat. Obedientia plane admirabilis quæ in tam magnis rebus gerendis in tanta sapientia, prudentia, experientia, auctoritate nihil suæ voluntati, nihil proprio iudicio tribuat, sed sese alteri profus committat, atque ita de aliis virtutibus. Merito ergo Christus Dominus ad tantam procurationem hunc se modo comparat.

MEDITATIO II.

De Baptismo Christi Math. 2.

Primum punctum. Matri valedicens è Nazareth, ad Iordanis flumen se contulit, vbi tunc Ioannes Baptizabat.

Secundum punctum. Baptizatus est à Ioanne excusante se primùm de indignitate, sed compulsò his verbis; sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam.

Tertium punctum. Descendit spiritus sanctus super eum, & vox de cælo sic attestans (hic est filius meus dilectus in quo mihi complacuit.)

Perpendenda hęc tria.

Primum est quod etsi Christus Dominus vt pote omnis puritatis & sanctitatis fons & veri Baptismi institutor nullo modo hominis Baptismate, quod ad excitandam duntaxat in peccatoribus contritionem valebat, indigeret, tamen voluit eo Baptizati, vt significaret eum qui aliorum saluti vacare cupit, ira perfectæ puritatis debere esse amantem vt nullum plane eius augendæ medium omittat, quantumuis se egerè minime putet: sunt enim qui in priuata vita diligentes esse solent in vltimis puritatis

instrumentis, examine, confessione, pœnitentiis, verum postquam ad alios adiuuandos applicarunt se, quasi iis non egeant, sensim ea instrumenta parui faciunt, cùm tamen ipsi eo tempore maxime egeant.

Secundum est quod voluerit Christus à Ioanne baptizari, idque duabus de causis. Primo vt exemplum profundæ suæ humilitatis, qua se inferioribus in re tanta, nimirum ad virtutem & sanctitatem pertinente, quasi S. Ioannes eo sanctior esset, subiecit, nobis ab initio suæ conuersationis ederet; sic enim erant homines conciliandi, sic Deus hac veluti arte & machina aduocandus, & ad operandam aliorum salutem & perfectionem applicandus. Secundo expediebat eum Ioannis Baptisimum, & vitæ institutum ac missionem etiam ipso facto probare, vt omnes intelligerent nulla in re à se mutuo, Christum & Ioannem dissentire, atque ita tanta doctrinæ & institutorum conspiratione Christi que approbatione Ioannis vita ac missio atque testimonium de ipso Christo reddetur efficacius. Ita certe oportet si Iesum sequeris & omnibus aliis in Ecclesia ex Dei missione laborantibus cedere atque subiici, & omnium labores & instituta approbare, imo etiam exemplo tuo promouere; Nec enim egebat Ioanne Christus, at tu omnium & consilio & auxilio indiges, præcipue vero prælatorum & sanctorum virorum, quales sunt alii religiosi.

Tertium est quod Christus tum Baptismo ipso, tum oratione quam in baptismo & statim post illum fudit, dedit patri suo occasionem, tum voluntatem suam circa negotium salutis humanæ procurandû significandi, tum palam missionē

eius approbandi, cum dixit. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Non egebat quidem Christus Dominus hac sensibili missione, verum quoniam ad promulgandam hominibus legem gratiæ missus erat à patre, conueniebat certe authenticum eius missionis testimonium hominibus ipsis à patre dari. Quare Sanctus Ioannes tantæ rei testis huius Christi missionis sæpe apud scribas & Phariseos mentionem fecit. Sunt expendenda hæc Dei mittentis verba, vt & ad Christum audiendum exciteris & intelligas, si Dei negotium agere inter homines velis, opus esse tum vt interno Dei testimonio tibi dicatur, quod sis Filius Dei, tum vt etiam à Dei vicario tuo superiore rite mittaris, & ab obedientia prorsus prodeas; tunc enim vtiliter audieris, si Deus mittens dicat, ipsum audite.

---

*De solitudine & tentationibus
Christi.*

ACcepto authentico missionis suæ testimonio Christus non statim vel Hierosolyamam vel ad aliam ciuitatem prædicaturus pergit, sed monente & impellente patris sui spiritu relicta ad Iordanem multitudine, pergit in solitudinem vbi oratione, ieiunio, vigiliis fuga parat se tum ad missionis suæ munus exequendum, tum ad eas tentationes propulsandas quæ excelsas & honorificas functiones tanti officii solent debilitare, enervare, impedire, inutiles reddere: parti-

net ergo hoc Christi exemplum ad eam dispositionem quam necesse est esse in eo, cui commissum est munus aliorum salutis & perfectionis procurandæ si sui etiam curam habere velit.

MEDITATIO III.

De tentationibus Christi Math. 3.

& 4.

Primum punctum. Post baptismum secessit in desertum Christus & ibi per dies. 40. & totidem noctes ieiunavit.

Tertium punctum. Ter ab inimico tentatus est. Accedens tentator dixit. Si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant; Mitte te deorsum; Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.

Tertium punctum. Angeli accesserunt & ministrabant ei.

Tria hic sunt perpendenda.

Primum quod ei qui nec solum suæ salutis & perfectionis curam habet, sed ad alios iuandos à Deo vocatus est, solet ea imprimis tentatio infensa esse, quod cum adeo utilis sit aliis curam maiorem corporis habere debeat, atque ita mortificationes consuetas prorsus omittit, quædam commoda quæritat, singularitates in vi-

ctu, vestitu, habitatione amat, ab aliis vult laute & indulgenter tractari, sui curam haberi, omnia non tantum pro necessitate, sed etiam assatim sibi vltro suppeditari, timet quæcumque dura & corpori aspera apparent, prætextu vt dixi boni zeli, quasi ad maiorem Dei gloriam pertineat; contra illusionem Christus iam hominum doctor à patre palam datus, impellente spiritu sancto, relicto mundo in solitudinem lacum asperum & aëris iniuriis patentem, ad ieiunia, ad vigiliæ, ad humi-cubationes contendit vt intelligamus non tantum pristinas pœnitentiæ ei qui alios docturus est non esse omittendas, sed potius augendas, & castigandum corpus, atque in seruitutem redigendum, ne forte cum aliis prædicauerit, ipse reprobus efficiatur. Quamquam enim discretionem magna vtendum sit, tamen quantum in ipso est, etsi Deus id permittat, ei potius inclinandum est ad ea quæ incommoda sunt, & carni molestiora, in quibus exercitiis dum vacabit, instabit semper Dæmon, vt & oblata ab externis corporis commoda admittat, vel vt pro suo veluti iure à Deo aut hominibus inordinate quærat; Dicit enim si Filius Dei es dic, vt lapides isti panes fiant, hæc enim Filio Dei, hæc concionatori debentur, iam palam renunciatus es Dei Filius, tale accepisti munus, cur ergo id non tibi curabis. Cui suggestioni responderi debet, id quod Christus Dominus: Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei, nimirum vitam illam suam Domino Deo suo cui seruit curæ esse, illius proinde prouidentia se credere, qui insuauibus, vili-

bas, mali succi, imo venenatis cibus, imo sine villo cibo, si quando ei placeat, potest vitam nostram viresque ad suum obsequium idoneas conferuare, sibi proinde nihil curandum esse, sed nihil etiam sibi à Deo, vel à quoquam deberi, certum quamdiu ita volent, Deus, in eo rigore perseverare posse Deum quando opus erit necessaria, imo commoda ad victum siue miraculo, siue inordinaria cura suppeditare, si enim vllus homo licet maxime vilis & despicibilis non in solo pane vivit, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei, quomodo Deus non habebit curam filii sui siue ministri.

Secundum est quod altera tentatio quæ eum innadit, qui alios iuvare parat, est vanitatis & præsumptionis; Nam vbi primum tantum munus accepit, si sibi non caueat statim profilit ad quidvis audiendum & maiora persæpe suis viribus, non solum inutiliter, sed etiam periculose aggreditur, & licet vere à Deo destinatus sit ad externas functiones, & si expectet seque applicari sinat, utilis sit futurus, tamen si se præcipitet, si Deus solum ad Catechizandum vel aliud simile munus deputet, ipse concionari volent, sibi nocebit plurimum, & Dei gloriæ, ergo quamvis Christus iam esset proclamatus mundi doctor, & merito ad docendum exire potuisset, diuinus tamen spiritus vt nobis exemplo esset in solitudinem prius illum abdidit, vt illo interuallo quasi doceremur, quomodo accepta autoritate temperate, & non studio vanitatis vtendum sit. Contra vero malus spiritus abditum in solitudine Christum rapit, & non tantum eum impellit, vt eat Hierosolymam, sed per aërem defert in

sublime pinaculum templi, vt ab omnibus cer-
neretur, & coram populo se præcipitaret, eoque
miraculo vanam populi gloriam captaret: verum
vt notat alicubi Sanctus Thomas, & Chrysolto-
mus cum Dæmon putaret Christum, quem co-
ram populo per aëra ferebat à populo videri, ipse
Christus suæ solitudinis amans inuisibilem se fe-
cit, ita sane vanitatis spiritus suadet aliquando
sine vlla consideratione, studio potius propriae
æstimationis quàm Dei gloriæ ad conuersionem
cum proximo progredi, imo ad maiora viribus
conuolare, & sine vlla prudentia & discretione
cum magno periculo & iactura gloriæ Dei & sa-
lutis nostræ, ex pulpito præcipitare aliquas con-
ciones: vtendum ergo Christi exemplo, & pri-
mo quidem spiritus sancti, & obedientiæ motus
expectandus & tempus probationis nostræ at-
que solitudini nostræ deputatum, tribuendum:
mirum sane est quod de Christo dicatur, hic est
filius meus ipsum audite & tamen mittatur in so-
litudinem, nam quomodo in solitudine audietur?
verum tribuendum ei fuit tempus à Deo destina-
tum, deinde ad humiliores potius functiones ve-
niendum, quales sunt doctrinam Christianam
tradere pueris & rudibus, visitare Xenodochia,
audire confessiones pauperum, quæ scimus à
B. P. N. commendata omnibus, quos primum
aliquo mittebat: sic enim vbique societas in-
cœpit; deinde quando Deo placebit ad altiores
functiones vocare, obediāmus quidem, quantum
ex nobis est timide, generose tam consili in iis
viribus, quas diuina prouidentia concedet, hoc
qui facit non tentat Deum, nam solus superbus
est qui tentat Deum.

Tertium est quod tertia tentatio quæ solet agredi eum qui proximo vacare parat, est ambitionis & auaritiæ. Nam Euangelicæ functiones magnam ad comparandas diuitias & mundanos honores opportunitatem præbere possunt. Quare Christus Dominus vbi primum mundi factus est doctor relicta multitudine quæ à Sancto Ioanne audierat eum esse Messiam, sicut postea, ne Rex fieret, fugit in solitudinem, vbi in summa rerum omnium inopia, sine lecto, sine tecto, sine cibo, sine vlla societate 40. diebus mansit, donec elapso populo suauiter mundo sese manifestaret, & quidem illa sua fuga exemplo Christus fuit omnibus honores omnes mundanos fugiendi quantum in ipsis est; contra vero Dæmon assumpsit eum in montem excelsum, & ostendit ei omnia regna mundi & gloriam eius, & ait. Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me: sic enim nonnunquam nostra solitudine & fuga, nos in superbæ curiositatis montem desert, & carnalibus oculis mendacem honorum mundi gloriam offert, suadetque intueri à longe, quid deinceps facturi simus, ad quæ officii peruenturi, imo aliquando sinistras quasdam vias demonstrat, quibus domesticorum, superiorum externorum gratiam & æstimationem aucupari possimus, vt ad tale, vel tale officium tandem perueniamus; sed quod Christus: vade, inquit, Sathana: scriptum est enim Dominum tuum adorabis, & illi soli seruius; eodem plane modo nos conuenit huic tentationi repugnare & quidquid de futuris nostris occupationibus & officiis vel à Dæmone, vel à quoquam alio suggeritur, illud generoso animo repellere, nosque diuinæ pro-

uidentia committere, id solum nobis proponentes, vt Deo soli non nobis, non nostræ gloriæ, non commodis, non mundo seruiamus & placeamus, certi plane nihil in tota vita aliud quærere, quam quod ipse uolet, siue nos in abiectis officiis perpetuo retineat, siue ad alia uocet, in quibus etiam aliud nihil quam illi perfectius seruire, pluraque pro eo pati semper desideremus.

Merito Christo Domino sui & Daemonis uictori Dei prouidentia cibos mittit per Angelos qui & illi ministrant, atque eum honorant; sic etiam solet eadem strenuis operariis, & nihil nisi bonum gloriæ eius quærentibus prouidere cibum in tempore, & eorum auctoritatem apud homines tueri, aut saltem Angelis ipsis gloriosos & honorabiles efficere.

Has porro tentationes (quas Christus in solitudine ita expresse passus est vt nos melius erudiret) toto vitæ tempore, nisi se initio perfecte vicerint, pati solent ii qui in proximorum salutem incumbunt, adeo vt necesse sit illis solitudinem sæpe petere atque ad Christi arma, orationem, ieiunium, mortificationes confugere.

De vocatione Apostolorum.

His igitur comparatis Christus Dominus ad opus sibi à patre impositum aggreditur : sicut autem potuisset sine vlla cunctatione & externa hac præparatione ad mundum docendum accedere, ita solus tantum negotium peragere poterat, verum quia verus homo erat, & humano modo sese in omnibus gerebat, ordinariæ Dei providentiæ se submisit, quæ solet Deus non simul omnia, non vi & imperio, sed pedetentim & suaviter modisque ordinariis perficere, atque adeo homines per homines iuuare. Itaque inter eos omnes, quos cœlesti doctrina imbuit, elegit 12. quos sibi peculiare tanti operis socios, & in paternæ gloriæ procurationis successores esse voluit.

MEDITATIO III.
De vocatione Apostolorum.

Primum punctum : videntur sancti Petrus & Andreas fuisse ter vocati, primum ad solam quamdam Christi noticiam Ioan. 1. Deinde ad sequelam solum temporaneam, cum animo reuertendi ad piscationem.

Secundum punctum : vocavit filios Zebedæi

Matth. 4. & Philippum Ioan. 1. & Mattheum
Matth. 9.

Tertium punctum, vocati sunt reliqui licet de
quorundam vocatione & de ordine vocationum
expresse mentio non fiat in Euangelio.

Tria hic perpendenda.

Primum est ad quid eos elegit, nempe vt sibi
socios assiduos haberet suo semper lateri ad-
hærentes, suos familiares & domesticos quibus-
cum sua secreta communicaret, quorum curam
haberet peculiarem, quos præ cæteris omnibus
erudiret, & vitæ suæ sanctitate imbueret, atque
ita ad patris sui gloriam in mundo publicandam
e sinu mitteret: nam tanti negotii pro quo vene-
rat eos fecit socios & participes, vt non iam vel
tolerandæ vitæ, vel pecuniis vel honoribus ad-
piscendis vacarent, non terreni alicuius regis ob-
sequiis seruirent, sed in vna Dei gloria ampli-
ficanda, & animarum salute & perfectione Deo
ipsi & Christo cooperatores, quæ certe suprema
est dignitas, & excellentissima rationalis creatu-
ræ occupatio. Posuit igitur, inquit Apustolus 2.
ad Corinth. 5. in nobis verbum reconciliationis;
pro Christo ergo legatione fungimur tanquam
Deo exhortante per nos.

Secundum est quales erant Apostoli quos
Christus elegit; nam relictis nobilibus, poten-
tibus, doctis, pharisæis & scribis qui sanctita-
te videbantur eminere, elegit 12. pauperes, ru-
dēs, indoctos, vili opificio vitam tolerantes, ho-

minibus despectos, non solum quia Christus humilis humilium societate & simplicitate gaudebat, sed quia hæc eorum humilitas maxime erat necessaria tanto muneri, ne ad excelsa adeo opera vocati superbirent, & suam electionem vel opera tribuerent suæ nobilitati, diuitiis, doctrinæ sanctitati, sed potius de se nihil præsumerent. Quare si quos diuites, & doctos vocauit, ii erant magni peccatores. Præterea erant assueti laboribus quos in Euangelii prædicatione tolerare necesse erat. Tertio denique elegit illos 12. qui prius quando illos vocauerat, fuerant valde obedientes, & vocati à Christo magna cum proprii iudicii & voluntatis, & amoris proprii, vel creaturarum aliarum abnegatione, non obiiicientes domesticas curas, & negotia vel parentes, nihil excusantes, nihil tergiuersantes, sed Christi vocatione confisi, exciso omni alio amore alacriter, prompte, sine vlla dilatione omnibus prout erant relictis continuo secuti erant eum. Talem te esse oportet si te Deus ad tantum munus elegit. Et si enim aliquando doctos & nobiles eligat, tamen vel sunt humiles, & laborum tolerantes, & valde obedientes vt vtiles & apti ad tantum officium esse possint. Nihil enim ita aduersatur gloriæ Dei procurationi, quam nimium de se præsumere in se confidere, sese æstimare præcipue in spiritualibus functionibus, quarum efficacia à Deo solo in cuius manu sunt corda, dependet. Gloriam, ait, meam alteri non dabo. Ideo quæ stulta sunt mundi elegit Deus vt confundat sapientes, & infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia; & ignobilia mundi & contempnibilia elegit Deus, &

ad solidam Perfectionem. 235

ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret, & non gloriatur omnis caro in conspectu eius, sed vt scriptum est, qui gloriatur, in Domino gloriatur. Pari modo elegit Dauid contra Goliath. 1. Reg. capite 17. vt sciat (inquit) omnis terra quia est Deus in Israël, & nouerit vniuersa Ecclesia hæc, quia non in gladio, nec in hasta saluat Dominus; ipsius enim est bellum, & paucos Gedeonis milites. Iud. 5. Ne gloriatur, inquit, contra me Israël, & dicat vinbus meis liberatus sum.

Tertium est quomodo eos elegerit: nam post traductam in continua oratione totam noctem, mane vocatis ad se discipulis plenus diuino lumine & incensus gloriæ diuinæ, & patris voluntatis adimplendæ desiderio coniectis in eos oculis ex iis elegit quos voluit, quos æterno patris sui decreto sibi socios esse destinatos intellexit: dubium non est quin Christus Dominus in ea oratione non pro solis Apostolis deprecatus sit, sed pro iis omnibus, qui ad idem munus adsciti sunt, & in posterum adsciscuntur in Ecclesia. Nam habebat omnia tempora, omnesque homines coram se, & pro patris sui gloria, & voluntate, te etiam cum cæteris ad hanc viuendi formam tunc deputauit, cum nihil adhuc esses. Vide ergo ne tanto in Dei amore, & Christi Domini electione ac dignatione indignus & ingratus existas. Agnosce etiam quod cum de te omnino diffidere debeas, necesse plane est, vt valde confidas in Deo & Christo. Nam ad res tantas agendas Dei potentia, sapientia, bonitas tecum est, omne Christi meritum, & gratia electionis & vocationis

tua, tibi deesse non potest, fiduciam, inquit B. Paulus 2. ad Corinth.)talem habemus per Christum ad Deum, non quod sufficientes simus cogitare aliquid de nobis, quasi ex nobis, sufficientia nostra ex Deo est, qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti.

MEDITATIO V.]

De octo Beatitudinibus.

Sicigitur electos Apostolos Dominus ad finem tam arduum antequam eos mittetet singulari studio perfectionis Apostolicæ summam eos bonus magister edocuit, vt eam suo pariter exemplo & aliis traderent. Hæc summa continetur in sermone Domini in monte habito, præcipue vero in octo Beatitudinibus quæ sunt veluti 8. principia vitæ Apostolicæ.

De sermone Domini in monte habito Matth. 5.

Primum. Ad dilectos suos discipulos octo Christus beatitudinis genera exposuit. Beati pauperes spiritu, mites, qui lugent, qui esuriunt & sitiunt iustitiam, misericordes, mundo corde, pacifici, qui persecutionem patiuntur.

Secundo Eos hortatur vt acceptis donis seu talentis vtantur recte : sic luceat vestra coram

hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cœlis est.

Tertium. Ostendit se non soluere legem, sed adimplere explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio, & de diligendis perpetuo inimicis. Ego autem dico vobis diligite inimicos vestros, benefacite iis qui oderunt vos.

Primum præludium erit ponere sibi ante oculos Christum vitæ eius perfectionem significantem verbis & modo dicendi efficacissimis, & zelo Apostolorum animis imprimere conantem intime perfectionis Euangelicæ summam, & audire patris æterni vocem in alio monte mihi dicentem. Hic est filius meus dilectus, ipsum audite.

Secundum præludium. A Deo petere gratiam vt ita aures cordis mei aperire queam, vt Christi tanti legislatoris, tanti magistri verba altissime menti meæ impressa defigantur.

Primum punctum. De prima beatitudine: beati pauperes, & humiles spiritu. Paupertas hæc consistit primo in perfecta rerum omnium renunciatione, & abdicatione omnis affectus circa temporalia. Secundo in reali etiam expoliatione, & omnium abiectione propter Christum: Tertio in tolerantia cum quid nobis deest, circa vitium, vestitum, quod vel ad decentiam vel ad commoditatem, vel etiam ad necessitatem Deo aliquando ita permittente spectat. Humilitas vero consistit in vili sui æstimatione in honorum & gloriæ reiectione propter Deum in contemptu sui admittendo. Perpende etiam hic & in sequentibus Beatos dici non qui vnum tantum actum earum virtutum fecerunt, sed qui pauperes spiri-

tu sunt, & mites spiritu &c. adeo vt ex certa electione & habitu tales sint.

Secundum punctum, beati mites qui primo impetum iræ tum externum tum internum comprimunt. Secundo omnes contentiones vitant, & aliis facile cedunt, omnibusque sese affabiles & faciles præbent, non alios mordent, non rident, non reprehendunt, vel si ex officio id agant, non ideo inflantur, non imperiose, non turbulenter id faciunt. Tertio contempti ferunt æquo animo, & obliuiscuntur iniuriarum, tantumque abest vt læsi parreferant, vt etiam parati sint offerre alteram maxillam. Quarto non vno in loco aut tempore, non tantum erga superiores & æquales, sed erga omnes illam mansuetudinem præstant.

Tertium punctum, Beati qui lugent primo peccata sua & misérias, item aliorum. Secundo qui carnem suam mortificant & crucifigunt, ac proinde leuitates omnes, lusus iocumque & risus indecentes errorem reputant, & deceptionem quæ multis sæpe illudit.

Quartum punctum. Beati qui esuriunt & sitiunt iusticiam, qui reputant cibum suum esse facere Dei voluntatem, & superiorum, propriæ plane renuntiando, leges & regulas obseruare, & tam aliis quam sibi quod iustum est rependunt magna auiditate, licet aliquando id amarum videatur. Secundo suam toto corde perfectionem desiderant & ea exercitia quibus conseruatur Dei amor, quæ vera est iustitia non secus atque famelici, & sitibundi cibum & potum appetunt. Tertio eandem eodem modo proximo optant & procurant.

Quintum punctum. Beati misericordes qui nimirum miseras proximi quasuis siue temporales siue spirituales, aut circa famam & honorem intelligentes extincte omni inuidia, primo quidem illis ex animo & sincere compatiuntur & alienas miseras non secus atque suas sentire assuescunt. Secundo, etiam eosdem iuuant & omni ope subleuant quantum possunt, non verbo tantum, sed re ipsa saltem Deum pro illis orando siue illi sint amici, siue extranei, siue etiam inimici benedicentes maledicentibus, & benefacientes afficientibus, vt sint perfecti & misericordes sicut pater cœlestis.

Sextum punctum. Beati mundo corde, qui primo non à mortali tantum culpa, sed à veniali etiam, quantum possunt purum seruant, sic vt quemadmodum oculi ne minimum puluerem, ita eorum cor ne minimum peccatum, præcipue fœditatis ferat. Secundo. Et præterea illud ipsum purum, & sanctum desideriis Deo seruiendi & placendi in tota simplicitate ornant. Tertio denique hanc munditiam & simplicitatem non tantum cum Deo conuersando, sed etiam cum hominibus, sine vlla simplicitate retinent.

Septimum punctum. Beati pacifici, qui primo se ipsos pacificant carnem spiritui, passiones rationi, animam Deo subiicientes. Secundo, cum omnibus quantum in ipsis est pacem habent ipsi & vt inter se alii reconcilientur summa diligentia & zelo procurant. Tertio, qui animas à Deo alienas cum eo reconciliare toto animo conantur, vt omnibus Deo subiectis ea pax vigeat, quam Christus verè Rex pacificus in mundum intulit.

Octauum punctum. Quia in horum omnium executione, & pro conseruatione harum virtutum multa ordinarie sunt ferenda ab amicis, ab inimicis, à mundo, à Dæmone, & magnæ contradictiones sustinendæ, ideo concludit quod Beati qui persecutionem patiuntur propter Iustitiam.

Colloquium pro affectu.

Pater. Au.:

---

*Ad considerationem de tribus modis
humilitatis.*

Quis sanctitatis & perfectionis gradus
vitæ Apostolicæ sit proprius.

ESt ergo propria sanctitas non solum Deo
gloriæ, sed etiam proximo vtilitati; ad cuius
salutem & perfectionem medium est præcipuum:
verum cum variis sint perfectionis gradus, iam
est dispiciendum, quis ille sit qui vitæ Apostoli-
cæ magis conueniat, vt intelligamus quò aspira-
re debeamus. Proponitur in consideratione de
tribus modis humilitatis. Licet enim humilitas
non sit formaliter perfectio, est tamen eicitæ con-
nexa, vt iidem in perfectione gradus inueniantur,
qui in humilitate designantur. Sicut dicebamus
supra de mortificatione & proprii amoris abne-
gatione: potest vero hæc modicatio peti ex libello
præmissis

ad solidam Perfectionem. 241

præmissis præludiis quæ hic sequuntur, quia tamen breuiora sunt ea puncta quæ in libello extant, non erit inutile vt melius penetrari possint, quæ hic subiiciuntur 4. puncta percurrere.

Primus humilitatis hic modus est ad salutem necessarius vt me penitus subdam diuinæ legi obseruandæ, vt ne quidem mundi totius oblato dominio, vel extremo vitæ discrimine obiecto, transgrediar ex deliberato mandatum vllum diuinum aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

Secundus est maioris perfectionis vt fixo animo ad diuitias, paupertatem, honorem, ignominiam, breuitatem vitæ & longitudinem æque sim propensus, vbi æqualis est diuinæ laudis & meæ salutis occasio, vt nulla vel humanæ cuiuscumque felicitatis, vel propriæ mortis conditione proposita adducar vnquam vt culpam licet venialem tantum, decernam admittere.

Tertius est modus humilitatis absolutissimæ, vt priores duos iam adeptus etiamsi nullo superaddito laus Dei par foret ad maiorem tamen imitationem Christi, eligam potius cum eo paupere, spreto & illuso pauperiem, contemptum, & insipientiæ titulum amplecti, quam opes honores, & sapientiæ æstimationem. Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum magnum adfert compendium triplicis colloquii præcedentis de vexillis vsus per quod suppliciter poscamus (si placeat diuinæ benignitati) ad talem educi electionem, siue maior siue æqualis obsequii mei erga Deum & gloriæ diuinæ prouentus subsit.

 MEDITATIO VI.

Primum præludium stare cum discipulis, & audire Christum eis dicentem. Discite à me quia mitis sum & humilis corde.

Secundum præludium, ut à tanto magistro discere possim non intelligentia tantum, sed imitatione, quæ sit illa cordis humilitas, quam me docere voluit.

Primus modus humilitatis ut ita me subdam diuinæ legi & voluntati, ut malim etiam mori quam mortaliter peccare, circa quam expende.

Primo. Quam sit rationi consentaneum ut homo vile mancipium & misella creatura Domini & Creatoris sui & Regis regum æternæ, purissimæ, immaculatæ legi, & sanctissimæ voluntati, à qua velit, nolit, necessario pendet, voluntarie & libere se subiiciat, voluntatem suam, regulam nimirum plumbeam & erroris plenam prorsus submittat eius voluntati; & omnia ei sua bona externa, & vitam ipsam postponat, nihilque præ illa magni faciat, si enim reges terræ leges suas seruati volunt, cur non ipse?

Secundo. Cogita id esse hominibus valde utile: Primo enim sic debitum ordinem seruant Deo se lubdendo. Deum time & mandata eius serua: hoc est enim omnis homo, ait sapiens. Secundo pace & quiete fruuntur seruantes enim legem ab ea seruantur: nam quis restitit ei & pa-

tem habuit? Subtraxit se superbus Angelus, & primus homo, & in quæ mala pœnasque inciderrunt, vt & alii qui eos sequuti sunt. Tertio Hæc humilis subiectio Dei amicitiam conciliat, & conseruat quæ diuinæ consortem naturæ hominem efficit, & innumeris eum bonis implet.

Tertio. Cogita quomodo Christus Dominus sese legi patris subiecit, nam cum Adamus eam postposuerit vxoriis blanditiis, proprio commodo, & excellentiæ Christus Dominus vt nos exemplo suo doceret quanti sit facienda, amplexus est paupertatem, labores, ignominiam, & omnia bona vitamque propriam patri legi & voluntati postposuit, humiliavitque semetipsum vsque ad mortem, mortem autem crucis, vt (inquit) cognoscat mundus, quod ego diligo patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, ego facio surgite eamus.

Quarto. Eodem modo sancti Martyres qui pro lege Dei certarunt vsque ad mortem quam omnibus mundi bonis & malis postposuerunt, nam in eorum certaminibus tantum id agebatur vt Dei legi & amicitia quæ offerebantur bona vel mala præponerent: audierant enim à Christo, qui non odit Patrem, & matrem &c. & meminerant illius S. Pauli. Quis nos separabit à charitate Christi?

Quinto. Alii pariter omnes sancti omnia cū posthabuerunt: ideo enim mundum fugerunt, bona omnia reliquerunt, abdiderunt se in solitudines vitam traduxerunt cum summa corporis mortificatione Vide: Benedictos, Bernardos, Franciscos à carne sollicitatos contra legem Dei in niuis glacie, & spinis se volutan-

tes, & scies quomodo legem Dei & amicitiam pluris fecerint quam se.

Sexto. Perpende hunc humilitatis gradum esse ad salutem necessarium; nam qui amat animam suam plusquam me non est me dignus, ait Dominus; Et quid prodest homini si totum mundum lucretur &c. item si oculus tuus te scandalizat, erue ipsum & proiice abs te: vnde in eo consistunt ordinarie boni seculares, qui ordinarie altius non assurgunt, quia rei familiaris sollicitudo cor eorum diuidit, & affectus nonnulla terrenarum rerum cupiditate maculat, in eodem sunt religiosi omnes qui ideo mundum reliquerunt, vt occasiones fugerent Deum offendendi.

Age ergo Deo gratias quod singulari eius beneficio diuina perfusus luce mundum reliqueris, omninoque contempseris, vt te legi eius subiiceres, teque totum ei traderes.

Secundus modus ita me subdam diuinæ legi & voluntati, vt malim etiam mori quam venialiter peccare deliberate, vbi,

Primo potes considerare quam sit rationi consentaneum vt ne in minima quidem re homo Dei & Creatoris sui vt Filius amantissimi Patris voluntatem violet, quæ pluris faciendâ est quam creaturæ omnes simul; cum enim in perfecta legis & voluntatis Dei adimplerione consistat eius gloria, & minimam eius gloriam iusta prudentique ponderatione quisque æstimet & præferat cuiuscumque bono creaturarum omnium, adeoque vitæ propriæ, certe iustissime pluris nobis faciendum est veniale peccatum quam vita etiam propria, ac proinde quâ propria fama, honor, dignitas, quæ omnia minimæ Dei gloriæ cedere debent.

Secundo. Quantæ sint miseriz illorum, qui licet à mortalibus decernant cauere, tamen venialia parui pendent: nam non habent tantam conscientiz pacem & tranquillitatem, cum semper vulpeculas & latrunculos domi foueant, non est cum Deo amicitia adeo secura & quieta, quem etsi ex corde expellere minime vellent, tamen ibi suis passionibus voluntarie illudendum committunt & conspurcandum: quare destituuntur vt plurimum particularis prouidentiz Dei fructibus, carent illis consolationibus, illo lumine spiritali illo robore & fortitudine spiritus sæpe necessario ad resistendum tentationibus, quibus plerumque facilius cedunt, denique aliis vt plurimum malæ sunt ædificationi.

Tertio. Cogita sanctos omnes alienissimos fuisse ab ea laxitate vitæ,

Quarto. Perpende eorum qui ad hunc gradum peruenerunt, & in eo consistunt, duas condiciones. Prima est esse eos indifferentes ad bona & mala indifferentia, quod inde prouenit quia intentio & affectus illorum est purior, nec vllis creatis adhæret. Nam intendunt tantum Dei gloriam, vt formale obiectum omnium desideriorum: quare æqualiter sese haberent, vbi illa æqualitas est, vnde etiam fit vt non velint etsi de propria vita agatur, deliberate peccare venialiter, quia per peccatum veniale Dei gloria læditur. Secunda conditio est quod cum sint indifferentes, æque retinent voluntatem fruendi diuitiis, commodis corporis, & gloria, modo id possint sine læsione gloriæ Dei per peccatum veniale deliberatum, quod circa talia obiecta bonorum indifferentium nulla ratione volunt ex destitudo admittere.

Verum non sunt adeo perfecti ; licet enim maneat id firmum propositum , imo nunquam de facto peccent venialiter deliberatè , tamen in mediis diuitiis , commodis corporis , recreationibus , honoribus , quæ omnia libere admittunt cum suo illo proposito , difficile est admodum , primo quidem plurimos defectus veniales ex subreptione vitare in illis occasionibus , qui licet non sint deliberati , tamen omnem omnino animam maculant , & eam reddunt minus idoneam ad diuinos amplexus & puriorem amicitiam Dei. Secundo plerasque virtutes exercere quæ ab iis occasionibus impediuntur , unde nec tanta in proximos hinc manat ædificatio.

D. Scute num gradum hunc attigeris , an non adhæreat cor tuum alicui bono creato ; num ob gloriam , complacentiam vanam , mendax verbum , adulatorium , ridiculum.

Tertius modus humilitatis vt etsi Dei laus par foret , & malit tamen nudus nudum sequi Christum eique omnino se conformare : vbi nota suppositionem B. P. Nostri Ignatii intelligi debere si id aliquando contingat : nam vbi est maior Christi imitatio , ibi est consequenter maior Dei gloria , vnde quando est dubium , vbi est maior Dei gloria , in contemptu an in honore , tutius omnino est pro regula sequi Christi exemplum & crucem amplecti. Secundo potest etiam intelligi quando est par Dei gloria quoad peccatum , & , vt ita dicam negatiue , quia non magis illa læditur veniali peccato quando diuitiæ & honor quæ rantur , quam si paupertas & ignominia affligeret : tunc enim perfectius est longè ad Chri-

sti crucem conuolare, quia est maior Dei gloria positivae. Tertio. Etiam si vere sit par Dei laus utrimque, imo maior videatur, ut commoda aliqua & honorem admittamus, vel obedientia exigente, vel charitate, semper memores Christi crucis inter ipsos honores & commoda retineamus affectum sincerum imitationis Christi, & quantum ex parte nostra est renociamus bona haec omnia, cum protestatione quod non vellemus ea acceptare, nisi esset euidenter maior Dei gloria. Sic poterimus & moderate uti iis bonis, nec ab illis laedi, & proximo aedificationi esse nostra illa modestia & animi moderatione. Hic est spiritus Apostolicus nosse abundare, nosse & penuriam pati, & per bonam famam & infamiam vnius Dei gloriam procurare. Sic B. P. Ignatius licet vitam in societate communem & proinde indifferentem, maiorem Dei gloriam semper intuenso, esse voluerit, tamen voluit omnes filios suos totis viribus concupiscere indui Christi insigniis.

Quartum punctum. Considerare quomodo qui ad Christum vocati sunt, omnes ad alteram horum trium modorum partem spectent; Nam qui in peccato mortali sunt, omnino ad vexillum spectant Diaboli, licet autem omnes qui in his gradibus versantur, sint sub Christi vexillo, non tamen eodem modo?

Nam primi sub eo sunt potius ut conferuentur, quam ut perfectionem Euangelicam mundo persuadeant; experientia enim constat saeculares nisi ope religiosorum & aliorum perfectorum iuuentur & fulciantur, ut caro ossibus, ruere facile in mortalia & flaccescere, mo alij

quando à fide cadere: similiter in religione qui tales sunt, vt sola mortalia vitare velint, nisi suslineantur aliorum exemplis, orationibus, sanctitate, inficiunt, & languidiorem reddunt ipsam religionem; quare non sunt apti vt mittantur ad alios perficiendos.

At, qui in secundo gradu consistunt. licet sint valde Deo grati, & pretiosi tamen non adhuc omnem eam perfectionem habent, quam in iis quos ad alios idonee & perfecte iuuandos requirit; Nam facile illi gloriæ Dei prætextu quæ in vita communi & indifferente aliquando potest esse par aliquando etiam maior vt honores & quædam similia admittantur, solent sese decipere & plus æquo in id quod naturæ gratum vel coram hominibus honorificum est, inclinari, seque effundere non quidem ex proposito, sed errore aliquo & infirmitate; vnde non ita benedificantur sæculares nec in eo agendi modo relucet ea virtutis & gratiæ viua imago quæ hominum animos sola capit. Ad quod animaduertendum est Christi Domini vitam & perfectionem fuisse omni tempore motiuum efficacissimum ad perfectionem: nam cum antea iaceret incognita, Christus Dominus eius in se exprimens imaginem (quæ in eo consistit vt præ Dei gloriæ & bono, bona omnia nostra condemne- mus, nihil mali nec mortem quidem & eam ignominiosissimam fugiamus) eam nobis fecit pretiosam, adeo vt Regibus etiam & principibus sæculi postea gloriosum visum fuerit ad Dei gloriam, paupertatem, & extremam humilitatem sectari, quia Dei Filius id fecerit.

Illud etiam motiuum modo vium suam exerit,

vt nos ipsi experimur in nobis quibus dulce est
contemni & despici, quia eo modo Christum imi-
tamur ; illud vero motiuum solis in Euangeliiis
expressum , licet ab omnibus legi possit, non ta-
men ita practice intelligi : quæ causa est vt om-
nes viri docti non sint etiam perfecti. Ea de causa
Dominus Deus initio Ecclesiæ suæ perfectionis
ideam Apostolis suis expressit in quibus eorum
successores eam legerent, & omni sæculo noua
exemplaria misit, quæ mundo apparerent, & ex-
hiberent ex praxi illam ipsam perfectionis regu-
lam quam scriptò Euangelium tradit, quæ exem-
plaria quo sunt Christo magis conformia, eò ef-
ficaciùs, & illam perfectionem docent, & homi-
nibus persuadent.

Quare illi proprie sub hoc Christi vexillo in
Apostolico choro militant, qui ita Christum Do-
minum in vita communi sequuntur, vt semper
sicut ipse in corde crucem gerant, quam cum
opus est etiam in humeros tollunt, & sese affli-
gunt, aut affligi alacriter patiuntur.

MEDITATIO VI.

De electione & præmonitione,
de ea.

Bene eligendi ratio in exercitiis spiritualibus
à B. P. N. primum tradita, nostris propter
singularem eius excellentiam, utilitatem, &
summam necessitatem commendatissima & quæ

familiarissima esse debet; iocam & vsum habet non solum circa vitæ totius statum eligendi, sed etiam circa quamlibet rem & negotium siue spirituale siue temporale, de quo in vtramque partem hæremus dubii; ea vero hoc loco vti perutiliter possumus ad eligendum illum perfectionis gradum in quo Deo seruire in nostro statu debemus; nam ea est humanæ voluntatis infirmitas, vt quamquam Ecclesiastici omnes, religiosi potissimum ad summam vitæ perfectionem aspirare pro conatu maximè debent, plerique tamen sibi satis esse putent eum gradum etiam in religioso statu tenere qui ad salutem satis est; itaque modo à peccatis gratioribus abstineant vt Dei amicitiam conseruent, nihil admodum præterea curant; alii ad secundum gradum etiam aspirant nihil de tertio solliciti; denique nonnulli etiam ad tertium contendendum esse existimant, nec vero qui in primo & secundo sibi consistendum putant, carent rationibus quibus adducuntur vt credant sibi gradum illum potius conuenire. **Q**are non sine fructu magno rationes hæ quæcumque demum sint coram Deo discutiendæ sunt, & instituenda serio deliberatio est, vt cognita Dei voluntate maiori constantia & alacritate voluntas nostra ad eum finem siue perfectionis gradum quem ita solide elegerit, contendat. Nam primum ex gradu illo & mensura perfectionis quam sibi voluntas persequendam proponit, deinde vero ex modo quo eum gradum intendit, tota spiritualis & diffici ratio, praxisque perfectionis dependet.

Tres autem assignat B. P. B. & distinguit eligendi modos quos, tempora, vocat.

Primus est cū n voluntas nostra tota quasi ar-
dens & incensa tam euidenter & fortiter ad ali-
quid & sine vlla cunctatione vt ita dicam, capi-
tur, vt de diuina voluntate nihil omnino dubitet,
vt accidit B Paulo.

Secundus est, cū interno consolationum,
desideriorum & diuersorum spirituum sensu ad
aliquid impellitur.

Tertius. Cum per summam animi tranquilli-
tatem, & considerato creationis & vocationis
nostræ sine circa subiectam materiam delibera-
mus, & mentis discursu quærimus, quod nos ma-
xime inuet ad prædictum finem, adeo vt volun-
tas hunc ducem sequatur; licet autem in ipso ex-
ercitiorum cursu Deus nonnunquam varia lu-
mina conferat & variis modis voluntatem affi-
ciat, & moueat ad hunc vel illum perfectionis
gradum complectendum; atque adeo primum &
secundum tempus eligendi locum hic habere
posse videatur, tamen ratum est vt id sufficiat, at-
que ideo tertius electionis modus est magis ordi-
narius, minus scilicet errori obnoxius quod lumi-
ne vtatur, eoque idcirco communiter vtendum
est confirmando desideria prius à Deo immissa.
Id autem fiat hac methodo.

Electio.

Primum punctum, Erit proferre in medium tres illos perfectionis gradus siue tres Ecclesiasticorum, siue religiosorum modos aut ordines qui omnes sub Christi vexillo militant, adeoque salutis suæ curam habent.

Primus eorum est qui ita præcepta omnibus Christianis communia & particularia ad quæ ratione sui status obligantur, obseruant, vt ordinariè non peccent mortaliter nec damnabiliter viuunt, quamuis pro humana infirmitate contingant nonnulla lapsus grauioris pericula.

Secundus eorum qui etiam venialia peccata ita vitant vt nullum velint deliberata voluntate committere, non tamen magnopere sunt solliciti vt se ab aliis tueantur, itaque nec aspirant ad supremam vitæ puritatem & perfectionem, nec ab aliis sese abstrahunt, quibus vident se in defectus multos facile labi posse pro sua infirmitate licet nolint.

Tertius est eorum qui supremam perfectionem vere intendunt, ita vt ad puritatem vitæ maximam aspirent, proponantque venialia etiam quæ ex subreptione committi solent & numero & grauitate minori quantum poterunt vitare, & ad perfectam Christi imitationem totis viribus contendant.

Secundum punctum. Erit attendere quem sibi finem creationis & vocationis meæ ad hunc statum diuina voluntas proposuerit, & mihi ego

proponere debeam, ut Electionis huius regulam nimirum meam & proximi salutem & perfectionem ad maiorem Dei gloriam: itaq; me in æquilibrio collocabo, ut omnino statuam cum perfectionis gradum eligere qui me ad illum finem magis promouebit.

Tertium punctum petam à Deo ne mentis meæ iudicium dæmonis arte aut amoris propria blanditiis, aut pristinx consuetudinis odore, aut vi, aut difficultate, in fauorem naturæ inflecti & voluntatem à maiore diuinæ gloriæ & perfectionis desiderio abduci permittat, sed dignetur me quo volet sua gratia, suo ductu, suo lumine deducere, dicamque cum Psalte. Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Quantum punctum erit perpendere circa primum gradum quænam mihi ad meum illum finem & maiorem Dei gloriam commoda euenirent; quæ item incommoda & pericula si in eo subsistam, item quæ commoda & incommoda, seu pericula, si eo non contentus vltius aspirem: erunt autem singula siue commoda, siue incommoda scripto notanda. His peractis circa primum gradum, idem præstabo circa secundum. & postea circa tertium.

Quintum punctum, conferam commoda cum commodis, incommoda cum incommodis, & mecum ratiocinabor in quo tandem gradu considerato meæ vocationis & creationis sine exclusis aliis rationibus serio me constituere debeam. Quid Deus ipse à quo omnis bona electio procedit, his positis à me petat? quid ego alteri consilii darem? quid vel in mortis articulo, vel coram

Dei tribunali constitutus fecisse vellem? & iuxta hæc electionem.

Sextum punctum vbi concludero illam statim Deo offeram petamque vt eam recipiat, firmet, stabiliat, vt voluntas ita generose & constanter ad illum perfectionis gradum contendat, vt nulla in posterum ratione ab ea dimoueri se patiatur

Pater Au'.

---

*Ad exercitium de tribus hominum
classibus.*

VBi certum aliquid de perfectionis gradu ad quem aspirare debemus constitutum est, non abs re erit considerare quam perfecta debeat esse intentio voluntatis siue desiderium ad eum perueniendi. Hoc autem vt intelligatur utilis erit consideratio de tribus hominum classibus. Nam hanc trium classium distinctionem efficit potissimum diuersitas intentionis. Quamquam enim qui ad Apostolicæ vitæ statum vocati sunt, omnes supremum hunc gradum perfectionis velut aptissimum & efficacissimum medium ad Dei gloriam maiorem, intendere sua ipsa professione videantur, re ipsa tamen plerumque nec vere nec serio intendunt, ea in re sæcularibus ipsi aliisque ad eum vitæ statum non vocatis peiores, quod hi ex proposito in primo vel secundo gradu subsistunt, nec perfectionem illam Apostolicam profitentur, verum non eâ propositi & desiderii

perfectione quæ requiritur ; Quod inde prouenit quod præter Dei gloriam & propriam perfectionem plurimis inordinatis affectibus abundant, quibus ipsa perfectionis gradus intentio cum magno plerumque periculo opprimitur. Erit autem valde utile in hac consideratione repeti memoriam earum inclinationum & imperfectiorum habitualium quas in nobis notauimus, tum in prima hebdomada, tum in reliquo exercitiorum decursu ; tres quatuorue præcipuas quæ puritatem & perfectionem desiderii perfectionis in nobis impediunt, & voluntatem retardant ne ad Apostolicam illam sanctitatem toto conatu aspi-
ret, seponere, vt deinde si ita visum fuerit, iterum inter eas electio instituat, fiatque manifestum quid in nobis in diuinæ gloriæ procuratione cauendum magis esse videatur.

MEDITATIO VIII.

De tribus hominum Classibus.

Primum præludium fiat propositis vice historiarum tribus veluti Classibus seu differentiis, in quas videntur distribui homines vniuersi, quibus cura salutis suæ aut perfectionis aliqua esse videtur; exemplo trium agrotorum qui sanitatem exoptant, vel mercatorem qui 10. millia ducatorum Dei obsequio destinarunt, aut nobilium trium qui sui se principis obsequiis denouerunt.

Secundum præludium, loci compositio in quo me videam stare coram Deo & sanctis cum affectu ei quàm maximè placendi.

Tertium præludium petere à Deo gratiam quæ toto me affectu constituam in ea classe quæ ei est acceptissima.

Primum punctum. Prima classis optat quidem finem consequi intentum, sed media & adminicula non adhibet, nam qui in ea constitutus est æger, vult sanari, sed omnes omnino medicinas respuit. Mercator voluntatem, eam summam in Dei obsequium nummorum impendendi conseruat, sed nihil exequitur, nec eam attingit; Nobilis etsi paratus videtur ad sui principis honorem defendendum & propagandum, tamen re ipsa nihil agit, nec media quærit, imo si bellum ingruat, mortis ac laborum metu se subducit &c. Hi certe finem quem sibi proposuisse videntur, non vere & efficaciter intendunt.

Secundum punctum. Secunda classis est eorum qui media quidem adhibent nonnulla, sed pro suo affectu sic secundus æger vult sanari & uti medicinis non quibus libet quas medicus iudicaret & præscriberet, ac solum delicatis pro suo gestu. Item mercator eam summam aggreditur impendere in Dei obsequium, sed in ea opera & iis modis qui ipsi placent. Nobilis etiam honori principis sui seruit, sed modo sine suo periculo incommodoque id fiat. Hæc media isti eligunt non tam quia media sunt, quàm quia placent ex alio affectu, atque adeo non valde efficaciter finem illum intendunt, cum efficacim media ad illum refugiant.

Tertium

Tertium punctum. Tertia classis est eorum qui ea omnia studiose quærunt media & amplectuntur quæ quam efficacissima sunt ad finem intentum. Sic Tertius æger omnia remedia quæ medicus præscribere volet, ignem etiam ac ferum admittet, Mercator etiam totam eam summam simul à se abijcere, & in Dei gloriam impendere vna vice paratus est, si ad Dei obsequium requiratur, quod vnum spectat. Nobilis in vnum bonum gloriæ sui principis intendens in vnum oculum, eius solius affectu & desiderio occupatus, oblitus suorum sui que, in pericula sese, in labores, famem, sitim &c. immittit magno animo. Atque ei soli vere & efficaciter finem illum intendere videntur. Circa has classes considerabo in qua hætenus fuerim & in posterum debeam ad illum perfectionis meæ & proximorum finem prosequendum, qui mihi est propositus.

Electio.

Primum punctum. Erit proferre in medium illas radices vitiosas, vt deliberemus quam-potissimum tota eo anno expugnare contrariæ virtutis studio velimus.

Secundum punctum. Attento fine societatis qui est perfectio propria & aliorum ad maiorem Dei gloriam æquilibrio nos collocare; ita vt animo statuamus non potius vnâ aggredi quam aliâ, sed eam demum eligere quæ hic & nunc magis nos virget, & à dicto fine auertit,

impeditque in nobis magis perfectam illam Christi imitationem & gloriam.

Tertium punctum petam à Deo, ne mentis meæ iudicium Dæmonis arte aut amoris proprii blanditijs aut pristinx consuetudinis odore, aut vi & difficultate in fauorem naturæ inflecti, & voluntatem à maiore diuinæ gloriæ & perfectionis desiderio abduci permittat, sed dignetur me quo volet sua gratia, suo ductu, suo lumine deducere dicamque cum Psalte. Doce me facere voluntatem tuam quia Deus meus es tu.

Quartum punctum. Incipiam discurrere circa singulas imperfectiones, iis notatis quæ mihi occurrent etiam scripto. Hac methodo.

Imprimis primam, alijs tantisper dimissistotus aggrediar, perinde ac si sola mihi curæ esset, & nihil omnino de alijs cogitaturus essem, totus ergo intrabo in meipsum & quamdam veluti mei anatomen faciam, vt clare distincteque videam.

Primo. Effectus eius non quidem omnes, quos ex sua natura solet producere, sed quos de facto in me habet, in quorum notitiam veniam facile, si discutiam quid me faciat cogitare, loqui, ommittere; Item quid delinquere contra Deum, superiores, æquales, meipsum. Item quomodo se admisceat omnibus meis actionibus, à prima diei hora ad extremam, quos omnes defectus distincte adhibito numero notabo.

Secundo. Perpendam imperfectionis illius vires in me, quam rem iuuabit videre primo. An iam pridem in me regnet. Secundo. An continuo regnauerit. Tertio. An vires eius creue-

riat. Quarto. An & quibus medijs vsus sum & quo fructu. Quinto. In quibus occasionibus, locis, temporibus, & circa quas personae solet esse infestior. Sexto. Num me videntem & repugnantem aliquando abripiat, quae omnia etiam notabo scripto distincte.

Tertio. Considerabo pericula quae inde mihi possunt euenire, attenda imprimis natura mea feruentiore elatiore &c. Secundo. Ex affectibus & viribus eiusdem passionis. Tertio. Occasionibus quas habere potero in posterum vocatus ad varias functiones societatis: si enim modo ita grassatur, quid erit postea? Quarto pericula haec esse possunt, vel perdendae Dei gratiae, salutis, aut vocationis, aut perfectionis nunquam consequendae, vel difficultatum perpetuarum cum superioribus & domesticis, aut denique impediendi fructum, quem Deus forte per me facere vellet ad aliorum salutem. His ita diligenter consideratis & notatis circa primam, veniendum erit ad secundam, & eodem modo ad tertiam, quas discutiam accurate ac si cum singulis tantum mihi esset negotium, unde licet occurrant mihi aliqui effectus secundae vel tertiae, quos iam repererã in prima, mihi tamen semper notandi sunt, cum non sit nouum eundem effectum à varijs causis pendere posse.

Quintum punctum. Hoc factò ratiocinabor mecum hanc meam internam faciem oculis externis contemplan, quænam sit macula tetrrior. Primo conferendo effectus cum effectibus, vires cum viribus, pericula cum periculis. Secundo num effectus quique subscripti vere ab ea pendent, & num directius, efficacius & immedia-

tius effluant ab alia præsertim cum effectus à pluribus pendet. Tertio. Attendendo si vna radix etiamnum ab alia pullulet. Quarto denique omnibus consideratis accurare ponderabo quænam me magis à fine meo hætenus impediens, & in posterum plus videatur allatura negotii, & contra eius virtutis exercitiū habiturum sit plus momenti ad serio proficiendum. In hac enim collatione & electione intuebor semper creationis & vocationis meæ finem Dei scilicet gloriam nullasque rationes, quæ eò non tendant, admittam, meque passim iuuabo 4. regulis à B. P. N. traditis. Prima vt cognoscam & intimo corde persentiscam bonam electionem Dei donum esse descendens à patre luminum: Secunda. Si me amicissimus aliquis super ea re consuleret, quid ei consilii darem. Tertia in mortis articulo quid me vellem egisse. Quarta iudicandus coram Dei tribunali quid in re & negotio præfenti fecisse vellem.

Sextum punctum vbi electionem iuxta prædicta concludero, eam statim offeram Deo, petamque vt eam recipiet, firmet, stabiliat, & ad exequendum sua me deinceps gratia adiuuet.

De Missis ad prædicandum Apostolis.

Vbi quæ ad propriæ perfectionis gradum intentionem & prosecutionem requiruntur, recte constituta sunt, sequitur vt ad aliorum salutem & perfectionem promouendam accedamus, & concessa à Deo doctrinæ & sanctitatis

media ad eum etiam finem adhibeamus, sic enim Christus Apostolos prius à se verbo & exemplo suo institutos misit, sic tamen ut voluerit semper eos ita propriæ perfectionis rationem habere, ut dum eam excolunt & adaugent, pro occasionibus varijs quæ inter curandam aliorum salutem occurrunt, ea ipsa tanquam proprio modo ad aliorum ædificationem utantur, ut patet ex Math. 10. ubi præclaris eos monitis ad eam missionem instruit, quæ quia ipsi bene seruarunt, & Apostolicas functiones virtutibus sibi commèdatis imbuerunt, ideo eorum missio admodum Dei gloriæ & proximorum saluti fuit, Christi vero instructiones Apostolis datæ pertinebant ad Zelum animarum, ad paupertatem spiritus, ad suam mortificationem & contemptum mundi, ad humilitatem, ad obedientiam & indifferentiam, ad orationis studium, ad confidentiam in Deo, & id genus virtutes quibus proprio amore eiectionis Dei amor succederet, & purius efficaciusque bonum gloriæ eius procurarent. Quas omnes virtutes ita illis commendavit, ut exerceri eas par erat in vitæ Apostolicæ statu, ut & Apostolos perficerent, & aliorum perfectioni simul seruiret, & ideo ipsemet præterea illarum exempla quæ in vita sua priuata dederat, imitari eos conuenit qui suæ perfectioni student, alia quædam vitæ communi propria longe præstantiora suis illis monitis adiunxit, ut quos verbo edocebat, eisdem vitæ suæ institutis & factis erudiret, & facilius doctrinam perfectionis Apostolicæ & verbis & exemplis sibi traditam intellectu & voluntate caperent. Ita que operæ pretium erit videre primum quidem quæ sit natura missionis Apostolicæ, deinde

quæ sint illæ virtutes, quæ simul & propriæ & aliorum perfectioni, ac proinde maiori gloriæ Dei conducunt.

MEDITATIO IX.

De Missis ad prædicandum Apostolis.
Matthæi. 10.

Primum punctum. Discipulis Iesus conuocatis, dedit potestatem eiciendi dæmonia ex hominibus, & omne morborum genus sanandi.

Secundum punctum prudentiam eos docuit & patientiam. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum, esto te ergo prudentes sicut serpentes & simplices sicut columbæ.

Tertium punctum, perfectionis exponit modum. Gratis accepistis gratis date, nolite possidere aurum neque argentum. Ad hæc materiam prædicationis expressit. Euntes autem prædicate dicentes, quia appropinquauit regnum cælorum.

MEDITATIO X.

De missione Apostolorum ad illa verba,

Sicut misit me pater, & ego mitto vos.

Considerabo primo huiusce missionis originem primam esse Deum ipsum, qui et si

infinita sui cognitione & amore infinitam gloriam quæ Deus ipse est, sibi tribuat, tamen pro sua bonitate, vt extra se & cognosceretur, & amaretur, non tantum hominem, & opera naturæ produxit, sed etiam homo fieri voluit, vt vnigenitus qui est in sinu patris ipse enarraret nobis, & Dei ipsius perfectiones palam oculis nostris proponeret, atque ita ad amandū efficaciter permoueret: verum cum diu in hoc mundo mansurus non esset, huius missionis suæ seriem, cum esse continuam in mundo expediret, Apostolos à se electos misit ad eum finem, & sic deinceps alios, vndelicet huius missionis dignitatem & simul quantam in Deo fiduciam habere nos oporteat colligere.

Considerabo secundo. Ad quos missi sunt Apostoli. Nam etsi prima eorum missio fuerit ad solos Iudæos, tamen secunda post Christi Domini ascensionem fuit ad omnes gentes, omnes nationes, omnes cuiusque status & conditionis homines, senes & pueros, diuites & pauperes, doctos & indoctos, Reges, principes, nobiles, & plebeios, omnes enim vult saluos fieri, & ad cognitionem veritatis venire, & pro omnibus venit & mortuus est Christus qui est salus gentium vsque ad extremum terræ: itaque quotiescumque inter homines versaris, quicumque illi sint, memento tui muneris & cogita te ad eos missum à Deo. Legatione pro Christo fungimur (dicebat Sanctus Paulus) tanti ergo officij partes omnes inter quoscumque libere & generose tibi puta obundas.

Considera tertio quis sit finis missionis illius Apostolorum, & tuæ, nempe vt cognitionem

Dei eiusque perfectionum omnium & operum naturæ, gratiæ & gloriæ inter tot errores in omnium illorum quibuscum te versari contingeret, mentes inferas, cognitionem, inquam non tantum speculatiuam, sed etiam practicam, qua fiat ut quid tantæ maiestati Bonitati, potentiæ, iustitiæ debeant, omnes cognoscant, eique se subiciant seruiant, obediant, & sanctissimas eius leges & amicitiam quam diuitijs, honoribus, voluptatibus postposuerunt, imposterum rebus omnibus, luxque vitæ si opus sit, præponant, atque ita non tantum salutem, sed maximam etiam perfectionem ad maiorem Dei gloriam æternam consequantur.

Consid. Quarto. Ad hanc cognitionem hominibus imprimendam Christum Dei virtute & sapientia Apostolis cõcessisse tria quæ ipse à patre acceperat veluti instrumenta quorum duo omni tempore sunt necessaria, tertium aliquando.

Primum fuit sapientia & doctrina quam in eos deriuauit. Nam quæcumque à patre suo accepit, nota fecit illis, & haustam è Patris sinu æternam rerum cognitionem eis communicauit, nec enim ea quæ de Deo patre, quæ de filio, & spiritu S. professi sunt & docuerunt, sanguis & caro eis reuelauit, sed Deus pater qui in cœlis est.

Secundum fuit sanctitas vitæ, omnium virtutum, sed maxime fidei, spei, charitatis, & religionis splendore illustris, & prorsus admirabilis: ideo enim sæpe spiritum sanctum illis dedit, sed maxime post Ascensionem.

Tertium fuit miraculorum potestas, duo priora ut pote semper necessaria, Deus in ijs quos ad statum vitæ Apostolicæ vocat omni tempore re-

quirit, quamquam enim non semper extraordinario modo doctrinam infundat, tamen eius providentia ita quibusque temporibus res humanas disponit ut abunde eam quisque proprio saltem labore, Dei gratiæ cooperando, sibi comparare quæ necessaria est, possit, quod etiam de medijs ad vitæ sanctitatem conseruandam & augendam necessarijs dici meliori ratione debet: quare agere quisque debet Deo gratias quod vtrumque hoc instrumentum à Domino acceperit pro eo atque Deus, uti vnoquoque constituit.

Confid. Quinto, quod non solum Christus illis instrumentis instruxit, sed etiam quomodo & quibus functionibus ea applicare deberent admonuit: nam misit eos prædicare Regnum Dei, & ut patet ex D. Marco, pœnitentiam. Nec enim otiosa potest esse vita Apostolica, sed in omni occasione pro suo officio Regni Dei gloriam, & hominum erga Deum subiectionem tota promouet: prædicat enim non curiosa & inutilia, sed Dei regnum & pœnitentiam, non in sapientia verbi, & sublimitate sermonis, ut non euacuetur crux Christi. Non enim, inquit Apostolus, nosmet ipsos prædicamus, sed Iesum Christum Dominum nostrum: virorum Apostolicorum labor est dura hominum corda salubribus contritionis lacrymis emolliere, & ad vitam meliorem imo perfectam conuertere, & ex Dæmonibus Angelos efficere: id autem fit non sola publica prædicatione, & catechistica instructione, sed etiam priuatis colloquijs & Sacramentorum præcipue vero pœnitentiæ administratione. Hæ enim functiones omnes ad Regni Dei &

pœnitentiæ prædicationem Apostolis commendatam pertinent, quas omnes, etsi pauci obire possint, nemo tamen est qui non possit saltem earum aliqua Dei gloriam multum promouere, si sese serio & ex animo addicat.

Consid. Sexto. Quomodo Christus non solum verbo, sed etiam suo exemplo Apostolos docuerit in quo consisteret hæc missio: nam ipsemet toto triennio aliud nihil egit in Castellis, vicis, oppidis, ciuitatibus quam Dei regnum annunciare, & ad Dei cognitionem, amorem, & pœnitentiam inuitare omnes quibuscum versabatur. Hoc enim in templo, in domibus priuatis, in nauibus, in ciuitatibus, in desertis, in montibus, in castellis, in mensa, in via ipsa, cum magnis & paruis, Pharisæis & peccatoribus, publicanis, piscatoribus præstabat, adeoque vere totus erat in ijs, quæ patris sui erant, negotijs impigre & fideliter gerendis.

De animarum Zelo.

HAs functiones cum obirent Apostoli, virtutes sibi à Christo Domino commendatas ad propriam & aliorum perfectionem Christi Domini exemplo semper his admiscuerunt, inter quas prima est proximi charitas, & Zelus animarum. Nam verus & sincerus animarum salutis Zelus ad gloriam eius qui eas creauit, siue ardēs desiderium gloriæ illius Dei, quæ ex hominum salute & perfectione existit, quamquam ad intentionem pertineat, censetur tamen inter media valde efficacia ad nos perficiendos, & iuuan-

das animas; est enim non tantum magni amoris Dei effectus & signum, sed etiam veluti intrinsicum quoddam principium valde actiuum; atque adeo ignis instar, quo sicut Deus ipse nos sibi, ita nos proximos nostros nobis similes in Dei amore efficere conamur quantum possumus. Nam omnes tum internas tum externas facultates & vires nostras non minus suauiter quam efficaciter ad ea omnia applicat, quibus bonum proximorum promoueri possit; itaque non patitur nos esse otiosos, sed continuo excitat opportune, importune, & tanquam principium varia media suggerit, vt si vel non possimus concionari, catechizemus saltem. visitemus carceres & ægrotos, confessiones audiamus, pro alijs maxime peccatoribus sedulo & ardentè oremus, denique nouas quotidie industrias excogitemus quibus iuuari possint peccatores ad salutem; alij vero etiam ad perfectionem possint, & sane sine eo functiones omnes nostræ inefficaces sunt, & veluti mortuæ, & raro satis constantes, cum præsertim sæpe cõtingat plurimis difficultatibus ac molestijs eos impugnari quibus facile cedunt ij in quibus Zelus animarum languet. Quare vitæ Apostolicæ status sine hoc Zelo est veluti corpus sine anima.

MEDITATIO XI.

COnsid. Primo Christum Dominum cum Apostolos ad se vocauit hunc ijs Zelum infudisse tanquam veram Apostolici officij do-

tem. Nam tanta eos vi ad se traxit, vt ab omni alio desiderio, vel opum vel honorum eos auelleret, vt huic se rei totos addicerent; quare quosdam ex piscatoribus piscium, hominum fecit pisces, alios ex mercatoribus à lucris pecuniarum quibus inhiabant, ad animarum lucra traductos fecit spirituales gloriæ Dei negotiatores, atque omnes vineæ suæ cultores esse voluit, quibus passim sæpe non solitariam vitam atque priuatam, sed communem eos in vineam, in negotiationem, in medias hominum turbas mittendo commendauit. Hunc Zelum à Sancto Petro vt sui amoris certum indicium ter exigit: si amas me, pasce oues meas, igne certe illo quem venerat ipse mittere in terram, eorum corda succendit & eum viueret, & post Ascensionem, quando in ignearum linguarum specie spiritum sanctum misit, vt hoc Zelo Apostolicæ functiones abundarent.

Considera. Secundo. Non solum verbis, sed etiam suis exemplis hunc Zelum iis efficacissime impressisse. Nam quandiu secum illos habuit in omni occasione manifeste apparuit quam sibi cordi esset animarum salus; & quidem paulo ante Missionem Apostolorum videns turbas, miseratus est eis quia erant vexati & iacentes; sicut oues non habentes pastorem, tunc dixit discipulis suis, Messis quidem multa est, operari autem pauci &c. & Ioannes cap. 4. videte regiones quia iam albæ sunt ad messem. Quoties palam significauit illis se venisse vt peccatores saluos faceret vt tanquam gallina congregaret pullos sub alas, vt ouem vnicam bonus pastor humeris reportaret, hoc esse opus suum, hunc cibum,

has delicias, ob quas desiderabat calicem sibi paratum ebibere, & baptizari sibi parato baptismo. Qualis autem esset ille Zelus in sacro eius pectore Apostoli didicerunt, quando postquam eiecit vendentes oves & boues ex templo, recordati sunt discipuli quod scriptum est. Zelus domus tua comedit me; in hac fornace Apostolorum corda, salutis proximorum desiderio inflammata mirum in modum exarserunt.

Considera Tertio. Hunc Zelum Christi verbis, exemplis, & meritis fuisse inspiratum, habuisse aliquas condiciones maxime necessarias. Nam primo fuit valde sincerus & purus sine vlllo vllius boni admixto desiderio, præterquam Dei gloriæ & salutis ac perfectionis proximi: nec enim aut diuitias, aut honores, fauoremque, aut vanam hominum æstimationem, aut corporis commoda simul cum animarum salute intendebat, sed his omnibus contraria vt postea videbimus. Secundo etli erat feruentissimus, tamen erat valde discretus: nam prudentissima Dei sapientia in hominibus quorum salutem procurabat, discernebat naturam à culpa, & licet culpam quatenus Dei Patris offensa & iniuria erat, infinito odio & animi indignatione proferebatur, atque adeo puniri optaret & prorsus aboleri, tamen quatenus erat quoddam proximi malum, tantam ei perniciem causans, summo compassionis affectu maxima cum mansuetudine & benignitate sustinebat ac sufferebat, conabaturque suauissime eum sanare. Quare Apostolos ignem è cælo aduocare in ciuitatem Samaritanorum volentes increpuit. Nescitis cuius spiritus estis, filius hominis non venit animas perdere,

sed saluare. Hoc significabat, cū dicebat, venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Et discite Matthæi. 23. Volui congregare filios tuos sicut gallina congregat pullos suos sub alas & noluiti. Tertio fuit valde indifferens, etsi enim inter solos Iudæos versaretur, tamen pari charitate pauperum salutem & diuitum procurabat, imo maiori etiam. Nam ad Reguli filium ire noluit, iuit vero ad Centurionis seruum, & pauperes discipulos adlegit.

Consid. quarto Apostolos & viros Apostolicos functiones omnes suas hoc igne accendisse, inter quos D. Paulus 2. Cor. c. 8. charitas Christi urget nos. Et filioli quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. Nec solum parturire vt matrem, sed & nutrire lacte, & tanquā si nutrix foueat filios suos educare magna cum benignitate & mansuetudine ait passim. Expende vnicum eius locum ad Rom. 9. & inde discite quo te affectu esse oporteat, qua mansuetudine erga proximos cum eos iuuas: veritatem, inquit, dico in Christo Iesu, non mentior, testimonium mihi præbente conscientia mea in spiritu sancto, quoniam mihi tristitia magna est & continuus dolor. Optabam enim eg, ipse esse anathema pro fratribus meis.

De paupertate Evangelica.

Est quidem optimum ad propriam perfectionem medium paupertas, qua omnia reliqui-

mus: verum cum ad munus Apostolicum accedit, & eius functionibus iungitur, non solum maiorem nobis perfectionem affert, sed etiam illis ingentem vim addit: quare Apostolis à Christo Domino est commendata verbo & exemplo, non qualiscumque, sed quæ Apostolicæ vitæ, & Evangelicæ prædicationi maxime congruebat, eo nimirum fine ut omni rerum terrenarum desiderio vacuæ Apostolorum mentes purius Dei gloriam intenderent, & liberi ab omni sollicitudine alia, studium omne in id quod sui erat munus conferrent, atque ita rerum omnium contemptu vero & sincero facilius hominibus persuaserunt, tum vera esse quæ prædicabant, tum quam omnia terrena bona longe postponenda essent Dei amicitij & æternis bonis.

MEDITATIO XII.

Considera primo. Præcepta de paupertate Apostolistradita à Christo cum eos misit. Math. 10. & alibi. quorum primum est Gratis accepistis, gratis date, quo voluit ne quid ob ministeria acciperet, ne quidem gratis oblatum: Est enim quidam hic eximius paupertatis modus, ut postquam Christi exemplo vltro ex diuite pauper factus es, etsi ea munia obeas quibus & magnas opes sine cuiusquam iniuria, imo iuste colligere possis; tamen omni illi iuri renunties, & in proximi salutem & perfectionem incumbas, sine vlla non solum mercede, sed etiam spe vllius boni alterius, quàm Dei gloriæ qui sibi pure seruien-

ribus satis necessaria providebit, hoc præceptum ita est exacte seruandum, vt non solum pro nobis in particulari, sed pro domus aut Collegij fundatione, vel necessarijs alimentis quicquam intendamus, dum saluti proximi vacamus, sed omnia alia cogitatione abiecta Dei negotiũ agamus; cui non est difficilius necessaria centum hominibus providere quam vel vni soli, quamuis si Deus aliquam occasionem offerat non sit negligenda: hoc enim tunc Dei negotium est. Secundum præceptum est simile. Nolite possidere aurum neque argentum, neque pecuniam, neque duas tunicas. Quo præcepto voluit vt omnibus rebus nisi necessarijs nudi abirent, nec sibi sollicitè viaticum curarent (licet oblatum postea recipi non vetuerit) nullis essent onusti sarcinis superfluis, nullis districti curis terrenis, sed in omnibus penderent à Dei providentia; tum vt ad susceptam legationem essent aptiores, & toti vacarent delegatæ functioni, tum vt iam inciperet discere quam tuta sit totam vitæ præsentis curam commendare Deo, tum etiam vt declarantes hoc exemplo quam essent alieni ab omni cupiditate, plures lucrifacerent, & ad rerum terrenarum saltè pro Dei amicitia contemptum inducerent. Atque hanc paupertatem professi cum quartum votum obedientiæ summo pontifici quoad missiones faciunt, profitentur.

Considera Secundo, Christum Dominum ipso facto Apostolos suos paupertatem Evangelicam docuisse. Nam nihil omnino ipse possidere voluit, nihil accipere ob spirituales functiones; vulpes, inquit Matthæi 8. illis qui ad eum sequendum se offerbant, foueas habent, & volucres cæli

cæli nidos, filius autem hominis non habet ubi reclinet caput. Et quamquam postquam Apostolicum collegium habere cœpit, eleemosynas etiam pecuniarias acceperit, quibus tantum numerum qui facile emendicato cibo viuere non poterat, sustentaret, ex tamen exiguæ erant, & magna in illum fide & charitate à pijs personis vltro oblatæ quæ bona opera non tantum non impedire illam, sed etiam promouere oportebat, quod tamen ita effecit, vt effectus paupertatis quam plurimos experiri Apostolos vellet, vt quando Sabbatho spicas vellebant.

Considera Tertio. Quomodo Apostoli omnes & viri Apostolici hæc Christi præcepta & exempla secuti sunt magno animarum bono, inter quos S. Paulus 1. ad Timoth. 6. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his cõtenti sumus Ad Phil. 3. omnia arbitror vt stercora vt Christum lucrifaciam : & alibi. Non quaerimus vestræ sed vos ipsos. Et alio loco. Nil habentes & omnia possidentes. Imo etiam vna gloria Dei contenti fuerunt, vt etiam eleemosynas ad victum necessarias recipere vererentur, si quando probabile esset, vt vel minimum inde aliqui scandalizarentur. Certe D. Chrysostomus non aliam ob causam putat tam multos operarios in Ecclesia hoc tempore tam parû utiliter laborare, cum 12. Piscatores totum mundum conuerterint, quam quia spiritu pauperes magnum & generosum rerum omnium contemptum præ se ferrent, ob Dei amorem & prædicationem Euangelicam : hoc vero tempore qui aliorum saluti vacant, licet pauperes ipsa professione sint, tamen nimium auide & anxie ea quæ necessaria sibi putant ex-

petunt, atque ita puritas intentionis gloriæ Dei inficitur, & homines offensi resiliunt.

De Carnis mortificatione.

PAupertatis comes indiuiduus est dolor & labor, atque carnis mortificatio, non iam ymbratica, & vt à Nouitijs solet experiri exercitij causa, & propria tantum perfectionis studio suscepta, sed solida & officio propria, essentialis & intrinseca. Nam nulla plane vitæ ratio, aut maiores labores corporis adiunctos habet, aut austeriorem carnis mortificationem requirit quam Apostolica, sicut è contra corporis quies & comoda ita Apostolico muneri repugnant vt eius finem prorsus euertat. Quare Christus ita Apostolos erudit vt in negotiorum Dei procuratione, nihil blandum carni, nihil corpori commodum, nihil suauis; sed contra labores magnos, & afflictiones corporis expectarent, vt omni inordinato erga se affectu exuti, & purius maiori- que cum perfectione propria & efficacius aliorum saluti & perfectioni vacarent.

MEDITATIO XIII.

Considera Primo. Christum Dominum non solum elegisse quos in mundum mitteret homines non delicatos & otio ac corporis commodis assuetos, sed laboribus, fame, siti, frigore, dura carnis tractatione exercitos: quod si alios

quosdam non ita laboribus deditos elegit, eos postea simul cum cæteris ita instruxit, ut abdicatis corporis delicijs & otio ad labores & carnis mortificationem in animarum salute procuranda scirent se paratos esse debere. Illud perpende Lucæ 9. si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie & sequatur me &c. iterum cap. 14. Qui non odit animam suam, non potest meus esse discipulus. Quare ad vitam Apostolicam vocatos appellat aliquando piscatores, aliquando ouium pastores, aliquando agri vel vineæ cultores; hos ad spiritualia contra Dæmones, animos hominum obsidentes arma ieiuniorum, vigiliarum, orationum crebro hortatur. Hos mittit sine sacculo, sine pera, sine pecunia mandatque ut sint cõtenti, ijs quæ apponuntur, nec se prætextu necessitatis aut præbeant vlla ratione ea in re difficiles hospitibus, aut secum ea quæ delicias redolent, & ab Apostolico rigore aliena sunt sui nimia sollicitudine ferant, eosdem permisit ea fame premi ut spicas vellere cogerentur idque in Sabbato, id est, die festo, & in solitudine cum eorum animos laboribus fessos post missionem recrearet, nihil ad victum tot personarum inuentum est præter panes hordeaceos, & paucos pisculos.

Consid. Secundo. Quomodo Christus Dominus tota quidem vita, sed potissimum eo tempore quo Dei regnum cum Apostolis annuntiauit in laboribus plurimis, tenui eoque parabili & communi victu sine delicijs vitam suam, quæ Dei vita erat non sine magnis incommodis sustentauit, nam præterquam non habebat vbi

caput reclinaret, præter transactas in oratione noctes, præter humi-cubationes, & plurima exempla austerioris vitæ quæ in Euangelijssparfa sunt: vñum tantum perpende Ioan. 4. Iesus ergo, inquit, fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem: ecce in quærendis ouibus perditis defatigationem; erat enim hora quasi sexta, idest duodecima, quare Apostoli iuerant in ciuitatem vt cibum emerent, interim Christus quamquam & defatigatione & fame opprimeretur, sic vt compelleretur sedere supra fontem, data tamen occasione Samaritanam tam sedulo, tam alacriter docet, vt cibo deinde oblato, sui suarumque commoditarum oblitus non desistat, sed repudiato corporis victu dicat discipulis. Ego cibum habeo manducare quæ vos nescitis, meus cibus est vt faciam voluntatem patris mei, & perficiam opus eius: leuate oculos vestros, & videte regiones, quia iam albæ sunt ad messem; nimirum tanta Dei patris gloriæ fame & siti tenebatur, vt præ illa quæuis corporis incommoda non sentiret, & alio se modo posse sustentari significabat, quæ eo pane, nempe illo qui ex messe proprijs & Apostolicis laboribus & sudoribus collecta conficiendus erat. Tum vide quid hoc exemplo facere par sit, facile quidem & nouitiorum proprium cum nihil corpori deest, pro Deo laborare, verum Apostolicum est multum die & nocte sine vlla intermissione laborantem optare dure tractari, & oblata corporis commoda quasi inuito animo, & aliunde satiatio pro necessitate admittere.

Confid. Tertio. Apostolos & viros Apostolicos hunc spiritum habuisse; perpende illum

unicum Apostoli locum ad Corinth. 2. c. 11. Ministri Christi sunt, & ego (vt minus sapiens dico plus ego) in laboribus plurimis in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter, in labore, & xrumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis in frigore & nuditate, & 1. ad Corinth. 9. ego igitur sic curro, non quasi in incertum; sic pugno non quasi aërem verberans, sed castigo corpus meum & in seruitutem redigo ne forte cum malijs prædicauero, ipse reprobus efficiat. Hi ergo labores, hæ corporis afflictiones ieiunium, frigus, fames, Apostolicæ vitæ deliciae sunt quibus Apostolicæ functiones circa proximum carne vt ita dicam plane contusa, spiritu Dei animatae vegetantur & efficacissimæ ad Dei gloriam efficiuntur. Quod si pro occasione aliqua commoda admittere necesse sit, Apostolicum est verbum; scio abundare, & penuriam pati, vt nimirum abundantia non dissoluatur animus, sed ita vitium integrati pro occasione consulat, vt eas ipsas ad maiores labores, & dolores deinde conferat.

De mundi contemptu.

ESt quidem valde laudabilis & magnæ perfectionis mundi ille contemptus, cum quis sese in abditam aliquam solitudinem recipit, vt eo impedimento sublato propriæ vacet perfectioni; verum longe excedit is quo quis in ipso mundo degens inter homines; magnis sublimibusque functionibus deditus quæ mundo ipsi & admodum vtilis & admirabiles esse solent, oc-

cupatur, atque ita mundi honoribus, fauore laude circumcingitur, vt ijs tamen non tangatur, sed prorsus nihili faciat & cum fastidio ac tædio sustineat. Talis est in Apostolicis cordibus mundi contemptus à Christo Domino commendatus, vt nullius fauore, nullius metu à Dei gloriæ procuracione impedirentur.

MEDITATIO XIV.

COnsid. primo. Quomodo Christus Dominus suis Apostolis mundi contemptum commendauit. Certe Math. 6. cap. multis verbis hortatur, ne quid faciant ad vanam hominum gloriam captandam: attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini ab eis atque ita mandat vt quantum fieri potest, opera sua bona alios celent: hoc facit quod cum duos discipulos mundi spiritu adhuc plenos argueret. Nescitis quid petatis, illud Math. 20. ait, Scitis quia principes gentium dominantur eorum, & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos, non ita erit inter vos; sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister, & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus Quod repetit Math. 23. cum reprehendisset pro more Phariseos quod primos recubitus eligent in cænis & primas cathedras in Synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi: deinde cum discipuli exultarent quod Dæmonia ipsis subijcerentur, videbam, inquit, Sathanam sicut fulgur de-

scendentem de cælo, indicans Luciferum ob factum cecidisse, & addit. Verum tamen in hoc nolite gaudere, quod spiritus subijciuntur vobis. Imo vero Apostolis mundi odium persecutiones, contumelias proponit. Beati estis cum maledixerint vobis homines & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos, mentientes propter me.

Consid. Secundo, quomodo Christus ipse non solum quando vitam obscuram & priuatam egit de quo supra, sed præcipue quando inter homines versatus est, omnem mundanam vanitatem, honorem & fauorem fugerit. Nam cum infinita esset eius sapientia, sanctitas, potentia; tamen ita temperate effectus scientiæ, sanctitatis & potentia ostendit, vt visus sit velle omnino latere: raro versatus est Hierosolymis, raro cum doctis, nunquam cum principibus, vbique miracula quæ faciebat, occultans & publicari vetans, Doctrinæ suæ radios ita tegens vt posset quidem quantum satis erat efficaciter quosuis promouere; nihil tamen ad ostentationem, nihil ad gloriam suam, sanctitatem vero excellentem vitæ communis & conuersationis velo ita celauit, vt præ S. Ioanne Baptista à mundo contemneretur: quare cum vellent rapere vt regem constituerent, ipse fugit in montem: ita Dei Filius qui non rapinam arbitrabatur esse se æqualem Deo, Dei gloriam procurare voluit, vt à mundo nullum aliud bonum quam Dei gloriam accipere, nihil Apostolis, & Apostolicis viris expectandum, non honores, non fauores edoceret.

Considera Tertio. Quomodo Apostoli ita à Christo Domino informati ab hoc impuræ in-

tionis veneno per verum mundi omnium-
 que honorum & gloriae contemptum mentes
 & functiones suas purgarint. Non sumus,
 inquit Apostolus, sicut plurimi adulterantes
 verbum Dei, sed ex sinceritate & sicut ex Deo
 coram Deo in Christo loquimur, nec enim ho-
 minibus placere, aut eorum fauores aucupari cu-
 rabat, sed potius mundo crucifixi erant, & mun-
 dus ipsis; quare ne qua in re adulterarent prædi-
 cationem verbi Dei: sapientia verbi, inquit, ne
 euacuetur crux Christi, non enim nos prædica-
 mus, sed Iesum Christum. Suam etiam sanctita-
 tem & bona opera quantum poterant, tegebant,
 imo peccata sua & indignitatem aperte profite-
 bantur, vt sapius S. Paulus, qui se vocat bla-
 sphemum primum, etsi etiam contigerit aliquan-
 do & gratia in mundo & authoritate atque ho-
 minum estimatione pollere, eam tamen ipsi non
 quaesierunt, sed Deus ipse, cum ipsi potius con-
 temni optarent, vt sola Dei gloria resplenderet,
 iustus Iudex vicissim eam que sinit, cum sciret fi-
 deliter eos acceptam authoritatem & aestima-
 tionem ad Dei gloriam iterum relatu-
 ros,

De Humilitate.

HÆc virtus propriæ salutis & perfectionis
 fundamentum, in priuata vita internos &
 externos actus proprios habet, qui quamquã sint
 magni momenti, tamen vitæ Apostolicæ ob finis
 & functionum eius excellentiam non sufficiunt.
 Tres enim sunt humilitatis actus siue gradus.

Primus est quo quis se parui aestimat, & desep humiliter & abieete in animo suo sincere quo sentit, tum quia nihil est, tum quia peccator, qui gradus potest consistere cum desiderio vt nihilominus ab alijs magnifiat.

Secundus itaque gradus est quo non desiderat aestimari à proximo, atque adeo humanas laudes non quærit, sed potius refugit, & cum efferruntur non extollitur, sed potius confunditur, & contemni ab alijs non tantum patienter fert, sed etiam cum gaudio exoptat, qui actus vel gradus ad præclaros externos actus humilitatis coram proximo obeundos impellit: verum potest fieri vt quis facile nec se aestimet, nec ab alijs aestimari desideret, quia nec magnis præditus dotibus, nec magna sanctitate, doctrina, industria ornatus est, nec magnam apud homines authoritatem, dignitatem, officium obtinet, nec magna operatur.

Tertius. Quare Apostolicæ est humilitatis magnis præditum esse donis Dei, & virtutibus, ad magna & excellentia officia vocatum, in magno inter homines loco esse, magna & hominibus admirabilia atque vtilia operari, & tamen inter hæc omnia magna non solum magnum non sibi videri, nec videri ab alijs velle, sed etiam nihil se esse, nihil se posse, nihil se præstare, se seruum inutilem reputare & credere, & non solum omnia hæc bona atque opera Deo authori, & omnium fonti referre, sed delatos sibi honores & hominum laudes ita audire, quasi non ad te, sed Deum, cuius vere sunt, spectarent & dirigerentur, sibi que solam confusionem vt debitam retinere. Atque hic est tertius humilitatis

actus, quo non solum intellectu, sed etiam voluntate clare & certo intelligimus nos nihil facere posse nisi peccatum & nihil; Itaque omnia bona nostra & opera essentialiter & intrinsece à Deo esse cui ideo soli vere debetur honor & gloria. Hæc vere Apostolica humilitas est quæ Deo maximæ gloriæ est, quia omnia bona in eum refundit, & nos eximiè disponit ut diuina maiestas quæ gloriæ suæ zelo ardet, nostra opera libenter utatur, cum videt ad eum fideliter nos agere, ut nihil nobis nisi confusionem retineamus, quo maior diuinæ gloriæ fructus existat.

MEDITATIO XV.

Considera Primo. Quod Christus Dominus non solum elegit Apostolos pauperes, rudes, abiectos ut ipsi ad tantum officium eleuati non superbirent, non in se considerent, sed voluit eos in ipso munere obeundo, humilitatis & diffidentia de se perpetuam memoriam & exercitium retinere. Nam scæpe id illis inculcat. Luc. 17. Cum feceritis omnia quæ dicta sunt vobis, dicite, serui inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus. Et Ioan. 11. iam ad patrem abiturus. Ego sum vitis, vos palmites; qui manet in me & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere, sicut palmos non potest ferre fructum à semetipso nisi in vite manserit, sic nec vos nisi in me manseritis. Quamquam ergo tibi utilis videaris Deo & fructuosus, nihil tamen es ex te, inutilis es, vile & infructuo-

sum sarmentūes, si te putes aliquid esse & posse, & sine Dei operatione, te à Christi meritis separas. Matth. ii. magno affectu gratias agit patri, quod absconderit hæc à sapientibus, & reuelauerit ea paruulis: & alibi, superbam Apostolorum inter se contentionem quis eorum maior esset grauius reprehendens ait. Nisi efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum cœlorum,

Considera secundo. Christum Dominum inter eas perfectiones & excellentia dona quæ à Deo acceperat, summam etiã authoritatem opera prorsus stupenda, summam tamen semper animi demissionem, quatenus homo erat retinuisse, adeo vt nemo vnquam vel humilior fuerit, vel magis de se diffusus fuerit; Nam quanto ipse maior erat, tanto se profundius deprimebat, quando in suum nihilum se demittebat; erat enim infinita quasi profunditas ab ea dignitate qua præcellebat, ad eum statum quo se abijciebat. Nam cum illuminatissima illa humanitas clare Deum videret, penetrabat intime suū nihil, non speculatiue tantū, sed etiam practice: Nam & potentiam, & sapientiam & sanctitatem texit quantū potuit & omnia sua patri accepta referebat. Doctrina, inquit, non est mea. Item gloria mea nihil est, testimonium meum nihil est. Quare nihil sibi tribuebat, nihil in se confidebat, nullam gloriam retinebat, sed in Deum omnia referebat, eaque humilitate omnes functiones suas condiebat, vt Apostolis & nobis esset exemplo. Discite à me quia mitis sum & humilis corde, & vt exemplum humilitatis daret, lauit eorum pedes.

Considera Tertio, Apostolos ita à Christo

edoctos humilitate vera suas perpetuo functiones veluti condiisse : vere Apostolico sensu dixit S. Paulus ad Galat. 6. si quis existimat se aliquid esse ipse se seducit : & primæ ad Corint. 3. Neque qui plantat, est aliquid neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, & paulo post. Nemo se seducat si quis videtur inter vos sapiens esse, in hoc seculo stultus fiat ut sit sapiens, & cap. 4. quid habes quod non accepisti, si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis? Lege si placet ea quæ idem Apostolus ibidem subdit de Apostolorum humilitate. Puto, inquit, quod nos Deus Apostolos nouissimos ostendit tanquam morti destinatos, quia spectaculum facti sumus mundo, Angelis & hominibus, nos stulti propter Christum nos ignobiles: & quæ ibidem sequuntur. Sæpe idem Apostolus sua peccata commemorat, profitetur se persecutorem fuisse, indignum Apostolico nomine & officio: itaque & suum nihilum & indignitatem ac peccata agnoscens, omne suum bonum & gloriam in Deum & Dei gloriam referebat, atque inter tanta doctrinæ & sapientiæ cœlestis lumina, tot & tam conspicua miracula, verissima sui cognitione perfusus, nihil se esse, nihil se mereri nisi pœnam; gratia & misericordia Dei esse id quod erat profitebatur, & bona omnia siue corporis siue famæ à se tanquam indigno reiciebat.

De sui diffidentia & confidentia in Deo!

Hvmilitas perfecta fundamentum est diffidentia in se, & confidentia in Deo, quæ utraque in diuinis functionibus maximi est momenti. Nam cum & hæ ipsæ & fructus qui ex ijs speratur, longissime quascumque vires humanas superent, & Dei opera sint, si quid dum concionaris, dum agis cum proximo, tuo ingenio, industriæ, doctrinæ, sanctitati fidas, iam Deum ipsum quodammodo ab illo opere arces; contra vero si de te prorsus diffidas & non tantum speculative, sed etiam practice, te nihil posse in ea re quam intendis, agnoscas, iam totum id negotium Deo committis, & omnipotentem Dei manum ad id opus admoues, cui procul dubio curæ erit, vt ad ipsius gloriam res bene eueniat; qui enim suæ Bonitatis & potentia gloriæ, mundum è nihilo creando, & deinde hominem è peccato quod etiam nihilo peius est, redimendo, maxime demonstrauit, gaudet plurimum & delectatur, cum licet opera nostra vtatur, agnoscimus tamen illum non alia re vtique quam nostro nihilo, ac proinde omnem rei gestæ gloriæ in eum referimus, atque hæc duo ita se habent, vt quo magis de viribus nostris diffidimus, eò Dei virtus propius accedat. Vult enim Deus nos nihil esse, quia id in maiestatis eius gloriæ redundat: vnde hæc virtus vere est Apostolica. Hac ergo etiam ratione Apostolicæ functiones non nostræ, sed diuinæ esse debent, vt vtilis & nostræ

perfectioni & proximorum esse possint. Quare id à Christo fuit valde commendatum Apostolis.

MEDITATIO XVI.

Meditatio de diffidentia in se & confidentia in Deo fieri potest vel de piscatione S. Petri Luc. 5. vel de sedata maris tempestate, & ambulatione super aquas. Math. 14.

In piscatione S. Petri.

Considera primo, Id quod ait Petrus. Preceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus, in verbo autē tuo laxabo rete; quibus verbis S. Petrus agnoscit suæ industriæ & laboris inanitatem, at proinde in eo iactu retis in Christo solum confidit: cum ergo iecisset rete comprehendit magnam piscium multitudinem, ita ut ambæ naiculæ plenæ fere mergerentur. Hic enim fuit fructus confidentiæ in Christo & diffidentia de se. Nam S. Petrus cum ordinario modo & suis viribus confisus rete iecit, nihil cepit, & cum in Christi nomine & virtute confisus, solitos labores adhibuit copiosam multitudinem comprehendit.

Confid. Secundo quomodo S. Petrus hoc viso procedit ad genua Iesu dicens. Exi à me; quia homo peccator sum, Domine: sic enim discis quomodo gerere te debeas quando Deus per te vel in te aliquid magni, & insoliti operatur. Nam sentire te debes plane indignum quo

Deus utatur vt instrumento ad res tantas, quantæ sunt eæ quæ eius gloriam promouent, quantumuis in se viles videantur: tu nihil es; vnde ergo quæ facis prouenire videntur, vnde in Dei gloriam cuncta referre debes & Deum ipsum veluti à te indigno repellere, & opera eius esse omnia non tua agnoscere.

Confid. Tertio. Quod addit Euangelista. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum eo erant in captura piscium quam ceperat: sic enim solent ij qui verè parum sibi tribuunt, admirari & stupere quando vident ea quæ Deus per ipsos facere dignatur, cum nihil esse in se sciant, quod ad eos effectus proportionem habeat.

Potest etiam institui meditatio ex illo loco Ioann. 15. sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso nisi manserit in vite, sic & vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites, qui manet in me & ego in eo hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere; certe qui aliquid boni operatur, precipue quoad aliorum salutem pertinet, non est otiosus, sed ipse aliquid agit & libere agit, nec diffidentia in nobis ortum nutrit, imo exigit vt vires nostras integras expromamus: verum id quod adhibemus & à Deo est: quid enim habes quod non accepisti? & tam parui momenti est vt sine Dei gratia non secus atque corpus sine anima nullum conatum, imo ne minimum motum, ad supernaturales effectus habere possimus. Quare dum concionaris, dum cum proximo versaris, memento te esse seruum inutilem, te sine Deo nihil posse, omnia tua verba ab illo esse & verba Dei esse.

non tua, vt, si gloriaris, in Domino solo gloriaris.

Est etiam insignis locus D. Pauli ad Corinth. 2. cap. 3. fiduciam autem talem habemus per Christum ad Deum, non quod sufficientes simus aliquid cogitare à nobis, tanquam ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti non littera, vt textus quidam, sed spiritu. Nam Euangelici ministri non solam litteram annuntiant, sed eorum ministerio adest spiritus sanctus qui sese hominum mentibus applicat, vt intelligant & afficiantur.

De orationis studio commendato à Christo & exemplo illius dato ab eodem & accepto ab Apostolis.

HÆc virtus medium est Apostolicum quod ad maiorem Dei gloriam omnes functiones nostras & præire & comitari & subsequi debet. Nam hætenus numeratæ virtutes nos quidem à terrenis rebus & amore inordinato nostri remouent & separant: verum non ita faciliter Deo supremo humanæ salutis artifice vt instrumenta coniungunt, hoc verò est proprium orationis, in qua primum quidem à Deo intellectus illustratur, & voluntas accenditur, vt debite functiones Apostolicas obeat, deinde humilibus precibus Deus ipse qui solus operatur in omnibus, & humanæ salutis & perfectionis progellum & consummationem sua operatio-
ne

ne attingit efficaciter applicatur ad ea operanda in hominum animis quæ pro officio nostro efficere intendimus. Nisi enim ipse accedat, omnes nostri conatus, conciones, exhortationes nihil efficiunt: ut autem Deus accedat, applicet se, & concurrat, non eum permouent nostra industria, facundia, ingenium, doctrina, sed pia oratio ex humili & ardenti corde profiliens, quare et si contingat quosdam concionatores orationi non deditos permouere auditorum animos, tamen certum est eos motus à Deo fieri constat, non tam eorum verbis quam feruentibus precibus aliorum qui forsasse hominibus despecti alibi latent impetratos à Deo excitari, & in die iudicij mirabimur tot effectus diuinæ gratiæ quos in hac vita quibusdam magnis concinatoribus homines tribuunt, alijs quibusdam simplicibus & idiotis à Deo iusto iudice tribui. Quando vero illi ipsi qui eas functiones obeunt, orationi sunt dediti, heri non potest quin Deus illis ut suis instrumentis se coniungat; unde sic accedentibus præcipue virtutibus supradictis, ut eorum sanctitas inter eas functiones emicet, & ipsius auctoritatem quamdam diuinam ac proinde incredibilem in dicendo vim conciliet. Nam quæcumque ipsi dicunt ita excipiuntur quasi ea ipsa à Deo haurirent. Itaque mirum non est si altissime auditorum animis imprimantur: quare B. P. Ignatius societatis professus ita studium orationis commendat, ut velit omne tempus, quod obedientiæ & charitatis operibus superest orando traducant. Sic enim Christus Dominus cum non indigeret, fecit.

 MEDITATIO IX.

Commendat Christus orationis studium.

Matthæi 7. Petite & accipietis, quærite & inuenietis, pulsate, & aperietur vobis: omnis enim qui petit accipit, & qui quærit inuenit, & pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo quem si petierit filius eius, panem, nunquid lapidem porriget ei? si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis pater vester dabit spiritum bonum petentibus se?

Math. 21. Amen dico vobis si habueritis fidem, & non hæsitaueritis, non solum de ficulnea facietis vuas, sed et si monti huic dixeritis tolle te & iacta te in mare fiet, & omnia quæcumque in oratione petieritis credentes, accipietis.

Math. 17. Ad expellendos Dæmones ex hominum corporibus, & mortificationis studium & orationis fidei plenæ in Apostolis requirit. Hoc genus Dæmoniorum non eiicitur nisi in oratione & ieiunio.

Ioan. 6. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis, vsque modo non petistis quicquam in nomine meo; petite & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum.

Lucæ 18. Oportet semper orare & non deficere, & cap. 21. dicit Apostolis: vigilate itaque omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia quæ ventura sunt.

Et Math. 26. Orate ne intretis in tentationem.

Christus studij orationis exempla dat Apostolis.

NOtandum est Christum duobus modis orasse, Nam aliquando secessit, vt diutius oraret; aliquando inter medias occupationes externas orauit: cum secessit ita orauit, vt partim aliquid à patre postularet quod ad salutem nostram necessarium esse videbat: sicut enim oportuit eum pro nobis pati, ita & orare, partim vt etiam contemplationi Dei vacaret: porro nulla occupatio in externis vel alijs operibus distrahebat Christi mentem vnquam quominus eam contemplationem in Dei laudem, & cultum speciali affectu ordinaret: quare nihil obstat quominus dicatur semper orasse in hac vita sine vlla intermissione, aliquibus tamen temporibus specialiter orauit etiam mentaliter, applicando intellectum non tantum vt operantem independentem à corpore, sed etiam vt coniunctum & indigentem phantasmatibus ad meditandum, & contemplandum res diuinas: vnde ad hunc orandi modum oportebat eum secedere, alijs externis non vacare, non dormire; sed vigilare.

Hoc ergo modo Christus Dominus sæpe in Euangelio orasse, imo ordinarie in oratione pernoctasse colligi potest. Sic enim orauit quando in deserto per 40. dies versatus est, vt supra diximus ex Math. 4. & Luc. 6. ante electionem Apostolorum, Exijt in montem orare, & erat per-

noctans in oratione Dei. Item Math. 14. post multiplicationem panum ascendit in montem solus orare vsque ad 4. noctis vigiliam qua venit ad discipulos ambulans super mare. Talis etiam fuit oratio Luc 9 & Math. 6. quando transfiguratus est Ascendit, inquit Lucas, nocte vt oraret. Ante passionem aliquot diebus postquā concionatus fuerat in templo sub vesp. ram. edibatur ad montem oliueti, in quo totas noctes eum o. asse. indicant: Euangelistę Luc. 21. Ma. 11. vnde etiam post cœnam ad eundem locum pro sua consuetudine oraturus de nocte fuit, vbi à Iuda qui id non ignorabat traditus est.

Quod si ita Christus qui eo secessu exteriori non agebat ad contemplationem, voluit tamen ordinarie ita noctes transire in somnes, vt corpus & imaginem ad contemplationem applicaret, totusque Deo vacaret & præsertim quando aliquid momenti incumberebat, quid nos facere par est: merito ergo pro offensi societatis totum tempus quod liberum habent, Dei contemplationi, re cum superiore collata, tribuere debent, atque adeo perpetuo cum Deo versari, tum vt consuetudinem diuinę glorię desiderio accendat, vt tum necessariam ad munia societatis sanctitatem hauriant, tum vt suos labores suis lachrymis & precibus irigent, pro oximoque lumen & gratiam salutem & perfectionem acquirendi impetrent.

Præter orationes illas longiores Christus Dominus etiam alijs. sus est pæne continuo: nam actiones omnes suas crebris orationibus intermiscerat cum Lazarum suscitauit oculis in cœlum eleuatis rogauit patrem Ioan. 11. Item quando panes 5. multiplicauit Ioan. 6. quando SS.

Sacramentum instituit, Math. 16. post ultimam
cœnam hymnum dixit, & satis prolixam ha-
buit orationem ad patrem Mar. 4. Ioan. 17. Et
paulo ante cum gentiles vel ent cum videre, &
id Andræas & Philippus illi dixissent, orauit
coram toto populo: Pater clarifica nomen tuum
Ioann. 12. Apostolis redeuntibus à p. dicatione
gratias egit Patri. Confiteor tibi pater, quia hæc
abscondisti à sapientibus & reuelasti ea paruulis
&c. Math. 11. Denique in ipsa ciuce preces &
supplicationes Deo offerens cum clamore valido
exauditus est pro reuerentia sua.

Studium orationis in Apostolis.

ORant dum spiritum expectant, & eligunt
S. Mathiam Act. 1. Petrus & Ioannes
ascendunt ad templum ad horam orationis no-
nam Act. 3.

Sanctus Petrus in Ioppe ascendit in superiora,
vt oraret circa horam 6. idest 12. ante pran-
dium Act. 1.

Sanctus Petrus valedicens Ephesijs positis
genibus cum illis omnibus orauit Act. 20.

Apostoli quoties ad ægros visendos veniebant,
orabant, & imponebant illis manus Act. 28.

D. Paulus ad Rom. 1. testis est Deus meus cui
seruio in spiritu meo in Euangelio Filij eius,
quoniam sine intermissione memoriam vestri fa-
cio in orationibus meis obsecrans, si quomodo
tandem aliquando prosperum iter habeam in
voluntate veniendi ad vos.

Et cap. 1. fratres voluntas cordis mei & obsecratio ad Deum fit pro illis in salutem.

Plenę sunt S. Pauli Epistolę orationibus breuiibus, gratiarum actionibus, quas suis monitis passim admiscet: nec etiam dubium est quin qui orationis studium alijs tantopere commendat, ipse in eo esset diligentissimus.

S. Petrus Epist. 1. ca. 4. Estote prudentes & vigilate in orationibus.

D. Paulus ad col. 4. orationi instate, vigilantes in ea gratiarum actione, orantes simul & pro nobis; & ad Thessalon. 5. sine intermissione orate, in omnibus gratias agite; hæc enim voluntas Dei est in Christo Iesu, in omnibus vobis, Et alijs inumeris locis.

De conformitate cum Dei voluntate.

HÆc omnia media ad Dei gloriam, nostramque ac proximi salutem & perfectionem promouendam magni momenti sunt: verū superest adhuc, sine quo illa omnia nihil proderunt nempe resignatio suę voluntatis & conformitas cum diuina. Nam cum cætera illa adhibemus, ita conatum nostrum applicare ad id quod intendimus, debemus vt quoad modos ipsos circumstantias loci, temporis, personarum, effectus etiam ipsos nos, plane resignemus. Dei voluntati. Potest enim sæpe fieri vt concionari velis, & te Deus alijs potius vacare velit, vel vt cupias in certo aliquo loco versari, certas personas iuuare, at Deo id non placeat: modo, vt

certum tibi tuæ perfectionis, aut aliorum modum præscribas, Deus vero non illum, sed alium malit: Item vt magnis tuis laboribus multam in proximorum conuersatione utilitatem tibi promittas, qui tamen omnes Dei iudicio frustra sunt: denique vt agendo, Dei gloriam promouere desideres, Deus autem patte potius decreuerit; pati, inquam, non prout cuperes, sed pro sua voluntate infirmitates vel animi vel corporis eas quas minime omnium velles. Hæc nostræ voluntatis cum diuina conformitas ad amorem Dei pertinet, quo Deo non tantum bonum gloriæ volumus quod sibi vult, sed etiam eo modo quo vult, atque ita voluntatem nostram eo amore prorsus perfundimus, quo ipse seipsum amat. Huius vero conformitatis exempla p utima dedit nobis Christus Dominus; vt ea quæ ad eius pueritiam pertinent, de quibus supra satis multa insinuaui; ea quæ trium annorum spatio dum officio suo palam vacauit, nobis præbuit, possunt à nobis utiliter meditari.

MEDITATIO XVIII.

PRimo ergo quod attinet ad loca & personas mirum est quomodo Christus Dominus omnium hominum saluator sese in vnus Iudææ sinibus continuit, & in ea, raro Hierosolymis nisi sub vitæ finem, raro in præcipuis vrbibus vixit, nullos principes, paucos alicuius nominis viros vidit, sed pœne semper in remotis à

principe regni sede, ciuitatibus, in villis, & castris, in desertis locis inter viles & ignotos homines egit, infinitum homines omnes illuminandi desiderium coërens patris sui voluntate; vnde & dicebat. Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël. Sic nos facere conuenit vt libenter ipsos terminis etiam angustis coëreamus, quibus nos per obedientiam Dei voluntas coërcuerit, eas personas diuites, pauperes, nobiles ignobiles æque libenter excipiamus, quas ad nos diuina prouidentia miserit. Nam cum audis confessiones: qui ad te accedunt eos omnes à Deo destinatos tibi puta, & te non minus diligenter, benigne, & suauiter illis impende etsi sint viles, quam si essent Reges. Sic enim Christus Dominus Ioan. 6 omne quod dat mihi pater ad me veniet, & eum qui venit ad me non eijciam foras, quia descendi de cælo, non vt faciam voluntatem meam, sed eius qui misit me. Hanc Christus patris voluntatem sibi intuitus est etiam in Apostolorum electione.

Secundo etiam mirum est quomodo Christus Dominus Dei sapientia & virtus, cum potuisset alijs modis quam plurimis patris sui gloriam cognitionem & amorem procurare, tamen ita latuerit, absconderit sapientiam, virtutem & sanctitatem sub communi illo viuendi conuersandique modo, qua in re sine dubio patris voluntatem sequutus est, adeo vt præcipuas quasque vitæ suæ actiones, doctrinam, conuersationem, miracula, ad Dei voluntatem plane composuerit: Non possum, inquit, Ioan. 6. ego à me ipso facere quicquam, sicut audio, iudico;

& iudicium meum iustum est, quia non quero voluntatem meam, sed eius qui misit me. Et Paulo ante. Non potest filius à se facere quicquam, nisi quod viderit patrem facientem : & cap. 7. Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me, si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscat de doctrina utrum à Deo sit, an ego à me ipsoloquar. Ita certe nos Dei voluntati oportet conformare nostram cum naturalibus nobis dotes, & talenta, & doctrinam, non prout optaverimus largitur; nam satis est si quod largitus est, id fideliter impendamus : ne igitur aliud velis habere ingenium, aliud iudicium aliam doctrinam, alia talenta, quam pro eius voluntate. Quid scis an si maioribus dotibus præditus esses, illis non abutereris ad tuam aeternam damnationem ut plurimis contigit.

Tertio In eo etiam Christi Domini resignatione magna fuit, cum tanta pro hominibus fecerit; tantos in iudæis docendis labores sustinuerit, suæ vitæ suo sanguini non pepercerit, tamen tam paucos converterit, & tantis impensis & laboribus fructus longè impar extiterit. Quoties ipse frustra in templo, frustra in privatis domibus omni occasione laboravit, nec tamen ideo minori affectu semper ad eosdem labores redijt; certè hoc nobis documentum esse debet, ut e si frustra nos laborare videamus, tamen non desistamus, sed ad iniunctum nobis pensum alacriter redeamus, forte ea resignatio efficiet, ut saltem aliquis à Deo tangatur, si non hoc tempore, se postea cum maxima fructus multiplicatione, ut sæpe contigit, saltem peccata aliqua impediamus aut Dei sapientiam ac Bonitatem à

filijs suis iustificabimus, vt fecit Christus, aut tandem tanquam Dei famuli, officij nostri ad eius gloriam, partes expleuerimus. Nam vt recte S. Bernardus ad Eugenium Papam lib. 4. de Consid. Noli diffidere, curam exigeris non curationem; denique audisti. Curam illius habe, & non cura, vel sana illum, verum dixit quidam.

Non est in medico semper relectetur vt aegy.

At melius propono, de tuis tibi Paulus loquitur. Plus omnibus laboraui, non ait plus omnibus profui, aut plus omnibus fructificauit, verbum insolens religiosissime vitans; alias autem nouerat homo quem docuit Deus, quia vnusquisque secundum suum laborem accipiet, non secundum prouentum, & ob hoc in laboribus potius, quam in profectibus gloriandum putauit: sicut alibi quoque habes ipsum dicentem. In laboribus plurimus, ita quæso fac tu quod tuum est; nam Deus quod suum est satis absque tua sollicitudine & anxietate curabit; planta, riga, affer curam, & tuas expleuisti partes: sane incrementum vbi voluerit dabit Deus, non tu, vbi forte voluerit tibi deperit nihil, dicente scriptura. Reddet Deus mercedem laborum sanctorum suo um; securus labor quem nullus valet euacuare defectus,

Quarto. Eius resignatio maxime eluxit in oratione in horto, quando propositis ante oculos internis externisque tormentis, cum natura refugeret pati, & potius agendo, hominum salutem vellet procurare, tamen magno animo se voluntati eius subiecit. Pater si possibile est, transeat à me calix iste, verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat. Ita certe fieri potest vt eam

Dei gloriæ mensuram quam Deus à te expectat, non tam agendo, & insignes virtutum heroicarum actus obeundo, quam patiendo, vel in animo scrupulos, anxietates ariditates, desolationes vel in corpore dolores & morbos, quibus, ab aliis operibus gloriæ Dei procurationi seruientibus, plane impediaris, procurari velit.

---

*Summa Apostolica missionis, & perfectionis
ijs ritulis & nominibus, quibus
Apostoli in scriptura vocantur,
comprehensa.*

Qui ad Apostolicæ vitæ perfectionem vocati sunt non inutiliter Apostolorum ritulos, qui Apostolicæ missionis & perfectionis hæcenus propositæ summam vel omnes vel quos volent expendere poterunt, exercendo memoriam vt singulos penetrent & bene concipiant, viuaque fide apprehendât, deinde per discursum affectus aliquo voluntatis excitando. Hi vero affectus varij esse poterunt, cuiusmodi sunt.

Primus admirationis, & gratiarum actionis, & amoris, quod nos tanta vocatione dignatus sit, ita sibi coniunxerit, in rebus tanti momenti nostra opera vti velit.

Secundus. Humilitatis & propriæ diffidentia & timoris ne nostro statu indignos nostra socordia & negligentia reddamus, & Dei gloriam impediamus.

Tertius, Magni & generosi propositi cum eius gratia, talenta & vocationis gratiam non

deserendi, nec vlla in re degenerandi, sed omnem perfectionem illi consentaneam omni studio consecretandi, promouendi etiam Dei gloriam omni ope nullis parcendo laboribus, nullis molestijs, constanti, generosoque animo qualibet aduersa ad crucem vsque Christi, Apostolorum exemplo perpetuando.

MEDITATIO XIX.

Quales Christus Dominus Apostolos suos esse voluerit, & velit esse eos, quos ad vitæ Apostolicæ formam vocat, aperte significat ijs nominibus, quibus eos appellare solet.

Math. 5.

PRimo enim vocat eos salem terræ, qui doctrina & vitæ exemplo non conferuent tantum à putredine mundum, sed etiam putriditiam, pœnitentiæ vi sanent, & Deo sapidum cibum efficiant, quamuis exemplum Christi ad hoc necesse sit, ne soluantur ipsi & pereant.

Ibid.

Secundo, Lucem mundi, vt pote ab ipso sole iustitiæ Christo illuminatos & accensos, deinde lumen doctrinæ & sanctitatis in totum mundum inferentes, & ignem diuini amoris, quem Christus venit mittere in terram, in omnium animis accendentes.

Ibid.

Tertio, Ciuitatem non in solitudine occul-

tam, sed in hominum oculis, & frequentia, non in valle imperfectioris vitæ, sed supra montem eminentis cuiusdam perfectionis positam, quæque hostibus sit terrori, & omnibus iuste & perfecte viuere volentibus perfugio & exemplo, in qua Deus habitet, quam bene componat, & sancti amoris sui legibus gubernet.

Quarto, Sicut oves æternis pascuis pinguescentes & inter lupos mansuetudinem suam & patientiam retinentes, omnibus prodesse cupientes, & in pastoris prouidentia confidentes, atque deuotas Dei & Christi gloriæ victimas.

Quinto, Prudentes sicut serpentes, simplices sicut columbæ per prudentiam aliorum insidias & læsionem cauentes, per simplicitatem non lædentes etiam læsi, nec mali pro malo reddentes. Rursum per prudentiam captantes omnem occasionem alios lucrificandi per simplicitatem id facientes sine vlllo dolo malo, sine vlllo intuitu proprii boni, nec desistentes, etsi affligantur, spolientur, sicut Columbæ pullis spoliatæ Columbaria non deserunt.

Sexto. Perpetuos Christi comites, & domesticos, vt sicut filius ex patris sinu emissus ad nos docendos, ita ipsi ex eius quasi sinu & à latere legati eius regnum annuntiarent, & Christi perfectiones virtutesque omnes quas oculis & mente contemplati imitarentur, & vitæ mentisque eius formam in se exprimerent mundoque repræsentarent.

7. Amicos sponsi quos & ille plurimum amauit, & qui illum valde amarunt quem illis amorem à patre Christus impetrauit.

8. Matrem Christi quæ continuo illum & con-

concipiat sanctis desiderijs & in alijs parturiat, donec in iisdem formetur.

9. Ministros Christi veri Salomonis, in eum continuo intuentes, & ad eius iussa, & gloriam propagandam semper paratos.

10. Operarios agri dominici ad aratrum Evangelicum vocatos, & pleni fructu virtutum, semen salutis in alijs spargant, & eos omni ratione, sine vlla cessatione excolant exemplo, lacrymis, laboribus.

11. Dei & Christi coadiutores in ponendo Fidei fundamento & consummando opere sanctorum, adimplentes ea quæ Christi passionibus defunt in suo corpore & in vita sua & occupationibus, spectaculum Deo, Angelis & hominibus effecti.

12. Cœlestes Aquilas quæ & congregentur vbi est corpus Dominicum, vt ex illo viuant, & ament in altum sese sustollere, & cum opus est ad prædam descendant & suos fetus in alijs portent.

13. Pædagogos imo patres populi Christiani, qui suis eum orationibus, laboribus, verbis Dei & sanctitatis semine Deo pariunt, & magna sollicitudine nutriunt, vt illi obediens esse, & eius gloriæ seruire velint.

14. Belli spiritualis duces ad famem, sitim, labores, vigiliis, pugnam, mortem, præeuntes cæteris, & expertos primum in se hostium fraudes, & eorundem victores per Christum.

15. Sapientiz Architectos qui in se primum totius ædificium perfectionis firment, & turrim Evangelicam construant, deinde in alijs.

16. Tubas Euangelicas spiritu oris Christi semperplenas, & non voce tantum, sed præcipue exemplis totum mundum percellentes.

17. Vitis Christi palmites ex illo continuo succum trahentes, & inde suauem fructum producentes.

18. Odorem bonum Christi, quos nempe Christus sibi intime vnitos, & quasi incorporatos sui spiritus, vitæ, perfectionis ex se veluti odorem misit.

19. Spirituales mercatores, & procuratores, Dei negotia in hoc mundo gerentes quibus vbi Talenta distribuit, ait. Negotiamini donec venio.

20. Frumentum areæ Dominicæ pretiosius ad hoc separatum vt cadens in terram moriatur, & multum fructum adferat.

---

*Ad Tertiam hebdomadam de Domini
Passione.*

CAPVT XXIX.

*Deus viros Apostolicos perficit tandem
rebus aduersis.*

PARAGRAPHVS I.

EX secunda hebdomada satis notum est, perfectum Dei amorem & gloriæ eius procuratiõem includere intrinsece propriam abne-

gationem in omnibus rebus, per liberum virtutum Apostolicarum usum: cum enim ea perfectio in eo posita sit, ut ita Deum pure amemus eiusque gloriam procuremus, sicut ipse seipsum amat, & suam sibi gloriam procurat, necesse omnino est ut continua abnegatione nostri, non tantum omnem terrarum opum corporarumque voluptatum, & honorum, vanitatumque mundanarum affectum ex animo nostro eiciamus, sed etiam omnem nostrum amorem etiam honestum exuamus. Hæc vero tanta abnegatio vix potest ita proprijs actionibus fieri, ut id omne quod est humanum exhauriat, atque ad fundum usque pertingat. Nam cum homo naturali affectu ab ijs adeo asperis & difficilibus perfectæ mortificationis studijs plurimum deturatur, & ex alia parte, cum maiori feruore agitur, periculum esse potest ne excedat, frequenter contingit ut siue amore, siue timore ab illis exercitijs & functionibus abstineat, quæ ad eam vitæ & amoris Dei puritatem, diuinæque gloriæ procurementem essent necessariæ. Quare sapientissime diuina prouidentia, ita res humanas disposuit, & amicorum suorum vitam moderari constituit ut plurimi quotidie aduersi casus occurrant vltro nihil cogitantibus, quibus proinde efficacius suffocatus proprius amor profus intereat, & vni purissimo Dei amori, ad eius gloriam cedat. Cum enim eos vere & perfectissime diligat, & ut omnis perfectionis artifex, & idea eis sibi reddere simillimos velit, nonnunquam communibus huiusce vitæ miserijs conflictari eos e iam grauius quam ceteros permittit, aliquando impiorum hominum crudelitati ac persecu-

secutionibus obiicit, sæpe Dæmoni affligendos relinquit, denique non raro ipse varijs eos rationibus probat & exercet, atque ita quod ipsi proprijs actionibus recte & honeste facere non potuissent, cum nemo sibi manus afferre, nemo grauibus sese periculis obijcere licite debeat, ipse illatis ab extrinseco aliorum voluntate & actione istiusmodi malis, eos perficit, vt tandem omnibus alijs bonis atque adæo aliquo modo seipsis, quasi non sint, id quod sunt, extra se eiectis, soli Deo eiusque gloriæ viuant. Huius extrinsecæ operationis fundamentum quoddam est, prior vita omnis generis mortificationibus, & virtutum actionibus propria voluntate ex amore Dei, & gloriæ eius procuratione susceptis exercita. Quamuis enim communibus huius vitæ miserijs, imo casibus quibusdam extraordinarijs etiam imperfecti aliquando pulsentur, & iuuentur etiam passionum certamine, raro tamen diuinæ prouidentia ad ardua pro sua gloria obeunda eos euehit, qui nimium adhuc amantes sui indulgentius sese habent, à sui mortificandi studio alieniores sunt, corporis, & honoris etiam, & famæ exactam nimis rationem habent, aspera carni, vel propriæ inclinationi ac voluntati contraria reformidant. Et certe quos olim in Martyrij certamen admittit, fuisse pœne omnes legimus non opum tantum & voluptatum atque mundi, sui, vitæque propriæ contemptu insignes, adæo vt his veluti studijs, quasi quibusdam priuatis exercitijs eruditi prius à supremo hoc agonotheza videantur, quam in publicum certamen ad fidei veritatem & Dei gloriam propugnandam prodi-

rent, prius generoso sui odio ex amore Dei per varias vitæ suæ siue priuatæ siue publicæ actiones & functiones amoris proprio mortem intulerint, quam ad illatas ab alijs iniurias ferendas vocarentur.

Hoc igitur fundamento posito solet diuina bonitas Athletis suis generosiora desideria patiendi ad Dei gloriam plura, grauioraque immittere: cum enim diuinæ maiestatis infinitam excellentiam & bonitatem contemplantur, & ex altera parte quam parum illud sit quod ad eius gloriam, & pro eius amore facere ipsi possunt, exardescunt illico inflammatis desiderijs extrema quæque patiendi vsque tanquam perfectissima holocausta ad eius honorem consummentur, & veluti in nihilum redacti Deum adaugeant.

Verum cum in vitæ huius tenebris positi & suæ fragilitatis conscijs nesciant, an, quid, quomodo pati possint, aut an hoc etiam modo Deus ab illis suam gloriam amplificari velit, hæc tanta desideria sanctissimæ eius voluntati submitunt. Nec enim ignorant Deum, cum infinito amore seipsum prosequatur, scire quæ mensura quibusque modis & afflictionibus internis an externis, perpetuis an breui tempore finitis, per vnumquemque velit gloriam suam promouere.

Gloriam Dei maiorem per aduersa promoueri.

PARAGRAPHVS II.

Quamquam ex vltro susceptis perfectionis studijs & propriæ abnegationis operi-

bus, atque actiua vitæ functionibus illustrari plurimum soleat Dei gloria, longe tamen splendescit illa, cum mala quæ nobis circa honorem eius amplificandum occupatis, vel euenire permittit, vel immittit, patienti & æquo animo toleramus. Imprimis enim mirum quantum id nostram perfectionem ad summum veluti apicem promoueat. Nam vt paulo ante dicebamus, quod vltro susceptis exercitijs fieri nunquam consuevit, quicquid in nobis est propriū, quicquid humanum sapit, fortiter expurgat, & diuinum duntaxat bonum in nostræ voluntatis fundo relinquit, atque ita voluntatem nostram efficit tandem diuinæ voluntati perfecte conformem vt nimirum probemus quæ sit voluntas Dei non tantum bona & beneplacens, sed etiam perfecta: quo fit v; ea perfectione quasi quodam bono suo mirum in modum diuina voluntas delectetur, & sibi complacere. Nam in omni actione nostra necessario aliquid nostrum est quod secreta quadam familiaritate, delectatione nonnulla tanquam pabulo amorem propriū nutrit. At cum quid patimur, nihil necessario nostrum est præter ipsum pati, id est esse subiectum illius actionis qua Deo vel agente vel permittente patimur; Deus autem ex hac sua actione & permissione, gloriæ suæ bonum purum liquidumque prout ipse cupit, pro infinito eo amore quo eam prosequitur, colligit. Quare quicquid hic inuenitur Dei agentis & gloriam suam eo quo placet ei modo, colligentis, & humana voluntate sibi libere resignata, tanquam propria vtentis, opus proprium est. Quid igitur mirum si in eo sibi complacere & delectetur? atque inde etiam fit

vt perfectionum suarum splendorem amplius & perfectius diffundat. Cùm enim optime comparata sit viri perfecti & paciētis voluntas ad quasuis actiones excipiendas, Deus optimus Max. gloriæ suæ sūmus artifex, nihil veretur quibuslibet eam aduersis in illum finem exercere, atque vt impios terreat, & iustitię suæ seueritatem testatam faciat, communibus etiam calamitatibus grauiissime nonnumquam affligi pietate insignes viros, sanctissime permittit, & iustos quoque tribulari, vt Apostolus loquitur, in exemplum iusti iudicij Dei. De quo B. August. lib. 22. contra Faustū cap. 2. pressuras, inquit, persecutionesque iustorum dicit Apostolus esse exemplum iusti iudicij Dei: hinc enim intelligitur quomodo non parcatur impijs, tanquam sarmentis præcisīs ad combustionē quando iustis non parcitur propter perficiendam purgationē; ita Dicitur Augustin⁹.

Sed mirum in modum per huiusmodi casus aduersos emicat admirabilis Dei sapientia, potentia & iustitia; cùm enim ea sit hominum consuetudo vt ad magnam rerum molitionem præstantissima quęque instrumenta adhibeant quis non obstupescet diuinę sapientię consilium, quæ eos quos ad res magnas perficiendas elegit, tribulationibus & aduersis casibus ita plerumque atterit & abiicit, vt tantis operibus inutiles profus fore videantur, quis rursus eiusdem potentiam non admirabitur cum eisdem grauissimis fractos ærumnis, ac vt loquitur Apostolus, responsū mortis habentes, & prope desperatos non reuocat duntaxat ad vitam, sed etiam ad res magnas efficiendas sursum erigit.

Quis iustitię eius æquitatem non extollet quæ

vbi eosdem innumeris hominum contumelijs, irrisionibus & ludibrijs, calumnijsque obiecit, & & despiciatissimorum mancipiorum instar, contemni & omnium pedibus conculcari permisit, subito postea magnis honoribus auctos, vel admirandis & naturæ vim excedentibus operibus insignes, vel rebus præclare gestis conspicuos tanquam lucentissimas faces in candelabro collocat? quis iterum non magnificet eius potentiam quæ infirmas creaturas vniuerso Dæmonum tyrannorumque omnium ac totius mundi furori oppositas, ita vi gratiæ suæ confirmauit, vt superata eorum crudelitate, victis tormentis, domito furore, de ijs gloriose triumpharent, vel potius in ijs, ipsa Dei gratiæ omnibus mundi malis triumpharet; adeo vt non immerito Tertullianus Beatum Iob non tantum operarium victoriæ Dei, sed etiam gloriæ eius vexillum ac feretrum, & quendam veluti triumphantem currum appellarit.

Verum pertinet & illud ad Dei gloriam, quod non alia magistratione detegat seruorum suorum veram & solidam sanctitatem, atque adeo eos toti mundo conspicuos reddat: hæc enim tanta eorum virtus probata, sicut auram in fornace totæ ærumnis, hominibus admirationi est, ita nimirum in gloriam eius plurimum redundat, qui eius author est, & ad cuius iustitiæ laudem pertinet vt tanta sanctorum virtus tribulationis vi foras erumpat, & in hominum opinione splendet.

Atque inde etiam fit vt tot aduersitatum ictibus protrusa in apertum virtutum omnium clarissima exempla omnium animos non erudiant modo, sed etiam vehementer ad omnem honorem

statem accendant. Quis enim cum B. Iosephi, B. Iob, Tobia, martyrumque denique passiones intuetur, inde non discit, quanti Deus, eiusque amicitia & gloria, quanti virtus fieri debeat, pro quo videt tanta alacritate viros prudentissimos & sanctissimos extrema quæque pati voluisse, atque adeo tanquã deotas Deo victimas holocaustorum instar consumptos & quodammodo in nihilũ redactos esse. Quamquam enim cæterarum virtutum exempla plurimam vim habeant ad animos mortalium permouendos, habent tamen hæc de quibus agimus nescio quid admirabilitatis, quo maiori vi hominum animis non huius aut alterius virtutis, sed omnium pœne ac præcipue Fidei, Spei, Religionis, amoris in Deum & proximum, fortitudinis, mundi, rerumque omnium ac sui contemptus, & id genus cæterarum pretium commendant, & ad earum honestatem, ultra quam credi possit, incitant, quarum etsi omnium aliarum virtutum exempla in viris sanctis nullo Deus tempore deesse voluerit, nullius tamen tot tamque illustria quam patientiæ extiterunt quæ ubi commemorauit Apostolus aptissime nubem vocat: habentes, inquit, tantam impositam nubem testium per patientiã curramus aspicientes in auctore Fidei, & consummatorem. Nubes enim vere sancti sunt, tum quia infinita propemodum multitudine nubis densitatem adæquant, tum quia afflictionum & miseriarum vi à bonis omnibus creatis, atque adeo seipsis desciscentes atque diuini cælestis patientiæ exemplis velut fecundis imbribus præclaros, contemptus mundi, amoris Dei virtutumque omnium fructus in nobis exsuscitant,

nutriunt & ad maturitatem perducunt. Patientia enim opus perfectum habet.

Et certe quamquam præclarissima extiterint & ad Dei gloriam, & ad nostram mutationem virtutum opera, quæ Christus Dominus toto vitæ tempore edidit, longe tamen manifestius vnâ passionis die, dilacerato tot vulneribus, attrito tot doloribus, tot aperto plagis corpore, effusa ante oculos intima viscera misericordiæ & benignitatis, sapientiæ item, & iustitiæ abditissimas opes atque adeo gloriam Dei patefecit, longe clarioribus & potentioribus virtutum omnium exemplis, vnâ cum sanguinis sui effusione duritiem cordium nostrorum irrorauit. Quare nihil mirum, est si quos Filio suo conformes esse prædestinauit, postquam eos vocauit, iustificauit primum, deinde sanctificauit, eisdem denique varijs exercitijs aduersitatibus glorificet, & toti mundo conspicuos reddat.

Quenam sint illa quæ viros Apostolicos perpeti sepe oportet ad Dei gloriam.

PARAGRAPHVS III.

SVavis Dei prouidentia voluntates quidem nostras diuino amore succensas, rerum tamen etiam terrenarum vsu & affectu, etiam bene ordinato implicatas vt repurget admirabilis est, cum enim optime nobis esse velit, non nisi ex ardentissima amoris erga nos fornace hæc nobis aduersa quæ euenire permittit, emanare queunt, vt omnia nobis in bonum cooperentur. Solet

autem inchoare à vilioribus nimirum fortunæ bonis, non quidem superfluis tantum quod Deū amanti, & terram paruispendenti durum non est, sed etiam à necessarijs ad vitam vel honestam sustentationem, aut ea pietatis officia quæ charitatis & proximorum ratio aliquando necessaria exposcit: Nec vero simul omnibus spoliat, sed sensim vt Diuus Gregorius notat de B. Iob qui omnibus facultatibus per partes Deo permittente spoliatus, cum esset omnium Orientalium ditissimus, in extremam nuditatem & paupertatem redactus est, adeo vt diceret. Nudus egressus sum de ventre matris meæ, nudus reuertar illuc, nihilque superesset ad vitam tolerandam, & insignia illa misericordiæ opera quæ prius exercebat; & certe nec iis bonis erat nimium affectus, nec iis male utebatur, quin potius in pauperum vsus large consumebat, adeo vt diceret se buccellam suam solum non comedisse. Quamquam enim animus illis inordinate non adhaereat, ipsa tamen rerum terrenarum sollicitudine plena procuratio & possessio non potest non impedimento esse puritati & simplicitati amoris Dei, qui solius Dei possessione & procuratione eius gloriæ gaudet; sit enim sæpe vt sancti etiã viri iis quæ possident, confidant, & in eorum administratione velint nolint excedant aliquantulum. Id ipsū vsuuenit in librorum aliarumque rerum ad pietatem etiam pertinentium vsu, etsi nihil sit superflui. Nam licet affectum paupertatis retineamus, tamen non semper nos omnibus spoliamus propter Deum sed ob certas rationes quas ad maiorem Dei gloriam esse putamus, conseruamus aliqua iis bene vsuri ad Dei gloriam

Quod ergo p̄upertatis affectus non potuisset à nobis euincere, vt proprijs actionibus nos ijs spoliemus, id facit Deus, atque ita declarat non esse voluntatis suæ vt vsu illo honesto rerum huiusmodi, sed potius earumdem priuatione gloriam ipsius promoueamus. Huius spoliationis etiam in Christi passione habemus exemplum, quicum nihil haberet p̄ter tunnicam, etiam ea spoliatus est & nudus cruci affixus. De hac nuditate gloriabatur Apostolus: vsque in hanc horam & nudus sumus &c. Et qui spiritu Christi pleni sunt, nulli rei affixum affectum habent, sed omnibus exui, si ita res ferat, etiam optant.

Secundus gradus est earum afflictionum, quibus corpus exercetur, ac proinde naturalis eius amor plane excinditur, & radicitus euellitur. Nam cum nec amor naturalis, nec etiam ratio ipsa patiatur, vt propria actione per mortificationis studia corpus ultra modum atteramus, ad magnam vtilitatem nostram permittit Deus vt dum eius gloriæ vacamus siue naturaliter, siue fortuito, siue aliorum malitia, morbis grauibus, vulneribus, mutilationibus conficiatur, quibus omnibus malis æquo animo humiliterque ferendis exercetur Dei amor, & ad maxima incrementa delecto sensim omni proprii corporis amore perducitur. Nam id etiam familiare est viris spiritalibus valetudinem magni æstimare studioseque ac sollicite eam ad Dei gloriam varijs functionibus amplificandam conseruare, qua in re, etsi, quod sæpe fit, non excedant, tamen amor ille diuinæ gloriæ per illam corporis integri-

tatem augendæ, coniunctum habet amorem & desiderium eiusdem integritatis, quod licet bene ordinatum sit, tamen est boni cuiusdam naturalis amor & desiderium: Quare nonnumquam Deus hoc etiam bono suos spoliatur, tum ut ex sui cognitione profundius humilietur, & ita aptiores sint ad res magnas, tum ut insigni patientia, superato Dæmone & mundo, atque omni proprio amore, longè maiorem Deo gloriam tribuant. Ad eum modum B. Iobum non vno morbo, sed innumeris prope ijsque acutissimis, & insuper totius corporis pessimo ulcere percutiendum Dæmoni permittit, & Filium suum innumeris corporis doloribus per flagella, coronam spineam, crucem denique & acerbissimos dolores consummari voluit. Cum enim tantum sit bonum, Dei gloria, & amicitia, non est tantum terrenis omnibus præferendum, sed etiam ipsi vitæ nostræ: quare suos Deus non tantum spoliari bonis, sed etiam corporis integritate ac viribus, imo vita ipsa voluit, atque ita puriore amore ab illis diligi, ut etiam quanti Dei amicitia facienda sit, alij omnes intelligerent. Quare nulla in re frequentius gloriatur Apostolus quam de tribulationibus, fame, siti, frigore, & id genus corporis afflictionibus quas pro Christo tolerabat.

Hinc sequitur iactura famæ, honoris, favoris, & amicitia humanæ quæ bona cum altioris cuiusdam ordinis sint, voluntatem delinunt suavius, & potentius occupant, & cum indifferentia sint, videntur sine labe posse quæri, præsertim cum ad bonum finem atque ad eo

Dei gloriam ad quam valere possunt plurimum, referuntur. Itaque multi quidem ferunt satis facile corporis mortificationes; at vero ubi de contumelijs & opprobrijs atque infamia & contemptu agitur, grauius id ferre consuerunt: quamquam autem ij qui in perfectionis statu degunt, amor Dei longissime omnia bona hæc postponant, longe tamen magis vis elucescit, cum re ipsa pro occasione non ab externis solum, aut hostibus, sed ab amicis etiam & domesticis, usque coniunctissimis deseruntur, contemptui habentur, conuitijs & contumelijs lacessuntur, & instar vilissimorum mancipiorum non tantum despiciuntur, sed etiam durissimis & vilissimis rebus exercentur, omnium prope pedibus proculcantur. Tunc enim expurgatus hoc igne Dei amor mirum in modum splendescit; etsi enim sæpe non expediat ad Dei gloriam, famam propriam prodigere, tamen cum diuina prouidentia hoc vti instrumento ad suam gloriam non vult, sed potius infamia & contemptu, atque ea mala permittit euenire, tunc vero in camino ignominiae nescis quomodo purius enitescit Dei amor quam inter humanæ gloriæ pompas & applausus etiam ad Dei gloriam relatos. Et hoc etiam modo probatus fuit S. Iob, qui vxoris & amicorum conuitia, contumelias, opprobria, detractiones cum tanta infamia forti animo tulit, sed incomparabiliter magis Christus Iesus, tum in omni vita, tum in passione & cruce illa infami, tanquã sceleratus, & grauissimorum criminum reus publica sententia suspensus, innumeris Iudæorum opprobrijs, irrisionibus, maledictis expositus.

*Non externis solum malis, sed etiam internis
Deus viros iustos ad suam
gloriam exercet*

PARAGRAPHVS IV.

ATque hæc bona parui momenti sunt, & ideo facile generosus Dei amor patitur se ijs spoliari. Verum alia quædam sunt spiritualia, quæ diuino amori non tantum non aduersantur, sed plurimum etiam prodesse solent, quibus tamen interdum diuina prouidentia nos spoliat vt humilius & solidius à nobis diligatur, & maiorem gloriæ suæ fructum recipiat.

Horum spiritualium bonorum genera sunt plura: in primo ordine reponendi sunt habitus ipsi virtutum, qui cum valde occulti sint, adeo vt eorum priuationem vel augmentationem, nullo certo indicio sentire possimus, non spectant ad hanc tractationem; præsertim cum eorum priuatio non possit esse nobis non noxia.

In Secundo ergo ordine sunt prædictorum habituum actus, & virtutum exercitia siue externa, siue interna; nam ijs, inquam, indicijs nostrum profectum deprehendimus; qui enim in prædictis Apostolicæ vitæ functionibus & virtutibus diu exerciti sunt, fieri non potest quin magna cum facilitate virtutū illarum actus siue internos siue externos obeat; qua facilitate pos-

sunt nonnunquam à Deo priuari, sic aliquando vix ac ne vix quidem solita virtutum exercitia possint retinere, adeoque ob suam ipsi tarditatem, & quandam inutilitatem affligantur plurimum & ingemiscant, atque etiam terreantur ac timeant, ne in pristinas imperfectiones & peccata, ad quæ vehementer sollicitantur, relabantur.

In Tertio sunt sanctæ vitæ perfectioris desideria, agendi item & patiendi plura pro Dei gloria quæ in viris Apostolicis incensa esse solent, quæ etiam nonnunquam debilitari Deus permittet.

In Quarto, est pax quædam sine ullo timore, eum enim tantam Dei gratiæ abundantiam, tantam in usu virtutum omnium facilitatem, tot lumina desideriaque adeo inflammata in se quis experitur, non potest non in has psalmistæ voces erumpere. Dixi in abundantia mea non mouebor in æternum, sed auertente subinde Deo faciem suam, ita conturbatur, vel scrupulis, vel varijs tentationibus agitatur, ut iam plane à Dei amicitia alienus, atque prope in inferno quodam viuere videatur.

In Quinto denique est delectatio, quæ non potest non sequi vel virtutum exercitia, vel perfectionis maioris desideria, vel animæ pacem; hæc enim ideo magna bona sunt, ut cum ea se possidere quis videt, non possit non rationabiliter gaudere: hæc vero delectatio si deus bonis oriatur quatenus Dei gloriæ seruiunt, & bonitatis eius diuitias contineant, ex Dei amore tanquam ex proprio fonte promanat, si vero ex iisdem quatenus nos perfu-

ciunt, ex amore nostri recto profluit: quod si se intra voluntatem ipsam contineat, pure spiritualis est & substantialis vocatur, si vero in sensitivum appetitum derivetur, sensibilis dicitur.

---

*Quo discrimine perfecti & imperfecti viri ad-
versa qua contingunt patientur.*

PARAGRAPHVS V.

FA est humanæ vitæ conditio, vt semper in ea aliquid patiendum sit, nullusque omnino sit siue incipiens, siue proficiens, siue perfectus cui non multa quotidie contraria occurrant: verum, etsi ita sit, diuerso tamen modo à perfectis siue viris Apostolicis tolerantur aduersa, quam ab incipientibus.

Primo enim quæ ab incipientibus tolerantur, ad purgationem solent referri, ab aliis vero vel ad vniõnem cum Deo, vel ad Dei gloriæ procurationem. Nec enim incipiens, quæ sibi contraria contingunt, eo proprie animo suscipit, vt Deo inde gloria aliqua pariatur, sed quia immediate videt per vitæ huius mala satisfieri prioribus peccatis & impediri posteriora, & corroborari virtutem patientiæ, qua instructus non facile propter ingruentia mala in posterum moueatur, turbetur, distrahatur, diuellaturque à quieta & tranquilla Dei fruitione. At vero perfectus to-

tum in Dei gloriam refert pro qua etiam consumi & conteri gaudet; & tantum abest vt exinde turbetur, vt potius augeatur pax quam cum Deo habet, crescatque magis ac magis cum Deo vnio & amor his occasionibus prouocatus, non secus atque quando ardenti foco exigua aqua affunditur, accendatur.

Secundo. Non tantum in fine quem sibi constituunt, cum patiuntur, differunt, sed in iis ipsis quæ patiuntur: in initio illa communiter toleranda sunt, sine quibus vita præsens ordinariæ non solet traduci: sic enim D. Cyprianus de mortalitate. Quoddam, inquit mouet, quod nobis cum gentilibus sit communis ista mortalitas. Et paulo post respondet. Non ad hoc credit Christianus, vt immunis à contactu malorum, feliciter mundo perfruatur, sed vt omnia hic aduersa perpessus ad futuram lætitiã reseruetur, quandiu in isto mundo sumus cum genere humano carnis æqualitate coniungimur, spiritu separamur: viris Apostolicis sæpe permittente Deo & fræna laxante siue Dæmoni, siue Mundo, grauissima quæque & maxime extraordinaria sunt toleranda, tum vt illorum virtus, tum vt Dei gloria magis illustretur. Quare Sanctus Cyprianus ibidem. Scire debet Christianus plus sibi quam cæteris in sæculo laborandum, cui magis sit cum Dei impugnatione luctandum, & Beatus Augustinus in psal. 50. Prior labor est, ait, vt displiceat tibi, vt peccata tua expurges, vt muteris in melius. Secundus labor est pro eo quod mutatus es, ferre tribulationes & tentationes huius sæ-

culi & inter eas perseverare vsque in finem: & Sanctus Gregorius lib. 6. Regist. Confidenter dico minus pie viuis, si minus persecutorum pateris.

Tertio, vt plurimum qui perfecti sunt ea quæ patiuntur, propter iusticiam patiuntur, atque adeo propter bona illorum opera & dum bene agunt, & Dei gloriam promouent. Alii vero non tam idcirco saltem ordinarie, quàm propter nonnullas eorum imperfectiones, quarum saltem prætextu, quæ eos affligunt mala, iuste quodammodo irrogata videri possunt.

Quarto denique solent imperfecti adhuc cum magnis imperfectionibus aduersa tolerare & facile frangi. Nam plerumque turbantur ipsi secum & qui augere debuissent pietatis exercitiâ & orationis studium deserunt, ad externa auxilia & consolationes profugiunt, opere & anxie suam famam tueri conantur, repellunt acrius eas iniurias, in vltionis desideria erumpunt, impatientiæ & tristiciæ inordinatæ se dedunt, & absorberi plerumque patiuntur. Contra vero virorum perfectorum & Apostolicorum virtutes in camino aduersitatum probatè perficiuntur & splendent.

*Quenam potissimum virtutes exercentur à
viris Apostolicis ; cum quid patiantur.*

Multæ exque magnæ, atque adeo in gradu
heroico.

Prima est amor erga Deum & proximum siue
Zelus gloriæ diuinæ & salutis animarum. Ec
vero in Christi Domini pectore ita exarserat
hic ignis, vt nullis tribulationum & tormento-
rum aquis nulla hominum ingratitude extin-
gui posset. Quare non solum extrema pro Dei
gloria & hominum salute pati voluit, sed etiam
ea ipsa quæ patiebatur Deo patri in eius glo-
riam qui eum pati ita volebat, & pro eorum à
quibus patiebatur salute offerebat, & insupe-
rabilis plane charitatis ardore pro ipsis cruci-
fixoribus orans illata ab illis tormenta in eorum
utilitatem ad Dei honorem ordinabat. Ita ni-
mirum viri Apostolici postquam agendo vt po-
tuerunt, Dei gloriam & proximorum salutem
promouerunt, id quod restat cupiunt se prorsus
consumi & in nihilum redigi, vt Dei honorem
seipsis adaugeant: quare ad famem, sitim, fri-
gus, tormenta, ad cruces, ad mortem insatia-
bili plane desiderio properant, vt illis ipsis à qui-
bus patiuntur, salutem pariant: quæ tantum
abest vt malum pro malo reddant, aut se defend-
ant, etsi id iuste facere possent, quin oblatæ
patiendi occasiones vt efficacia media ad Dei &
proximi bonum magna cum auiditate acci-

piant, licet illis displiceant peccata quibus hæc mala inferuntur.

Secunda excellens quædam nuditas & omnium quæ in mundo sunt, expoliatio atque contemptus, ut in Christo Domino patet, qui si unquam, certe in passione & cruce pauper fuit, cum proprijs exutus vestibus, & in cruce nudus affixus fuerit, & in ea nuditate mortuus: vilescunt sane tempore persecutionum terrena omnia; si enim ipsa Apostolicis viris anima sua vilis est præ Dei amicitia & gloria, quanto magis cætera? Itaque cum mundi rabies ab hac spoliatione incipiat ut plurimum contra Dei servos furere, terrenorum omnium contemptus & paupertatis amor, tota vita varijs probationibus exercitus, longè debet esse robustior.

Tertia est pœnitentia & mortificatio quædam excellens qualis in Christo Domino fuit qui cum esset innocentissimus, in ipso tamen momento conceptionis suæ, pro eius luminis, quo perfundebatur, abundantia videns quot, quamque horrendis hominum peccatis supremus ille honor & amor quem Deo deberi cognoscebat, indignè proculcaretur, eo totam vitam retulit ut diuinæ iustitiæ ita offensæ satisfaceret, atque ita continuo atque adeo vehementi de tot iniurijs dolore cor eius transfixum in perfectissimarum virtutum actiones tum externas, tum internas erumpebat, quibus volebat tantum Deo honorem reponere, imo maiorem, quantum iniuriæ & contemptus, omnia hominum peccata inferre poterant. Itaque cum tota vita vltro plurima toleranda susceperit, tum vero in ipsa passione in qua cum potissimum ex

Patris voluntate pro hominibus satisfacere deberet, inexplicabiles & in anima & in corpore dolores quantum ipsa natura poterat, sustinere voluit, vt esset copiosa redemptio. Hoc enim spiritu pleni viri Apostolici licet sancti sint, nunquam tamen sine intimo cordis dolore viuunt, cum diuinam maiestatem toties ab alijs offensam vident; atque ita vt eius iustitiæ satisfaciant vehementi illo ac continuo doloris sensu non contenti, quicquid pœnarum in mundo est, quicquid molestiarum, quicquid mortificationum, optant in se venire & milles & milles si possent mori velent vt Deum contentum reddant.

Quarta est vanæ hominum existimationis & honorum omnium atque adeo famæ propriæ contemptus: sic enim Christus Dominus tanquam diuinæ humanæque maiestatis reus, seditiosus, incantator, blasphemus, vini potator, populi seductor, & aeculatus & damnatus est, & maximè cum infamia inter duos latrones tanquam insignis malefactor crucifixus & mortuus tota quidem vita impiorum Iudeorum maledicta & contumelias sustinuit, sed in cruce ipsa admirabile fuit spectaculum, cum rex gloriæ tribus horis iacta in se conuitia & contumelias adeo patienter tanquam in regia sede exceperit, quale tunc erat eius iudicium de vanis mundi honoribus, opinione, & fauore?

Quinta est solidissima & profundissima humilitas quæ in eo consistit quod cum Filius Dei esset innocens, sanctus, & ipsa sapientia, potentia, & gloria Patris, tamen non contentus ferri formam accepisse atque ita se exinanuisse,

voluit illam suam maiestatem, sanctitatem, sapientiam, potentiam, tormentis, contumitijs, cruce atque morte ipsa non solum tegi, sed etiam prope obrui, ut Dei bonitas, misericordia, sapientia, potentia, in eius ignominijs, humilitate & abiectioe illustrior appareret, quamquam igitur à primo momento conceptionis illuminatissima illa Christi anima suam ipsam nihilum perfectissime agnosceret, suaque omnia ut non sua, sed Deo in Dei bonum referret, in passione tamen re ipsa cum se tot vitio tormentis obiecit, quid aliud testabatur quam suam aduersus Deum submissionem, cuius gloria tanta cum sui despectione seruiebat? Atque ita viri Apostolici exultam prius humilitatem cum toleranda sunt aduersa, non solum ostendunt, sed etiam perficiuntur, ut non tantum non indignentur, sed se iuste pati existiment, & vehementer gaudeant suis se ignominijs & opprobrijs aliquam Deo gloriam posse parere.

Sexta est diffidentia sui, & generosa quaedam in Deo fiducia, nam hominum persecutionibus omnis quodammodo virtus atteritur, ut ipsi plane de se diffidendi magnam occasionem habeant, & in Deo solo confidendi qui ita nos veluti opprimit, ut in eius bonitate & potentia confisi, non solum non experiamur, sed totus etiam mundus, quam fidelis sit, quam bonus, quam sapiens, quam potens, cum ex tot malis nostris tanta bona ad suam gloriam, nostram coronam, & proximorum salutem expromat. Sic D. Paulus 2. ad Corinth. 1. testatur. Non enim volumus, inquit, ignorare vos fratres de tribulatione nostra quæ facta est in Asia, quoniam

supra modum grauati sumus supra virtutem, ita vt caderet nos etiam viuere, sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus, vt non simus fidentes in nobis, sed in Deo qui suscitatur mortuos, qui de tantis periculis nos eripuit & eruit, in quem speramus, quoniam & adhuc eripiet.

Septima est excellens religio erga Deum. Nam longe perfectius quam antea se Deo Sacrificium offerunt, sicut Christus Dominus qui cum in tota vita & oratione & sui oblatione Deo Patri gratissimum Sacrificium exhibuerit, non fuit ita tamen illud perfectum, donec in ipsa cruce consummaretur. Sic enim quando aliquid restat quod pro Dei gloria vel agere vel pati possumus, nondum perfectæ Deo victimæ sumus; in ipsis ergo rebus aduersis ipsa nostri oblatio & humilis oratio vt Deus non deserat, sed hoc Sacrificium in suum honorem & proximorum salutem acceptare dignetur, virtutis huius omne perfectionem, quæ non verbis solum, sed etiam rebus ipsis in Dei honorem consumptis exercetur, complectitur.

Octaua est patientia & tranquillitas animi siue mansuetudo qua fiat vt alacriter omnia perferantur, nulli malum pro malo reddatur, sed contra vincatur in bono malum, & Christi exemplo qui non solum tanquam agnus coram tondeute se obmutuit, sed etiam magno compassionis affectu ob eorum malitiam permotus pro illis cum lachrymis patrem orauit.

Nona est resignatio perfecta & plena sui derelictio in Dei manibus, atque conformatio voluntatis nostræ, cum diuina in omnibus, cuius

exemplum Christus Dominus potissimum in
 passione nobis præbuit, cum externis internis-
 que pressus angustijs oraret Patrem. Transeat à
 me calix iste: veruntamen non mea voluntas, sed
 tua fiat. Hæc enim virtus non solum est perfe-
 ctissima, sed cæteras omnes ambit: nam volun-
 tatem suam cum Dei voluntate conformare est
 excellens Dei amoris actus qui coniunctus est
 cum maxima in Deo tanquam fidelissimo amico
 & amantissimo patre confidentia, & cum pro-
 funda humilitate, & sui derelictione atque ab-
 negatione, omniumque rerum inferiorum con-
 temptu, hoc actu voluntas non solum bona
 omnia quæ pro obiecto habet, sed etiam seipsam
 plane & ex integro in Deum eiusque volunta-
 tem refundit, vt modo quodam Dei voluntate
 in gloriæ suæ procuratione iuuet, idque non
 pro suo gustu & affectu, sed eo modo quo, diui-
 næ voluntati placet, potissimum tamen aduersis
 rebus; nam in ijs præcipue hæc virtus succurrit:
 Cum enim non agendi aliquid pro Deo, sed pa-
 tiendi tantum occasio detur, nulla homini actio
 alia libera relinquatur, quam velle pati quod
 Deus vult, atque ita toleranda aduersa vel in-
 trinsecus, vel extrinsecus aduenientia Dei vo-
 luntati ea inferenti vel permittenti suam accom-
 modare, quod est implicite velle ei bonum illud,
 quod ipse sibi vult: verum de conformitate vo-
 luntatis nostræ cum diuina alibi tractabitur.

*Quenam perpendenda sunt in Meditatione
passionis Christi.*

PARAGRAPHVS VII.

EA potissimum sunt quinque. Primum est illum qui patitur esse Deum Maieſtatis, & hominem sanctissimum, innocentissimum, iustissimum, liberalissimum qui tota vita nihil vlli mali, sed omnibus benefecit. Sic te decet post sanctam & laudabilem atque omnibus vtilem vitam, aliud nihil expectare quam aduersa, si ei similis esse cupis.

Secundum est quid patiatur exterius nuditatem & paupertatem extremam, contumelias & opprobria infinitæ eius sanctitati, sapientiæ, & potentiæ iniuriola, amicorum fugam & derelictionem, dolores vehementissimos in omnibus membris & sensibus. Interius vero ariditates, anxietates, desolationes, & vehementem & continuam tristitiam sine consolatione vlla, ob iniurias Deo irrogatas, tot animarum perditionem, timores, tædia, agoniam ad sudorem vsque sanguinis. Nam tantum internos dolores admisit quantum ferre potuit ad Dei gloriam & nostram salutem.

Tertium est à quibus passus sit ab ijs nempe à quibus honorati & amari debebat, omnis generis & conditionis hominibus, iudæis & gentilibus, regibus, gubernatoribus, pontificibus, sacerdotibus, pharisæis, qui eo tempore erant

alijs religiosiores, doctis, indoctis, aulicis, militibus &c. Hi omnes præter vehementes inuidia, ambitionis, auaritia, & id genus passionnes contra Christum, ab ipsis Dæmonibus incitabantur acrius vt nulla illi in re parcerent nihil ei reliquum in bonis, in fama & honore, in corpore, in vita facerent. Adde & discipulorum fugam, Petri negationem, Patris permissionem adeo vt nullum plane videretur habere ad quem confugeret.

Quartum est pro quibus patiebatur nempe pro nobis, atque adeo vt omnia & singula peccata nostra expiaret, nobis virtutes omnes & gratias etiã singulas impetraret; nobis, inquam, qui ab eo alieni eramus, nam pro ipsis crucifixoribus suis quibus & peccatorum remissionem & sanguinem suo sanguine & lachrymis à Deo patre obtinebat.

Quintum est, quomodo passus est, nempe tanto cum amore, ardore, Zelo. Nam oblatum est quia ipse voluit: voluit vero cum ardenti desiderio gloriæ Dei reparandæ & satisfaciendi eius iustitiæ. Itaque erat desiderium hoc ex vero Dei amore profluens insatiabile, adeo vt longe plura pati exoptaret. Item cum quanta humilitate, obedientia, & subiectione erga patrem, quanta patientia, suauitate, atque mansuetudine.

*Quomodo se Christus ad suam passionem
præparavit.*

Postquam igitur Christus Dominus sanctissimis vitæ suæ exemplis & documentis, factis & dictis Patris sui gloriam amplificavit, & traditum sibi à patre opus consummavit, sic ut nihil ex ijs quæ diuina voluntate ei imposita erant ad homines Dei cognitione & amore imbuendos, agendum superesset, sese ad patiendum cepit comparare, ut hoc etiam modo Deum glorificaret, & quod sibi restabat, in eius honorem consumeret; Et licet ad rem tantam ex qua totius humanæ salutis summa, & maxima patris sui gloria dependebat, à primo suæ conceptionis momento per omnes vitæ suæ siue priuatæ siue publicæ actiones, tam externas quam internas se parasset, instante tamen passionis tempore singulari modo ut nobis exemplo esset, sese disponere voluit.

MEDITATIO I.

**De Christi præparatione ad suam
passionem.**

Considera primo, Christum Dominum ad perficiendum per passionem redemptionis

nostræ negotium magno patiendi desiderio imprimis sese præparasse. Nam quanquam à primo momento id dicere potuisset quod dicit apud Lucam: desiderio habeo baptizari, & quomodo coarctor donec impleatur, atque singulis vitæ momentis hæc illi tormenta in votis fuerint, tamen hoc tempore hæc desideria longe fuerunt ardentiora, quæ res colligi potest de sancti Marci cap. 10. vbi ait. Christum ascendentem Hierosolymam, vt vltima illi populo monita daret, & tandem pateretur, præcessisse Apostolos, & incenso quodam patri se offerendi desiderio præcurrisse illis stupentibus & timentibus & ipsi & sibi. Deinde eos de passione sua vt quæ cordi maxime esset, clare & distincte monuisse. Idem etiam patet ex Ioanne vbi ait discipulis. Desiderio desideravi manducare hoc pascha vobiscum antequam patiar. Sic nempe viri Apostolici magnis tota vita, sed potissimum post bonam eius partem, in sollicita Dei gloriæ procuratione consumptam patiendi pro Deo desiderijs ad vltimos se agones parant. Vide num quantum boni in passionibus lateat satis apprehendas, atque adeo qualia desideria patiendi experiaris, iolet enim Deus hoc suos modo à longe disponere.

Considera Secundo Christum insigni etiam humilitate & demissione parasse se ad passionem; sciens (inquit Ioan. cap. 13.) quia omnia ei dedit pater in manus, & quia à Deo exiuit, & ad eum vadit, surgit à cœnâ, & ponit vestimenta sua, & cum accepisset linteum, præcinxit se & lauit pedes discipulorum, & postea dixit illis. Si ego laui vobis pedes Dominus & magister, &

vos debetis alter alterius lauare pedes : exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Amen dico vobis non est seruus maior Domino suo, nec Apostolus maior est eo qui misit illum, si hæc scitis, beati estis si feceritis ea. Nimirum humilitas veros Christi Apostolos facit, & optime disponit, vt Deus ad suam gloriam nobis vtatur, quare viri Apostolici quæ meritis & rerum pro Christo & Dei gloria gestarum excellentia sunt maiores, eò se magis dimittunt vt magis Deum glorificent, & eum prouocent vt ipsis non parcat. Humilitatis enim & mortificationis exercitium, quædam sunt gloriosarum pro Deo passionum rudimenta.

Considera Tertio, Eo tempore Christum instituisse sanctissimum Sacramentum & sub speciebus panis & vini corpus & sanguinem Apostolis & Ecclesie dedisse, vt hoc excellentissimæ charitatis opere sua omnia opera quibus hominum salutem promouere conatus erat, veluti concluderet, & in summam quamdam redigeret, quo facto nihil superesse poterat quod agere posset atque ita transiret ad passionem, cuius representatio vera & viuifica erat hoc Sacrificium. Hoc enim charitatis opus factum hoc tempore quo Iudas prodicionem, Iudæi crucem parabant, satis indicat quanto ardore amoris ad patiendū accederet, vt qui ita seipsum nobis relinqueret, quasi paratus esset non semel tantum vno die, sed ad extremum vsque iudicij diem in cruce pro hominibus millies ac millies, atque adeo toties quoties corporis & sanguinis sui sacrificia ad finem vsque mundi futura vide-

bat, mortem acerbissimam subire.

Considera Quarto, Habuisse etiam Christum curam aliquam suorum, Nam præter excelsum humilitatis, & insigne charitatis opus in institutione SS. Sacramenti, eos valde efficaciter exhortatus est ad amorem suum, & mutuam inter se concordiam, ad orationis studium, & fiduciam in Deo, vt animi fortitudinem in aduersis, sicut, inquit Ioan 15. dilexit me Pater & ego dilexi vos, manete in dilectione mea, hoc est mandatum meum vt vos inuicem diligatis, sicut & ego dilexi vos. Maiorem charitatem nemo habet, quam vt animam suam ponat pro amicis suis. Amen amen dico vobis, si quid poteritis patrem in nomine meo dabit vobis: petite & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum. Denique in fine cap. 16. vbi persecutiones quas tolerare debebant, recensuit, ait, hæc loquutus sum vobis vt in me pacem habeatis: in mundo pressuram habebitis, sed confidite quia ego vici mundum, quem & vobis dabo vincere misso spiritu sancto qui vos consoletur, & fortiores vos reddat omni mundi potestate Ita Christus instanti passione: in ipsa vero Passione non omnem curam eorum abiecit. Nam in orto orationem abruptit vt eos ad orandum excitaret, inter tormenta respexit Petrum, in cruce Matris & discipuli curam habuit: ita etiam faciendum est vt nulla plane aduersitas nos à nostro officio præstando deterreat.

Consid. Quinto, Christum Dominum oratione insigni antequam ad passionem exiret se separasse, in ea perit à patre imprimis vt breui secutus passio illustraretur iis signis quibus in-

notesceret Dei Filius, atque ita Dei Patris gloria, cognitio & amor per eam inter homines splendesceret. Clarifica filium, scilicet per Passionem, ut Filius tuus clarificet te: in passione deinde ut discipulos suos ad sui nominis claritatem inter mundi pericula conseruet, & inter se perfecta vnione qualis est Patri inter Filium coniungat, eosque sanctificet in veritate propter quos seipsum Deo iam erat sanctificaturus, id est immolaturus in cruce. Pater sancte serua eos in nomine tuo, ut sint vnum sicut & nos. Sanctifica eos in veritate, ut pro eis ego sanctifico meipsum ut sint sanctificati in veritate. Denique, ut Deus vnus, Pater, Filius & Spiritus sanctus à fidelibus in futuris sæculis cognoscatur & ametur, & sint vnum cum Deo & in hac vita, & in futura. Sicut, inquit, tu pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis sint, ut credat mundus quia tu me misisti. Atque ita satis patet quem Christus Dominus finem sibi in patiando proposuerit, nempe Dei gloriam, & hominum salutem, & quam ardentem petierit, ut secutura passio efficax esset ad rem tantam medium. Quod certe viros Apostolicos imitari in id genus casibus, oportet.

MEDITATIO II.

De tristitia & agone Christi.

INter omnia aduersa quæ in vita spirituali & procurratione gloriæ diuinæ toleranda sunt

acrius solet mentem pungere & affligere vehementius timor & tristitia interior, siue concipiatur de malis externis & temporalibus, vt est paupertas, morbi, mors ipsa; siue de spiritualibus vt cum fructus salutis nostræ & diuinæ gloriæ nostris desiderijs, functionibus, & laboribus non respondet. Atque interna hæc doloris, timoris ac tristitiæ afflictio eo acrior est longe, quando Deus omnem internam consolationem tollit, qua potissimum incipientes complere solet, adeo vt cum profunda tristitia nos ab omni opere bono, ab oratione, à cura proximi, ab vtilibus ad Dei gloriam laboribus reuocet, nihil prorsus consolationis à Deo dimanet quo iuuemur, & sustentemur, & perseueremus. Nam quamquam ipse Dei amor, & intentio gloriæ eius ad perseuerandum tum in agendo tum in patiando confortet, sensibilis tamen consolationis priuatio mirum in modum animam affligit, vt plerumque periculum sit ne succumbat. Hoc expertus fuit Apostolus 2. ad Corinth. cap. 1. Nolumus vos ignorare fratres de tribulatione nostra quæ facta est in Asia quoniam supra modum grauati sumus supra virtutem, ita vt tæderet nos etiam viuere, sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus. Quare Christus Dominus voluit ipsemet hanc tristitiam & dolorem sine vlla consolatione tolerare, vt & nobis patientiæ & penitentiae exemplum daret & doceret ad quæ nam remedia, cum ita affligimur, confugere debeamus.

Considera Primo, Euangelistas describere quatuor veluti internas Passiones aliquo modo diuersas in Christo. Prima est tristitia quæ pro-

uenit ex apprehensione obiecti mali & naturæ disconuenientis. Secunda timor qui prouenit ex apprehensione mali ardui imminentis. Tertia & quarta passio ad istas duas referuntur nec proprie ita possunt ab illis distingui. Tertia ergo est tædium, & cœpit tædere, siue desolatio quædam quæ ad tristitiam & timorem addit quædam derelictionem, cum scilicet homo ita tristatur & timet ut quocumque respiciat, non habeat effugium, vel ullam consolationem. Unde addit hæc tertia cæteris tantum puritatem quædam tristitiæ & timoris. Quarta potest esse agonia siue pugna rationis deliberatæ cum ratione naturali & sensu illa volente pati absolute, hæc vero ex naturali inclinatione horrente & subterfugiente: hæc autem pugnae voluntatis naturalis & sensus non fiebat nisi per aliquos actus harum potentiarum, qui non poterant esse alii quam fuga per timorem & tristitiam, quibus actibus cum resisteret deliberatio voluntatis superioris illa resistentia ipsam timorem & tristitiam repercutiebat in partem inferiorem, illaque adhuc complebat vehementius in eadem pugna voluntas naturalis & sensus ad orationem confugiebat, petens ab ijs malis liberari, quam petitionem voluntas superior & deliberata inefficaciter Deo proponebat unde inferiori resistebat & petitionem corrigebat. Non mea, sed tua voluntas fiat.

Consid. Secundo, Christum Dominum his passionibus fuisse ita afflictum ut quodammodo plenus ijs esset. Nam primo appetitus eius inferior respectu obiectorum sensibilium, & rationi conformium & Christo conuenientium ita

timore & tristitia repletus fuit, vt nullum plane gaudium ex vilo obiecto quocumque perciperet: nam quamquam ex Dei contemplatione debebat in appetitum sensitium delectatio omnem tristitiam excludens redundare, Dei tamen dispensatione factum est vt ea delectatio non pertingeret, vt sicut loquitur Ambrosius; Christus Dominus sequestrata omni diuinitatis æternæ delectatione, radio nostræ infirmitatis afficeretur. Secundo voluntas eius naturalis sine inferiorijs passionibus plena fuit, nam per illam voluntatem vere Christus timebat, fugiebatque mortem, cum illa in ijs omnibus affectibus sequatur appetitum sensitium. Tertio voluntas eius superior respectu obiectorum spiritualium, vt erant potentia hominum, tristitiam pariter admittebat etsi beata simul esset: potuerunt enim in eadem voluntate diuina virtute esse simul hi actus, gaudium ob beatitudinem, & tristitia ob mortem, vel ob hominum peccata; quia isti actus non sunt proprie contrarij, nec versantur circa idem obiectum & secundum eandem rationem. Quantum ergo diuina virtute fieri potuit, etiam Christi voluntas hac tristitia plena fuit.

Consid. Tertio, quodnam fuerit huius timoris & tristitiæ obiectum in appetitu & voluntate inferiore: fuit malum naturæ sensibile, mors nempe & tormenta omnia clarissime & distinctissime ac sigillatim imaginationi repræsentata & perfectissime apprehensa, tormenta, inquam & amorem malorum omnium maximum in Christo potissimum ob dignitatem vitæ eius propter vnionem. Atque hinc patet hanc tristitiam excessisse

cessisse. omnem tristitiam quæ de humanis & temporalibus bonis concipi potest, præsertim cum coniuncta fuerit cum priuatione omnis consolationis. Nam appetitus Christi & voluntas inferior permissa est naturæ suæ, vt circa tale obiectum sic propositum quantum posset naturæ propensione & efficacia contristaretur, & factum est diuinitus, vt vnus actus alium non impediret, nec gaudium superioris partis in aliam deriuaretur, nec denique aliquod aliud solatium adhiberetur, quod tristitiam illam posset minuere vel leuare: nam humanum nullum habuit qui ab omnibus derelictus est Psal. 68. Consolantem me quæ hui qui simul contristaretur & non fuit. Nec diuinum vt antea dictum est. Cæpit ergo in horto tristitia, sed postea progressu passionis aucta est, quia dolor sensibilis interiori representationi accessit, & tandem facta est summa in cruce, quando dixit; Deus Deus meus vt quid dereliquisti me? Inter hanc vero tristitiam poterat Christus considerare Dei charitatem spem & fructum Passionum, B. Virginem, & fideles adhuc alios socios; tolerabat ex charitate Dei & proximi, & cum magna fortitudine. Ex quibus videri potest consolationem recepisse, sed reuera illa omnia iuuabant ad fortiter ferenda omnia, non tamen per se ad imminuendam tristitiam. Nam aliud est ista considerare ad confortandum, aliud ad consolandum, quod postremum Christus non fecit. Vnde dicitur confortatus ab Angelo non consolatus, interdum tamen in summis doloribus ne natura deficeret, potuit Christus his considerationibus aliquam inferiori partilaxare

consolationem, sed ab breue tempus. Atque hinc patet hanc tristitiam superasse tristitiam omnium Martyrum, cum illi non caruerint & consolatione diuina quam eis hæc Christi tristitia promeruit, & consolatione patris superioris. Voluit autem Christus Dominus tantam tristitiam pati. Primo vt etiam hoc modo pro nobis pateretur, id enim erat aptissimum ad finem redemptionis nostræ; & abundantiam Christi meritorum, & diuinam nobis consolationem in tot huius vitæ doloribus promerendam. Secundo, vt exēplo suo doceret quomodo & quando in diuinæ voluntatis obedientia & procuratione gloriæ Dei varijs pro huius vitæ conditione tristitijs affligimur, nihilominus pergere constanter & ad finem vsque inter dolorum aculeos priuati omni consolatione non solum humana, sed etiam diuina, quam Deus solet in orationibus, virtutum exercitijs communicare, obedire in gloriam Dei debeamus.

Confid. Quarto, quæ fuerit causa & obiectum tristitiæ eius in voluntate superiori, nam fuit varium. Primo enim hæc tristitia fuit de Apostolorum scandalo & Petri negatione: ita S. Hilarius can. 13. in Matth. monuerat, ait, omnes esse scandalizandos, Petrum assumpserat cum Iacobo & Ioanne, & illis assumptis ait. Tristis est anima mea &c. atque ita non de se, sed de ijs quos assumpserat mœstitudo: ita ille, nec tamen audiendus quando excludit obiectum sensibile. Secundo S. Hieronymus in 16. Matth. contristabatur, ait, propter infelicissimum Iudam, & scandalum Apostolorum & reuersionem populi Iudæorum & euerisionem

Miseræ ciuitatis Hierusalem. Tertio, ob omnium hominum peccata, ingratitude, damnationem. Ita S. Ambrosius in cap. 22. Lucæ. Minus inquit, contulerat mihi nisi meum suscepisset affectum, ergo pro me doluit, qui pro se nihil habuit quod doleret & sequestrata delectatione diuinitatis æternæ, tædio nostræ infirmitatis afficitur. Sic psal. 21. Longe à salute mea verba delictorum meorum: nimirum omnium peccata susceperat, & ideo pro omnibus tristatur, vt Deo offenso satis faciat & nos Deo reconciliet. Quarto ob suorum afflictiones, persecutiones, & tormenta.

Fuit autem ista Christi tristitia summa, excessiueque omnem aliorum tristitiam quamcumque siue naturalem siue supernaturalem, turpem, aut honestam. Primo quia ex parte obiecti materialis dolebat de peccatis omnium hominum simul sumptis, & optime consideratis & cognitis. Secundo. Ex parte obiecti formalis, nemo enim ita cognouit peccati malitiam. Tertio, ex parte principij: nemo ex tanta charitate Deum dilexit aut eius honoré optauit. Quarto, Nullus tantam habuit gratiam aut auxilium ad peccata detestanda, vnde ex tota latitudine & intentione charitatis & gratiæ quæ erat summa, tristabatur de omnibus, & singulis peccatis, quatenus erant, & Dei offensæ, & proximi iniuriæ, & damna. Nam homines intentissime amabat, quare nullus vnquam dolor fuit huic similis. Quod si legamus quosdam ex contritionis vi subito mortuos corde diuiso, quam intensam erat Christi tristitia, qui de omnibus simul talis modo dolebat? Accedit etiam quod Christus

alias rationes, quæ consolari eum poterant, non considerabat : voluntarie autem Christus sumpsit hunc dolorem, non sine causa. Prima erat vt doceret nos pro Dei offensis alienis dolere & tristari, est enim hæc sancta tristitia. Secunda vt doceret nos quantum malum sit peccatum, quod facit talem in Deo tristitiam. Certe est summa infamia hominis, quod solus creatorem suum ita contristet, de reliquis ait psal. 10. : Letabitur Dominus in operibus suis, quia omnes vt suo auctori obediunt, & de homine Genes. 6. pœnitet me fecisse hominem, & iam ecce Christus Dominus tristissimus : attende bene peccati malum : in Christi anima erat infinita dulcedo, beatitudo, gaudium, & peccatum tuum in cor eius coniectum velut amarum quid totam illam dulcedinem turbat. Vide Dei dulcedinem, vna eius gutta satis, si in infernum descenderet, illum redderet dulcem, vnam solam guttam cœli ab Abraham petebat diues ad se refrigerandum in inferno ; vna eius dulcedinis gutta satis est vt omne Martyrium dulce sit, vt Stephano lapidi & Laurentio ignis. Tantam ergo Christi Domini dulcedinem, quam ex beatitudine habebat, quid amarum fecit ? Peccatum solum. Pelagus omnium amaritudinum infernus vna Dei gutta dulcescit, & pelagus omnium dulcedinum beatitudo vno peccato amara fit. Tertia vt pararet nobis fontem vnde tristitiæ veræ & contritionis aquas haurire possimus, si enim ipse tantum pro peccatis nostris cõteritur, vt inde sanguis exeat, quid par est nos facere qui peccauimus. Sit ergo dolor ipse exemplar illius quem debemus habere in cõfessione, & si non habeamus, petamus hinc,

& nostrum exiguum huic iungamus. Hac enim tristitia omnem nobis meruit tristitiam & contritionem de peccatis nostris, fecitque ut nostra tristitia & dolor à Deo recipiatur.

Consid Quinto, quomodo Christus Dominus se gesserit in hac tristitia, ut tu pariter eodem modo te geras, quando tristitia & desolatione probaris. Primo enim ultro eam suscepit quantum vires naturæ ferre potuerunt, & consolationem omnem exclusit, ut intelligas nihil esse in ea veri mali, imo posse eam plurimum conducere ad tuam & aliorum perfectionem. Quare tantum abest ut eam fugere debeas, & humanis eam consolationibus velle leuare, quin potius aggredi magno animo te oportet, sic enim & leuior erit & utilior. Hic etiam facit quod Christus noluerit rationes multas quæ eam potuissent imminuere, quin potius ipse mala illa, obiecta sensibilia, tormenta, ignominiam, crucem, singula cum suis circumstantijs diligenter pertractabat, & animo suo representabat, atque intentissime apprehendebat, ut eo maior esset tristitia, atque ita certando & eam reprimendo, in appetitu cresceret, & sic amplius pateretur, atque ita patientiæ victoria maior esset: ita ergo nos facere conuenit ut nostras ipsi passiones generose aggrediamur, ijsque prout Christus ad sanguinem vsque resistamus. Secundo, humanis solatijs relictis non omitramus ad Deum recurrere, & cum orare non tam ut nos liberet, quamquam id, Christi exemplo facere possimus, quam ut sanctissima eius voluntas in nobis fiat: nam potissimum remedium in huiusmodi desolationibus est Dei voluntati se conformare, siue ipse

punire nos eo modo velit & nostram negligentiam hac pœna castigare, siue superbiam & inanem nostri æstimationem, quam aliqui ex bonorum nostrarum successu nascituram vident, antequam oriatur, magno beneficio præuenire, siue denique probare qua animi constantia, amor in eum noster sine vilo proprio bono in procuratione gloriæ eius, agendo patiendoque perseverabit.

Ad sequentia passionis Christi mysteria.

Derelictus est ergo Christus Dominus à patre hoc utroque modo, quia & eum permittit hominum dæmonumque crudelitati, enormiter omni tormentorum genered amorem usque ignominiosissimam cruciandum, interim dum ita cruciatus est, omni illum interna in parte inferiori consolatione destituit. Quare in sequentibus mysterijs etsi potissimum Christi tormenta consideranda sint, tamen subinde reuocari in memoriam debet illa interna eius derelictio, & tristitia quæ ipsis tormentis presentibus augebatur, & ijs aliquomodo grauior erat.

Notandum autem quod cum multi varijque sint modi quibus diuina prouidentia casibus aduersis hominum patientiam exercent (nam aliquando communibus eos malis, peste, fame, bello, aliquando priuatis, paupertate, morbis, aliorum odijs iniuste & sine vilo honesto præ-

textu susceptis probat) nullus acerbior esse videtur quam cum publica eorum qui præsunt iuste, & suo probe muneri satisfacere putantur, autoritate rei facti, legitimo ut apparet processu, iustaque sententia deserti ab omnibus etiã amicis & notis, sic ut nullus tuendæ famæ vitæque locus supersit, publicè damnantur. In eo enim genere non solum de corporis salute, sed etiam de omnibus bonis agitur, hunc ergo modum Deus Pater elegit quo filiū suum nostro bono & exemplo ad suam gloriam illustrandam cruciandū permitteret: quare cum alias vellet illum vel præcipitare, vel lapidibus obruere, ipse Christus in cuius potestate erat ponere animam suam quando volebat, quia nondum hora eius venerat, transiens per medium illorum ibat, donec in maxima Iudæorum solemnitate, ingenti hominum concursu, publica autoritate captus, omnibus Iudææ tribunalibus sacris & profanis præsentatus, coram omnibus de grauissimis sceleribus accusatus, ac tandem cum omni genere contumeliarū tanquam reus damnatus & cruci affixus est, qui persecutionis modus nihil reliquum facit ad summam infamiam & crudelitatem, nullum vlli consolationi locum relinquit, & eo acerbior est, quo generalior est, & nullum mali genus excludit, adeoque omnibus simul veluti collectis quasi numeroso quodam & terribili exercitu, vndique ad opprimendum, & prorsus ad conterendum, atque in nihilum redigendum irruit.

Quamquam vero in omnibus passionis Christi mysteriis, facile sit animaduertere hunc eius calicem in textum semper fuisse ex irrisionibus,

contemptū , magna infamia , iniustissimis calumnijs , & grauissimis omnis generis corporis doloribus , sunt tamen mysteria in quibus hæc magis quam illa considerari possunt. Nam in Christi accusatione calumniæ præcipue considerandæ sunt , vt & ad similes nos comparare , & eius exemplo discere possimus , quomodo cum ita impetimur , nos gerere debeamus.

MEDITATIO III.

De Christi comprehensione Math. 22.
Luc. 22. Mar. 14. & Ioan. 18.

PRimo permittit se Dominus osculo à Iuda tradi , & quasi latronem comprehendi. Tanquam ad latronem existis cum gladijs ac fustibus comprehendere me; quotidie apud vos sedebam docens in templo , & non me tenuistis , ipsoque interrogante , quem quæritis? corruerunt in terram inimici.

Secundo seruum pontificis percutienti Petro ait Mitte gladium tuum in vaginam &c. & sanauit seruum.

Tertio. Captus & à discipulis derelictus ad Annæ domum pertrahitur , vbi à Petro paulo post secuto semel negatus est , & alapam accipit à quodam ministro obijciente , sic respondes Pontifici,

---

MEDITATIO IV.

De gestis in domo Caiphæ. Math. 16.

PRimo. Abducitur ligatus Christus ab Anna in dômum Caiphæ, vbi Petrus cum rursus bis negauit, atque respiciente ipsum Domino, egressus foras fleuit amare.

Secundo permansit ligatus tota illa nocte.

Tertio. Circumstantes satellites illudebant, & velata facie colaphis cædebant interrogantes Prophetiza nobis Christe quis est qui te percussit? ac modis illis blasphemabant.

MEDITATIO V.

De Christi apud Pilatum accusatione
Math. 26. Luc. 23. Marc. 13.
Ioannis 18.

PRimo. Traducitur deinceps ad Pilatum Christus, & coram eo à Iudæis calumniose accusatur. Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram.

Secundo. Eo semel atque iterum examinato, retulit Pilatus. Ego nullam inuenio in eo causam.

Tertio. Barrabæ latronis quam Christi Iesu

liberationem malle se Iudzis proclamant. Non hunc, sed Barrabam.

MEDITATIO VI.

De transmissio Christo ad Herodem.

Primo. Transmisit Pilatus Christum ad Herodem, estimans quod esset Galilæus.

Secundo. Herodi poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet à Iudzis valde accusaretur.

Tertio. Ab Herode cum suo exercitu spectus fuit, atque veste alba indutus.

MEDITATIO VII.

De reuersione ab Herode ad Pilatum
Math. 27. Luc. 23. Marc. 15.
Ioannis 19.

Primo Christum ad Pilatum remisit Herodes, & ambo ea ipsa die, cum prius inimici essent, sibi inuicem reconciliati sunt.

Secundo. Iesum flagellis cædi iussit Pilatus: Milites eundem spinis coronarunt, atque purpura induerunt, deinde irridentes dicebant. Aue Rex Iudzorum, & solaphos simul impingebant.

Tertio. Exiit ergo Iesus portans coronam spineam, & purpureum vestimentum, & Pilatus dicit illis. Ecce homo; pontifices vero condemnabant Crucifige Crucifige eum.

MEDITATIO VIII.

De condemnatione & Crucifixione Iesu
Christi Ioann. 19.

PRimo, sedens pro tribunali Pilatus Christum iudicauit, & tradidit crucifigendum, posteaquam negantes Iudæi suum regem esse dixerunt. Non habemus Regem nisi Cæsarem.

Secundo. Bauiulauit Christus crucem suam donec ob virium defectum, Simon quidam Cyrenæus illam post eum ferre compulsus est.

Tertio, inter duos latrones crucifixus fuit ascripto titulo. Iesus Nazarenus Rex Iudæorum.

MEDITATIO IX.

De mysterijs in cruce factis. Math. 27.
Luc. 23. Ioan. 19.

PRimo, Blasphemias pertulit in cruce, vāh qui destruis templum Dei &c. descende de cruce, & diuisa sunt vestimenta eius.

Secundo. Effatus est Dominus in cruce verba

septem, orans videlicet pro crucifigentibus. Latroni parcens. Matrem & Ioannem sibi mutuo commendans. Exclamans sitio, quando aceto eum potauerunt, & deinde se à patre derelictum. Postea consummatum est, ac postremo. In manus tuas commendo spiritum meum.

Tertio sol obscuratus ipso expirante, & petra scissæ sunt, aperta quoque monumenta, & velum templi à summo vsque ad infimam partem scissum, & latus lancea confossum aquam effudit, & sanguinem.

MEDITATIO X.

De Christi sepultura.

Primo, de cruce sublatu est mortuus Dominus per Ioseph atque Nicodemum in conspectu ipso matris afflictissime.

Secundo, delatum est ad sepulchrum corpus vinctum & inclusum.

Tertio. Adhibiti sunt inibi custodes.

Ad quartam Hebdomadam monita.

CAPVT III.

Non solum vitam & Passionem, mortemque suam Christus Dominus ad maiorem

Dei gloriam retulit, sed ipsam etiam gloriam & bona omnia quæ sibi & ceteris meruit. Nam expresse docet Apostolus resurrexisse eum propter gloriam Patris, nec semel ipse Christus quem in finem gloriam ipse suam & nominis exaltationem referret, declinauit. Sed præcipue sub vitæ finem. Ioan. 17. Pater, inquit, venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te, & ostendens quæ in re hæc Dei clarificatio consisteret, subdit, sicut dedisti ei potestatem omniscarnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam; hæc est autem vita æterna ut cognoscant te solum Deum & quem misisti Iesum Christum. Ego te clarificavi super terram, opus consummaui quod dedisti mihi ut faciam, & nunc clarifica me, Pater, claritate quam habui priusquam mundus fieret apud te. Ad hanc ergo septimanam pertinent ea omnia mysteria, quæ Christi Domini mortem consecuta sunt, quibus cum maxima Dei, diuinarumque perfectionum gloria, Dei Filius ita impie, crudeliter, & ignominiose pro Patris honore & hominum salute occisus, cum absorptus morte, & perpetuis infamis obliuionis tenebris sepultus videretur, non solum rediuiuus apparuit, sed stupendis prodigijs & naturæ vim superantibus operibus Apostolorum & aliorum fidelium sanctitate admirabili totius orbis conuersione, mundi victoria, Ecclesiæ regni sui constitutione, omnium Dominus & caput, atque futurus aliquando Iudex manifesta Dei potentia, iustitia, sapientia, bonitate constitutus est, & ea claritate ornatus, quam apud patrem habebat priusquam mundus fieret, ut

nempe & in hac vita, & in futura verus æternusque Dei Filius agnosceretur, per quem homines ipsi in Dei Filios adoptati æterna etiam hæreditate potituri Deum Patrem & Filium & Spiritum sanctum visuri sint, sicuti est; & idcirco etiam Deo similes in perpetuas æternitates ipsa beatitudine, atque adeo dii quidam ad diuinæ bonitatis admirabilem commendationem futuri.

Ad hunc ergo finem Christus Iesus etiam suam gloriam retulit vt suo nobis exemplo præiret, atque intelligeremus verum Dei amorem non tormentis, non morte finire, sed in æternis illis bonis (quæ bonis operibus mercedem voluit ipse esse) vel desiderandis vel expectandis vel admittendis non esse mercenarium, sed fidelem Dei gloriæ procuratorem.

Tanta certe est honorum operum dignitas vt in hac etiam vita Dominus Deus iustus iudex vellet statim suis seruis mercedem reddere, & nonnunquam etiam quosdam miraculis, vel rebus præclaris gestis, vel eximia apud homines sanctitatis opinione, & diuina quadam auctoritate (quando ita ei ad honorem suum videtur) glorificat, vt sic suam ipsi felicitatem & amorem in hisce etiam bonis in Dei gloriam referendis exerceant: verum post vitæ huius tempus quod laboris, pugnæ, & periculorum est, reseruata est huius gloriæ plenitudo. Tunc enim aperto veluti thesauro sue ad eos glorificandos qui ab omnibus contempti sunt, stupenda coram omnium oculis opera per eorum cineres, & inuocationem efficit, eorumque sanctitatem quam ipsi magna humilitate, quantum potue-

runt, obscuram tenuerunt, in apertam lucem educti; & externis hisce suæ sapientiæ, potentia, & bonitatis signis declarat quanti ipse illos faciat, quæta eos apud se gloria cumulet, quanta bonitatis ipsius sit abyssus, quæ tantam illis sui similitudinem communicat: sic igitur sancti plerique post mortem Deum glorificant in hoc mundo, verum longe excellentior est illa gloria quam ipsi in æternum in beato illo futuræ vitæ statu Deo attribuent, quando miseri & tot peccatis astricti homunciones per inestimabilem Dei bonitatem & misericordiam ei similes apparent, quia vident eum sicuti est, & quoniam Christus Iesus perfectionis exemplar est & magister, ab illo certe discere nos oportet, tum quænam sint ea bona quæ nos maneat, si eum secuti diligenter fuerimus, tum qua sint à nobis intentione prosequenda. Laudabile sane pro Dei gloria strenue laborare in hac vita, & corporis incommoda famem, sitim, frigus, vitæ breuitatem, paupertatem, & alia id genus mala intuitu resurrectionis, & cœlestis beatitudinis perferte, atque ita ad magnam coronam aspirare; verum longè laudabilius est nihil de se & sua felicitate, vt proprium bonum est, esse sollicitum, sed tantum de Dei gloria, etsi in mentem veniat Dei gloriæ, nostram beatitudinem necessario coniunctam esse, in ea ipsa beatitudine non tam quod nostrum, sed quod Dei bonum est spectare, adeoque toto affectu ad maximam coronam aspirare, quia eo maior futura est diuinæ bonitatis æterna gloria, quo perfectiore clarioreque visione, & cognitione atque amore familiariores futuri sumus.

MEDITATIO I.

De Resurrectione Christi & prima apparitione facta matri suæ.

Primo anima Christi denuo vnita fuit ipsius corpori, & Corpus ad vitam & statum longe meliorem priore reuocatum, vt pote quatuor dotibus claritatis, agilitatis, subtilitatis, & impassibilitatis, insignitum.

Secundo Christus rediuius, adoratus fuit ab Angelis & patribus à lyngo eductis.

Tertio matri primum omnium apparuit, eamque mirifice recreauit.

MEDITATIO II.

De Christi apparitione facta 12. Apostolis, absente Thoma. Ioan. 20.

Primo, discipuli omnes præter Thomam, domi congregati, erant propter metum Iudæorum.

Secundo. Ingressus ianuis clausis Christus, stetit in medio, & dixit eis, pax vobis.

Tertio, spiritum sanctum eis dedit, & ait, accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c.

MEDI-

MEDITATIO III.

De apparitione in monte Tabor.

Marc. vii.

PRimo. Ex Domini mandato abeunt discipuli in montem Tabor.

Secundo. Ijs apparens ille inquit. Data est omnipotestas in cœlo & in terrâ.

Tertio. Mittens eos ad prædicandum per vniuersum orbem sic mandauit. Euntes ergo docete omnes gentes Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

MEDITATIO IV.

De Domini Ascensione, Act. i.

PRimo. Postquam iam per dies quadraginta multoties se Christus discipulis suis viuum exhibuisset, in multis argumentis, &c. Loquens eis de regno Dei, misit eos Hierosolymam, vt promissum sibi Spiritum sanctum illis expectarent.

Secundo. Eduxit eos ad montem Oliueti, & videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.

Tertio. Iisdem in cœlum suspicientibus dictum

est per duos illos viros in vestibus albis assistentes, quos Angelos fuisse credimus, viri Galilæi quid itatis aspicientes in cælum, hic Iesus qui assumptus est à vobis in cælum, sic veniet quem admodum vidistis eum in cælum euntem.

Ad contemplationem de amara spirituali.

CAPVT XXXI.

*Quis fuerit scopus propositus B. P. N. Ignatii
in his exercitijs.*

PARAGRAPHVS I.

EXistimarunt nonnulli B. P. Nostri scopum præcipuum in componendis, & deinde tradendis exercitijs fuisse vt exercitantem in tribus perfectionis vijs purgatiua, illuminatiua, & vnitua exerceret, & ideo ita exercitia disposuisse, vt eorum ordo quoad materiam attinet tribus illis vijs responderet; verum quamquam B. Pater aliquam forte eius ei rationem habuerit, non videtur tamen id sibi præcipue proposuisse.

Primo enim in prima annotatione explicans quid sit exercitia spiritualia obire nihil, de tribus illis vijs dicit, sed finem ipsum exercitiorum ait esse tollere affectiones male ordinatas, & Dei voluntatem inuestigare quo ad salutem animæ, quæ duo ita distincte ab eo proposita, etiam

primæ & secundæ viæ respondere videantur, tamen non significat suam esse mentem earum exactam habere rationem.

Secundo. In annotatione quartâ expresse ait esse quatuor exercitiorum partes, quæ tamen non esse quatuor, sed tres tantum deberent, si de tribus vijs propositum ei fuisset agere. Nam tam separat secundam & tertiam, quam tertiam & quartam, quod tamen non fieret si secundam & tertiam ad viam eandem retulisset.

Tertio. In omnibus exercitijs vno tantum in loco mentionem facit viæ purgatiuæ & illuminatiuæ nempe annotatione 10. Esset vero mirum id eius consilium præcipuum nullo ex alio loco (cum tamen tam frequens eius rei occasio in exercitiorum ordine & dispositione occurrat) colligi recte posse: & certe si id intendisset in contemplatione de amore spirituali aliquam eius mentionem fecisset.

Porro in illa annotatione 10. quamquam aperte dicat primæ hebdomadæ exercitia respondere viæ, quæ, vt loquitur, purgatiua dici solet; & secundæ hebdomadæ exercitia respondere viæ quam, inquit, illuminatiuam appellant: satis tamen ipso loquendi modo indicat se non intendere proprie & expresse tres illas vias suis exercitijs comprehendere, vel ad eas incundas exercitantem directe formare velle. Nam imprimis ipsam viæ purgatiuæ & illuminatiuæ appellationem ab alijs veluti mutuatur, quasi indicare velit de ijs se non agere. Deinde secundam hebdomadam non contingere viam illuminatiuam, aut primam contingere purgatiuam, sed tantum ref-

Pondere ; imo B. P. N. cum eo tempore videret frequenter à quibusdã pijs authoribus exercitia quædam Theologix Mysticæ per tres vias tradi; abstinet ipse non tantum ab eo modo loquendi, sed etiam ab ipso eorum ordine, vt qui minus probabatur, eo tempore, & aliquomodo periculosus videbatur.

Quare etiam monet id quod expertus ipse sine dubio erat longe facilius decipi à Dæmone, ac proinde longe minorem in spiritualibus exercitijs fructum facere eos qui in via illuminatiua potius versati fuissent quam in purgatiua.

Quarto. In contemplatione de regno Christi quæ est fundamentum non solum 2. sed etiam 3. & 4. hebdomadæ satis ostendit intendere se potissimam Christi Domini imitationem, tum in finis intentione, tum mediorum ad eum finem vtilium electione suam exercitantem formare, vt deleta veteris Adami forma Christum perfecte induat. Et quoniam Christi Domini vita triplici constat discrimine, ideo in tres hebdomadas reliqua exercitia partitur. In prima enim parte vitæ suæ Christus Dominus nobis priuatæ vitæ & communis status exemplum dedit, vt ipsemet B. P. docet in annotatione ad exercitium de vexillis. Deinde sub annum 12. cepit Euangelicæ perfectionis statum inchoare quæ præter propriam perfectionem etiam aliorum salutem ad maiorem Dei gloriam per varias functiones & virtutum exercitia intendit. Quare 2. hebdom. continet imitationem Christi quatenus propriæ & aliorum perfectioni agendo & varias functiones obeundo, vacare possimus, vnde in ea de status electione agit, quia ipsa sta-

tus constitutio maximi momenti est ad illum diuinæ gloriæ in nostra & aliorum salute & perfectione procuranda cum varia atque adeo necessaria ad illum finem quem intendimus media vt plurimum comprehendat. Potro ij qui statum elegerunt in eadem 2. Hebdomada eius sui perfectionem, & varios illius gradus & modos expendere possunt, vt ad vitæ emendationem de qua ibidem agitur, iuuentur, & quam proxime possunt, ad Christi imitationem iuxta status sui rationem & finem propositum accedant. In tertia vero hebdomada non solum desideria de status electi susceptione vel perfectione confirmant, sed etiam Christi Domini pro hominum salute ad Patris gloriam patientis exemplo, ad suam illam vel etiam aliorum perfectionem perfectionem procurandam præter virtutum illarum exercitia & functiones varias quæ agendo in 2. Hebdomada suscipiuntur etiam ad extrema quæque sustinenda & aliarum quarundam virtutum heroicis actus incitantur, & accenduntur. Denique in 4. cum in Christi Domini gloria contemplantur Dei bonitatem non solum de Dei & Christi honore gaudent vehementer, sed tantorum bonorum spe iuuantur vt agere ac pati plurima exoptent, quo & Dei gloriam maiorem in hac vita promoueant, & in futura Dei ipsius Beatitudinis consortes atque ei similes effecti in æternum eum, quam poterunt maxime glorificent.

Ita igitur sese habent 4. exercitiorum partes ex mente B. P. N. Ignatij, quo fit vt etsi aliqua ex parte secunda hebdomada respondere videatur viz illuminatiuæ, tamen perfectiuæ etiam

vix exercitia continet. Nam Christi Domini vitam Dei gloriam & hominum salutem procurantis ponit ob oculos & ob eundem finem per eadem etiam media quæ proprie ad tertium perfectionis statum pertinent, & quæ sine charitatis abundantia præstari recte non possunt, tendamus; cum enim B. P. N. hac Christi exempla supremæ vitæ mixtæ perfectionem continentia proponat ijs qui vitæ statum eligere volunt, ut bene considerent, nun ad eam perfectionem aspirare velint, atque maiori Dei gloriæ, & propriam non modo salutem, sed etiam perfectionem & proximi procurando, vacare, dici non potest in 2. hebdomada illum habuisse rationem duntaxat vitæ mediæ, & longe minus in 3. Cum in magna parte 2. Hebdomadæ, & in tota tertia excellentissima supremæ perfectionis opera non solum meditanda, sed etiam imitanda proponat. scio equidem 3. perfectionis statum quem ipsi viam vnitivam appellant in contemplandis potissimum Dei perfectionibus & operibus occupari, verum B. P. N. huiusmodi contemplationes passim in 2. & 3. hebdomada permiscet, ut satis constat, quasi ipse secundum Christi Domini spiritum & imitationem ad praxim divinæ gloriæ in nobis, atque alijs magis ac magis amplificandæ (in qua re suprema hominis perfectio consistit) perpetuo retulit. Quare vnitivam perfectionem puram non tradit, sed mixtam eamque excellentissimam; sicut igitur ad eum finem imitationem Christi Domini in 2. & 3. hebdomada ordinavit, ut eius perfectionem in proximorum salute agendo & patiando pro Dei voluntate consequamur, ita in 4. in eius resurre

atione & gloria contemplanda ita futura beatitudinis spe & gaudere & animari voluit ad gloriam Dei promouendam, vt simul Christi Domini exemplo omnem illam nostram beatitudinem in Deum ipsum eiusque gloriam refundamus, atque ita regni huius spiritualis per peccati rebellionem perturbati splendorem in beato illo æternitatis statu perpetuo duraturum perfectissime reparemus.

---

*Quomodo hac contemplatio cum
exercitijs cohareat.*

PARAGRAPHVS II.

HAs ergo quatuor exercitiorum partes B. P. N. concludit hac contemplatione de amore spirituali quæ vt vere dicam summam quamdam non solum omnium exercitiorum spiritualium, sed etiam totius perfectionis continet, atque adeo breuis quædam est harum partium recapitulatio. Nam cum (sicut & fundamento & omnibus prope exercitijs constat) id spectetur passim vt homo seipsum suaque omnia ad finem diuinæ gloriæ referat perfectissime, atque hoc officium sit charitatis Dei gloriam quatenus bonum quoddam eius est velle & procurare, in hac contemplatione quæ ad practicum amorem rota pertinet; vbi bona quæ à Deo accepimus, bonitatem eius & amorem in nos testantia consideramus, tanta eius benevolentia excitati vicissim illa bona eadem quæ ab eo ac-

cepimus ei reddimus vt ita aliquomodo inexhausta bonitatis eius oceanum hac veluti guttula adaugeamus; in qua certe vltro citroque bonorum communicatione, non autem in solo affectu amicitia vera, vt B. P. N. notat, consistit. Quare in singulis huius contemplationis punctis hoc agitur vt bona quæ à Deo accepimus, agnoscamus, atque ita bonitatis eius sensum aliquo modo concipiamus, deinde vero eidem tantæ bonitati eadem ipsa bona refundamus.

CONTEMPLATIO

Ad amorem spirituale in nobis
excitandum.

Imprimis duo notanda sunt. Primum quod ab operibus amor ipse magis quam à verbis pendet. Secundum quod consistit amor in mutua facultatum, rerum & operum communicatione puta scientiæ, diuitiarum, honoris, & boni cuiusque.

Oratio præmittitur ex more.

Primum præludium est vt coram Domino, Angelis, sanctisque omnibus mihi propitijs stare me videam.

Secundum vt gratiam à Deo efflagitem per quem beneficiorum eius in me collatorum ma-

gnitudinem perspicere ad amorem, cultum, & seruitium ipsius exardescam & totum me impendam.

Primum punctum reuocare in memoriam beneficia creationis ac redemptionis, dona itidem particularia seu priuata enumerare, & cum intimo affectu perpendere quantum mea causa benignissimus Dominus egerit atque pertulerit quantum mihi elargitus sit de thesauris suis, quodque iuxta decretum & beneplacitum seipsum mihi quantum potest, donare velit. Quibus optime inspectis vertar ad meipsum & disquiram mecum quæ meæ sint partes, & quid æquum iustumque sit vt diuinæ offeram & exhibeam Maiesitati : haud sane dubium est quin mea omnia offerre debeam ac meipsum cum summo affectu, & verbis huiusmodi vel similibus.

Suscipe Domine vniuersam meam libertatem, accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem, quidquid habeo vel possideo mihi largitus es, id totum tibi restituo, ac tuæ trado profus voluntati gubernandum. Amorem tui solum cum gratia tua dones, & diues sum satis, nec aliud quicquam ultra posco.

Secundum punctum erit speculari Dominum in singulis existentem suis creaturis & elementis quidem dantem vt sint, plantis vero vt per vegetationem quidem viuant : animalibus insuper vt sentiant, hominibus postremo vt simul etiam intelligant inter quos ipse & accepi vniuersa hæc beneficia, esse, viuere, sentire, ac intelligere, meque templum quoddam suum efficere voluit ad suam imaginem & similitudinem creatum, ex quorum omnium admiratione reflexus

in meipsum agam vt in primo puncto, vel melius si quid occurrerit id quod in punctis etiam sequentibus erit factitandum.

Tertium punct. Est considerare eundem Dominum ac Deum propter me in creaturis suis operantem & laborantem quodammodo vt in cœlis, elementis, plantis, frugibus, & animantibus, quatenus dat ipsis esse, conseruatque id quod sunt, quæ omnia vt supra in mei considerationem reflectenda erunt.

Quartum punct. Prospicere quo pacto munerata, & bona omnia cœlitus descendunt, vt sunt potentia, iustitia, bonitas, scientia, & alia quælibet humana perfectio, terminis quibusdam certis circumscripta quæ ab infinito illo totius mundi thesauro, sicut lumen à sole, & ex fonte eque deriuantur. Addenda superest reflexio prædicta in mei circumspectionem.

Colloquium etiam in fine fiet terminandum cum *Pater Ave.*

AD CONTEMPLATIONEM

De amore spirituali.

Imprimis annotatiuncula exercitio præfixa legenda est diligenter, est enim anima meditationis, eiusque vius est in omnibus punctis, & ex ea patet quem præcipue Dei amorem hic excitare intendat B. P. scilicet non tantum affectuosum, sed practicum.

Post præludia, puncta sic sunt distinguenda.

Primum punctum est considerare beneficia per quæ seipsum Deus nobis dedit, qualia sunt Creationis Redemptionis & glorificationis, particularia item quæ quisque in sui conseruatione & sanctificatione, atque ex tot periculis & peccatis liberatione sibi diuinitus collecta expertus est. His enim omnibus & singulis beneficijs Deus nos immediate attingit, seque nobis vnit & tradit, infinitamque suam potentiam, sapientiam & misericordiam ac bonitatem quodammodo expendit & mancipat ex infinito nostri amore tantum vt nobis ex eo quam optime esse possit. hac conderatione crescet Deus ipse in nobis, vel potius magnificabitur æstimatione bonitatis eius; vnde facta reflexione cogitabo quid ergo par est facere? nonne infinito amore si possem debeo prosequi tantam bonitatem & ei tradere me ipsum totum vt eius amori manciper; voluntatem, vt bonum eius tantum velit suo bono contempto, vt sit ipse Deus cordis mei, vires denique omnes.

Secundum punct. Non se tantum Deus dedit mihi immediate tot beneficijs, sed cum mihi creaturas dedit, iterum se nouo modo cum illis dedit, cum in illis intime in se per essentiam, præsentiam, potentiam; Nam ab illo habent omnes essentialem dependentiam, & cuique eius essentia intimior est quam ipsa sibi; Nec modo quodam mortuo illis inest, sed per præsentiam adeo vt vere in ijs & cognoscat eas ipsas & alia omnia ac proinde libens volensque illis adest, sic vt in illis inexistens infinita eius sapientia, & potentia, & bonitas eas conseruet, præterea eas mihi offerat ac dirigat ad fines suos ad meum bonum,

nempe vt deinde illum cognoscam & amem, id vero singulari quodam modo in homine præstat. Ex horum consideratione concludam.

Primo quod si Deus ita mihi præsentem exhibeat infinitam suam essentiam, sapientiam, potentiam, bonitatem vt quocumque me vertam, me circumdet & ambiat, & tota in me intime resideat, adeoque vt sit basis mei, esse debeam vicissim illi præsentem in omnibus non solum hominibus qui sunt eius imago, sed alijs amore perfecto sentire, amplecti, stringere, nunquam ab eo separari, & in eo totus viuere cum in me tota sit eius vita, bonitas, dulcedo, amor, &c.

Secundo quod cum creaturas ad vsum meum dat, intime illis inexistens, iterum se mihi det cum infinito amore & bonitate in vsu creaturarum, debeo cauere ne illis inheream, sed potius infinito amoris eius igne quem continent ipsæ, & mihi applicant, incendar, vt cum toto corde diligam. Nam cum verbi gratiæ comedo non creaturas tantum, sed Deum quasi mihi incorporo illis inexistentem non modo mortuo, nam sciens volensque ex infinito amore se mihi eo modo communicat, adeo vt me magis alat eius amor & potentia quam ipsa creatura, sic quando respiro &c. debeo ergo toties illi me tradere possidendum quoties eo modo se mihi tradit.

Tertio eo ipso quo mihi creaturas dat, debeo ipsi eas reddere. Primo cum laudando de infinita sapientia, bonitate, & potentia, quæ in omnibus relucet: & agendo illi gratias pro omnibus creaturis & bonis quæ illis communicauit, siue illæ capaces sint rationis, siue non sint, quarum præcipue loco cum mihi

earum dominium dederit, deo saepe pro iisdem gratias agere; inuitando, vt eum laudent & benedicant. Secundo. Earum dominium & meipsum quod à Deo accepi illi restituendo, vel pro illo omnia, adeoque meipsum relinquendo, & perfecte ei tradendo, vt sit votis religiosis. Tertio earumdem vsum, & meipsum in eius solus gloriam referendo non in illum bonum meum.

Tertium punct. Non tantum Deus se praesentem in creaturis ijs insistendo & eas nobis donando ex vero amore, sed etiam cum illis intime operatur, & laborat assidue mei causa; cum sole me illuminat, terram mihi colit cum agricolis, frumentum colligit, panem ipse conficit mihi que ministrat, parat mihi vestes, habitationem & caetera omnia, totam suam potentiam & sapientiam expendens, idque ex vero & summo in me affectu vt bene mihi sit.

Concludam vt in superiori nimirum debere me. Primo eius praesentiam in omnibus creaturarum laboribus agnoscere, meque vicissim illi praesentem exhibere; secundo gratias agere, offerre omnem creaturarum operam ad eius gloriam in actionem gratiarum. Tertio meipsum continuo debere laborare pro bono eius procurando, vitæ itaque meæ omnes labores in id impendendos esse ducam, vt in me & in alijs omnibus quam maxima sit eius gloria, idque sine vlla quiete, aut tædio adeo vt mihi sit molesta omnis quies & labor qui non ad illum referatur. Gaudebo similiter quod alij ad eius gloriam se impendant eoque magis quo in ea re me magis superare videbuntur, & eo saltem modo cum omnibus creaturis pro eius honore laborabo.

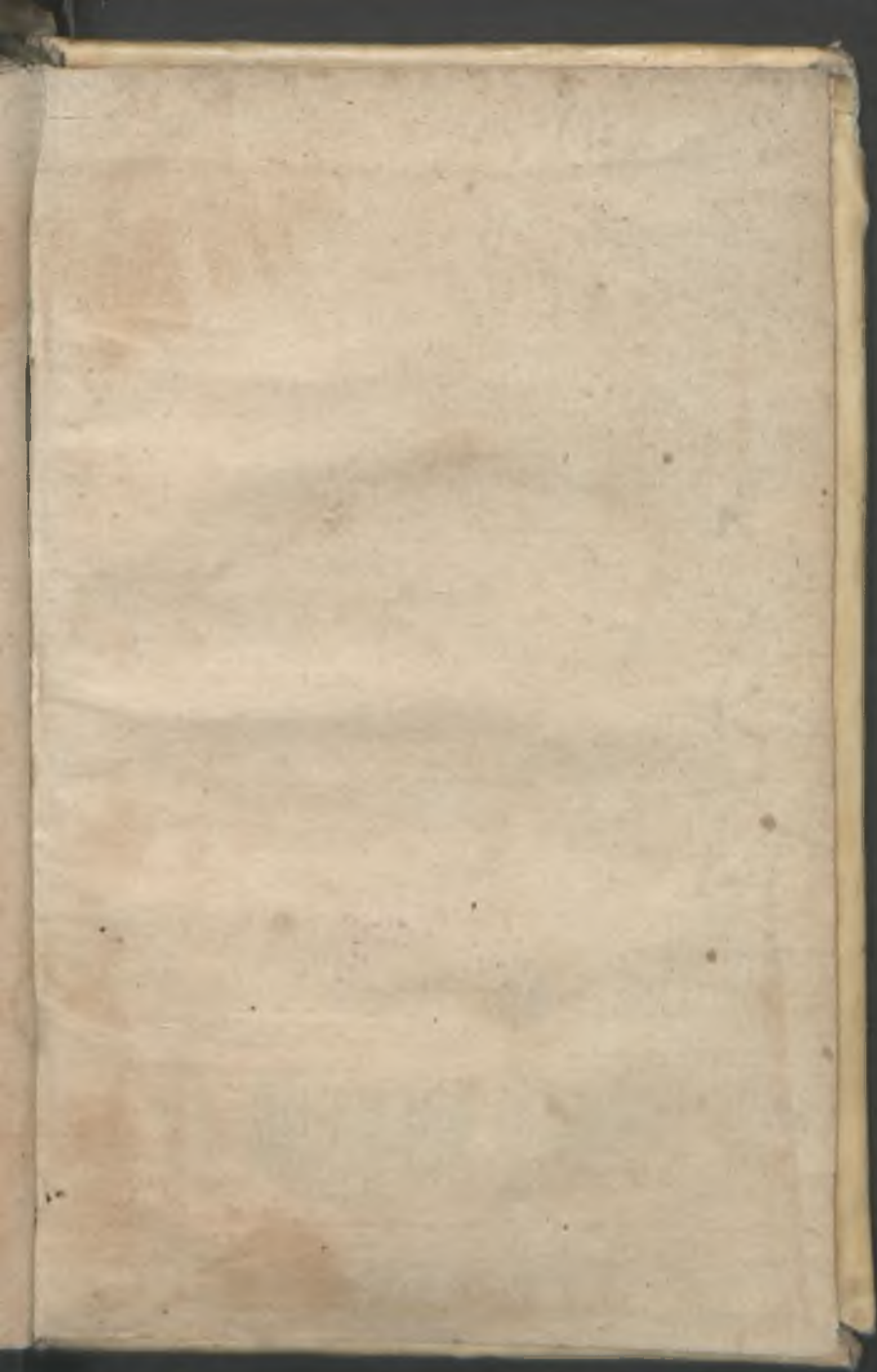
Quartum punct. Bona spiritualia tria sunt potentia, sanctitas, doctrina, quæ Deus homini largitur ut eum sibi similem faciat, ac proinde ex vero amore ut ei sit quam optime, quibus etiam sese nouo modo, nobis præsentem facit: quare vicissim ego, Primo conabor eum intueri in superioribus quibus dedit potentiam, & ex illius amore illis me subijcere, eodem modo in viris sanctis. Secundo. Agam illis gratias quod tot effulis donis se communicet nobis, & gaudebo quod eius gloria relucent per communicationem horum bonorum præcipue sanctitatis quam tot hominibus contulit. Tertio, Si quid mihi horum bonorum dedit, proponam uti ad eius gloriam. Hinc qui alijs præsumt, discunt in quem finem suam auctoritatem conferre debeant, nimirum ut Deus à subditis cognoscatur & ametur, eodem etiam referenda est scientia imo & sanctitas quæ licet sit magnum donum nostrum tamen est etiam maxima Dei gloria, & ut sic à nobis expecti, & quæri præcipue debet.

FINIS.

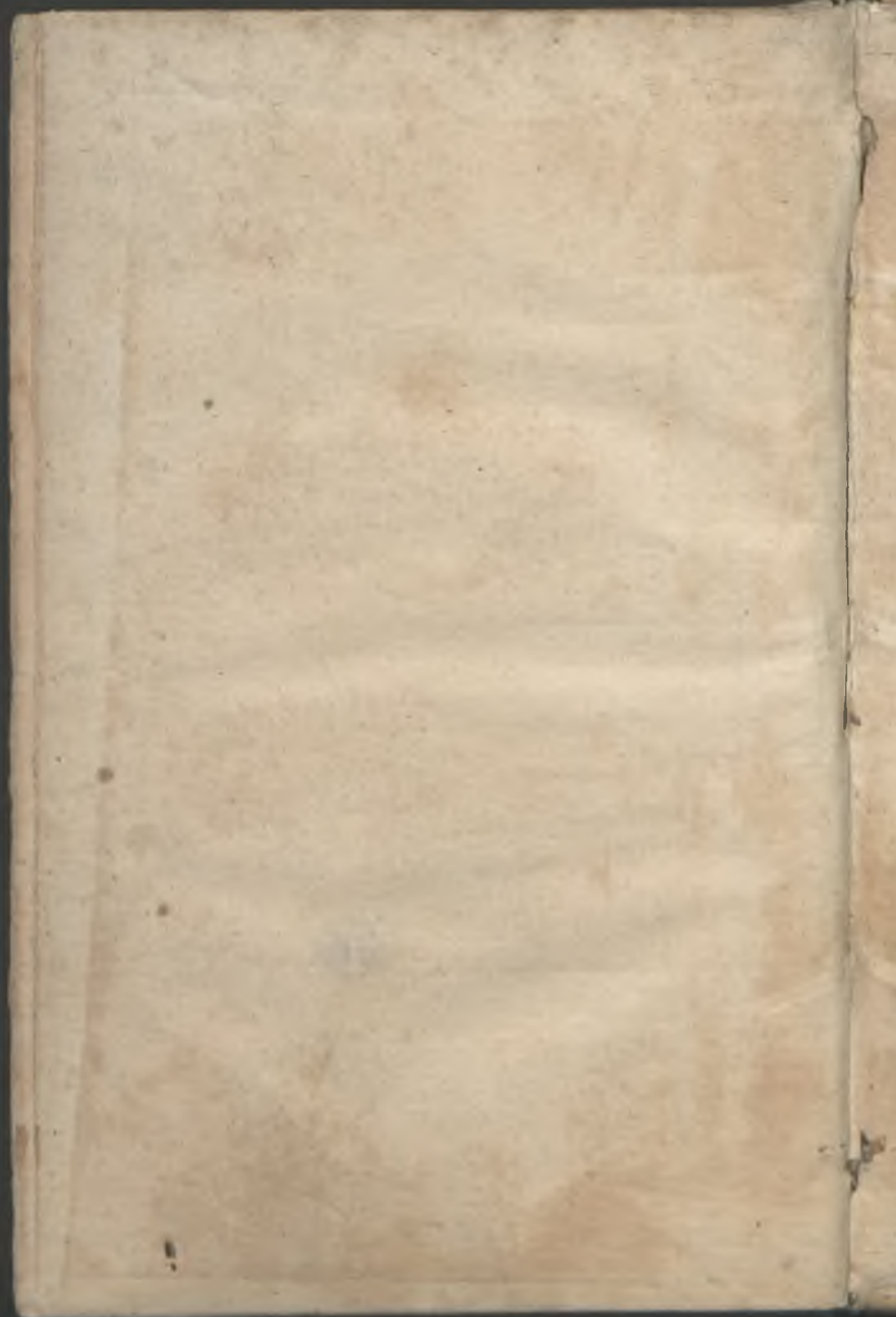

00042610

